

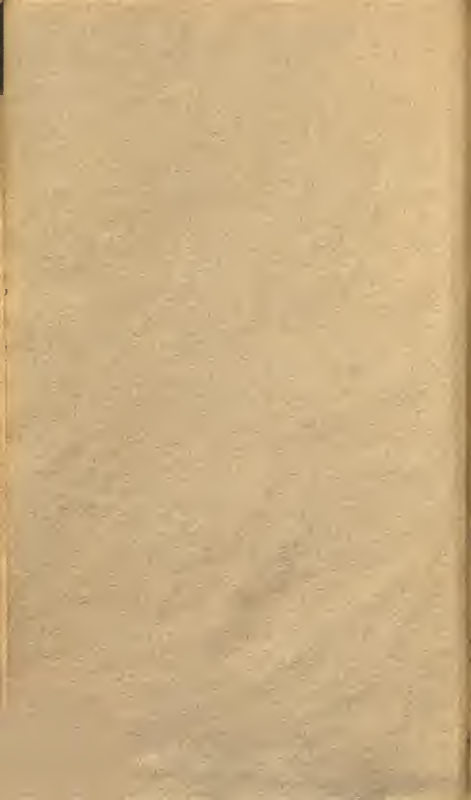

4.7.246

D E F E N S I O
ARNALDINA
S I V E
A N A L Y T I C A
S Y N O P S I S

LIBRI DE CORREPTIONE, ET GRATIA, B-I

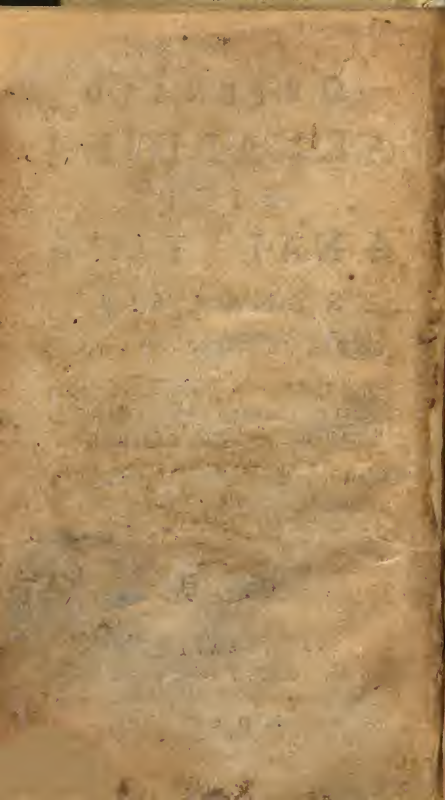
(Quæ ab Arnaldo Doctore Sorbonico
edita est an. 1644.) ab omnibus reprehensorum vindicata calumniis.

Fabricatores mendacii & Cultores perversorum Dogmatum utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. Job 12. 4

ANTVERPIÆ,

Ex Officina * * * S * * *

M D C C.

A U C T O R I S

A D A M I C U M

P R Æ F A T I O.

CUM ego & familiares mei nuper in Bibliothecam tuam commentandi causâ, ut as-
solet, venissemus; multa te
judice & arbitro de rebus
Theologicis nostro more
disputavimus. Nam ut Theo-
logiam, tum excellentiâ re-
rum maximarum in quibus
versatur, tum majestate &
copiâ fontium ex quibus
depromitur, disciplinarum
omnium gravissimam unicè

A ij

ij PRÆFATIO.

diligis, totusque ex eâ pendes; sic non alia apud te quàm Theologica tractari pateris: & si quis nonnumquam ex præscriptis finibus excedens in alienos excurrit, statim admones & revocas, ratus Religionis Christianæ scientiam Theologo Christiano sufficere; cæteras plerumque vel noxias esse, vel inutiles.

Disputationem nostram aperuit Augustinianum gratiæ primi hominis & nostræ discrimen. Quæ prima quæstio petita maximè ex Augustini libro de Correptione & gratiâ mox adduxit alteram de Arnaldinâ Synopsi, sive Analyfi, ut jam appellari so-

II

PRÆFATIO. iiij

let, & nos deinceps appellabimus; in quâ tam dilucidè exponitur totalibri præstantissimi series & Augustinianæ doctrinæ ratio, ut sub uno velut aspectu posita, vel à rudioribus intelligi facillimè possit. Eximiam Analysisim, ut à nobis observatum est, Benedictini ante annos novem exemplaribus nonnullis libri de Correptione & gratiâ præfixerant: ob iniquas certorum hominû molitiones postea, ne quem offenderent, detraxerunt. Sed hîc accidit quod in aliis id generis experiri solemus; ut quæ gratiæ, non veritati tribuuntur, pessimè succedant. Exortus enim est Abbas nes-

*Tomo x.
nova Editionis August.*

cio quis Germanicus , qui neque de veritate laborans, neque veteris beneficii memor, Benedictinos Janseniani criminis reos citaret, cum ob alia nonnulla, tum maximè propter Arnaldinam Synopsim, quam nullâ auctoritate hætenus vel Episcopali, vel Pontificiâ notatam cum isti ab inimicorum calumniis vindicare & tueri debuissent, ut prioris ignaviæ notam deleret fortis, licet fera defensio; vel timidè defenderunt, vel inimicis fœdè prodiderunt. Nos verò singula criminationis Germanicæ capita diligenter excussimus; & ego tanta facilitate dissolvi, ut ab omnibus

PRÆFATIO. v

summo consensu damnata
fit & accusatoris audacia &
defensorum five prodito-
rum timiditas.

Quæstionem confectam
arbitrabar, cum tu novum
accusatorem produxisti. Is
ipse est qui nuper historiam
quinque propositionum Jan-
senii vernaculè scripsit ma-
gis ad constituenda nostri
seculi commenta, quàm ad
veritatem rerum gestarum
explicandam. Nam quod in
Analyfi Deus, ut ab Augus-
tino sæpe assertum est, so-
los electos salvos velle dici-
tur, hoc Anonymus repre-
henso cum propositione
Jansenii quintâ ridiculè con-
fundit. Ergo cum locum in-

tegrum legissemus, ad voluntatem Dei de salute reprobatorum, quam & iste, & Abbas Germanicus ad fidem Catholicam pertinere confidenter affirmant, conversa est oratio. Cumque multa à nobis essent in utramque partem disputata, & ego voluntatem generalem pluribus tum Patrum, tum Theologorum sententiis exclusissem; accessit novus Abbas uni ex nostris cognitus, incognitus tibi, idèque quantum ex ejus incessu, frontè, supercilio intelligebam, arrogantior. Ut admissus est, postulavit quænam inter nos versaretur quæstio. Tu exposuisti. Ille elato &

PRÆFATIO. vij

gravi supercilio voluntatem
 Dei generalem de salute om-
 nium ac singulorum (in quo
 plùs etiam dicebat, quàm
 Germanus, & Anonymus)
 Fidei Catholicæ dogma esse
 pronunciavit, eamque & à
 Patribus universis, ut ab om-
 nibus Theologis, semper ad-
 missam esse, & eos qui ne-
 gassent hæreticorum loco
 semper habitos fuisse. Abba-
 tis indoctissimi frontem mi-
 rabamur, tu per humanè ut
 soles, dum hominem admo-
 nes eum in disputationibus
 nostris morem constantissi-
 mè teneri, ut si quis affir-
 mat, negative aliquid, id vel
 solidis rationibus confirmet,
 vel certis Scripturarum, Pa-

viiij PRÆFATIO.

trum , Theologorum testimoniis : ideoque , quoniam maximè quærebat an voluntas generalis sit dogma Fidei Catholicæ , & tibi & nobis omnibus nihil jucundius accidere posse , neque ad morem nostrum accommodatius , quàm si ab eo Theologorum id affirmantium nomina proferantur : antequam accederet , diligenter evolutos esse libros & plurimorum , & doctissimorum , ex quibus plerique palam & apertè voluntatem generalem excluderent ; qui verò ad Fidem Catholicam pertinere eam diceret , adhuc repertum esse neminem : sic unâ quæstione temera-

rium Abbatem implicuisti, ut non tam deinceps disputare, quàm in vivos & mortuos furere visus sit. Nam Jansenianos, quorum propria non est hæc quæstio, crebrò appellavit & Lutheranos & Calvinistas Catholicis permixtos, qui re funditus sublatâ speciem Religionis externam profiteri videantur. Arnaldum imprimis insectatus est atrociter; multa que de gratiâ sufficienti ridiculè & inscitè jactans, nihil ad rem dixit. Declamabat adhuc, cum vocantibus tuis subito discessisti, nec postea, ut puto, reversus es. Ego ut fessi orationem sensu vacuam, plenam convi-

x PRÆFATIO.

tiis non minùs displicere cæ-
 teris qui aderant, quàm mihi:
 (alia enim & planè dissimi-
 lis est nostra disputandi ra-
 tio. Sic de re quavis loquimur
 ac differimus, ut nec liceat
 quem piam lædere, nec te-
 mere vagari.) Patere, inquã,
 ô Abbas, te iterum admone-
 ri & revocari ad caput quæ-
 tionis nostræ. Voluntatem
 Dei generalem de salute om-
 nium ac singulorum, dogma
 Catholicæ Religionis esse
 affirmas; eosque qui nega-
 verint, hæreticos ab omni-
 bus Theologis summo con-
 sensu pronunciari. Nos equi-
 dem ut istorum nomina pro-
 ferres, jam rogavimus; tu ve-
 rò cum ad quætionem ne-

cessariam responderede buis-
ses; nisi fortè ex tuo & pau-
corum vestrorum arbitrio
Fidem Catholicam pendere
existimas; in vivos & mor-
tuos multa contumeliosè di-
xisti, viros, pæ tuadixero,
sapientium omnium iudicio
& clarissimos & doctissimos.
Aut istos de sine convitiis la-
cessere, aut Theologos idem
sentientes quod tu sentis,
profer. Et ego, inquit ille fe-
rociùs, jam protuli, & iterum
profero omnes. Plurimos an-
tequam veniret, ut scis, e-
volveramus, & plerique e-
rant adhuc explicati. Ergo,
inquam, quoniam neminem
excipis, istos lege. Res erit
& laboris perexigui, & bre-

vissimi temporis : nam loca
in quibus nostra quæstio
tractatur , notata reperiēs.
Declamatori nostro primum
occurrit Scholasticorū prin-
ceps Lombardus. Arrepto
codice prima verba palam
recitavit, tum subito obmu-
tescens & vultu mutato cæ-
tera perlegit. Libro deinde
abjecto excurrit in Pullum,
in Petrum Pictaviensem,
Anselmum, Gregorium A-
riminensem, Cajetanum,
Bannem, Estium, & Sylviū.
Ita autem perturbatus erat,
& confusus animo, ut librū
eundem sæpe sumeret, &
sæpe abjiceret. Nos interea
ridebamus; quod ut ipse a-
nimadvertit : non hos, in-

quit, postulo, afferatur Vasques. Quoniam ad frangendam hominis audaciam hoc ferè unum desse sentiebam, protinus ad Vasquesium cucurri, duobúsque locis annotatis, in quorum altero voluntatem generalem ab Augustino, & à compluribus Theologis rejectam esse docet: in altero suam ipse sententiam de parvulis plerisque sine Baptismo morientibus interponit, librum explicatum obtuli. Quod reliquum erat spirituum lectione Vasquesianâ prorsus ablatum est; ut in vultu palente, & in oculis errantibus, attonitisque legebamus. Cû nihil aliud jam quæreret,

quàm quomodò elaberetur,
 voce demum submissâ &
 humili petiit, quota esset
 hora: responsum est quintâ
 dedisse. Ecquid hic moror?
 inquit. Ecce, domi me ex-
 pectant & Cardinales, &
 Episcopi. Mox festinus dis-
 cessit. Quirifuse esset omniũ
 interim, & postea fuerit,
 facile judicas. Cum pauca
 iterum de quæstione propo-
 sitâ dixissemus, hortati sunt
 omnes qui tum aderant plu-
 rimi, ut quæ pro Arnaldina
 Synopsi vel dixeram, vel
 dici posse observaveram,
 perscriberem. Sic enim fore
 aiebant, ut eorum qui malis
 artibus infamant viri claris-
 simi memoriam, reprime;

retur licentia & temeritas ;
& multorum qui rem non
fatis perspexerant , judicia
de Analyfi fortasse emenda-
rentur. Ego quidem non
invitus amicorum precibus
parui. Sed dum præcipuos
Patres ac Theologos percur-
ro ; liber quem per parvum
fore existimabam, sic crevit,
ut ne offendant moles, verear.
Duo tamen sunt, quæ me
consolantur , & quæ apud
æquos judices, ut spero, va-
lebunt. Primum est, me
nihil dixisse quod non per-
tineat ad quæstionem pro-
positam : alterum, res gra-
vissimas, quas tractavi, pau-
cis defendi non posse. Cum
aliquod Theologiæ dogma

constituitur; vel nova quædam recentium Theologorum opinio refellitur, plura veterum testimonia proferenda sunt, explicanda alia, quibus ad defensionem erroris abutuntur adversarii: neque omittenda est si qua difficultas interim occurrit, vel dubitandi ratio. Quæ omnia qui paucis conficere conantur, nec doctis satisfaciunt, nec rudibus. Oratio angustior, vel re non satis explicatâ istos non docet; vel idoneis destituta documentis illos non convincit.

Analysî Arnaldinæ defensionem binis partibus complexus sum. In primâ de voluntate generali dixi

paulò uberiùs, quod gravissima sit quæstio, nec pluribus hodie Theologis satis perspecta esse videatur. In alterâ singulas Abbatis Germanici criminationes dissolvi. Et quoniam quo potissimum idiomate uterer, mihi præscriptum nullomodo est, jure meo usus, Latinum adhibere malui, quàm vernaculum: tum quòd Analysis scripta sit Latinè, tum quòd res à nobis pertractatæ propriè pertineant ad Theologos, nec ab aliis intelligantur. Si & tibi qui disputationi nostræ præras, & amicis nostris qui mecum actores fuerunt, satisfecero; me cæteris quoque

xviiij PRÆFATIO.

satisfecisse confidam, cum
judicia vestra doctioribus
semper probari senserim.
Sin aliquid ad causæ optimæ
defensionem deesse vel ju-
dicas ipse, vel amici nostri,
qui quod nos imparati dixi-
mus in primo congressu,
probaverunt, volo ut tuo
jure suppleas, aut amicum
docilem admoneas. Vale.

DE NONNULLIS VOCIBUS,
quæ in hoc opere usurpan-
tur, admonitio.

I*nvidiosum & malè olens Mo-
linistæ nomen penitus omit-
tere constitueram, amice Lector,
nec potui tamen ob verborum ste-
rilitatem & inopiam. Quapropter
ne quid sit in voce criminis, vel
invidiæ, te imprimis admonendum
esse existimaui, ut quoties Moli-
nistas nomino, non aliâ notione
accipias, quàm primariâ, hoc est,
pro iis tantummodò qui novas Mo-
linæ de rebus ad gratiam perti-
nentibus opiniones sectantur. Nam
plures ideas usus cõmunis cum isto
nomine conjunxit (quas ego pacis
Christianæ causâ prorsus respuo &
à Lectoribus meis respui cupio)
ut Molinista apud plerosque idem
omnino sit, ac Theologus de gra-
tiâ & morum regulis perversè
sentiens, fraudulentus, calum-*

niandiperitus artifex, & antiquæ traditionis, ut judiciorum Episcopaliū contemptor. Ex quo fit ut si quem fortè Molinistam vocas, id probus quisque & doctus habeat injuria gravissimæ loco. Propterea maximè has omnes ideas quæ caritatem ledere possunt, removeri velim, si quando sectatores Molinae Molinistas appellavi.

Janseniani nomen, quo interdum utor, plurimùm olim habuit invidiæ & dedecoris, jam honorificum est. (Et hinc disce quanta sit vocabulorum inconstantia & mutabilitas.) Neque enim ut primum eos designat qui propositiones quinque in sensu obvio probant. Nam qui probet notum est reperiri neminem: sed eos duntaxat qui prædestinationem gratuitam & gratiam per se efficacem tuentur: qui de regulis morum sentiunt cum Apostolis & Patribus; qui puriorem Ecclesiæ disciplinam acerrimè vindicant cum sanctio-

ribus Episcopis : qui denique nova recentium Commenta respuentes Scripturam & Traditionem commendant, eisque semper inherendum esse docent, Hanc demum Jansenistæ notionem peperit diuturna Molinistarū contentio. Nam istis Doctos & pios omnes tametsi à sensu quinque Propositionum damnato alienissimos, tanquam Jansenistas, temere insectantibus idea Jansenismi prior sensim evanuit; & ille omnes, quarum paulò antè mentionem fecimus, Molinismum infecerunt.

Antijanseniani vox ab Anonymo Historiæ 5. Propositionum scriptore nuper usurpata nondum obtinuit, quæ si non ab aliis auctoribus in publicos usus transferatur, eandem brevi fortunam habitura est ac Molinistæ nomen.

Illud denique admoneo, ut quæ de Anonymo & Abbate Germanico, quamquam pro causâ moderatè, dicturus sum deinceps,

xxij

*ad omnes & singulos Molinistas
promiscuè accomodari nolim. Nul-
lam enim sectam esse adeo perdi-
tam mihi facile persuadeo, in
quâ apud aliquos interdum non
reperiantur fides & sinceritas.*

DEFEN-

DEFENSIO
ARNALDINA
SIVE
ANALYTICA
SYNOPSIS.

LIBRI DE CORREPTIONE ET GRATIA,

(*Quæ ab Arnaldo Doctore Sorbonico
edita est an. 1644.) ab omnibus re-
prehensorum vindicata calumniis.*

LIBER PRIMUS.

De voluntate generali.

CAPUT I.

*An questio de Voluntate generali
cum alterâ de Christi morte
necessariò conjungatur.*

VOLUNTATEM generalem
eam intelligo, vel quæ ad
singulorum hominum, vel ad
aliquorum è reprobatis salutem
pertineat : eam uno verbo quâ

^{I.}
Quid sit
Voluntas
generalis

2 *Defensio Arnaldina*

Deus vel singulos nemine excepto, vel certè alios, quàm electos salvos esse velit. *Singulos* dixi: nam omnes Deum salvos esse velle nemo negat propter auctoritatem Scripturæ certam & manifestam. Id unum quæritur, an vox, *omnes*, quam Apostolus *omnes* Deum salvos velle affirmans usurpavit, intelligenda sit de solis electis, an de singulis hominibus. Constat enim usitato more Scripturarum *omnes* non idem semper esse, ac *singulos*: istamque vocem latissimè patere, nec ullam exceptionem admittere, cum prima certis plerumque finibus contineatur.

II.
Ex antiquioribus Theologis qui voluntatem Dei de omnium & singulorum salute generalem velut dogma fidei tueatur, reperiri neminem. Aliqui è recentioribus parvi & obscuri nominis sic pro voluntate generali decernunt; ut eam, quamquam hoc

Ex antiquioribus Theologis nemo voluntatem generalem ad fidem pertinere existimavit.

sive Analytica Synopsis. 3

apertè & planè non dicunt, ad Fidem Catholicam referre videantur.

Anonymus verò & Abbas Germanicus, quorum suffragia ob certissimum partium studium in disputationibus Theologicis minimè numerantur, aliquos saltem è reprobatis Deum salvos esse velle affirmant, idque Fide integrâ negari non posse definiunt.

III.
Eam ad Fidem Catholicam pertinere, quinã censcant, & quomodò.

Cur angustioribus terminis ambo Fidem suam concluderint, fecit, ut conjicio, auctoritas Vasquesii, qui superiorum Theologorum omnium, ut ipse ait, consentientibus testimoniis fretus è pueris sine Baptismo morientibus plurimos Deum salvos esse nolle docet. Fortasse etiam decretum Innocentianum, in quo uno nituntur, latiùs non patere senserunt. Sic enim concipitur.

IV.
Cur aliquos tantummodò è reprobatis Deum salvos velle definiât, non singulos,

Quintam, Semipelagianum est dicere Christum pro omnibus omni-

4 Defensio Arnaldina

nò hominibus mortuū esse, aut sanguinem fudisse : quæ est propositio delata ad Pontificem Innocentiū : falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat predestinatorum mortuus sit ; impiam, blasphemam, contumeliosam, divine pietati derogantem & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus. Quibus verbis Innocentius sententiam eorum, qui Christum pro omnibus ac singulis passum esse existimant; ab hæresi Semipelagianâ liberavit : contrariam nullomodo notavit : fortè, inquit Franciscus Macedo, in Libro de mente Summi Pontificis Innocentii X. circa

a P. 107. Propositiones Jansenii, a respiciens ad Ecclesiam Lugdunensem, & Concilium Valentinum, & Lupum Servatum, ac illius temporis Catholicos Doctores, qui sanè dubitarunt an mortuus esset pro infidelibus, iis præsertim qui in pro-

sive Analytica Synopsis. 5
fundissimâ mersi barbarie parum
certè à pecudibus distant, & ferino
more vitam degunt... Quorum
certè, multorum judicio, par pæne
ac infantium, quibus applicari
Baptisma non potuit, habenda est
ratio.

Sin & istam quis decreto Innocentiano notatam, confixamque velit, sic ille concludere & argumentari necessario debet. Quicquid non est Semipelagianus error, neque ut Semipelagianum notari potest, id necessario habendum est ut dogma Fidei Catholicæ: Christum pro omnibus & singulis mortuum dicere, non est Semipelagianus error neque id velut Semipelagianum insectari & notare per decretum Innocentianum licet: ergo mors Christi oblata pro omnibus ac singulis habenda est necessario velut dogma Fidei Catholicæ; & quisquis hoc negat, is decreto Pontificio tan-

6 *Defensio Arnaldina,*
quā temerarius damnatur. Cum
manifesta sit primæ propositionis
falsitas, falsa quoque est & inanis
conclusio.

Id ergo sentientes Anonymus &
Abbas, ex Propositione damnatâ
nihil aliud eliciunt, quam Chris-
tum saltem passum esse pro salute
reprobatorum aliquorum. Cum
enim damnata sit hæc Propositio:
*Christus pro solorum Prædestinato-
rum salute mortuus est:* (Sic uter-
que decretum interpretatur) ve-
rum ergo est, id quod directè op-
ponitur, Christum pro salute ali-
quorum minimè Prædestinato-
rum mortuum esse. Ex quo con-
sequens esse putant, ut Deus ali-
quos è reprobatis salvos velit.
Quamobrem Anonymus obser-
vationem Analysis Arnaldinæ ve-
lut hæreticam fixo & immutabili
decreto damnavit. Rem paucis
explico.

b1 Tim. 2 Sententiam Apostoli; b Deus
4. - vult omnes homines salvos fieri;

sive Analytica Synopsis. 7

quæ contentione hominum facta est percelebris, Augustinus in libro de Correptione & Gratiâ tam apertè ad solos electos trahit, ac cōmodatque, ut Abbas Germanicus Arnaldum, qui hoc annotavit in Analyfi, minimè ausus sit propterea reprehendere, tametsi ad causam suam semper intentus & acer omnibus adversariorū v oculis insidiatur, neque ullam impune dimittit. Cæteroquin ipse, non secus ac si esset supremus omnium controversiarum iudex, voluntatem Dei de salute reproborum ^a *Dogma esse fidei quod ab Ecclesia defenditur*, summâ potestate definit. Jansenianos, quòd negaverint; Benedictinos quòd in operibus Augustini nequaquam indicaverint, hæreticos esse & haberi jubet. Libelli perexigui paginæ plusquam 30. in hoc uno argumento versantur. Præmiserat propositiones quinque à summis Pontificibus proscriptas, ut

v.
Analyfim.
propter
exclusam
voluntatē
generalem
non ausus
est repre-
hendere
Abbas Ger-
manicus.

a pag. 27.
edit Colon.

8 *Defensio Arnaldina*,
novum fidei Dogma superioribus
incognitum ad quintam pertine-
re lectores intelligerent.

VI.
Reprehen-
dit Anony-
mus in hist
s. propo-
sit.

Ut solet hominum audacia
paulatim crescere, Anonymus
historiæ Jansenianæ Scriptor, cu-
jus antè facta est mentio, illud
Analysis Arnaldinæ q. 4. n. 9.
*De his etiam solis electis intelli-
guntur ejusdem Apostoli verba,*
Deus vult omnes homines sal-
vos fieri; id est, omnes Prædesti-
natos, quia omne genus humanum
in eis est; cum in utroque sexu,
ex omni gente, gradu, atate &
conditione salventur. Quod si
Deus omnes omnino homines vel-
let salvos fieri, omnes omnino sal-
varentur: quia volenti salvum fa-
cere nullum hominis resistit arbi-
trium: cum propositione Janse-
nii quintâ confundit. Nam cum
exceptio, inquit, b sit generalis,
Deus ac proinde Christus nullum
unquam è reprobatis voluit ad glo-
riam aeternam provehere. Causam

b Idem.
pag. 473.

sive Analytica Synopsis. 9

pronunciati repetit ille ex perpetuo voluntatis Christi cum divinâ consensu. Verba hominis gravissimè, ut solet, pronunciantis representabo, ne cui fortasse videar imponere. *c Nemo ignorat* *c Idem*
has propositiones duas : Christus *pag. 472.*
pro solorum Prædestinatorum salute mortuus est : & , Deus non
alios vult salvos esse, quàm Prædestinatos sive eos qui salutem
reipsâ consequuntur : *Idem hic*
omnino significare ; quoniã Christi
voluntas semper & in omnibus con-
sensit cum divinâ. Nullus quoque
est Theologus qui nesciat utramque
in unam hanc incidere : media &
auxilia, quæ ad salutem consequendam sufficiant, solis electis
præparantur. *Nam Deum salutem*
velle, nihil est aliud quàm media
ad salutem necessaria præbere. Ex
quo intelligitur, *media præparare,*
& præbere, idem prorsus Anonymo
videri. Sed in paucis verbis tot
ferè lapsus, quot sententiæ. Præ-

10 *Defensio Arnaldina*,
cipuos breviter indicabo.

VII.
Ut propo-
sitionem
Jansenii
quintā eli-
ciat ex ver-
bis Arnaldi
quomodò
decretum
Innocen-
tianum in-
terprete-
tur.

Ac primùm auctor, quisquis ille est, qui ut hæresis Jansenianæ reos faciat adversarios, verba quædam eorum ambigua sectari solet, dissimulat sententias, & proprium statum controversiæ, potest sisti in ipso limine. Ut ex propositione Arnaldinâ eliciat quintam propositionem Jansenii, verba decreti Innocentiani semper & pleno jure reddit; *pro salute solorum Predestinatorum*: quod ij ex quibus historiam suam, verba ipsa sæpe expressit, jam fecerant dissimulantibus nec laborantibus adversariis; quoniam nihil id ad potissimum controversiæ de Christi morte caput pertinere videbatur. Neque enim quæsitum propriè est, an Christus pro salute reproborum passus rectè dici possit; sed quo sensu pro reprobis passus rectè vel dici, vel negari possit.

VIII.
Certane sit

Quoniam autem tota Anonymi

accusatio in hac unâ Decreti interpretatione nititur, quam nullâ ne levissimâ quidem ratione constituit, placet hominem hoc loco paulisper sistere: qui tametsi nos de Christo pro reproborum salute passo consentientes habet, plus tamen ex decreto concludere non debuit, quàm verba per se & necessariò significant.

Anonymi
interpretatio.

De Jansenii & quinque propositionum sensu per quadraginta annos acerrimè disputatū est: in eaque disputatione, ut in plerisque aliis, plus valuit partium studium, quàm pax & veritas. Qui calumniosis certaminibus delectabantur, propositiones damnatas sic dilatare solebant, sic ad omnia pro arbitrio fingere, ut hæresis Jansenianæ calumniam non effugeret, quisquis Theologiæ Molinianæ palam adversaretur; quasi capitalis sit error nova Molinæ commenta respuere. Sed Innocentius XII. propositiones

quinque insensu obvio damnatas
esse declarans , ac gravissimè
prohibens a *Ne in alios sensus tor-*

a In De-
creto 28.

Jan. 1694

& in Epif-
tolâ ad E-
piscopos

Belgii 6.

Feb. 1694

*quantur, prater eum, quem verba
ipsa per se se exhibent: neve temere
admittatur Jansenismi vaga & in-*

*vidiosa criminatio, nec quisquam
Jansenianus appelletur, nisi quem
legitimè constiterit aliquam ex
quinque propositionibus docuisse;*
litibus infinitis finem imposuit.

Nam ut intelligamus quid in Jan-
senio damnaverit summus Ponti-
fex, nihil necesse est Jansenium
operosius excutere: quæ inquisitio
quàm implicata sit & difficilis, post
diuturnas gravesque controver-
fias jam omnibus notum esse de-
bet. Id unum intuendum est quid
propositiones damnatæ per se se
significent: nec dilatandū, quòd
Pontifex restrinxit, nec restrin-
gendum, quòd generatim enun-
ciavit: nec verba loco movenda,
ut alieni sensus eliciantur, uno
verbo spectanda est sola verbo.

rum proprietas & connexio: quòd nullam vel perexiguam difficultatem habet. ^b Cum ipsa experientia docuerit quòd non parum difficile sit quinque propositionum sensum à Jansenio intentum ex lectione libri Janseniani reperire: & e contra facile sit nosse quisnam quinque propositionum sit sensus obuius, quem ipsamet propositionum verba præ se ferunt; ratio dictat ut si nosse velim quisnam sit ille sensus in quo quinque propositiones damnavit S. Sedes, & consequenter nosse velim quisnam sit dictus sensus obuius, & dictus sensus a Jansenio intentus; potius considerem, quisnam sit quinque propositionum sensus obuius quem ipsamet propositionum verba præ se ferunt, quàm examinem quisnam sit s. propositionum sensus à Jansenio intentus. Ergo quoniam iubet S. Pontifex, Theologique præeuntes demonstrant iter, sensum propositionis quintæ obuium scrutemur, & isne sit

b Auctor
Jansenis-
mi historia
brevis pag
131 & 132.

quem pleno jure Anonymus ponit, non constituit, videamus. Sensus obvius ille est, ut jam admonui, quem exigit idiomatis cujusque proprietas, & usitata verborum significatio. Situm & ordinem verborum in oratione plurimum valere notum est omnibus, eoque mutato sensum sæpe variari. Quin unica vox, ut variè componitur cum aliis, & ad unam refertur, aut ad alteram, diversos quoque ac dissimiles sensus ut plurimum gignit. Sic in questione propositâ si particula, *duntaxat*, referatur ad subsequentem vocem, *Prædestinatorum*, decreti Pontificii sensus is est, quem Anonymus representavit. Sin contrà referatur ad alteram, *salute*, quæ præcedit; sensus planè est dissimilis, quem sic exprimere possumus; *Pro solâ Prædestinatorum salute*. Quantum autem ambo differant, vel rudior quisque sentit. Nam prior indicat Christum

pro aliorum salute, quàm electorum mortuum esse; non item posterior, ex quo hoc unum conficitur quòd Arnaldus sæpe asseruit, nunquam negavit; Christum sanguinem pro solâ prædestinatorum salute non fudisse, verùm etiam pro justitiâ pluribus aliis impetranda, pro auxiliis quoque & beneficiis, quæ per mortem suam voluit reprobis quam plurimis obtinere, & revera obtinuit. Sensem hunc non refutavit neque indicavit Anonymus, quod necessarium tamen videbatur ne infirmari posset accusatio. Nam si quem linguæ latinæ usum habet, non ignoravit particulam, *duntaxat*, esse ejusmodi, ut in oratione Latinâ sequi soleat id ad quod pertinet, non præcedere. Non dicimus *duntaxat Germani vicerunt*, sed, *Germani duntaxat vicerunt*; & ita de cæteris. Quamobrem maximum est harum propositionum discrimen, Ger-

16 *Defensio Arnaldina,*
mani duntaxat vicerunt; Germani vicerunt duntaxat, quarum prior significat solos Germanos vicisse; posterior victoriam eos reportasse, nihil amplius. Quod totum discrimen ex solo particulæ, *duntaxat*, situ pendet, quæ in primâ propositione refertur ad vocem, *Germani*; in alterâ ad vocem *vicerunt*, quæ proximè antecessit. Ergo juxta usum & proprietatem sermonis Latini, ut sensus Anonymi exprimatur, dicendum est: *pro predestinatorum duntaxat salute.* Tum enim particula, *duntaxat*, cum vocabulo præcedenti *predestinatorum* copulatur. Quoniam verò positum est in decreto, *Pro salute duntaxat predestinatorum*, videtur consequens ut, *duntaxat*, pertineat advocem, *Salute*, quæ præcedit, ideoque sensus obuius sit is quem expressi, si spectatur usus linguæ latinæ, & sola verborum significatio. Si Christus pro solâ prædestina-

torum salute, aut, quod idem est, pro solis prædestinatis non est mortuus: sequitur eum esse mortuum pro pluribus reprobis, uno verbo, pro universis omnium temporum fidelibus, quibus & fidem & iustitiam & auxilium gratiæ per mortem suam impetravit. Hoc verò Jansenius negasse visus est Romanis consultoribus iis, qui ejus sensum distinctè expres-ferunt. Extant omnium suffragia apud Wendrochium. E tredecim, nam totidein erant, quinque propositionem absolvent, damnant octo. Ex istis tres tantummodò Jansenii sensum apertè nomināt, sicque exprimunt, ut Jansenius Christum pro solis prædestinatis passum credidisse videatur, nul-
lomodò pro aliis. Unde is qui suf-fragia prior edidit, idemque Thomista, ut ex præfatione & observationibus liquet: *Si quæras inquit, quem sensum Jansenio tri-
buant qui ipsi videntur adversi;*

18 *Defensio Arnaldina,*
Respondeo hunc esse, ut ex ipso pro
solis predestinatis Christus mortuus
sit, & nullomodo pro reprobis. Ex
quo consequens aiunt esse, nulli ne
justo quidē adesse sufficientia media
ad salutem. Cum ita Jansenii sen-
sū acciperint illi, cur non dam-
naret Pontifex? Certē si in pro-
prietate vocabulorum inhærea-
mus, expressit. Quo semel Ano-
nymi fundamento everso vana &
futilis est criminatio, quæ non
magis Arnaldum, quàm Peta-
vium petit; ut postea patebit,
cum Petavianum de Augustini &
aliorum Patrum doctrina judi-
cium repræsentabo.

IX.
In quo sita
sit quæstio
de morte
Christi.

Cæterum id magis observavi ad
patefaciendum stuporem homi-
nis (qui in ipso accusationis suæ
fundamento tam parum est felix
ut si negamus quod ab eo posi-
tum, minimè probatum est, ipse
ultra progredi non possit) quàm
quod causæ necessarium videba-
tur. Neque enim cum de morte

Christi agitur, in eo sita est quæstio, an nullomodò Christus pro reprobis salute passus sit, aut passus dici possit; sed an voluntate plenâ, efficaci, & conditionatâ reprobos salvos esse voluerit, eisque media plenè sufficientia obtinuerit, hoc est, quæ ejusmodi sint, ut aliis præterea ad salutem consequendam non indigeant. Hic verus est quæstionis status, quem Anonymus semper dissimulavit; Pontifex non attingit, tametsi verba decreti Innocentiani, ut Anonymus intelligit, intelligantur. Aliud enim est dicere Christum pro salute reprobis aliquorû passum; aliud quomodò passus sit, constituere. Primum in modo loquendi, alterum in re est, quam Pontifex integram reliquit. Modus loquendi sæpè est diversus & mutabilis, cum res eadem manet. Sed de his pliusquam satis, videamus reliquos lapsus hominis.

x. ” 2°. Nemo ignorat, inquit, has
 Varii in ” propositiones duas; *Christus pro*
 paucis ” *solorum predestinatorum salute mor-*
 verbis ” *tuus est; & , Deus solos electos vult*
 Anony- ” *salvos esse*, idem hîc omnino si-
 mi lap- gnificare. Si idem omnino signi-
 sus no- ficant apud omnes; ergo qui u-
 tantur. nam concedit, negative, is pa-
 riter necesse est ut concedat, aut
 neget alteram. Atqui sæculi ix.
 scriptores gravissimi, quorum po-
 stea testimonia proferam, alios
 Deum negant salvos velle, quàm
 electos; Christum tamen pro om-
 nibus fidelibus, id est, pro fide-
 lium omnium salute passum esse
 affirmant, neque enim ista duo
 distinguere videntur. Theologi
 vulgò Christum pro salute omniû
 sufficienter mortuum esse confitê-
 tur; ejusdem voluntatem aliquam
 de omnium ac singulorum salute
 plerique agnoscunt: plurimi nihi-
 lominus, ut in totâ hac quæstione
 deinceps constabit, solos electos
 Deum salvos velle pronunciant.

Ex quo cōsequens planè est superiores propositiones duas apud istos non idem significare: & idcirco Anonymum, dum ait, *Nemo ignorat*; suam doctis omnibus ignorantiam patefacere.

3°. Utramque propterea propositionem idem significare ait, quòd Christi voluntas numquam dissenserit à Divinâ. Si ita est, nihil igitur Christus quoquomodò voluit, quòd non similiter voluerit Deus. Falsa igitur est propositio Christi, ^a *Veruntamen non sicut ego volò, sed sicut tu*: quam Ecclesia adversus Monothelitas crebrò usurpavit. Ex quò patet fundamentum Anonymi in ea præsertim quæstione de qua agitur, ut ex Vasquesio mox dicam, directè pugnare cum sacris literis.

a *Matth.*
26. 39.

Si nemo ignorat duas Anonymi propositiones idem significare; multò minùs ignoratur principium, ex quo id Anonymus consequens esse prononciavit. Igno-

ratum tamen est à Bannesio, ab Estio, à Sylvio, ut de cæteris taceam, qui alios quàm electos Deum salvos velle sic negant; ut simul Christum, dum viveret, omnes ac singulos salvos voluisse confiteantur. Vasques ipse, cujus magna proculdubio est apud eum quem refellimus, auctoritas, negat cum superioribus Theologis pueros plurimos Deum salvos esse velle, pro quibus Christum tamen mortuum esse concedit. Placet hoc loco Vasquesii sententiam representare, quia nullus deinceps occurret aptior. In 1. partem disputat. 96. cap. 2. pueros, qui nullâ industriâ humanâ baptisari possunt antequam moriantur, mediis ad salutem necessariis omnibus carere docet, in eâque sententia fuisse Theologos omnes qui scripta sua in lucem hætenus ediderant; cap. 3. ejusmodi pueros salvos Deum nolle, qui media ad salutem necessaria

negavit: duo vero loca scripturæ ex quibus voluntas Dei generalis concluditur; *Deus non vult perire animam, & Deus vult omnes homines salvos fieri*, ad solos adultos pertinere ait, non ad pueros.

Ceterum, inquit, tribus de causis dicere possumus, Christum pro omnibus parvulis mortuum esse, qui tamen pro Daemonibus nullo modò mortuus dicitur; primò quia erat communis causa parvulorum, & omnium hominum ob quam venerat, & pro quâ oravit, extra quam Dæmones omnino erant. 2°. Quia justè & piè credimus Christum non expressè denegasse ullis parvulis meritum suum & à fructu sue passionis apud Patrem eos exclusisse, sicut Dæmones rejecit. 3°. Quia non minùs piè affirmare possumus, Christum voluntate simplicis affectûs omnibus parvulis nemine excepto etiam post peccatum primi parentis salutem desiderasse, sicut sibi ipsi vitam concupivit; atque ita

24 *Defensio Arnaldina ,
pro omnibus orasse , ut salutem con-
sequerentur , sicut pro se ut libera-
retur à morte , sed cum ea conditio-
ne , quam orationi à se facta adje-*

*a Luc. 22.
42.*

*cit ,^a veruntamen non mea sed tua
voluntas fiat. Quòd tamen pos-
tremum de iis solis intelligit , qui
post Christum vixerunt , nam pro
ceteris negat aliter mortuum esse ,
quàm propter causam commu-
nem & magnitudinem atque po-
tentiam pretii. Ergo ex Vasque-
sio Christus voluit omnibus pueris
sine baptismo morientibus salu-
tem , quam noluit pater ; pro iis-
que mortuus est Christus homo ,
quos Deus numquam voluit sal-
vos esse. Sic auctoris principium
non modò ignotum est pluribus
Theologis , verùm etiam ab iis-
dem funditus evertitur.*

Fuit in Christo , dum viveret ,
voluntas multiplex , ut antece-
dens & consequens. Quicquid
voluit voluntate consequenti ,
idem quoque Deum voluisse
concedunt

concedunt omnes : quicquid voluit antecedenti, ut est æterna salus omnium; id Deum voluisse negant, quotquot voluntatem Dei generalem rejiciunt. Vel ut Bonaventura loquitur in 3°. D. 17. a. 2. q. 2. *Voluntas humana fuit in Christo secundum triplicem differentiam, sic & oratio. Quædam fuit procedens à voluntate rationis, quædam à voluntate pietatis, quædam à voluntate carnis. Primam semper exauditam esse ait, quòd ista voluntas erat per omnia conformis voluntati Divinæ. Sed oratio procedens à voluntate pietatis & carnis non fuit in Christo exaudita per omnia, tum quia hac voluntate non conformabatur Deo in omni voluto . . . tum quia illa petitio plus ordinatur ad nostram instructionem, quàm ad exauditionem. Magis enim petebat hac voluntate ut nos erudiret quàm ut Deum ad suam petitionem inclinaret.*

Ad posteriora hæc orationis ge-

26 *Defensio Arnaldina*,
nera duo refert illud Christi, *tran-*
seat à me calix iste; & illud, *Pater*
ignosce illis. Item illud Joan. 17.
II. *rogo ut illos serves à malo*. Nam
V. 20. *non pro eis rogo tantum, sed*
pro eis qui credituri sunt, quos
constat, ut Bonaventura docet,
magna ex parte non servari à
malo.

4°. Scriptor Anonymus affir-
mat propositiones duas, quas nos
ante representavimus, in tertiam
hanc incidere: *Auxilia quæ ad sa-*
lutem sufficiant, solis electis prepa-
rantur: idque inter Theologos
qui nesciat, esse neminem. Pro-
nunciati fundamentum unicum
est: *Idem esse in Deo & salutem*
velle & media ad salutem neces-
saria præbere. Cum principium
debeat esse & notius & certius
quàm conclusio; igitur si superio-
res propositiones duas, in tertiam
quam exhibuimus, incidere no-
tum est omnibus Theologis, mul-
tò notius certiusque debet esse id

in quo tota hæc Theologorum
omnium doctrina nititur : hoc est
Idem esse in Deo. & salutem velle,
& media ad salutem consequen-
dam præbere. Sed hoc ipsum,
quod ille velut principium ab
omnibus concessum sumit, ne-
gatur à pluribus, qui & Deum
omnes voluntate antecedenti sal-
vos velle concedunt, & gratiam
ad salutem necessariam simul ne-
gant exhiberi omnibus. Addo &
principium rejici ab omnibus
Thomistis, & ab iis omnibus qui
prædestinationem gratuitam sin-
cerè confitentur. Nam omnes
perseverantiam esse donum sin-
gulare Dei, idemque ad salutem
omnino necessarium concedunt,
soli tamen prædestinatis confer-
ri. Quis ergo singularem hominis
audaciam non admirabitur?
Multa alia similis audaciæ & te-
meritatis exempla proferre pos-
sem, si ad quæstionem pertine-
rent, nam etsi librum integrum

non evolverim; neque enim id à me impetrare potui; in plura tamen loca fortè incidi, in quibus vel gravissimè pronunciat Theologos omnes docere, quod plerique negant, vel ut Janseniana infectatur, quæ aut sanior Theologorum pars docet, aut de quibus, si qua inter istos existit, levissima plerumque est, & magis in modo loquendi, quàm in re dissensio. Nova quoque nostrorum temporum commenta superioribus sæculis incognita iterum proponit, & rationes solidissimas, quibus contrita sunt, omittit, statum controversiæ sæpè dissimulat; & quæstiones, quæ de solo nomine extiterunt, sic tractat quasi ad summam Fidei Catholicæ pertinerent; ut nulla in homine appareat vel rerum Theologicarum scientia, vel animi sinceritas.

XI.
Questio
devoluta-
te generali

Ex his quæ in tertia observatione annotavi, liquet controversiam quæ de Dei voluntate ge-

nerali est inter Theologos, per se nihil habere commune cum aliâ quæ de Christi morte fuit, & idcirco separatim tractari posse.

nihil habet commune cum alterâ de morte Christi.

Addo controversiam quæ de Christi morte fuit, omnium videri levissimam; in qua Pontifex id de quo maximè quærebatur, non attigit, & quod à nemine negabatur constituit.

Nam primò semper concessit Arnaldus Christum pro omnibus generatim & singulis passum dici posse ob naturâ & causam communem, quam suscepit, & ob magnitudinem pretii oblatis quod sufficit omnibus ac singulis. Nec Prosper aliâ ratione eum pro omnibus passum esse docet, nec Vasques ipse, nec plures è Scholasticis.

XII.
Quid Arnaldus de Christi morte sentit.

In Apologia pro SS. Patribus p. 91.

2°. Quoad applicationem pretii oblatis mortuum eundem esse pro omnibus fidelibus, qui per Baptismum & reliqua Sacramenta, gratiæ quam morte sua prome-

Ibid.

30 *Defensio Arnaldina,*
ruit, participes fuerunt. Eadem
est ratio fidelium omnium qui
vixere vel in lege naturali, vel
in Judaïca.

Ibidem.

3°. Singulari quadam ratione
mortuum esse pro electis omni-
bus quibus & gratiam uberiores
dedit, & æternam salutem vo-
luit, hoc est voluntate absolutâ &
efficaci, de quâ solâ loquitur Ar-
naldus in Apologiâ pro SS. Patri-
bus. An voluerit salutem repto-
borum eâ voluntate, quam Theo-
logi vocant antecedentem, vel
eâ voluntate, quam ex Vasquesio
expressi, levis est quæstio, de quâ
omnes facillè consentiunt. Neque
voluntatem hanc Arnaldus nega-
vit, contrâ potius agnovit in Apo-
logia p. 59. 60. 61. & 62. Sic tota
quæstio de morte Christi revolvitur
ad gratiam sufficientem, quâ
decretum Pontificium non at-
tingit. Et hæc quidem si referatur
ad sententiam recentiorum quo-
rundam Theologorum, qui gra-

tiam sufficientem ab efficaci non aliter quam eventu distinguunt, gravissima est: fin ad Thomisticam, levissima; quæ magis in nomine, quam in re existit. Sed de gratiâ sufficienti dicam in altera parte defensionis nostræ. De morte Christi plura non dicam, tum quia nihil attinet ad quæstionem propositam, ut pluribus jam confeci; tum quia de eâ nihil habet *Analysis Arnaldinæ* propositio, quam Anonymus hæreticam esse definit. Gravissimæ definitionis fundamentum Abbati cum Anonymo commune, illud est; voluntatem Dei de salute reproborum dogma esse fidei Catholicæ; ergo si nihil id ad fidem Catholicam pertinere certis argumentis effecero, propositionem Arnaldi sanam & Catholicam esse constabit: quod unum in primâ hac parte constituendum mihi proposui.

CAPUT II.

*Quanta sit Augustini in rebus ad
Gratiam pertinentibus
auctoritas.*

I.
Quid ad
fidem Ca-
tholicam
requira-
tur ?

DO G M A Fidei Catholicæ nullum agnoscimus, quod vel in scripturâ juxta unanimem Patrum sententiam explicatâ distinctè non contineatur : vel quod perpetua & constans non non firmiter sæculorum omnium traditio, vel minimè constituerit Conciliorum generalium auctoritas : certave totius Ecclesiæ Catholicæ consensio.

II.
Volunta-
tem gene-
ralem ali-
qui ex pa-
tribus vi-
dentur ad
mittere.

Ad constituendam voluntatem generalem ex traditione universali & perpetuâ, ex Conciliorum generalium, summorum ve Pontificum Decretis (nam Innocentianum de propositione Jansenii quintâ temere produci jam patet) vel ex certo totius Ecclesiæ consensu profertur nihil. Patrum aliquot, eorum præsertim qui

ante exortam Pelagii & Semipelagianorum Hæresim vixerunt, sententias objici scio.

Sed istis opponimus complures alios, quorum in ea re de quâ agitur, multò major certiorque est auctoritas, est enim hoc velut effatum commune Theologorum omnium : in rebus ad gratiam Christi pertinentibus potio-rem habendam esse rationem eorum qui natâ jam Pelagianorum, Semipelagianorumque Hæresi ; quàm eorum qui nondum exortâ floruerunt ; plus Latinorum auctoritati tribuendum esse, quàm Græcorum, etiam posteriorum, qui Pelagii latebras non satis perspectas habuerunt, Semipelagianas verò funditus ignorasse videntur : denique Augustinum inter Latinos præstare reliquis omnibus ; cujus doctrinam Ecclesia Romana cæterarum mater & magistra singulari quadam ratione consecravit.

III.
Gravissi-
mi reji-
ciunt.

IV.
Augustini
singularis
auctori-
tas.

Cum demortui nomen à Semi-
pelagianis infamaretur, Cælesti-
nus I. in Epistolâ ad Galliarum E-
piscopos non modo petulantiam
& temeritatem hominum repres-
sit ; verùm etiam Augustinum à
suis decessoribus inter optimos
magistros semper habitum esse
testatus est. Hormisdas interroga-
tus à Possessore Episcopo de Fau-
sti Semipelagiani libris : *a Quid
de libero arbitrio & gratia Dei, Ro-
mana, hoc est Catholica sequatur &
asseveret Ecclesia, in variis libris
Augustini & maximè ad Hilarium
& Prosperum cognosci posse respon-
dit. Joannes II. in Epistolâ 3^a. ad
Senatores, ac nuper Innocentius
XII. in literis ad Lovanienses, ut
interea taceam de præclaris Ge-
lasii in Epistolâ ad Pícenos & in
alterâ ad Honorium, Agathonis
ad Synodum sextam, Clementis
VIII. in Congregatione de Au-
xiliis, Alexandri VII. ad Lov-
anienses testimoniis ; declararunt*

a In Epis-
tolâ ad
Possesso-
rem.

*Augustini Doctrinam secundum
predecessorum suorum statuta Ro-
manam sequi & servare Ecclesiam.*

Tantum in iis præsertim quæ ad
gratiam pertinent, à summis Pon-
tificibus semper Augustino tribu-
tum est, quia virum sanctissimum
& doctissimum omnes a Catholici,
dum viveret ut conditorem anti-
que rursus fidei suspexerunt;^b quia
eodem duce Catholica acies, per
viginti annos & amplius trium-
phavit & vicit: quia demum^c om-
nibus hostilium telorum machinis
confractis non solum ipse de hoste
triumphavit, quin etiam posteris
certandi & vincendi ordinem, si
quando victa pravitas reciduo ausu
infandum caput erigere niteretur,
ostendit.

Summorum Pontificum de Au-
gustino iudicium comprobavit
perpetua deinceps Ecclesiæ uni-
versæ consensus. Doctrinam bea-
tissimi patris Augustini omnium
absque ullâ dubietate undecunque

^a Hieron,
in Epist. ad
August.

^b Prosper
contra col-
lat. cap. 1.

^c Fulgen-
tius l. 2. de
veritate
prædest. &
Grat.

doctissimi sanctarum scripturarum auctoritati in omnibus concordissimam,

^a In Epistola, ad Hincmarum & Pardulū.

inquit Prudentius ^a Et Apostolicæ sedis sublimitas & totius Ecclesiæ Catholicæ unitas unitate concordissimā approbarunt, ac roborarunt: adeo ut

^b In L. de tribus Epistolis c. 24.

nullus ei singulariter, verum universitati Ecclesiæ Catholicæ cum eā & in eā queat anniti: & Remigius Lug-

^c Idem L. de tenenda veritate Scrip. c. 2.

duncensis ^b Beatissimus Pater Augustinus ab omni semper Ecclesiā receptus est, & usque in finem seculi recipiendus: cujus ^c precipuè reverenda & in omni Ecclesiā Catholica receptissima auctoritas.

^d Promulgata Parisiis 20. Augusti 1694.

^e Promulgata Remis 15. Julii 1697.

Eodem modo semper locuti sunt Ecclesiæ Doctores & Episcopi; ac ne singula hoc loco proferam, consulantur Pastorales clarissimorum duorum Ecclesiæ Gallicanæ luminum institutiones, quarum prior ^d eadem quæ nos antè complexi sumus: posterior, quæ fusior est, & omni scientiæ Ecclesiasticæ ^e genere referta, multò plura complectitur. Neque metuendum

est, ne ab his cæteri fortasse Episcopi dissentiant. Possunt aliqui tacere; neque enim omnium est Episcopalis fortitudo: possunt privatas opiniones sectari: possunt quoque novis privatim favere, sive persuasione propria, sive potentiorum metu, sive spe & erecto ad fortunam ampliorem animo. Qui auderet auctoritatem Augustini palam lædere, vel novas opiniones decreto constituere, ut nemo hactenus fuit: ita qui aliquando audeat, fidenter pronuntio posthac fore neminem: quoniam id vetant inprimis summorum Pontificum decreta perpetuo firmata deinceps totius Ecclesiæ consensu. Qua in re novæ recentiorum Theologorum opiniones, quamquam utcumque tolerantur, infinitè distant ab Augustinianis, quas tametsi aliquâ ex parte nondum ullo particulatim Ecclesiæ decreto definitas sic tamen firmavit subsequentium

Patrum conspiratio, ut si quid in Concilio definiendum esset, nihil aliud quàm quod Augustino, ac cæteris deinde Patribus placuit, juxta regulam quæ in judiciis Ecclesiasticis fervari solet, constitui posse videatur. Longè alia est novarum opinionum ratio, quæ ab antiquis gratiæ defensoribus rejectæ, proscriptæque, velut dogmata constitui non possunt, semper damnari & proscribi possunt.

v.

Cur tanta
Augustini
auctoritas.

Cur minor sit eorum auctoritas, qui ante Pelagium & Semi-pelagianos vixerunt, & cur potior Augustini, quàm cæterorum omnium, facilè cognoscet quisquis consideraverit, antiquiores *in hac difficili ad solvendum questione*, ut loquitur Augustinus, a nunquam datâ operâ versari.

a L. de præ-
dest. sanct.
n. 27.

Qui de gratiâ Dei quid sentiant, breviter quibusdam scriptorum suorum locis & transeunter attingunt; immorantur verò in eis quæ adversus inimicos Ecclesiæ disputant, &

in exhortationibus ad quasque virtutes, quibus Deo vivo & vero pro adipiscendâ vitâ eternâ & verâ fœlicitate servitur. Idcirco hæreticis præsertim a nondum litigantibus securius loquuntur, nec accuratè ut plurimum, ne in iis quidem quæ gravissima sunt, & gravissima esse semper Ecclesia judicavit. Neque hoc valde mirandum existimo. Nam constat plus unumquemque sensibus affici, quàm simplici rerum intelligentiâ; plus intimo nos nostræ libertatis sensu moveri solere, quàm rerum ad gratiam pertinentium, earumque à sensibus remotissimarum fide: ut cum naturaliter de gratiâ loquimur, nec occurrit animo certa vel Scripturarum, vel Conciliorum auctoritas, locutiones plerumque adhibeamus nec satis castigatas, nec à Pelagianis, Semipelagianisve satis remotas; tum maximè cum vel alios reprehendimus, vel ad virtutem

b *Idem L.*
1. in *Ju-*
lianum n.
22.

40 *Defensio Arnaldina,*
hortamur, vel humanæ libertatis
hostes refellimus, & populari ser-
mone utimur. Nam loquimur, ut
affecti sumus: tum sola nos afficit,
eademque intima libertatis nos-
træ notio. Quædam igitur parum
accurata nobis excidunt. Si hoc
in nobis locum habet interdum,
multò magis habere debuit in ve-
tustioribus Ecclesiæ Patribus qui
de gratiâ perpauca dixerunt, cum
nulla adhuc extitisset de re diffi-
cillimâ quæstio: nec dixerunt fe-
rè, nisi cum vel Christianorum
vitia reprehenderent, vel suos ad
virtutem hortarentur, vel pugna-
rent cum libertatis hostibus. Nul-
lâ Hæreticorum contentione, nul-
lis Ecclesiæ decretis admoneban-
tur; ut minimè mirum sit eos vel
parum accurata dicere, vel plus
aliquando naturæ, quàm gratiæ
tribuere videri. Idem accidit Au-
gustino, qui ante exortam hære-
sim se in errore Semipelagiano
fuisse, nec antè dogmatis Catho-

lici veritatem agnovisse testatur,
quàm sententiam Apostolicam :

a Quis te discernit, quid habes quod a 1. Cor.
non accepisti ? attentius confide- 4. 7.
ravit.

Sed quoniam ille per annos viginti & ampliùs conflavit cum inimicis gratiæ : divinas Scripturas diligentissimè perscrutatus est : omnes Pelagianorum, Semipelagianorumve latebras patefecit : præsidia omnia expugnavit, impetus sustinuit, fregitque : posteriorum Hæreticorum insidias occupavit : omnia denique gratiæ arcana sic indagavit, & exposuit ; nihil ut posteris adjiciendum, nullam denique novam quæstionem reliquisse videatur : ideirco præstantissimi Doctoris tantùm deinceps apud omnes valuit auctoritas, ut quoties vel exorta est aliqua de gratiæ quæstio, vel Mysterium explicandum fuit, non alium sibi ducem delegerint Catholici, quem sequerentur.

Theologi quoque quotquot aliquâ scientiæ laude floruerunt, antequam contemptâ traditione Ecclesiasticâ novæ opiniones in Scholam inveharentur, sic explicandis gratiæ difficultatibus, constituendisque conclusionibus suis semper versati sunt, ut unum Augustinum spectarint in omnibus, ac de unius sententiâ exquisitâ laboraverint: rati id certum & firmum fore quod constituerent, si unius Augustini testimonio confirmaretur; neque quod ipse statuisset, alienum esse posse à doctrinâ gratiæ christianæ defensorum omnium, qui in Augustinianâ firmissimè semper inhæserunt. Hinc in celeberrimâ Congregatione de Auxiliis Clemens VIII. novam quæstionem ad Augustini iudicium deferri voluit, nec aliter singula controversiæ capita, quàm erant antè ab eo definita, definiri, ut gravissimi Scriptores, & acta nuper edita testantur.

Nihil hoc loco diximus, quod eorum ipsorum, qui ab Augustini doctrinâ palam & apertè defecerunt ad novas opiniones, testimoniis confirmari non possit. Notum est illud Petavii: ^b Cum de gratia, vel electione ac predestinatione disputandum est, minor haberi solet antiquorum Patrum ratio, qui antè Pelagianam ortam heresim extiterunt, quàm eorum qui postea secuti. Latinorum verò multò major, quàm Grecorum etiam illa heresi posteriorum; propterea quòd magis aliquantò Latinam Ecclesiam, quàm Orientalem exercuit heresis Pelagiana, quæ de rebus altercandi occasionem præbuit. Sic ut Greci plerique intima Pelagianorum dogmata vel ignorarint funditus, vel minùs accuratè perpexerint. Omnium verò Latinorum, quorum in hac controversiâ majorem dixi auctoritatem esse, Princeps est Theologorum consensu Augustinus; cujus de Gratiâ

b Tom. 1.
L. 9. c. 6.
n. 1.

44 *Defensio Arnaldina,*
sententiam quotquot deinde conse-
cuti sunt Patres ; ac Doctores , tum
verò Ecclesie Romane Prasules ,
Prasulumque conventus aliorum ra-
tam & catholicam esse judicarunt :
ut hoc satis magnum putarent ve-
ritatis argumentum , quod ab Au-
gustino positum ac decretum esse
constaret. Hæc ille. Quantum ve-
rò ad me attinet , hominis sin-
ceritatem laudo , ignoscere te-
meritati non possum. Sinceritas
fecit, ut Augustini de gratiâ sen-
tentiam Patrum, Doctorum sub-
sequentium omnium, summorum
Pontificum , & Conciliorum
auctoritate confirmatam esse fa-
teretur ; temeritas , ut refelleret,
& contrariam sequeretur. Sua-
ris , Vasquesii & aliorum testi-
monia prætermitto.

Sed quorsum hæc Augustini
commemoratio ?

Ut omnes intelligant Augustini
sententiam, quam Latini deinde
Patres, Theologi, Pontifices &

Concilia probaverint, firmam & ratam esse debere: eosque à quibus tanquam fidei contraria rejicitur, ut mitissimè loquar, temerarios videri. Quod si igitur voluntatem generalem ab Augustino palam & apertè rejectam esse confecero; patebit, opinor, summa & Abbatis & Anonymi vel ignorantia, vel temeritas.

C A P U T I I I.

Augustiniana de Voluntate Dei erga salutem humanam sententia explicatur & constituitur.

QUæ voluntatem generalem tuentur, firmis traditionis perpetuæ, & auctoritatis Ecclesiasticæ destituti præsidiis, aliqua Scripturarum testimonia proferunt, è quibus potissimum est illud à Pelagianis, & à Semipelagianis sæpè, diuque vexatum
a Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis ve-

a 1. Tim.
2. 4.

46 *Defensio Arnaldina,*
nire : Sic ab Augustino & ab aliis
deinceps explicatum, ut volun-
tas generalis penitus excludatur.
Sententiam Apostolicam Augus-
tinus tribus modis semper inter-
pretatus est.

Primò Deum omnes salvos
esse concedit, quia quicumque
salutem consequuntur, Dei vo-
luntate consequuntur, nec ali-
ter consequi possunt. Ita in En-
chiridio cap. 103. L. 4. in Julia-
num n. 42. In Epistolâ 217. n. 19.
In L. de Prædestinatione Sancto-
rum n. 14. quibus in locis exem-
pla Scripturarum duo subjicit; pri-
mum est illud Apostoli ^a *Per unius*
justitiam in omnes homines in jus-
tificationem vite : alterum est il-
lud ejusdem : ^b *Omnes in Christo*
vivificabuntur. Major pars homi-
num est, & semper fuit expers
vitæ Christianæ. Ergo cum ge-
neratim pronuntiat Apostolus,
omnes in Christo vivere, sic in-
telligendus est, ut omnes qui vi-

^a Rom. 5.
18.

^b 1. Cor.
15. 22.

vunt, in Christo & per Christum
vivant. Apostolum nihil ab usi-
tatâ loquendi ratione discessisse
concludit Augustinus exemplo
Ludimagistri, qui omnes urbis
pueros instituere dicitur, non
quod instituat omnes ac singulos,
sed quod omnes qui publicè in-
stituuntur, ab eo instituantur.

Secundò Deum omnes salvos
esse velle ait, quoniam ex omni
hominum genere, gradu, condi-
tione, sexu, ætate semper aliquos
provehit ad gloriam: ut vox,
omnes, ab Apostolo *pro generibus
singulorum*, non *pro singulis gene-
rum* accipiat. Ad confirman-
dam interpretationem in L. de
Correptione & Gratiâ n. 44. pro-
fert exempla Scripturarum duo:
illud Christi apud Lucam; ^a *de-*
cimatis, omne olus: & illud Apost-
toli: ^b *omnibus per omnia placeo*.
Omne olus idem est, quod *omne
genus oleris*. Sic Apostolus voca-
bulo *omnibus* designat *omne ge-*

^a Luc. II.

41.

^b I. Cor.

10. 33.

48 *Defensio Arnaldina,*

nus hominum, non singulos homines, de quibus generatim alio loco pronuntiat:^a *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.* Quoniam Augustinus de secundâ hac interpretatione plenius atque uberius agit in Enchiridio cap. 103. placet locum integrum subjicere: *aut certè dictum est; qui omnes homines vult salvos fieri, non quod nullus hominum esset, quem salvum fieri noller, qui virtutes miraculorum facere noluit apud eos quos dicit acturos fuisse pœnitentiam, si fecisset; sed ut omnes homines, omne genus humanum intelligamus per quascumque differentias distributum, Reges, privatos, nobiles, ignobiles; sublimes, humiles, &c. in linguis omnibus, in moribus omnibus, in artibus omnibus, in professionibus omnibus, in voluntatum & conscientiarum varietate innumerabili constitutos, & si quid aliud differentiarum est in hominibus.*

Quid

Quid enim est eorum, unde non Deus per unigenitum suum Dominum nostrum per omnes gentes salvos fieri homines velit, & ideò faciat, quia omnipotens velle inaniter non potest quodcumque voluerit? preceperat enim Apostolus ut oraretur pro omnibus hominibus, & specialiter addiderat, pro Regibus & iis qui in sublimitate sunt, qui putari poterant fastu & superbiâ seculari à Fidei Christianæ humilitate abhorreere. Proinde dicens; hoc enim est bonum coram Salvatore nostro Deo, id est, ut etiam pro talibus oretur: statim ut desperationem tolleret, addidit; qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire.

Apostoli sententiæ omnino satisfacit, & plenissimè responder interpretatio. Pro omnibus & singulis orari jubet Apostolus; id enim acceptum gratumque Deo est, tum quia ipse omnes vult salvos esse: tum quia homo Chri-

50 *Defensio Arnaldina,*
stus mediator Dei & hominum
pretium pro omnibus dedit. Quæ
argumentatio ut sit efficax, nihil
aliud exigitur, quàm ut in om-
ni conditione & statu semper oc-
currant aliqui, quos Deus salvos
velit; nam cum illi sint nobis
prorsus incogniti, pro omnibus
& singulis orandum esse conse-
quens est. Unde Estius in hunc
locum, *Sciendum est inquit, nul-*
la necessitate nos cogi ad hunc in-
tellektum quòd illud, pro omni-
bus (de ultima sententiæ Apost-
olica parte agit) ad omnes &
singulos homines referatur. Potest
enim convenienter & secundum mo-
rem scripturæ sic accipi, pro om-
nibus, id est, pro hominibus om-
nium gentium, seu pro hominibus
toto orbe dispersis, juxta illud,
quod redempti Christo canunt Apc-
cal. 5. Redemisti nos Deo in san-
guine tuo, ex omni tribu, &
linguâ & populo & natione. Porro,
quoniam nobis incognitum est, qui

sint ex omnibus gentibus ad redemptionem & salutem predestinati, propterea sic pro omnibus absolute oramus (quemadmodum supra explicatum est) ut quod ad singulos attinet, neminem velimus ab oratione nostrâ exclusum. Ex quo patet quam aptè etiam secundum hunc sensum, pars ista etiam superioribus coercent.

3a Augustini interpretatio, quam è Lovaniensibus & Thomistis plurimi magis probant, omnes ac singulos comprehendit. Deus ergo dicitur omnes salvos esse velle, non quòd per seipse id velit, sed quoniam id nos velle jubet, facitque, ut omnes pii velint. Nam sæpe in scriptura facere dicitur, quod ejus instinctû facimus; ut cum Apostolus scribit, a *Spiritus pro nobis interpellare gemitibus inenarrabilibus*; quoniam in nobis orationem & gemitus parit, vel b *Clamare*, quia nos incitat ad

a Rom. 8.

15.

b Gal. 4.6.

^a Gen. 22.
12.

clamandum. Sic Deus ipse ^a nunc cognovi, inquit, quod times Deū: id est, feci ut cognosceres. Ita fere Augustinus in lib. 22. de Civitate Dei cap. 1. & 2. in l. de Corrept. & gratia c. 15. n. 47. Ergo Apostolus pro omnibus & singulis orari jubet, quoniam salutem omnium & singulorum pii omnes, Deo volente & efficiente, vehementer optant, desiderantque.

Augustinus sive Pelagianis, Semipelagianisque Apostoli locum objicientibus, respondet; sive de voluntate divinā disputans sibi ipse objicit, semper eodem modo interpretatur, nec voluntatem Dei ullam agnoscit, quæ non sit efficax; sin aliquando unius alteriusve interpretationis tantummodò mentionem faciens alias adhiberi patitur, exceptionem mox subjicit. ^b Dum tamen credere non cogamur aliquid omnipotentem Deum voluisse fieri, factumque

^b Enchir.

^c 103.

non esse, qui sine ullis ambiguitatibus si ^a *in Cœlo & in Terrâ, si-* ^{a Ps. 113.}
cut eum veritas cantat, omnia ^{11.}
quæcumque voluit fecit; profec-
tò facere noluit quodcumque non
fecit. Ita fermè in Epistolâ 217.
n. 19. locum integrum, quoniam
ad id confirmandum quod volu-
mus, valet plurimùm, repræsen-
to. Pelagianos voluntatem præ-
cedere, gratiam semper sequi
affirmantes refellit exemplo pue-
rorum, quibus Deo nolente non da-
tur. Unde manifestum est, inquit,
eos qui huic resistunt tam perspicua
veritati, non intelligere omnino quâ
locutione sit dictum, quòd omnes
homines vult salvos fieri: cum tam
multi salvi non fiant, non quia ipsi,
sed quia Deus non vult; quod sine
ullâ cœligine manifestatur in parvu-
lis. Mox concludit. Cum tam mul-
tos nolit salvos fieri, ideo dictum
est, quia omnes qui salvi fiunt,
nisi ipso volente non fiunt; & si
quo alio modo illa verba Apostolica

54 *Defensio Arnaldina,*
intelligi possunt, ut tamen huic a-
pertissime veritati, in qua videmus
tam multos, volentibus hominibus,
sed Deo nolente salvos non fieri,
contraria esse non possint. In lib. de
Corrept. & Gratiâ cap. 14. a ex-
plicatâ Apostoli sententiâ mox
subjungit, non est itaque dubitan-
dum voluntati Dei, qui in Cœlo
& in Terrâ omnia quæcumque
voluit fecit... Humanas volun-
tates non posse resistere, quominus
faciat ipse quod vult, quando qui-
dem de ipsis voluntatibus quod vult,
cum vult facit. Et antea. Deo vo-
lenti salvum facere nullum homi-
nis resistit arbitrium. Alia id gene-
ris plurima ac prope infinita præ-
termitto. Abbatem jam audia-
mus.

a P. 26.
edition.
Colon.

a Non ignoratis, inquit ad Be-
nedictinos, vos qui Catholici estis,
Augustinum bifariam intellexisse
verba Apostoli; Deus vult omnes
salvos fieri; vel saltem eum admi-
sisse decreta de salute humanâ du-

plicis generis, quibus vult sincerè eos ad salutem perducere: quamvis hæc decreta suum effectum equaliter non sortiantur. Addit postea Jansenianos inter & Catholicos id intercedere discriminis; quod illis solos electos Deum salvos velle affirmantibus, isti alios quàm electos Deum salvos esse velle confiteantur: duplicisque generis de hominum salute decreta apud Augustinum exhibeant, id est, *efficacia*, & *inefficacia*. Sic Abbas Augustini dogmata, ferè ut eventus humanos poëtæ, disponit. Duplicis generis decreta apud Augustinum *efficacia*, & *inefficacia* comminiscitur, & plusquàm poëticè dividit, ordinat, ac componit. Hominem apud Garamantas & Indos de Augustini sententiâ disputare diceres. Decreta quidem *efficacia* apud Augustinum legimus; *inefficacia* non legimus; qui Pelagianos & Semi-pelagianos *inefficacia* jactantes

56 *Defensio Arzaldina,*
hoc potissimum argumento con-
figit: quia omnipotens velle in-
niter non potest quodcumque volu-
rit. Hinc profectò noluit quodcum-
que non fecit.

a Enchir.
s. 109.

b 1612
s. 1

Quæ in eodem libro leguntur
ad distinctionem suam accom-
modet Abbas si possit. b Tunc in
clarissimâ sapientie luce videbitur,
quod nunc piorum fides habet, an-
tequam manifestâ cognitione videat-
ur: quam certa, immutabilis, effi-
cacissima sit voluntas Dei, quàm
multa possit, & non velit; nihil au-
tem velit quod non possit: quàmque
sit verum quod in Psalmo canitur:
Deus autem noster in Cœlo sur-
sum, in Cœlo & in Terra om-
nia quæcumque voluit fecit.
Quod utique non est verum, si a-
liqua voluit & non fecit; & quod est
indignius ideò non fecit, quoniam
ne fieret quod volebat Omnipotens,
voluntas hominis impedivit... hoc
nisi credamus, periclitatur ipsum
nostre Confessionis initium, quâ nos

sive Analytica Synopsis. 57
in Deum Patrem omnipotentem
credere consilemur. Neque enim
ob aliud veraciter vocatur omni-
potens, nisi quoniam quicquid vult
potes, nec voluntate cujuscumque
Creature, voluntatis omnipotentis
impeditur effectus.

Affirmat Abbas multa Deum
inaniter velle, multa facere cum
voluisse, quæ non fecit: volun-
tatis Omnipotentis effectum sæ-
pè impediri voluntate humanâ.
Hæc enim omnia confiteatur ne-
cesse est, decreta Dei *inefficacia*
quisquis agnoscit: singula ab Au-
gustino, ut Deo prorsus indigna,
ut contraria primo fidei nostræ
articulo negantur.

Abbas sententiam Apostolicam
Augustinum bifariam intellexisse
ait; hoc est, ita ut voluntas Dei
sæpe irrita sit, contrâ Augustinus
sic Apostoli locum semper expli-
cari jubet, *a* ut credere non cogamur aliquid Omnipotentem Deum *a Enchir. c. 103.*
voluisse fieri, factumque non esse,

58 *Defensio Arnaldina,*
qui sine ullis ambiguitatibus si in
Cœlo & in Terra, sicut eum veri-
tas cantat, omnia quæcumque
voluit fecit, profectò facere noluit,
quodcumque non fecit.

Abbas definit omnes & singulos Deum salvos esse velle: propterea verò salutem non consequi quod nolint: id que Augustinum, ut est omnium ejus arcanorum arbiter, sensisse edicit. Itane Augustinus? ^a qui multos Deo nolente salvos non fieri ait, non quia ipsi sed quia Deus non vult, quod sine ulla caligine manifestatur in par-
^b *Ibidem.* vulis, id que prædicat ^b ut veri-
^c *Enchirid* tatem apertissimam. Et alibi ^c nec
^{Supra.} utique Deus injuste noluit salvos fieri, cum possent salvi esse si vellet. Ita enim legendum esse probat & tota capituli series & Ms. 25. auctoritas. Cui sententiæ, finitimæ sunt illæ ejusdem, in libro
^d *n.* 12. xi. de Genesi ad litteram ^d at
enim si Deus vellet, etiam isti boni
^e *n.* 13. essent. Et mox ^e sed posset, in-

quiunt, etiam ipsorum voluntatem in bonum convertere, quoniam omnipotens est. Posset planè. Cur ergo non fecit? quia noluit. Cur noluerit, penes ipsum est.

Si ex Abbate quæramus cur alia decreta sint *efficacia*, alia verò *inefficacia*; respondebit proculdubio cum suis, totum hoc discrimen pendere ex voluntate humanâ, quæ gratiam vel omnibus datam, vel solis naturæ viribus, cum placet, parabilem, pro solo nutu & arbitrio, aut efficacem reddit aut irritam & inutilem.

Augustinum audiamus novum hoc dogma clarissimè damnantem. *Non est dubitandum*, inquit, *voluntati Dei humanas voluntates non posse resistere, quominus faciat ipse quod vult: quando quidem etiam de ipsis voluntatibus quod vult, cum vult facit.* ^b Cui saluum facere volenti nullum hominis resistit arbitrium. Sic enim velle seu nolle in volentis aut nolentis est potestate,

a de correptione & gratiâ n. 45.

b Ibid. n. 43.

60 *Defensio Arnaldina,*
ut divinam voluntatem non impe-
diat, aut superet potestatem. Sic Au-
gustinus & Abbas, de Decretis
efficacibus & inefficacibus inter se
se consentiunt.

— Ad Adstiuendam voluntatem
generalem octo Augustini loca
producit Abbas ; è quibus quin-
que ad mortem Christi pertinent
à quæstione nostrâ prorsus alie-
nam ; quamquam in seligendis
Augustini de Christi morte testi-
moniis tam negligens, vel tam in-
fœlix fuit, ut etiamsi ad omnes
& singulos pertinere concedan-
tur, nihil tamen significant quàm
quod in controversiâ Jansenianâ
concessum est ab omnibus, & ab
Arnaldo maximè, cujus hic u-
nius causam ago. Esto igitur :
2us. inter octo illa loca ex l. 6. in
Julianum Cap. 4. 3us. ex lib. 2.
operis imperf. n. 175. 4us. ex lib.
20. de civitate Cap. 6. Christum
mortuum esse significant pro om-
nibus & singulis. An hoc Arnal-

sive Analytica Synopsis. 61
dus non concessit in Apologiâ
pro Patribus? Christus dicatur
tractatu 4. in Joannem Salvator
eorum ipsorum quos damnavit:
vel Judam pretio sanguinis re-
demisse, qui fatente etiam Ar-
naldo justos omnes redemit:
quid totum hoc ad propriam de
Christi morte controversiam,
quam suprà explicui? quam-
quam tot argumentis Arnaldus
probat loca ista ne id quidem effi-
cere vel significare quod eliciunt
adversarii, ut Abbas responsio-
nes Arnaldi priùs refutare debue-
rit, quàm eadem loca, ut ad de-
cipiendum auditorem, lectorem-
ve solet ineptus declamator, ite-
rum producere. Sed missis quin-
que locis quæ aliena sunt ut di-
xi, à controversiâ nostrâ, cæte-
ra videamus.

Qui 7° loco positus est sumi-
tur ex sermone 8° Augustini in a n. 2.
psalmum 118. *Sed qui tandem
sunt à quibus abscondit mandata*

62 *Defensio Arnaldina,*
sua? nonne ubique Deus illa voluit
predicari?

Ecce inter cætera locus ille unus est, ad cuius marginem Benedictini debuerunt adscribere:

NOTA. Deus vult omnes & singulos homines salvos esse, quia mandata sua iussit ubique predicari: non omnes tamen salvi fiunt, nec ejus mandata ubique prædicantur: est igitur aliqua Dei voluntas inanis, irritaque & decretum inefficax.

Quia Benedictini non adscripserunt, idcirco ab omnibus Janseniani habeantur, id est, plusquam hæretici. Si quis contra tam apertam, justamque sententiam dicere audeat, sit & ille Jansenista & plusquam hæreticus. Si Abbatis liber è communi cæterorum id generis naufragio possit tandem aliquando emergere, laudabitur apud ultimos nepotes, ut spero, eximia Germanorum nostri temporis in ratiocinando subtilitas. Eritque monumentum

perenne in quo velut incisa & insculpta legi possit ab iis omnibus, qui possunt legere: & quo convincatur, quæ non satis credula solet esse, posteritas. Sed ut seriò loquamur, non cogitabat bonus Abbas quid scriberet, cum è selectis Augustini testimoniis hoc selegit. Tyronem puderet vel in scholarum tenebris proferre, quod Abbas *inter Abbates Germanos præstantissimus* (sic enim in epistolæ titulo positum est) in luce & conspectu totius Europæ tam gravem præsertim accusationem instruens exponere non erubuit. Quis enim vel inter primos Theologiæ Tyrones ignorat prædicationem mandatorum ac Evangelii, ad omnes & singulos pertinere? Legem naturalem à naturâ omnibus insitam esse, quam peccato obscuratam Deus ubique prædicari iussit: eamque prædicationem appellari solere gratiam ex-

64 *Defensio Arnaldina,*
ternam ; quæ omnibus genera-
tim proposita , sive per ministros
Dei , sive per præclarum naturæ
ordinem (ex quo facilè intelli-
gitur Creator , ut ex cognitione
Creatoris primum hominis in
eundem officium) non aliam ta-
men in Deo de salute omnium
& singulorum voluntatem signi-
ficet , quàm quæ à Theologis vo-
luntas signi dicitur ? quàm tur-
pe est ab Abbate præstantissimo
ignorari , quod notum est Tyro-
nibus. Ita statim responderet
vel mediocris Theologus , qui
né locum quidem legisset apud
Augustinum. Adeo facilis &
obvia est responsio. Quid si le-
gisset locum , ut est apud Augus-
tinum ? rideret profectò simpli-
citatem Abbatis Germanici. Au-
gustinus explicans illud Psal-
mistæ , ^a *Ne abscondas à me man-*
data tua , sibi opponit quod ab
Abbate objicitur. *Sed qui tar-*
dem sunt à quibus abscondit man-

^a Ps. 118.
19.

five Analytica Synopsis. 65
data sua? nonne illa ubique Deus
voluit predicari? mox subjicit:
utinam quàm multis clara sunt,
tam multis cara sint. Nam quid
est clarius, quàm, diliges Domi-
num Deum tuum ex toto corde tuo,
& ex totâ animâ tuâ, & ex totâ
mente tuâ, & diliges proximum
tuum tanquam teipsum? in quibus
duobus mandatis tota lex pendet
& Prophète. Et quis est quem la-
teant ista mandata? nempe & om-
nibus Fidelibus, & plurimis Infi-
delibus nota sunt. Est nihilominus
peculiaris quædam mandati co-
gnoscenti ratio, quæ cum mini-
mè sit communis omnium, oran-
do postulari debet. Rectè itaque
dicitur Deo, incola ego sum in ter-
ra, ne abscondas à me mādāta tua.
Meritò namque absconduntur eis,
qui non sunt incolæ in terrā. Hæc
enim mandata etsi audiunt, non
sapiunt, quia terrena sapiunt.
Quorum autem conversatio in ca-
lis est, in quantum hîc conversan-

66 *Defensio Arnaldina,*
tur, profecto peregrinantur. Pe-
tant itaque ne abscondantur ab
eis mandata Dei, per quæ ab hoc
incolatu liberentur, diligendo
Deum, cum quò in æternum erunt;
& diligendo proximum, ut illic
sit ubi & ipsi erunt. Ecce inte-
gram Augustini sententiam; ex
qua voluntatem generalem eli-
ciat bonus Abbas, si possit. Non
potest aliter quàm hoc argumen-
to. Eos omnes Deus verè &
propriè vult salvos esse, quibus
mandatorum cognitionem de-
dicit, aut mandata prædicari ius-
sit: atqui Deus omnibus & sin-
gulis vel mandatorum cognitio-
nem dedit, vel mandata præ-
dicari iussit; ergo Deus omnes
& singulos verè & propriè vult
salvos esse. Prima propositio ve-
ra esse non potest, nisi vel cum
Pelagio dicamus solam cogni-
tionem sufficere ad salutem con-
sequendam (nam ut Anonymus
definit, qui in eadem Scholâ na-

rus est ac Abbas, id enim probat clarissimè perfecta principiorum utriusque consensio; *salutem velle, est media præbere quæ ad salutem consequendâ sufficient*) vel omnibus quibus datur mandatorum cognitio, dari simul media ad salutem consequendam sufficientia: primum est dogma Pelagii proscriptum ab Ecclesia: alterum pugnat cum Augustini principiis ut deinceps constabit: sic falsa & inanis est Abbatis conclusio.

Quod ultimo loco posuit Abbas, ex libro 2. de peccatorum meritis n. 26. non est magis ad rem.

Augustinus adversus Pelagianos justum omni peccato carere affirmantes disputans *cum voluntatem humanam gratiâ adjuvante divinâ, inquit, sine peccato in hac vitâ possit homo esse, cur non sit; possem facillimè ac veracissimè respondere, quia homines nolunt.*

Quid ex hoc loco concludere velit, divinare non possum. An forte voluntatem generalem? sic ergo ratiocinatus est. Homo gratiâ adjutus potest sine peccato esse, & tamen non est sine peccato, quia non vult : ergo Deus omnes & singulos vult salvos esse. Connexionem antecedentis cum conclusione subtilis Abbas, si ita videbitur, explicabit : nostram enim hoc loco nos confitemur ignorantiam. An forte gratiam communem, ex qua voluntas generalis quoquomodo elici possit? sic ergo debuit ratiocinari. Homo gratiâ adjutus potest esse sine peccato, non est tamen quia non vult : ergo gratiam semper habet. Eos omnes Deus vult salvos esse, quibus gratiam largitur : omnes ergo sine exceptione vult salvos esse, qui gratiam dat omnibus & singulis. Ita, ut ego quidem existimo, ratiocinatus est Abbas, neque

enim aliter potuit voluntatem
generalem ex Augustini verbis
extrudere. Sed in argumenta-
tione Germanicâ nihil est sani.
Nam primi argumenti conse-
quentia falsa est, quam Augus-
tinus cùm in pluribus locis, tum
in eo ipso qui objicitur, nomi-
natim exclusit. Verba ejusdem,
quæ proximè subjiciuntur vel non
legit vel dissimulavit Abbas. *Si-
ne præjudicio diligentioris inqui-
sitionis* homines quod justum
est nolle ait, *sive quia latet an
justum sit, sive quia non delectat.*
*Tanto enim quidque vehementius
volumus, quanto certius quam bo-
num sit novimus, eoque delecta-
mur ardentius.* Ita infirmitate &
ignorantiâ voluntatem vel à bo-
no faciendo vel à malo vitan-
do deterri. Mox addit id sine
gratiâ non fieri. Causam verò
cur gratiâ careant homines in
ipsis existere, hoc est superbiam,
vel ut in aliis locis passim tes-

70 *Defensio Arnaldina,*
tatur, culpam sive propriam sive
originis. Ut autem innotescat quod
latebat, & suave fiat quod non
delectabat, gratia Dei est, quæ
hominum adjuvat voluntates: qua
ut non adjuventur, in ipsis iidem
causa est, non in Deo; sive dam-
nandi prædestinati sint propter ini-
quitatem superbiæ, sive contra suam
superbiam judicandi & crudiendi,
si filii sint misericordiæ. Ergo ex
principio Augustini concludi
nullomodo potest gratia com-
munis, quæ ab eo & hîc & sæ-
pe aliàs rejicitur; tamque con-
fidenter ut in duodecim Fidei
Christianæ capitibus primum hoc
numerare non dubitet ^a *scimus*
gratiam non omnibus dari.

a *Epist.*
217.

Secundi quoque argumenti
prima propositio falsa est in prin-
cipiis & Augustini, & eorum quo-
que Theologorum quorum testi-
monia postea proferam. Nam ex
omnibus Dei donis perseverantia
sola homines ad salutem æter-

nam perducit. Solis omnibusque electis dari perseverantiam Augustinus docet. Ut ex mediis fini conducentibus certa in eo, qui utitur, voluntas ejusdem finis necessario concludi possit; necesse est media ipsa cum fine necessario conjungi: ut probabiliter concludatur, necesse est sæpe vel aliquando conjungi: vel talia esse, si nempe media alteri ad consequendum finem exhibeantur, ut nihil omnino desit eorum omnium quæ necessaria sint ad obtinendum finem. Gratia quæ datur homini minimè electo, (Prædestinationem omnino gratuitam esse statuimus) cum æterna salute numquam conjungitur, quæ qualiscumque sit numquam adjunctam habet perseverantiæ gratiam, eandemque planè necessariam, ut obtineatur salus: ergo ad voluntatem Dei de salute eorum ipsorum quibus datur,

72 *Defensio Arnaldina,*
constituendam minimè valet. Ita
eos argumentari necesse est qui
negant alios Deum salvos esse vel
le, quàm qui salutem reipsa con-
sequuntur. Ex quo liquet non le-
viter errare a Valentiam, cum
Bonaventuram, Scotum, alios-
que nonnullos qui voluntatem
generalem negant, sola voce
dissentire ait à cæteris. Nam etsi
concederent gratiam esse com-
munem omnium; quia tamen &
prædestinationem gratuitam esse
confitentur & perseverantiæ do-
num, quod omnino necessarium
est ad salutem, dari ut solis, ita
electis omnibus: hinc inter eos
& dissentientes alios de tota re est,
non de voce quæstio. De solo no-
mine quæstio esset, si rejectâ præ-
destinatione gratuitâ, & sublatâ
gratiâ efficaci non alia auxilia ad-
mitterent quàm quæ plenissimè
sufficiant, & quæ quicquid ad a-
gendum necessarium est comple-
ctantur. Sed de his iterum aliàs.

Ex

a In pri-
mam par-
tem disp.
1. q. 19.
puncto 2.

Ex his omnibus patet quàm frivola sit Abbatis argumentatio. Venio jam ad locum, quem velut præcipuum, & tanquam causæ susceptæ cardinem ipse in cæterorum capite locavit.

Sumitur ex l. de Spiritû & literâ cap. 33. *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel benè vel malè utentes justissimè judicentur. Quod cum sit, infideles quidem contra Dei voluntatem faciunt, cum ejus Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt, verum seipsos fraudant magno & summo bono, malisque penalibus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in donis misericordiam contempserunt.* Locum celebrem à Catholicis citari ait Abbas, ab iisdemque contemni Jansenianos, qui verba hæc Pelagianorum esse non Augustini respondeant. Ex

74 *Defensio Arnaldina*,
quo consequens est Catholicos
non esse qui tã præclari loci nullâ
ratione habitâ voluntatem gene-
ralem ab Augustino nuspiam ag-
nosci pronunciant: ita Vasque-
sium aliosque quamplurimos hæ-
reticorum loco haberi oportere.

Sed audiendus quoque est
Petavius qui tom. 1°. l. x. cap.
4. n. 7. superiori Augustini sen-
tentia subjicit: *quibus verbis in-*
dicat non solum intra se occultam
habere voluntatem Deum, qua
vult omnes fieri salvos; etsi re-
ipsa salvi non fiant, liberi ipsorum
arbitrii culpâ, sed etiam extrinsecus
aliquo eam signo effectoque prode-
re: qua est invitans, alliciensque
gratia. Nam si nihil reprobis pro-
poneretur, quod vel amplecti li-
bero arbitrio possent, vel rejicere:
non possent in eo bene vel malè
uti libero suo arbitrio: nec ob il-
lud, quod oblatum erat, repu-
diatum ac rejectum justissimè ju-
dicari... Hanc autem ejusmo-
di

esse voluntatem; eique sine omnipotentia detrimento homines resistere demonstrat subinde aptissimo exemplo, quod ad rem nostram magnopere conducit. Ita voluntas Dei semper invicta est, ait; vinceretur autem si non inveniret quid de contemptoribus faceret: aut ullo modo possent evadere quod de talibus ille constituit. Qui enim dicit, verbi gratia: volo ut hi omnes servi mei operentur in vineâ, & post laborem requiescentes epulentur: ita ut quisquis eorum hoc noluerit, in pistrino semper molat: videtur quidem quicumque contempserit, contra voluntatem Domini sui facere: sed tunc eam vincet, si & pistrinum contemnens effugerit. Quod nullomodo fieri potest sub Dei potestate. Si ergo similis est voluntas illa Dei, qua vult omnes salvos facere, voluntati isti, quâ paterfamilias servos suos epulari vult, & à

*August.
ilitem.*

76 *Defensio Arnaldina,*
labore quiescere : prorsus genera-
lis est, & ad omnes pertinet. Nec
tamen absoluta est : uti nec illa,
quâ paterfamilias nullo excepto,
labori servos omnes vult incumbe-
re: quiescere verò, ac letari, non
nisi conditionatè. Hæc ille. Videamus
an ex Augustini verbis voluntas
generalis necessariò con-
cludi possit, ut Abbas & Peta-
vius persuadere conantur.

Observandum est, inprimis
Augustinum hoc in loco de
Apostoli sententiâ non agere,
neque quo sensu salvos omnes
deus velle dicatur, scrutari. Verba
Apostoli simpliciter producit nul-
lâ interpretatione adhibitâ. Scrip-
toris verò sententiam ex iis lo-
cis petere, in quibus de reipsâ
nominatim non agit, quid aliud
est quam otio & literis abuti?
atque ut gratis concedatur Apo-
stoli verba sic usurpari ab Augus-
tino, ut propter orationis cir-
cumstantias latissimè patere vi-

deantur, pertinereque ad omnes
& singulos homines; an idcirco
voluntatem generalem admisisse
dicendus est, quam postea pluri-
bus in locis & distinctè & semper
excluit, hoc est, in iis omnibus
locis, in quibus de ipsâ verborum
interpretatione nominatim age-
batur? qui tam absurdè con-
cludit, is nec tempora conside-
rat, nec circumstantias, nec usi-
tatum morem hominum. Scrip-
sit Augustinus librum de Spiritû
& literâ sub initia quæstionis Pe-
lagianæ: hoc est, eodem ipso
anno 412. quo sive in concioni-
bus privatim adversus Pelagia-
nos disputare cæpit, sive palam
scribere. De sententiâ Apostoli-
câ nulla erat adhuc quæstio.
Sic denique loquimur, sic scri-
bimus, sic disputamus cum
adversariis ut sæpe præjudicia
communia sequamur, cum nihil
præsertim nos ad id quod senti-
mus distinctiùs explicandum mo-

vet. Quid in his omnibus circumstantiis recta ratio præscribit? Ut propriam auctoris sententiam magis ex posterioribus scriptis petamus, quàm ex prioribus. Nam re eàdem diu versatâ, doctior, exercitatioque censeretur debet, quàm cum ad novam quæstionem novus accessit. Ut semper ex iis scriptis petamus, in quibus res ipsa agitur, numquam ex aliis in quibus omnino aliud tractatur. Ut denique si quid in his posteriori meditatæque sententiæ contrarium excidit, auctor præjudicia communia vel popularem loquendi modum secutus esse credatur. Regulam hanc ex primis rationis humanæ principiis depromptam, constanti perpetuoque sapientium omnium iudicio confirmatam sequuntur docti omnes, & quisquis non sequitur, is vel impudens Sophista, vel ridiculus declamator haberi solet.

Quæ cum ita sint, non video qua ratione, vel quo iudicio locus ille & ex primis Augustini scriptis depromptus, in quibus de Apostoli sententiâ nihil agebatur, nec ulla movebatur quæstio, tot apertis manifestisque testimoniis rem ipsam deditâ operâ explicantibus opponatur.

Sed quid tandem est in loco objecto, quod ex communibus Theologorum principiis explicari non possit?

Distingui in Deo solet voluntas duplex, altera beneplaciti, signi altera. Quæ distinctio ab omnibus Theologis usurpata legi potest apud S. Thomam 1. p. q. 19. a. 11. & 12. Sola beneplaciti voluntas est in Deo. Voluntas signi externum quiddam est. *Sicut apud nos irati punire consueverunt. Unde ipsa punitio est signam iræ. Et propter hoc ipsa punitio nomine iræ significatur, cum Deo attribuitur. Similiter id*

80 *Defensio Arnaldina,*
quod solet esse in nobis signum
voluntatis, quandoque metapho-
ricè in Deo voluntas dicitur. Cu-
jusmodi est lex quidpiam ve-
tans, aut præcipiens, exhorta-
tio, aliaque id generis. Quod
enim alteri præcipimus, id re-
vera fieri volumus. Quod Deus
omnibus præcipit, id non prop-
terea vult fieri ab omnibus. Vel-
le tamen dicitur, quia tanquam
regulam generalem omnibus
promiscuè proponit, quam om-
nes sequi debeant, ut finem præ-
cepti consequantur; & quominus
sequantur omnes, non ipse
est in causâ, sed propria cujus-
que perversitas. Quoniam ergo
leges divinæ, prædicatio Evan-
gelii, miracula, exhortationes,
beneficia naturalia & externa
Dei in omnes ac singulos ad
salutem humanam referuntur,
Deus omnium salutem velle di-
citur, qui ista proponit omnibus,
& quominus adhibeantur, pro-

sive Analytica Synopsis. 81
hibet ipse perse se neminem.

De hac signi voluntate Magister in primo sentent Dist. 45. ejusque vulgò interpretes, intelligunt illud Augustini : *quod cum fit, infideles quidem contra voluntatem, id est, contra præceptum Dei faciunt, cum ejus Evangelio resistunt.* Quid ergo superiorem proximamque sententiam : *vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel male utentes justissimè judicentur* : intelligi vetat de voluntate signi, contra quam infideles, qui Evangelio resistunt, dicuntur agere? Nam voluntas, contra quam agunt infideles, eadem plane est ac illa quâ Deus omnes salvos esse velle dicitur; ut evidenter probat tota verborum series ac connexio. Deus ergo vult omnes salvos fieri, alios quidem vo-

82 *Defensio Arnaldina*,
luntate beneplaciti, alios solâ
voluntate signi: omnes externis
communibusque beneficiis: ius-
tos verò temporales iustitiæ, so-
los electos perseverantiæ dono:
sic autem ut liberum arbitrium
adimat nemini; non electis,
quorum voluntas gratiâ sanatur
adjuvaturque, nihil labefa-
tur libertas: non cæteris qui tot
exhortationibus incitati sola vo-
luntatis perversitate resistunt
Evangelio, propriâque volunta-
tis culpâ, non Dei qui invitat
nos ad assentiendum; ut ne as-
sentiamur, non facit: admonet
ut pareamus, & consulit: resi-
stendi nullam necessitatem affert.
Hæc interpretatio consentanea
est omnibus Augustini princi-
piis: voluntati generali nihil fa-
vet. Interpretatio Petavii pug-
nat cum Augustini principiis.
Quis ergo negaturus est nostram
antiponendam esse Petavianæ?
sed Petavianas rationes placet

particulatim excutere. Ad adstruendam voluntatem generalem unicum ex Augustini loco Petavius argumentum depromit; cujus fundamentum non aliud est, quàm Augustiniana Deum inter & patremfamilias comparatio. Infirum solet esse hoc argumenti genus, quod ex comparatione; ridiculum semper est, quod tantummodò ex rebus comparatis sumitur. Petavii ratiocinatio ex rebus comparatis sumitur, non ex comparandi modo.

Voluntatem Dei semper invictam esse tum etiam cum ejus mandata violantur hinc potissimum concludit Augustinus, quòd ab eo puniantur qui violaverunt. Exemplo utitur patrisfamilias jubentis aut servos operari, aut detrudi in pistrinum; cujus voluntas vincitur, si servi contemptores non truantur in pistrinum. Comparat ergo volun-

tatem invictam Dei cum voluntate victâ hominis. Similisne sit voluntas Dei jubentis aliquid voluntati patrisfamilias præcipientis, hoc in loco minimè quaerit, neque in ea re versatur comparatio. Quamobrem parum sana est conclusio petavii: *si ergo similis est voluntas Dei &c.* quid enim hoc aliud est, quàm ex albo nigrum elicere? quisquis locum objectum comparaturus est cum verbis Petavii, is ineptissimam hominis alioqui non indocti conclusionem ridebit. Si quis quaerat cur soleant homines velle id quod præcipiunt, Deus non semper velit fieri ab omnibus quod jubet proponitque omnibus, non difficile erit causam reddere. Dominus servo aliquid jubens propriam utilitatem spectat, quam propriè vult, ideoque opus servi, quod in proprium commodum cedit: alia est Dei ratio, cui nec obedi-

tia nostra quidquam utilitatis affert, nec defectio quidquam detrimenti. Idcirco cum proponit præceptum aliquod, simulque vitam & præmium servantibus, ut pœnam violentibus; præceptum quidem vult voluntate; ut Theologi loquuntur, *complacentie*; quia bonum est, & Deus amat bonum omne. Vel si vetat aliquid, id vult voluntate, ut aiunt, *displicentie*; quia malum est, & Deo displicet malum omne: non vult autem eâ voluntate, quam *prosecutionis* aut *fuge* Gregorius Ariminensis nominavit; hoc est, non vult semper vel fieri, vel vitari ab iis omnibus, quibus lex sive præcipiens, sive vetans quidpiam proponitur; quia si ita vellet, fieret: cum dicat de seipso, ^a*omnis voluntas mea fiet.* Atque hoc ipsum ^a*Isaia.*
^{46. 10.} interdum fit, vel fieri potest in hominibus, cum aliquid in propriam ejus, cui præcipitur, uti-

36 *Defensio Arnaldina,*
litatem præcipiunt, non in suam.
Si jubeat Dominus vel aliquid
servum agere, quod conducatur
servo, non sibi, vel annonæ parte
multari: fieri potest ut non ma-
gis unum propriè velit, quàm
alterum.

Ex quo intelligitur compara-
tionem Augustini & cætera scri-
pturarum de voluntate Dei præ-
cipientis, verantisque aliquid te-
stimonium quæ vulgò proferun-
tur, nihil aliud exigere, vel non
aliam voluntatem significare,
quàm quæ à Theologis *compla-*
centie, *displicentie*ve nomi-
natur.

Nec Petavius aptius conve-
nientiùsque ratiocinatur, cum
ex superiore Augustini senten-
tiâ: *vult autem Deus omnes sal-*
vos fieri non sic tamen &c. Gra-
tiam communem concludit ab
Augustino semper rejectam.
Quid enim frequentius apud
eundem occurrit, quàm illud &

^a qui gratiam hominibus dat quibus vult, quoniam misericors est; quòd & si non det justus est: & non dat quibus non vult. Vel ^b qui & parvulis quibus vult, etiam non volentibus, neque currentibus subvenit... & majoribus etiam his quos praevidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus non vult subvenire, non subvenit. Vel ^c utrumque utrique nostrum profundum est, cur & in majoribus & in minoribus Deus velit alteri & nolit alteri subvenire. Ita passim & in omnibus ferme libris suis adversus Pelagianos: idque ita certum fixumque existimavit, ut inter duodecim capita Fidei Catholicae de gratiâ tanquam fundamentum ceterorum omnium referre non dubitaverit illud: ^d *scimus gratiam non omnibus dari.*

a L. de dono perse-
ver. n. 28.

b Ibid. n.
25.

c L. 4. in
Julian. n.
45.

d Epistol.
217.

Quid ergo an propterea excusantur, qui gratiâ destituti peccant, ut Petavius concludit:

Hoc ipsum à Pelagio concluditur apud Augustinum in Epistola 194. n. 22. *Sed excusabunt se, inquit, homines qui nolunt rectè & fideliter vivere, dicentes, quid nos fecimus qui malè vivimus; quando quidem gratiam, unde bene viveremus, non accepimus?*

Ecce quod objicitur. Ad quod argumentum parata est & obvìa Petavii responsio: excusationi locum nullum superesse, quia gratia datur omnibus. Augustinus verò concedit gratiam pluribus negari; nec propterea tamen eos, qui peccant, excusari posse. *Non possunt, inquit, veraciter dicere nihil mali se fecisse, qui malè vivunt. Si enim nihil mali faciunt, bene vivunt. Si autem malè vivunt, de suo malè vivunt, vel quod originaliter traxerunt, vel quod insuper addiderunt. Et mox. Quoniam se isti excusabunt modo, nempe illo quem breviter tanquam ex eorum voce*

sive Analytica Synopsis. 85

sibi objecit Apostolus, ut dicant:

a quid adhuc conqueritur? nam *a Rom. 9.*
voluntati ejus quis resistit? *19.* *Hoc*

est enim dicere: quid de nobis sit

querela, quòd Deum offendamus

malè vivendo, cum illius volun-

tati nemo possit resistere, qui nos

obduravit misericordiam non præs-

tando? Si ergo illos non pudet hac

excusatione non nobis sed Apostolo

contradicere: cur nos pigeat eis,

quod dixit Apostolus, hoc idem at-

que identidem dicere? *b* O homo *b Ibid. 2.*

tu quis es qui respondeas Deo? *21.*

Numquid dicit figmentum ei qui

se finxit, quare sic me fecisti?

an non habet potestatem figu-

lus luti ex eâdem massâ utique

meritò rectèque damnatâ facere

aliud vas in honorem indebitum

propter misericordie gratiam; aliud

in contumeliam debitam propter

iræ justitiam? Ut omnis tollatur

peccâtibus excusatio sufficere ait

cognitionem veritatis. Istos quip-

pe Scriptura dicit inexcusabiles,

quos non latet veritas, & in eis perseverat iniquitas. Humana quippe superbia tanquam presumens de viribus liberi arbitrii excusatam se putat, quando ignorantie non voluntatis videtur esse quod peccat. Secundum hanc excusationem inexcusabiles dicit Scriptura Divina quescumque scientes peccare convincit. Dei tamen justum judicium nec illis parcit, qui non audierunt. Ac per hoc inexcusabilis est omnis peccator vel reatu originis, vel additamento etiam propriae voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat. . . . quia & ipsa ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est: in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati. Ergo in utrisque non est justa excusatio, sed justa damnatio. Sic rationes Petavianæ cum Augustinianis conveniunt. Ex Augustini verbi gratiam communem Petavius per consequentias lon-

gissimè petitas extundere conatur, quam Augustinus adversus Pelagianos disputans & distinctè & semper exclusit. Eâ sublatâ consequens esse putat ille, ut mali non justè punirentur. Hic gratiam dari omnibus negans malos omnes nihilominùs justè puniri sive ob culpam originis communem, sive ab proprias singulorum; nec excusationem ullam habere contendit.

Quod dixi Petavianam interpretationem pugnare cum Augustini principiis, id vel Petavii testimonio confirmare possum.

^a Quapropter, inquit ille, si quis Augustini sententiam illam amplecti voluerit, quæ prædestinationem sine ullo ad merita respectu tanquam ad causam fieri censet: reprobationem autem ex solo originali delicto: consequens videtur, ut neque reproborum salvandorum voluntatem ullam habuisse Deum asserat: neque pro eorum salute vel esse passum, vel

^a Tom. 1.
L. x. c. 5,
n. 3,

92 *Defensio Arnaldina*,
orasse. Quis enim poterat, cum ab-
soluto decreto damnare illos statuis-
set? Verum quoniam & in veteri
testamento, & in novo complures
extiterunt, qui in susceptâ verâ
fide, ac pietate minimè persevera-
runt: & universè pro omnibus,
quibus gratia aliquid & adjumenti
ad salutem idonei datum est, Christi
merita profuerunt, non ut salvi
essent; sed ut gratia illis ea tribuc-
retur. Ex Augustini principiis,
ut Petavius docet, consequens
planè est, ut Deus reproborum
salvandorum voluntatem nullam
habuerit. Ergo interpretatio loci
objecti Petaviana voluntatem
generalem adstruens pugnat cum
Augustini principiis. Nostra vo-
luntatem generalem excludit;
consentanea est igitur Augustini
principiis.

Ejusdem & illud addere pos-
sumus.^a Augustinus expressè ac di-
sertè negat Deum omnes omnino sal-
vos esse velle, sed eos solos asserit vel-

^a Ibidem

L. ix. c.

15. n. 2.

le, quos ex aeterno prædestinavit. Et postea. ^a Quocirca ex mente illius ^{a Ibidem n. 3.} asseverandum est reprobis in massa damnabili derelictis Deum auxilia quædam gratiæ velle concedere sine dande gloriæ voluntate. Si negat Augustinus omnes omnino Deū salvos velle; si ne eos quidem salvos velle concedit, quibus uti minimè prædestinatis gratia sine dande gloriæ voluntate datur: pugnat ergo cum Augustini principis generalis illa Dei de omnium ac singulorum salute voluntas.

Sin addimus præterea & illud:

b Ut de cujuscumque Patribus sententia constet; præcipuè illud intuentum est, non quid uno, alterove in loco quasi obiter injecerit, sed quæ sit per ejus scripta continens, ac perpetua doctrina: an ad Petavium refellendum vel unius Petavii non sufficit auctoritas? nam ad adstruendam voluntatem generalem unicum ex Augustino locum depromit; (neque enim

b Ibidem cap. 6. n. 7.

saeculi pompa, & deliciae & curiositas interibunt, & secum ad interitum trahunt amatores suos. A quo interitu, hoc est, panis sempiternis, Deus misericors volens homines liberare, si sibi ipsi non sint inimici, & non resistent misericordiae creatoris sui, misit unigenitum filium suum, hoc est, verbum suum.

Quem locum propterea descripsi, ut appareat quàm infirma sit & inops adversariorum causa, quæ non aliis ex Augustino præsidiis muniri possit. Loca hinc inde sparsa in quibus ne nostra quidem attingitur quæstio, corradunt & expiscantur, apertissimis que rem ipsam distinctè ac deditâ operâ explicantibus contra communes rationis humanæ regulas objicere non erubescunt. Sed unde depromptum est id quod objicitur? ex libro sub annum 400. edito, id est, annos duodecim antequam Augustinus adversus Pelagianos dis-

putare cæpit. Quo tempore cum res ad gratiam & prædestinationem attinentes nondum explorasset, neque scripturas eâ diligentia perlegisset, contulissetque, quam postea adhibuit, cum exorta est nova Pelagii quaestio; quis miraretur si in alia fuisset opinione, ac postmodum re diligentissimè examinata fuit? quid si cum his omnibus conjungitur Augustinianæ orationis occasio? Agitur de rudibus, agitur de Catechumeno ad fidem suscipiendam invitando, pelliciendoque: nec locus objectus aliud omnino est quam exhortationis formula. Quid autem absurdius est quàm ex oratione ad rudes & Cathecumenos veram de quaestione difficillimâ scriptoris sententiam petere, hoc est, de ea quaestione, quæ nec apud plebem Christianam, planè & aperte tractatur: vix in libris polemicis & Dogmaticis: ut esset ridiculus

diculus is qui plebem imperitam exhortans mysterium prædestinationis crudè exponeret ; ita esset multò absurdior , qui ex oratione populari , in qua libero arbitrio multum tribui solet , hortantis de prædestinatione sententiam elicere conaretur , vel certas locutiones ut libero arbitrio plus faventes quàm gratiæ nimium urgeret. Quæ cum ita sint , quis non rideat Petavium seriò concludentem ? *Ex his verbis Augustini perspicuè sequitur Deum velle , quantum in se est , ab aternis suppliciis omnes homines eximere , propterea que Christum è calo venisse Etenim qui Deum affirmat velle homines liberare , si ipsi velint , & nisi voluntati illius resistent ; apertè significat , velle omnes salvos esse Deum , quantum est in ipso : ac si qui forè pereant , non quòd ille voluerit ; sed quòd isti recusarint , in eam calamitatem incidisse . Certè repre-*

98: *Defensio Arnaldina,*
vos, qui sibi ipsis inimici, & ad-
versus Deum contumaces, ac refrac-
etarii fuerunt, ideo ab salute putat
excidisse, quod invitanti & serva-
re volenti gratia restiterant. Sic
ille causam inopem talibus præ-
sidiis tueri coactus est, quod fir-
miora non suppetent. Majoris
fortasse fuisset prudentiæ de
Augustino penitus silere, quam
infirma & levia producendo
causæ imbecillitatem prodere.

Quamvis ea quæ antè à nobis
observata sunt, ad argumenta-
tionis Petavianæ vim frangen-
dam plenè sufficiant; locutio
tamen objecta non ejusmodi est
ut voluntas generalis ex eâ con-
cludi necessario possit.

Tota ejus vis in hac unâ propo-
sitione existit: *volens liberare homi-*
nes, nisi resistant misericordie crea-
toris sui. Propositio exceptiva est,
ut à logicis nominatur; ideoque,
ut ceteræ ejusdem generis, duas
simplices includit; quarum pri-

ma est : volens liberare non resistentes : altera ; nolens liberare resistentes misericordiae divinae. Ut cum dico : volo pecuniam dare omnibus amicis meis , nisi divites sint , idem planè est ac si dicam : pecuniam dare volo pauperibus amicis meis : nolo dare divitibus , ut docent Logici. Ergo cum propositio objecta duas illas contineat , quas expressi , quæro ex quânam voluntas liberandi universos homines eliciatur : non certè ex primâ , nam omnes qui Deo vocanti semper obtemperant , nunquam resistunt ; hi reverâ liberantur ; ergo ex alterâ. Sic itaque Petavius ratiocinari debet : qui non vult liberare à suppliciis homines misericordiae divinae resistentes , is quantum est in se , vult eos esse salvos : atqui Deus non vult liberare à suppliciis resistentes misericordiae divinae : ergo eos , quantum est in se , vult salvos esse. Quæ

100 *Defensio Arnaldina*,
absurda est argumentatio. Nam
propositio prima, in quâ nititur,
constat ex terminis pugnantibus
inter se se. Ut igitur in rigido
verborum sensu penitus inhære-
remus, voluntas generalis nun-
quam inde extunderetur. Quam-
quam his propositionibus & aliis
eiusdem generis, quæ sæpe apud
eos ipsos occurrunt, à quibus
voluntas generalis excluditur,
nihil significatur aliud, quàm
suâ quemque culpâ & vitio inte-
rire; eos qui ad fidem vocantur
& ad iustitiam, perire quòd re-
sistant Deo vocanti sive per be-
neficia externa, sive per interio-
ra; vocatos & iustos perire, quòd
iustitiam quam divinitus accepe-
rant, propriâ voluntate amiserint.
Hos omnes demum cum Deus
salvos velle populari & trito ser-
mone dicitur, semper propria lo-
quentis sententia spectari debet.
Si voluntatem generalem admit-
tit, ista locutione voluntas bene-

sive Analytica Synopsis. 101
placiti ; sin distinctè exclusit in
aliis locis , voluntas signi desi-
gnatur. Itaque non ex locutione
tritâ & usitatâ apud omnes , pe-
tenda est auctoris sententia , sed
potiùs ex perspectâ auctoris sen-
tentiâ definiendum est , quid istæ
locutiones vulgatæ apud aucto-
rem significant. Hanc regulam
sequuntur qui nihil in auctore
quærunt , quàm propriam aucto-
ris sententiam. Soli declamato-
res & Sophistæ non sequuntur ,
quoniam in auctore non quid
ipse senserit , sed quid cum sen-
sisse velint , expiscantur.

Antequam Augustinum dimit-
to , nostrum de ejus sententiâ ju-
diciũ virorum gravissimorum
auctoritate confirmabo.

Abbas Germanicus Benedic-
tinos propterea maximè Janse-
niani criminis reos fecit , quod
ad loca à se indicata voluntatem
generalem non adscripserint.
Nec consideravit par esse Lova-

102 *Defensio Arnaldina,*
nicensium crimen, apud quos
nulla quoque extat annotatio
de voluntate generali. Plus etiam
ab iis factum est, quàm à Bene-
dictinis. Nam cum isti ad ca-
put decimum quartum libri de
Correptione & Gratia tantum-
modò loca finitima indicaverint,
Lovanienses adscripserunt illud,
consule Scholia. In his Scholiis
Pelagius sententiam Apostolicam
sic intellexisse dicitur, quasi Deus
omnes salvos esse velit, modò
velint, ipsi Augustinus contra
ut Pelagianam interpretationem
refelleret, subiecit Catholicas
tres, quas nos antea potulimus.
Aliam sententia Apostolicam in-
terpretationem apud Augustinū
nullam agnoscunt. Idcirco quar-
tam de voluntate antecedenti ex
Damasceno, quintam demum
de voluntate signi sumunt ex
primā & secundā responsione ad
objectiones Vincentianas: ut si
voluntatem generalem in operi-

bus Augustini non indicasse crimen sit, Lovanienses Benedictinis, multò sceleratiores, esse videantur.

Quid, verò, ex Lovaniensium, Benedictinorumque iudicio confici possit, nihil necesse est pluribus, dicere: res, per se ipsa patet. Cum, enim, neutri voluntatem generalem in Augustino annotaverint, primi, etiam, in Scholiis excluderint, quis adeo plumbeus est, ut, homini, in, lectione, Augustiniana, ne, levissimè, quidem, versato potius, assentiatur, quàm iis ipsis, qui omnia Augustini opera, sententias omnes diligentissimè contulerunt?

His addendi plerique interpretes, qui varias sententiæ Apostolicæ interpretationes sic proferunt, ut tres à nobis antè commemoratas ex Augustino, cæteras ex aliis, Scriptoribus depromant, & se depromere testentur. Eos quoque omnes, adungere

104 *Defensio Arnaldina*,
possumus, qui voluntatem gene-
ralem penitus excluderunt; quos
ego postea recensebo & pluri-
mos & gravissimos. Nam cum in
auctoritate Augustini nitantur,
ut doctrinæ Augustinianæ testes
meritò citari possunt. Tot verò
sunt sive ex antiquis Patribus, si-
ve ex Scholasticis omnium fer-
me temporum, ut Abbas & nu-
mero & auctoritate facilè oppri-
mi possit Sed antequam istorum
testimonia produco, placet ho-
minem audacissimum suorum te-
stimonio confodere.

Franciscus Macedo Franciscanus (qui in Apologiâ Norisii sub finem P. 328. laudatur, ut *in lectione Augustini versatissimus*) in libro de mente Divinitus inspiratâ SS. Innocentio X. circa propositiones Jansenii P. 102, non modo voluntatem generalem semper ab Augustino rejectam esse contendit, verùm etiam dogmatis Augustiniani testes ci-

tat è Scholasticis plurimos, Molinam inprimis, Lessium, Vasquesium & Maldonatum. Quod autem Augustinus auctor sit Deum illam voluntatem generalem salvandi omnes non habuisse, nec omnibus omnino hominibus præstare esse, in meâ ego antea Cortinâ cum multis probavi ad Thesim 14. & quoniam mihi minus Fidei habebitur, auctoritate id gravissimorum hominum confirmare volo, quibus nemo ingenuus, ac liberi judicii audeat refragari. Affirmat Gregorius Ariminensis fidesimus Augustini interpretes & assecla in 1um. D. 46. q. 1. Molina in concordia sepe; & Lessus in Apologia, & Lib. de Prædestin. & Reprob. Guillelmus Estius in locum Pauli ad Timoth. Alvares L. 5. d. 33. Vasques 1. p. d. 96. c. 6. ubi tradit in eâ item sententiâ fuisse Prosperum & Fulgentium. Maldonatus in Joannem c. 1. n. 9. & c. 6. n. 45. & c. 12. n. 32. docens.

92 Defensio Arnaldina ,
 orasse. Quî enim poterat, cum ab-
 soluto decreto damnare illos statuis-
 set? Verùm quoniam & in vetere
 testamento, & in novo complures
 extiterunt, qui in susceptâ verâ
 fide, ac pietate minimè persevera-
 runt: & universè pro omnibus,
 quibus gratiæ aliquid & adjumenti
 ad salutem idonei datum est, Christi
 merita profuerunt, non ut salvi
 essent; sed ut gratia illis ea tribuc-
 retur. Ex Augustini principiis,
 ut Petavius docet, consequens
 planè est, ut Deus reproborum
 salvandorum voluntatem nullam
 habuerit. Ergo interpretatio loci
 objecti Petaviana voluntatem
 generalem adstruens pugnat cum
 Augustini principiis. Nostra vo-
 luntatem generalem excludit;
 consentanea est igitur Augustini
 principiis.

Ejusdem & illud addere pos-
 sumus.^a Augustinus expressè ac di-
 sertè negat Deum omnes omnino sal-
 vos esse velle, sed eos solos asserit vel-

^a Ibidem
 L. ix. c.
 15. n. 2.

le, quos ex aeterno prædestinavit. Et
postea. ^a Quocirca ex mente illius ^{a Ibidem}
asseverandum est reprobis in massâ ^{n. 3.}
damnabili derelictis Deum auxilia
quedam gratiæ velle concedere sine
dandæ gloriæ voluntate. Si negat
Augustinus omnes omnino Deū
salvos velle; sine eos quidem sal-
vos velle concedit, quibus uti
minimè prædestinatis gratia sine
dandæ gloriæ voluntate datur: pu-
gnat ergo cum Augustini princi-
piis generalis illa Dei de omnium
ac singulorum salute voluntas.

Sin addimus præterea & illud:

b Ut de cuiuspiam è Patribus sen- ^{b Ibidem}
tentia constet; præcipuè illud intuen- ^{cap. 6. n.}
dum est, non quid uno, alterove ^{7.}
in loco quasi obiter injecerit, sed
que sit per ejus scripta continens,
ac perpetua doctrina: an ad Pera-
vium refellendum vel unius Pe-
tavii non sufficit auctoritas? nam
ad adstruendam voluntatem ge-
neralem unicum ex Augustino
locum depromit; (neque enim

seculi pompa, & delicia & curiositas interibunt, & secum ad interitum trahunt amatores suos. A quo interitu, hoc est, panis sempiternis, Deus misericors volens homines liberare, si sibi ipsi non sint inimici, & non resistent misericordie creatoris sui, misit unigenitum filium suum, hoc est, verbum suum.

Quem locum propterea descripsi, ut appareat quàm infirma sit & inops adversariorum causa, quæ non aliis ex Augustino præsidiis muniri possit. Loca hinc inde sparsa in quibus ne nostra quidem attingitur quæstio, corradunt & expiscantur, apertissimis que rem ipsam distinctè ac deditâ operâ explicantibus contra communes rationis humanæ regulas objicere non erubescunt. Sed unde depromptum est id quod objicitur? ex libro sub annum 400. edito, id est, annos duodecim antequam Augustinus adversus Pelagianos dis-

putare cepit. Quo tempore cum res ad gratiam & prædestinationem attinentes nondum explorasset, neque scripturas eâ diligentia perlegisset, contulissetque, quam postea adhibuit, cum exorta est nova Pelagii quaestio; quis miraretur si in alia fuisset opinione, ac postmodum re diligentissimè examinata fuit? quid si cum his omnibus conjungitur Augustinianæ orationis occasio? Agitur de rudibus, agitur de Catechumeno ad fidem suscipiendam invitando, pelliciendoque: nec locus objectus aliud omnino est quam exhortationis formula. Quid autem absurdius est quàm ex oratione ad rudes & Cathécumenos veram de quaestione difficillimâ scriptoris sententiam petere, hoc est, de ea quaestione, quæ nec apud plebem Christianam, planè & aperte tractatur: vix in libris polemicis & Dogmaticis? ut esset ridiculus

diculus is qui plebem imperitam exhortans mysterium prædestinationis crudè exponeret ; ita esset multò absurdior , qui ex oratione populari , in qua libero arbitrio multum tribui solet , hortantis de prædestinatione sententiam elicere conaretur , vel certas locutiones ut libero arbitrio plus faventes quàm gratiæ nimium urgeret. Quæ cum ita sint , quis non rideat Petavium seriò concludentem ? *Ex his verbis Augustini perspicuè sequitur Deum velle , quantum in se est , ab æternis suppliciis omnes homines eximere , proptereaque Christum è cælo venisse Etenim qui Deum affirmat velle homines liberare , si ipsi velint , & nisi voluntati illius resistent ; aperte significat , velle omnes salvos esse Deum , quantum est in ipso : ac si qui forte pereant , non quòd ille voluerit ; sed quòd isti recusarint , in eam calamitatem incidisse . Certè repro-*

98 Defensio Arnaldina,
bos, qui sibi ipsis inimici, & ad-
versus Deum contumaces, ac refra-
ctarii fuerunt, ideo ab salute putat
excidisse, quod invitanti & serva-
re volenti gratia restiterant. Sic
ille causam inopem talibus præ-
sidiis tueri coactus est, quod fir-
miora non suppeterent. Majoris
fortasse fuisset prudentiæ de
Augustino penitus silere, quam
infirmam & leviam producendo
causæ imbecillitatem prodere.

Quamvis ea quæ antè à nobis
observata sunt, ad argumenta-
tionis Petavianæ vim frangen-
dam plenè sufficiant, locutio
tamen objecta non ejusmodi est
ut voluntas generalis ex eâ con-
cludi necessario possit.

Tota ejus vis in hac unâ propo-
sitione existit: *volens liberare homi-
nes, nisi resistant misericordie crea-
toris sui.* Propositio exceptiva est,
ut à logicis nominatur, ideoque,
ut cæteræ ejusdem generis, duas
simplices includit, quarum pri-

ma est : volens liberare non resistentes : altera ; nolens liberare resistentes misericordiae divinae. Ut cum dico : volo pecuniam dare omnibus amicis meis , nisi divites sint , idem planè est ac si dicam : pecuniam dare volo pauperibus amicis meis : nolo dare divitibus , ut docent Logici. Ergo cum propositio objecta duas illas contineat , quas expressi ; quæro ex quânam voluntas liberandi universos homines eliciatur : non certè ex primâ , nam omnes qui Deo vocanti semper obtemperant , nunquam resistunt ; hi reverâ liberantur ; ergo ex alterâ. Sic itaque Petavius ratiocinari debet : qui non vult liberare à suppliciis homines misericordiae divinae resistentes , is quantum est in se , vult eos esse salvos : atqui Deus non vult liberare à suppliciis resistentes misericordiae divinae : ergo eos , quantum est in se , vult salvos esse. Quæ

100 *Defensio Arnaldina,*
absurda est argumentatio. Nam
propositio prima, in quâ nititur,
constat ex terminis pugnantibus
inter se se. Ut igitur in rigido
verborum sensu penitus inhære-
remus, voluntas generalis nun-
quam inde extunderetur. Quam-
quam his propositionibus & aliis
eiusdem generis, quæ sæpe apud
eos ipsos occurrunt, à quibus
voluntas generalis excluditur,
nihil significatur aliud, quàm
suâ quemque culpâ & vitio inte-
rire; eos qui ad fidem vocantur
& ad iustitiam, perire quòd re-
sistant Deo vocanti sive per be-
neficia externa, sive per interio-
ra; vocatos & iustos perire, quòd
iustitiam quam divinitus accepe-
rant, propriâ voluntate amiserint.
Hos omnes demum cum Deus
salvos velle populari & trito ser-
mone dicitur, semper propria lo-
quentis sententia spectari debet.
Si voluntatem generalem admit-
tit, ista locutione voluntas bene-

placiti; sin distinctè exclusit in aliis locis, voluntas signi designatur. Itaque non ex locutione tritâ & usitatâ apud omnes, petenda est auctoris sententia, sed potius ex perspectâ auctoris sententiâ definiendum est, quid istæ locutiones vulgatæ apud auctorem significant. Hanc regulam sequuntur qui nihil in auctore quærunt, quàm propriam auctoris sententiam. Soli declamatores & Sophistæ non sequuntur, quoniam in auctore non quid ipse senserit, sed quid eum sensisse velint, expiscantur.

Antequam Augustinum dimittito, nostrum de ejus sententiâ judicium virorum gravissimorum auctoritate confirmabo.

Abbas Germanicus Benedictinos propterea maximè Janseniani criminis reos fecit, quod ad loca à se indicata voluntatem generalem non adscripserint. Nec consideravit par esse Lova-

102 *Defensio Arnaldina,*
nientium crimen, apud quos
nulla quoque extat annotatio
de voluntate generali. Plus etiam
ab iis factum est, quàm à Bene-
dictinis. Nam cum isti ad ca-
put decimum quartum libri de
Corruptione & Gratiâ tantum-
modò loca finitima indicaverint,
Lovanienses adscripserunt illud,
consule Scholia. In his Scholiis
Pelagius sententiam Apostolicam
sic intellexisse dicitur, quasi Deus
omnes salvos esse velit, modò
volint, ipsi. Augustinus contra
ut Pelagianam interpretationem
refelleret, subiecisse Catholicas
tres, quas nos antea potuimus.
Aliam sententiæ Apostolicæ in-
terpretationem apud Augustinū
nullam agnoscunt. Idcirco quar-
tam de voluntate antecedenti ex
Damasceno, quintam demum
de voluntate signi sumunt ex
primâ & secundâ responsione ad
objectiones Vincentianas: ut si
voluntatem generalem in operi-

bus Augustini non indicasse crimen sit, Lovanienses Benedictinis, multò sceleratiores, esse videantur.

Quid, verò, ex Lovaniensium, Benedictinorumque judicio confici possit, nihil necesse est pluribus dicere: res per se ipsa patet. Cum enim, neutri voluntatem generalem in Augustino annotaverint, primi etiam in Scholiis excluderint, quis adeo plumbeus est, ut homini in lectione Augustinianâ ne, levissimè, quidem versato potius assentiatur, quàm iis ipsis, qui omnia Augustini opera, sententias omnes diligentissimè contulerunt?

His addendi plerique interpretes, qui varias sententiæ Apostolicæ interpretationes sic proferunt, ut tres à nobis antè commemoratas ex Augustino, cæteras ex aliis, Scriptoribus depromant, & se depromere testentur. Eos quoque omnes adungere

104 *Defensio Arnaldina*,
possumus, qui voluntatem gene-
ralem penitus excluderunt; quos
ego postea recensebo & pluri-
mos & gravissimos. Nam cum in
auctoritate Augustini nitantur,
ut doctrinæ Augustinianæ testes
meritò citari possunt. Tot verò
sunt siue ex antiquis Patribus, si-
ue ex Scholasticis omnium fer-
me temporum, ut Abbas & nu-
mero & auctoritate facilè oppri-
mi possit Sed antequam istorum
testimonia produco, placet ho-
minem audacissimum suorum te-
stimonio confodere.

Franciscus Macedo Franciscanus (qui in Apologiâ Norisii sub finem P. 328. laudatur, ut *in lectione Augustini versatissimus*) in libro de mente Divinitus inspiratâ SS. Innocentio X. circa propositiones Jansenii P. 102, non modo voluntatem generalem semper ab Augustino rejectam esse contendit, verùm etiam dogmatis Augustiniani testes ci-

sive Analytica Synopsis. 105
 tat è Scholasticis plurimos, Mo-
 linam imprimis, Lessium, Vas-
 quesium & Maldonatum. Quod
 autem Augustinus auctor sit Deum
 illam voluntatem generalem sal-
 vandi omnes non habuisse, nec
 omnibus omnino hominibus presto
 esse, in meâ ego antea Cortinâ
 cum multis probavi ad Thesim
 14. & quoniam mihi minus Fi-
 dei habebitur, auctoritate id gra-
 vissimorum hominum confirmare
 volo, quibus nemo ingenuus, ac
 liberi judicii audeat refragari. Af-
 firmat Gregorius Ariminensis fidis-
 simus Augustini interpretes & asse-
 cla in 1um. D. 46. q. 1. Molina in
 concordia sepe; & Lessus in Apo-
 logia, & Lib. de Prædestin. & Re-
 prob. Guillelmus Estius in locum
 Pauli ad Timoth. Alvares L. 5. d.
 33. Vasques 1. p. d. 96. c. 6. ubi
 tradit in eâ item sententiâ fuisse
 Prosperum & Fulgentium. Maldo-
 natus in Joannem c. 1. n. 9. & c.
 6. n. 45. & c. 12. n. 32. docens.

106 *Defensio Arnaldina,*
Bedam cum Augustino sentire. Quos
ego duos auctores, Societatis sinceri
video esse iudicii, ac fideliter citare
auctores, eorumque mentem sine
fuco proponere, ac quid omnino
sentiant candidè dicere: non ut alii
solent, qui inani quadam specie
pietatis corrumpunt, & detorquent,
ut meliora videantur sensisse, si
tamen meliora sunt ea que ipsi iis
volant attribuere.

Ex his omnibus unum hoc lo-
co. Vasquesium morabor: qui in
primam partem S. Thomæ Dis-
put. 83. cap. 1. rem apertissimè
docet. Ac primò quidem volun-
tatem Dei duplicem distinguit;
alteram beneplaciti, quæ sola
propriè est in Deo; signi alteram,
cum Deus eodem modo exteriùs
agit, ac si vellet id ipsum cuius
nullam voluntatem habet. 2º.
Proponit sententiam Alexandri
Bonaventuræ, Scoti, Majoris,
Marsilii, Driedonis & Cajetani,
qui voluntate beneplaciti de sa-

lute omnium ac singulorum exclusâ solam in Deo voluntatem signi confiteantur. 3°. addit Augustinum ei sententiæ suffragari; eo quod testimonium Pauli 1. ad Tim. 2. Deus vult omnes salvos fieri, nusquam explicat de voluntate beneplaciti, quæ revera in Deo sit circa salutem omnium hominum; sed tribus aliis modis, quibus planè eam voluntatem beneplaciti circa omnium salutem negat. Postremò Augustini interpretationes tres Gregorio Ariminensi in rum. D. 46. q. 1. probari ait. Immo addit Greg. Arim. ideo in Deo non esse voluntatem circa salutem omnium hominum, quia nonnullis etiam denegat auxilia sufficientia ad hunc finem. Quod si ita est, non potest Deus circa illum finem ullam voluntatem habere non solum beneplaciti, sed neque signi; id quod non multum abhorret à mente Augustini, qui planè concedit, aliquibus auxilia

108 *Defensio Arnaldina,*
sufficientia non dari; ut infra Dis-
put. 97. videbimus. Ecce secun-
dum è quatuor animalibus Vas-
ques, alias verborum Apostoli-
corum interpretationes ab Au-
gustino proferri negat, quàm
tres antè à nobis commemora-
tas, in quibus, ut concedit Ab-
bas P. 25. de solis electis agitur.
Quis itaque singularem Germani
nihil sacra reverentis audaciam
non admirabitur? Nam si Catho-
lici non sunt qui voluntatem ge-
neralem ab Augustino assertam
esse non affirmant; nonne con-
sequens est ex hominis indocti
principiis Vasquesium plusquam
hæreticum esse qui negavit? To-
tum hoc ergo criminationis ge-
nus de voluntate generali mini-
mè annotata deinceps omittat;
si sapit, ne hæresim usque ad
Agni thronum extollere videat-
ur.

Quamquam ad constituendam
Augustini sententiam, & certa

ejus de voluntate Dei semper efficaci principia, & perpetua verborum Apostolicorum interpretatio, quæ voluntatem generalem excludit, & virorum gravissimorum judicia plenè sufficiunt: duobus tamen, antequam ad alia transeo, scrupulis occurram, ne qua resideat dubitatio.

Quid enim, inquiet fortasse aliquis, an in hypothesi Augustinianâ Deus non omnes & singulos Angelos salvos esse voluit? Si voluit; nec eos magis qui steterunt, quàm qui ceciderunt, ut Augustinus in libro de Correctione & Gratiâ docet clarissimè: an voluntas illa generalis fuit efficax in omnibus?

Sin respondemus voluntatem Dei de salute Angeli & Hominis innocentis *conditionatam* fuisse: quid vetat similem in Deo jam existere?

Responderi solet Deum voluisse voluntate conditionatâ sa-

110 *Defensio Arnaldina,*
lutem omnium & singulorum ;
hoc est, voluisse si in iustitiâ quam
acceperant, & retinere facillimè
poterant, perseverare vellent. Et
hæc voluntas efficax fuit. Neque
enim, ut hoc voluntatis genus
dicatur efficax, opus est, id quod
cum certâ conditione volumus,
fieri sive ponitur, sive non ponit-
ur conditio. Requiritur tantum
ut positâ conditione semper fiat
id quod volumus, sublatâ non
fiat. Sin sublatâ ut positâ condi-
tione fiat, voluntas irrita planè
est, non efficax. Si centum num-
mos alicui dare tantummodò de-
crevi, modò ut mercaturam ex-
erceat antea per duos tresve an-
nos ; & nihilominus antè eisdem
do, quàm mercaturam exercuit :
voluntas prior irrita planè fuit &
inanis. Ergo quoniam Deus An-
gelorum omnium & singulorum
salutem voluit eâ tantummodò
lege, ut perseverarent in acceptâ
iustitiâ, voluntas ista verè efficax

fuit ; quia gloria concessa est omnibus iis qui perseveraverunt, negata cæteris.

Id unum observabo, ut voluntas conditionata sincera sit, duas conditiones necessario requiri : primam quidem, ut conditio sit per se ipsa possibilis ; qui enim significat se aliquid velle, modò ponatur certa conditio quam scit esse impossibilem, is ludificari, non velle, dicitur : alteram verò, ut cum tota ex eo, qui exigit, conditio pendet, omnia quæ ad conditionem ponendam necessaria sunt ab eodem exhibeantur ; sin ipse non exhibeat, rem nolle, non velle dicendus est. Res exemplo clarior erit. Si Rex gladios omnes in propriâ potestate habens, sic ut ab alio quàm ab ipso gladius nullus haberi possit, edicat omnes qui ad se cum gladiis venerint, Regios fore satellites ; & gladios tamen non aliis det quàm homi-

112 *Defensio Arnaldina*,
nibus mille, quos delegit & designavit; istos quidem vult esse satellites suos voluntate conditionatâ: satellites non vult esse cæteros quibus enses nequaquam dedit.

In quæstione propositâ conditiones duæ conveniunt, perseverantia per se est possibilis. Omnia quoque quæ erant ad perseverandum necessaria, hoc est, gratiam plenissimè sufficientem homini innocenti & Angelis, nec aliam Sanctis, aliam lapsis exhibuit; sincera ergo erat illa Dei de salute omnium ac singulorum conditionata voluntas.

Ex his efficitur voluntati conditionatæ nullum jam locum superesse, cum conditio ad salutem consequendam omnino necessaria, *conditio sine qua non*; quæque talis est, ut quicumque habet, Regnum semper accipiat, quicumque caret è Regno semper excludatur, hoc est perseveran-

tia; singulare sit beneficium Dei, quod & omnibus & solis electis

datur. ^a Primo homini, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non descere, datum est adjutorium perseverantiae, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset.

^a l. de correctione
& gratia
n. 34.

^b sed quia noluit permanere, precepto ejus culpa est, cujus meritum fuisset, si permanere voluisset, sicut fecerunt Angeli sancti, qui caderetibus aliis per liberum arbitrium, per idem liberum arbitrium steterunt ipsi.... Nunc verò Sanctis in Regnum Dei predestinatis non tale adjutorium perseverantiae datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur; non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. ^c Hi verò qui non pertinent ad hunc predestinatorum numerum.... aut ja-

^b Ibid. n. 32.

^c Ibid. n. 42.

cent. sub peccato quod originaliter traxerunt, & cum illo hereditario debito hinc exeunt, quod non est regeneratione dimissum; aut per liberum arbitrium alia insuper addiderunt: arbitrium, inquam, liberum, sed non liberatum; liberum justitie, peccati autem servum, quo voluntur per diversas noxias cupiditates, alii magis, alii minus; sed omnes mali, & pro ipsa diver-
 sitate diversis suppliciis judicandi. Aut gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt; nec perseverant; deserunt & deseruntur. Dimissi enim sunt libero arbitrio, non accepto perseverantie dono, judicio Dei justo & occulto. Quoniam conditio ad salutem necessaria, sive in infidelibus regeneratio, sive in malis justitia, sive in justis omnibus perseverantia, tota ex singulari Dei beneficio pendet; nec aliis ista datur, quam electis: ergo Deus voluntatem de salute omnium ac singulorum conditiona-

tam habere nequaquam dicendus est, qui perseverantiam, sine qua nemo salutem consequetur, solis prædestinatis dare constituit.

Sed de Augustini sententiâ hactenus, quam ignoravit Abbas. Venio jam ad alios. Nam etsi tanta est Augustini auctoritas, in iis præsertim quæ ad prædestinationem & gratiam pertinent, ut vel sola valeat ad fidem faciendam, consensus tamen reliquorum Patrum, & veterum Scholasticorum ad patefaciendam & istius & Anonymi temeritatem magis valebit.

Augustinianas sententiæ Apostolicæ interpretationes semper probaverunt e veteribus plurimi. Eorum duntaxat testimonia rel præsentabo, qui vel non alias usurpant, vel voluntatem generalem excludunt, vel ea principia ponunt, ex quibus consequens sit, ut excluderint.

non enim in his sententiis

CAPUT IV.

De Hilarii, & Prosperi Sententiâ.

Hilarij ad Augustinum unicam habemus Epistolam, in qua Semipelagianorum querelas & reprehensiones exponens quid ipse Magistrum de voluntate generali sensisse crederet, non obscure aperuit n. 6. *Inde est quòd... illius sententiæ expositionem, non eam quæ a te est deprompta suscipiant, id est, ut nonnisi omnes homines salvos fieri velit, & non eos tantum qui ad sanctorum numerum pertinebunt; sed omnes omnino, ut nullus habeatur exceptus.* Observandum est in primis in eo Massilienses, ut Hilarius scribit, Augustinianæ sententiæ adversari, quòd velint omnes omnino Deum salvos esse velle, & non eos tantum, qui ad sanctorum numerum pertinebunt, quæ posteriora verba significant ita Augustini sententiam eos acce-

pisse, ut non alios Deus quàm
Qui ad sanctorum numerum per-
tinebunt salvos esse velit. *Hila-*
rius paulò antè dixerat sententiæ
Apostolicæ expositionem quæ à te
est deprompta: ergo eandem ipse
similiter accepit.

Affirmat Abbas alios Deum ex
Augustino salvos esse velle, quàm
electos: negat Hilarius Augustini
discipulus ad Magistrum scribens.
Indoctone Abbati potiùs assentie-
mur, quàm Hilario, cujus judi-
cium Magister ad Massiliensium
querelas respondens non modò
non correxit, temperavitve, ve-
rum etiam distinctè & aperte,
confirmavit in l. de prædest. sanc-
torum n. 14°.

Prosper qui & ipse, ut Hilarius,
Augustini discipulus fuit, in E-
pistolâ ad Rufinum cap. 13. *Et*
ubi est illud, inquit, quod nobis
quasi contrarium à non intelligen-
tibus semper opponitur, quod Deus
omnes homines velit salvos fieri,

118 Defensio Arnaldina,
& ad agnitionem veritatis veni-
re? Nunquid non sunt de omni-
bus hominibus, qui à præteritis
generationibus usque in hoc tempus
sine Dei cognitione perierant? & si
majoribus nata (quod non recte di-
citur) mala opera, quæ libero ar-
bitrio commiserant, obsuerunt;
quasi boni non mali gratiâ liberen-
tur: inter salvatos parvulos &
non salvatos parvulos quæ meri-
torum potuit esse discretio? quid
istos introduxit in regnum Dei? quid
istos exclusit à Dei regno? Equidem si
meritum consideres, non una pars
salvari meruit, sed utraq; dam-
nari. Quæ autem sit discretionis
istius in secreto Dei consilio causa,
vel ratio, & supra facultatem hu-
manæ cognitionis inquiritur, & si-
ne fidei diminutione nescitur; mo-
dò confitemur neminem immeritò
perdi, neminem meritò liberari; &
Omnipotentissimam Domini bonita-
tem omnes salvare, & omnes ad
agnitionem veritatis imbuere, quos

sive Analytica Synopsis. 119
vult salvos fieri, & ad agnitio-
nem veritatis venire. Nisi enim
ipso vocante, docente, salvante ne-
mo venit, nemo eruditur, nemo
salvatur: quia etsi indifferenter an-
nibus hominibus jubentur predicare
Doctores, & semen verbi ubique
differere: tamen, neque qui plan-
tat, neque qui rigat est aliquid;
sed qui incrementum dat Deus.
Eo ipso tempore, quo ad omnes
gentes predicationis mittebatur, quæ-
dam loca Apostoli adire prohiben-
tur ab eo qui vult omnes salvos
fieri: . . . quid autem mirum si in-
ter ipsa Evangelicæ predicationis
exordia non poterant ire Apostoli,
nisi quò eos spiritus Deus ire voluif-
set; cum videamus plerasque gentes
modò primùm Christianæ gratiæ fieri
cepisse participes, alias autem nul-
lum adhuc odorem boni illius atigif-
se? an dicendum est, quæ est usitata
adversariorum responsio, volun-
tati Dei humanas obistere volūtates,
& tam feros, tamque intractabiles

a. 1. Cor.

3. 7.

120 *Defensio Arnaldina,*
horum hominum mores, ut Evan-
gelium ideo non audiant, quia præ-
ditioni impia corda non pateant?
Et quis istis corda mutavit, nisi
a qui finxit sigillatim corda co-
rum? quis hujus rigoris duritiem
ad obediendi molliuit affectum, nisi
b qui potens est de lapidibus A-
brahæ filios excitare? &c.

a Ps. 32.
 25.

b Matth.
 3. 9.

Quo in loco Prosper doctrinam & principia Augustini sequitur. Voluntatem generalem quæ ex verbis Apostolicis concludi solet, puerorum sine baptismo morientium, gentium integrarum quæ de Evangelio nihil audierunt, exemplo refellit. Exigit ut confiteamur eos omnes, quos Deus Omnipotentissimus vult salvos esse, salutem reverà consequi, nec voluntates humanas ejus voluntati obistere, qui est humani cordis auctor & arbiter.

Voluntatem quoque generalem excludit in responsione VIII. ad capitula Gallorum. *Si circa universitatem*

versitatem generis humani salvandam, inquit, & in agnitionem veritatis vocandam ita indifferens per omnia secula asserenda est voluntas Dei, ut usquequaque neminem hominum prætermisissè monstretur; impenetrabilis judiciorum Dei altitudo pulsatur. Quare enim^a in præteritis sæculis dimiserit omnes gentes ingredi vias suas, quando^b Jacob elegit sibi Dominus; ^c & non fecit taliter omni nationi nec judicia sua manifestavit eis &c.

^a Act. 14.
15.

^b Ps. 134.
4.
^c Ps. 147.
20.

Impossibile est comprehendere
Causas verò operum & judiciorum Dei qui ex toto ad humanas voluntates & actiones refert, quas tamen in parvulorum adoptione aut abdicatione non invenit, & dispensationes Dei ex liberi arbitrii vult mutabilitate variari, profitetur sibi scrutabilia judicia Dei & vestigabiles vias ejus. Mox subjicit illud Apostoli; qui vult omnes salvos fieri: & qui est salvator omnium, maximè fidelium; illud Christi^d Euntes do-

^d Matth.
28. 19.

122 *Defensio Arnaldina,*
cete omnes gentes baptizantes eos:
illud Gen. 22. 18. in senine tuo
benedicentur omnes tribus terra:
Illud Psalmi 85. 9. omnes gentes
quascumque fecisti venient & ado-
rabunt coram te Domine, in præ-
destinatis impleri. *Quæ promif-*
siones, inquit, quia verissima sunt,
nec possunt ex ullâ parte nutare, in
his implentur qui salvi fiunt per u-
niversos fines terra: quoniam quod
promisit potens est & facere. Hac
ergo est illa totius humani generis
assumptio, hac filiorum Dei adop-
tio, hac gentium plenitudo, præ-
cita & predestinata in Christo
ante constitutionem mundi.

In carmine de ingratis Cap. x.
in eo Pelagianos à Catholicis dis-
cerni ait, quod gratiam Christi
communem esse doceant.

& Cap. xi. Dic unde probes, quod gratia
Christi

Nullum omnino hominem de cunc-
tis qui generantur

Prætereat, cui non regnum, vitam-
que beatam imperire velit?

Cap. xiiij. Sed tamen hæc aliquâ si vis ratione tueri,

Et credi tam stulta cupis : jam
pande quid hoc sit,

Quod bonus, omnipotensque Deus
non omnia subdit

Corda sibi, pariterque omnes jubet
esse fideles ?

Nam si nemo unquam est, quem
non velit esse redemptum,

Haud dubiè impletur quicquid vult
summa potestas.

In his quoque locis Augustini principia legimus. Voluntatem generalem distinctè excludit Prosper, & gratiam communem, ex qua concludi solet : denique voluntatem Dei per se & semper efficacissimam constituit.

Quid ad hæc aperta & manifesta respondet Abbas ? Nihil. Ne illa quidem Lectoribus proponit, & excogitatâ decretorum *efficacium & inefficacium* distinctione, cujus nulla extat apud antiquos gratiæ defensores mentio, putat se omnibus satisfacis-

124 *Defensio Arnaldina,*
sc. Nihil necesse est distinctionem
commentitiam novis argumentis
refellere. Hoc unum observabo
distinctionem sapiētibus ineptam
videri, cum nullum in auctoris
verbis, sententiisve fundamen-
tum habet: ridiculam, cum præ-
terea ab auctoribus ejusdem doc-
trinæ ac temporis funditus igno-
ratur, penitusque omittitur: in-
sanam, cum repugnat Scripto-
ris verbis, ac principiis. Atqui
ficta distinctio nullum in Pro-
peri verbis, sententiisve funda-
mentum habet: incognita pror-
sus est antiquis gratiæ defenso-
ribus: repugnat denique Pro-
peri principiis. Quid enim illud
est quod paulò ante protuli: *Si
nemo unquam est, quem non velit
esse redemptum, haud dubiè im-
pletur quicquid vult summa potes-
tas.* Vel illud ex Epistolâ ad Ru-
finum: *confiteamur Omnipotentis-
simam Domini bonitatem omnes
salvare & omnes ad agnitionem*

veritatis imbuere, quos vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Quid rejecta saepe à Prospero voluntas generalis (nam solos electos Deum salvos velle affirmat non semel, & ex supremâ Dei potestate sive ex volûtate efficacissimâ concludit) quid gratia communis non solùm ab eo semper rejecta, verùm etiam pluribus argumentis refutata aliud demùm est, quàm clara & aperta distinctionis cominentitiæ damnatio?

Duo Prosperi loca opponit Abbas: primum ex responsione ad capitulum nonum Gallorum: alterum ex responsione ad 2. objectionem Vincentianam. *An Veremini, inquit, a ne occultum ali-*
quod venenum lateat in his Pros-
peri verbis: Dedit pro mundo
sanguinem suum, & mundus re-
dimi noluit: vel in istis: since-
rissimè credendum atque profi-
tendum est Deum velle ut om-
nes homines salvi fiant.

a Abbas
P. 34. &
35. Edit.
Colon.

Quamvis prior nihil ad quæ-
 tionem nostram attineat, auda-
 cia Abbatis in eo proferendo
 tam singularis mihi videtur, tam-
 que inusitata & insolens, ut rem
 dissimulare non possim. Nam
 notum est Theologis omnibus,
 nisi forte peregrini sint in con-
 troversis nostri temporis, quan-
 tum Prosperi loco torqueantur
 Abbatis asseclæ. Nonne ergo sa-
 tius fuisset integrum omittere,
 ne ad ea legenda evolvendaque,
 quæ proximè antecedunt, exci-
 taretur hominum curiositas;
 quàm paucula verba quæ sibi fa-
 vere existimavit Abbas, impru-
 denter objicere? sed declamato-
 rum prudentiam sæpe desidera-
 mus.

Objectio Gallorum sic conci-
 pitur: *Quod non pro totius re-
 demptione Salvator sit crucifixus.*

Respondet Prosper naturam,
 quam Christus suscepit, ei com-
 munem esse cum universis homi-

nibus : peccatum quoque cuius causâ factus est homo , convenire singulis. Quemadmodum verò Christi nativitas sola per se se non sufficit ad renovandos homines , nisi Spiritû Sancto renascantur ; ita ejus mortem ad eodem ridimendos non sufficere ; nisi per Baptismum cum eo moriantur : quia *non est salvatus cruce Christi , qui non est crucifixus in Christo , nec est in eo crucifixus , qui non est membrum Corporis Christi* : nec membrum Corporis Christi est qui per aquam & Spiritum Sanctum non induit Christum. Mox subjungit *Cum itaque rectissime dicatur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus propter veram Naturâ humanâ susceptionem , & propter communem in primo Homine perditionem ; potest tamen dici pro his tantum crucifixus , quibus mors ipsius profuit.* Tum prolatis duobus Scripturæ locis Joan. 5. v. 5. & II. & Joan.

1. II. *diversa ergo ab istis Filiis Dei sors eorum est, inquit, qui inter illos censentur, de quibus dicitur: mundus eum non cognovit. Ut possit secundum hoc dici Redemptor mundi: dedit pro mundo Sanguinem suum, & mundus redimi noluit; quia lucem tenebrae non receperunt.*

Ecce locum integrum, quem callidè dissimulans Abbas pauca verba decerpfit: ne si, quemadmodum conjicio, Prosperianam de Christi sanguine pro omnibus fuso sententiam lectorum oculis exponeret, se & suos hominum ludibrio exponere videretur: se quidem, qui adversarios ob singulare in Molinam beneficium reos fecerit Janseniani criminis; suos verò, quorum causam evertisset ea ipsa, quam omissam esse queritur, annotatio. Nam illi Christum propterea pro omnibus & singulis mortuum esse definiunt, quod gratiâ sufficien-

tem omnibus obtinuerit : eam-
que vel reipsâ singulis exhiberi
putant, vel per solas liberi arbi-
tri vires facillimè comparari pos-
se, cum lubet. Prosper contra
Christum non aliter pro omni-
bus mortuum dici ait, quam ob
naturæ & causæ communis sus-
ceptionem, vel ob magnitudi-
nem & potentiam pretii, ut in
alio loco respondens ad eandem
objectionem : *a Quod ergo ad ma-*
gnitudinem, & potentiam pretii, &
quod ad unam pertinet causam
generis humani, Sanguis Christi est
redemptio totius mundi. Alium
mortis Christi modum commu-
nem omnibus ac singulis non ag-
noscit Prosper, quemadmodum
nec Vasques ipse, nec recentis-
simus Cardinalis de Laurea, nec
alii complures Theologi. Ob
utriusque loci prætermissam an-
notationem gratias editoribus a-
gere debuerat Abbas & habere
amplissimas, non insultare, si qua

*a Ad 1. ob-
ject. Vin-
centian.*

130 *Defensio Arnaldina*,
esset in ejusmodi hominibus fi-
des, & memoria beneficiorum.

At hominem fortasse movit
posterior sententiæ objectæ pars :
Sed mundus redimi voluit ; ex
qua consequens esse putant, ut
vel gratia sit communis omnium,
(quasi ad respuendum liberè E-
vangelium non sufficiat propria
cujusque perversitas) vel ut qui
gratiâ caret jure ac meritò re-
prehendi non possit. Sic enim
vulgò ratiocinantur ; non ita
Prosper, qui utramque conclu-
sionem distincte rejicit : primam
quidem in carmine de ingratis
cap. 13. quem locum supra de-
cripsi, & alibi passim : alteram
verò in eodem carmine cap. 32.
Qua in re, ut in cæteris omni-
bus cum Augustino plane con-
sentit. Verba Prosperi subjicio.

Non autem rectè, nec verè dici-
tur illos

Qui sunt exortes Divini muneris,
& quos

Gratia neglexit degentes mortis in-
umbrâ,

Peccati non esse reos, quia recta
gerendi

Non data sit virtus.

Sed de primo prosperi loco qui
ad propositam de voluntate ge-
nerali quæstionem nihil attinet,
pro instituto nostro satis.

Alterum ex responsione 2a. ad
object. Vincentianas depromit
Abbas. *Sincerissimè credendum,*
atque profitendum est Deum velle,
ut omnes homines salvi fiant. Eum-

dem objicit Petavius, a simulque a Tom. 1.
L. x. c. 4.
conjungit verba quæ a quod Pros-
perum proximè sequuntur. *Si*
quidem Apostolus, cujus ista sen-
tentia est, sollicitissimè precipit, quod
in omnibus Ecclesiis piissimè custo-
ditur, ut Deo pro omnibus homini-
bus supplicetur. Ex quibus quod
multi pereunt, pereuntium est me-
ritum: quod multi salvantur, sal-
vantis est donum. Hæc ille, qui,
ut Abbas, superiora Prosperi ver-

ba quamvis omnino connexa dis-
simulavit; ne causam, quam de-
fendebant, læderent. Ego verò
quæ ab utroque prætermissa sunt,
meo jure supplebo.

Objectio Vincentiana sic con-
cipitur: *quia Deus nolit omnes sal-
vare, etiamsi omnes salvari velint.*

Quid ad hæc Prosper? si in
eâdem sententiâ fuit, in quâ &
Petavius, & Abbas cum fuisse
affirmant, quicquid à Vincentio
objectum hoc loco est, id simpli-
citer debuit rejicere, & velut ca-
lumniam detestari. Non ita ta-
men. *Quâ fieri potest, inquit, ut
Deus qui etiam illos salvat, de
quibus dici non potest quòd salvari
velint, nolit aliquos salvare, etiamsi
salvari velint, nisi aliqua causa ex-
istant, de quibus quamvis sint no-
bis incognoscibiles, ille tamen bene
judicat, de quo dici non potest, ali-
ter eum quidquam facere debuisse,
quam fecerit?* Hæc verba, nisi aliqua
causa existant, Abbatem Peta-

viumque confodiunt. Uterque negat ullum esse quem Deus salvum nolit: cujus sententiæ suæ testem citant ambo Prosperum, tam negligenter autem & infidè, ut in eodem loco quem obijciunt, confiteatur Prosper existere aliquos, quos Deus, tametsi salvi esse velint, salvos esse nolit propter occultissimas rationes, sibi que uni cognitæ. Mox Subjicit: *remotâ ergo hac discretione, quam divina scientia intra secretum justitiæ suæ continet, sincerissimè credendum atque confitendum est Deum velle, ut omnes homines salvi fiant: si quidem Apostolus, cujus ista sententia est, sollicitissime præcipit, quod in omnibus Ecclesiis piissimè custoditur, ut Deo pro omnibus hominibus supplicetur.* Sensum loci planum & obvium non vidit subtilis Abbas. Quod minimè miror, cum nec locum integrum legisse videatur. Paulò antè dixerat Prosper esse aliquos, quos Deus prop-

ter occultissimas rationes salvos nolit. Quoniam verò nos id funditus ignoramus, quoniam Denique Deus solus cognovit, quid ipse de singulis statuerit: idcirco cum singulis sic agendum est, sic pro singulis orandum, quasi singulos revera salvos esse velit. Idque quoties de singulis particulatim agitur, sincerissimè credere & profiteri debemus: ne si hunc prædestinatum, illum reprobatum esse dicamus, iudicium, quod unius Dei proprium est, nobis sumere videamur. Hinc Apostolus pro omnibus sine ulla exceptione orari jubet; quod ab Ecclesiâ & nunc observatur, & semper observatū est. Atque hoc Theologi omnes, qui singulos Deum salvos esse velle negant, cum Prospero docent. Sin reprobatum certissimè cognoscerentur, nulla jam pro eorum salute fieret oratio: *a* Si de aliquibus, inquit Augustinus, ita certa esset Eccle-

*a L. 21. de
Civitate
cap. 24.
n. 1.*

sia, ut qui sint illi etiam nisset, qui licet adhuc in vitâ sint constituti, tamen predestinati sunt in æternum ignem ire cum diabolo; tam pro eis non oraret, quàm nec pro ipso. Sed quia de nullo certa est, orat pro omnibus duntaxat hominibus inimicis suis in hoc corpore constitutis; nec tamen pro omnibus exauditur. Pro his enim solis exauditur, qui etsi adversantur Ecclesie, ita tamen sunt predestinati, ut pro eis exaudiatur Ecclesia, & filii efficiantur Ecclesie. Ex his omnibus constat voluntatem Dei generalem à Prospero rejectam esse in eo etiam loco, quem sibi maximè patrocinari Petavius & Abbas existimaverant: nec voluntati generali favere particulam Prosperianæ sententiæ, quam objecerunt.

Alium Prosperi locum obiicit. ^a Tom. I. L. x. Petavius ^a ex responsione ad 7. ^{cap. 4.} Object. Vincentianam. Item, ^{n. 8.} inquit, cum ex Augustini senten-

„ *tiâ id sequi jactarent* ; quod hæc
 „ sit voluntas Dei, ut magna pars
 „ Christianorum salva esse nec ve-
 „ lit, nec possit : *Prosper sic eos re-*
 „ *fellit* : nullomodo credendum est
 „ homines in hujusmodi despera-
 „ tionem ex Dei voluntate ceci-
 „ disse, cum potius a allevet Do-
 „ minus omnes qui corruunt, &
 „ erigat omnes elisos. Nemo enim
 „ nisi illius gratiâ erigitur, nemo
 „ nisi illius gratiâ stabilitur. Dei
 „ ergo voluntas est, ut in bonâ
 „ voluntate maneat : qui & pri-
 „ usquam deferatur, neminem
 „ deserit ; & multos desertores
 „ sæpe convertit. *Et adversario-*
 „ *rum illa questio, & Prosperi res-*
 „ *ponsio manifestè significant Deum*
 „ *omnibus etiam reprobis salutem*
 „ *velle communi voluntate, non ab-*
 „ *solutâ. Si enim solos electos vellet*
 „ *esse salvos, rectè illa objectio pro-*
 „ *cederet. Cum enim voluntas illa,*
 „ *quâ Christiani volunt esse salvi,*
 „ *nonnisi à Deo sit ; frustra illam*

a *Psal.*

144.14.

Deus inspiraret iis, quorum salvandorum nullam omnino voluntatem haberet. Sed mera esset ista ludificatio. Itaque necesse est velle Deum salvos eos facere, quibus dat ut velint esse salvi. Hoc autem Christianis dat omnibus etiam reprobis. Deinde voluntas est Dei, ut in bonâ voluntate maneant etiam illi, qui pietatem Christianæ conversationis & Fidei deserentes, in profanos errores, aut in damnabiles mores irrevocabiliter transierunt: ut ibidem asserit Prosper. Ergo qui manere nolunt, contra Dei voluntatem nolunt. Proinde vult illos manere, & quod inde sequitur, salvos fieri. Eadem & in responsionibus aliis Prosper tradidit, præsertim in XII. in quâ voluntate suâ, non Dei cadere reprobos, ac non perseverare dicit. Omnia hominis verba descripsi, ne si quid omitterem, argumentationis vim imminuisse viderer: quæ quàm con-

138 *Defensio Arnaldina,*
traria sit Prosperi doctrinæ ac
principiis; ex superioribus jam
liquet: quàm vero frivola paucis
ostendo.

Petavius. *Et adversarium, inquit, illa
questio & Prosperi responsio mani-
festè significant Deum etiam omni-
bus reprobis salutem velle commu-
ni voluntate.*

*Si manifestè significant: Pros-
per ergo manifestè secum ipse pu-
gnare dicendus est, qui tot in
locis voluntatem generalem a-
pertissimè confixit: Si manifestè
significant, vix argumentis opus
est, ut voluntas illa generalis in
loco Prosperi percipiatur: quam
nihilominus qui rejiciunt, eam-
dem sæpe à Prospero rejectam
esse testantur, aliquando admis-
sam esse negant.*

Petavius. *Si enim solos electos vellet esse sal-
vos, rectè objectio illa procederet.*

*Si ita est, Petavi, ergo quo-
niam objectio Vincentiana erat:
Hæc est voluntas Dei, ut magna*

pars Christianorum salva esse nec velit, nec possit: rectè sic concluditur: Deus solos electos vult esse salvos: Hæc est igitur voluntas Dei, ut magna pars Christianorum salva esse nec velit, nec possit. Salutem nolle vitium est in omnibus, gravissimum in Christiano crimen. Bonum agere non posse infirmitas est, quam ex peccato sive originis, sive proprio traximus, non ex voluntate Dei. Si itaque legitima est conclusio: ergo quod Deus solos electos velit esse salvos, consequens est ut divina voluntas sit causa peccati & infirmitatis humanæ: consequens est ut Deus sit causa peccati originis, in pueris maximè, sive in utero, sive extra matris uterum sine Baptismo morientibus. Ita Vasquesius pueros plerosque sine Baptismo morientes Deum salvos esse velle negans Deum fecit auctorem criminis. Qui negat

140 *Defensio Arnaldina*,
media ad salutem necessaria, is
teste Petavio non vult salutem.
Prædicatio Evangelii est me-
dium vel conditio necessaria ad
salutem, quam Deus plurimis
infidelibus negavit, iis præsertim
de quibus Lucas in Actis a tes-
tatur; nam Apostolos, cum E-
vangelii causâ in Asiam & Bi-
thyniam contenderent, Deus
prohibuit. Sic eos, qui interea
mortui sunt non accepto Evan-
gelio, noluit salvos esse: conse-
quens igitur est, ut fuerit causa
& auctor perpetratorum ab iis-
dem criminum. Atque ut exem-
plum aliquod finitimum adhi-
beam, cum Rex plurimos læsæ
Majestatis reos fore præsentiens
paucos ex reorum numero serva-
re constituit, ipse est in causâ,
cui cæteri peccaturi sint, in Ma-
jestatem Regiam. Quæ omnia
quàm absurda sint, patet. Nec
tam frivola, tam inepta ab eo
objici posse, arbitror, qui doc-

a Cap. 16.
v. 6. & 7.

trinam Augustini & reliquorum Patrum vel delibavit.

Ut *objectio rectè procederet*, sic Petavius concludere debuit. Aliò tamen convertit argumentationes suas, tam ridiculè verò; ut ne principium quidem ipsum, in quo illas niti video, in sententiâ Prosperi contineatur. Integram argumentationem Petavii subijcio, ut lector judicare possit.

Cum enim voluntas illa, inquit, Petavii; quâ Christiani volunt esse salvi, non nisi à Deo sit, frustra illam Deus inspiraret iis, quorum salvandorum nullam omnino voluntatem haberet, sed mera esset ludificatio. principium in quo nititur argumentatio, hoc est: Deus facit ut Christiani velint esse salvi. Objectionem Vincentianam & responsionem Prosperi lego, nec simile quidpiam occurrit. Sed principium demus, quod alioqui certissimum est apud omnes; neque enim quisquam negat Dei volun-

142 *Defensio Arnaldina,*
tate & gratia fieri, ut ex repro-
batis complures salvi esse velint:
saniorne propterea est conclusio:
si sana est, concedendum ergo est
Deum semper id velle, quod
facit ipse ut velint homines. O-
ramus pro mortuis Christianis,
pro parentibus, pro amicis: eo-
rum salutem optamus & volu-
mus: quam voluntatem piam
Deus efficit, *qui operatur in no-
bis velle & perficere.* Eorum pro
quibus deprecamur, plurimi sem-
piternis afficiuntur suppliciis;
quamquam qui sint illi, funditus
ignoramus. Ergone istos Deus
vult salvos esse? Filium Deo ju-
bente voluit immolare Abraham.
Eximiae voluntatis sive obedien-
tiae, cujus meritum redundavit in
omnes Abrahamae posteros, Deus
proculdubio causa & auctor fuit:
ergone voluit Deus filium à pa-
tre immolari? *Deus non vult ab
hominibus fieri omnia quae praece-
pit; vel non fieri quae prohibet,*

inquit Magister l. i. d. 45. ejusque interpretes : *etsi illa dicuntur Dei voluntas , ideoque signa sunt Divinae voluntatis : non est tamen intelligendum Deum omne illud fieri velle , quod cuicumque praecepit , vel non fieri quod prohibuit. Praecepit enim Abraham immolare filium ; nec ideo praecepit ut fieret ; sed ut Abraham probaretur fides. Fecit ergo ut Abrahamus vellet filium occidere : nec tamen voluit ut occideret. Sic ruit argumentatio Petavii : quam Prosper ipse funditus evertit*^a l. in collat n. 35. & 36. *requiramus ubi fieri Deus noluerit , quod homines facere deo volente voluerunt. Christo Apostolis praecipiente ut gentes universas docerent & baptisarent accensa est in cordibus eorum inextinguibilis flamma caritatis , quâ ardentissime velent Evangelium Christi omnibus gentibus praedicare. Sed cum vetiti sunt loqui verbum in Asia & cum tentarent ire in Bithyniam ,*

a Tom. x.
Operum
August. in
appendice.

144 *Defensio Arnaldina,*
prohibiti sunt ab Spiritu Jesu; num-
quid non ex Deo hanc voluntatem
habebant, quod etiam istorum op-
tabant ad fidem corda convertere,
quos occulto judicio Deus Evange-
lium tunc nolebat audire? Alia id
generis exempla plurima deinde
profert.

Quæ verò addit Petavius tanquã
ex Prospero: *Voluntas Dei est ut in
bonâ voluntate maneant etiam illi:*
non extant apud Prosperum; in-
signi temeritate ex proprio cere-
bro deprompsit. Quæ in re du-
pliciter ab eo peccatum est, 1.º
quidem quod ista finxerit: 2.º
quod pugnantia Prospero non du-
bitaverit supponere. Quid enim
ineptius: quid magis repugnans,
quam illud, *voluntas est Dei, ut in
bonâ voluntate maneant etiam illi
qui in profanos errores, aut in dam-
nabiles mores irrevocabiliter transie-
runt?* si transierunt, ergo jam mali.
Deum autem velle, ut mali per-
maneant in bonâ voluntate, qua
carent;

carēt; quis dicat nisi absurdissimè?

Petavius

Ergo, inquit, qui manere nolunt, contra Dei voluntatem nolunt. Proinde vult illos manere, & quod inde sequitur, salvos fieri. Hoc quidem ex superiori sententiâ concludit, quam apud Prosperum extare negavi. Ideoque contemni posset ejus conclusio. Quia tamen occurrit alia non multum dissimilis: Dei ergo voluntas est ut in bona voluntate maneatur; breviter respondebo. Sed quid opus est pluribus? Turpe est Theologum veteranum in voluntatis vocabulo ludificari; quod bifariam in scripturâ, à Patribus & Theologis usurpatur, & pro voluntatis actione, & pro voluntatis signo. Nam id quod solet esse in nobis signum voluntatis, inquit S. Thomas 1. p. q. 19. a. 11. quandoque metaphoricè in Deo voluntas dicitur secundum illud Matth. 6. fiat voluntas tua in cœlo & in terra... Voluntas propriè dicta vocatur vo-

146 *Defensio Arnaldina,*
luntas beneplaciti: voluntas autem
metaphoricè dicta est voluntas signi.
Contra hanc voluntatem, quæ
non est propriè in Deo, multa
fieri concedunt Theologi: con-
tra voluntatem propriè dictam
quidpiam fieri negant. Hac ergo
voluntate signi vult Deus ut om-
nes bene agant, ut iusti perse-
verent, ut omnes salvi sint,
quia præcipit, hortatur, admo-
net, pluribus beneficiis externis
& interioribus adjuvat. Quo-
niam verò ex Prosperi verbis ni-
hil amplius concludi necessariò
potest, nec etiam debet, cum
distincte doceat solos electos
Deum salvos esse velle, ideo præ-
sertim, quòd ejus voluntas sem-
per sit efficax, neque irrita & ina-
nis esse possit: concludamus Pe-
tavii conclusiones & vanas esse
& inanes. Addo ejusmodi sen-
tentias, quæ à Petavio ridiculè
objiciuntur, occurrere apud eos
ipsos; qui è Scholasticis clariùs

sive Analytica Synopsis. 147
& distinctiùs voluntatem generalem excluderunt.

Extremum denique est illud *Petavii. Eadem & in responsionibus aliis Prosper tradidit, præsertim in XII. in qua voluntate suâ, non Dei cadere reprobos, ac non perseverare dicit.* Tot in paucis verbis sophismata colligit, ac passim in toto illo Libro x. ut artem ratiocinandi dedidisse videatur, cum Augustini causâ defertâ proditâque quam in Libro superiori defenderat, ad contrariæ defensionem postmodum accessit.

Sic cogi debet argumentatio Petaviana: voluntate suâ, non Dei, cadit reprobus: ergo Deus vult ut reprobi perseverent. Quod non minùs absurdum est, quàm si ita concluderem: propriâ voluntate, non meâ Petavius primam de Arianâ Patrum Antenicænorum hæresi sententiam suam utcumque emendare co-

148 *Defensio Arnaldina;*
natus est: ergo volui ut in primâ il-
lâ sententia perseveraret. Vel pro-
priâ voluntate, non hominum,
Deus Sanctos suos sanctitate &
miraculis ornavit: ergo ut ornaret
noluerunt homines. An Peta-
vius Theologus illustris ignora-
bat, quod notum est Tyronibus,
velle inter & nolle, sive inter
voluntatem rei faciendæ, & vo-
luntatem rei non faciendæ me-
diam permissionem intercedere,
quæ neque est voluntas rei fa-
ciendæ, neque voluntas rei non
faciendæ? Permittit Deus ut de-
mum reprobati cadant: non vult,
sive ut cadant, sive ut minimè
cadant. Non quidem ut cadant,
cum non possint aliter quàm pec-
cando cadere, nec peccatum
Deus ullomodo velit: neque si-
militer vult ut minimè cadant,
quos cadere permittit. Unde S.
Thomas 1. P. q. 19. a. 9. ad 3um.
*Deus igitur neque vult mala fieri,
neque vult mala non fieri, sed*

vult permittere mala fieri.

Duo iterum loca Prosperi ob-
jicit ^a L. 13. de Incarnatione cap. ^{a Tom. 4.}
5. quæ non tam exhibebo quod ^{Parte 2.}
difficultatem ullam habeant,
quàm ut magis appareat infirmi-
tas causæ Petavianæ.

In Libro Responsionum ad capi- ^{Petavius.}
tula Gallorum, inquit Petavius
n. 3. octavam horum objectionem
proponit ejusmodi : quod non ho-
mines velit Deus salvos fieri,
sed certum numerum prædesti-
natorum. *Hæc germana est Au-*
gustini, si Armacano creditur, (ita
Jansenium appellare solet) opi-
nio ; nullam omnino voluntatem in
Deo esse salvandorum aliorum, præ-
ter prædestinatos. Itaque concedi à
Prospero illud oportuit, qui hoc u-
num studeret, ut veram & liqui-
dam Augustini Doctrinam adstrue-
ret. Cur igitur non ei, quod ob-
jectum erat, assensus est, nisi quod
contrarium illi Augustini sententiæ
esse judicabat ? Omnium, ait in

130 *Deferſio Arnaldina,*
» *reſponſione Proſper, cura eſt Deo:*
» *& nemo eſt quem non aut Evan-*
» *gelica prædicatio; aut legis tes-*
» *tificatio, aut ipſa etiam natura*
» *conveniat. Sed infidelitatem*
» *hominum ipſis adſcribamus ho-*
» *minibus: fidem autem donum*
» *Dei eſſe fateamur, ſine cujus*
» *gratiâ nemo currit ad gratiam.*

Ex hac reſponſione necceſſe eſt vo-
luntatem adſcribi Deo, quâ omnes
homines, quantum in ipſo eſt, ad
fidem & ſalutem conetur adducere.

Etenim curam omnium eſſe Deo
primùm aſſcrit: tum & cujuſmodi
cura iſta ſit, & qui ſint illi omnes,
explicat ſic. Curam oſtendunt ſe-
quentia non aliam eſſe, quàm ut
eos ad fidem, & huius fructum,
aternam vitam provehat. Eò quiſ-
pe pertinet Evangelii prædicatio,
ac legis teſtificatio, & natura con-
templatio. Mox addit. Si nollet,
niſi paucos, allicere, falſo hanc in
illo curam omnium eſſe diceret, ex
quâ ſalvificæ bonitatis effecta iſta
manarent.

Ex his Petavii verbis facile cognoscitur, quantum valeat apud homines præjudicata opinio; quæ ut animum occupavit, lucem mutat in tenebras, & tenebras in lucem: res manifestas intueri non finit, si præjudiciis repugnant: obscuras illustrat, si conveniunt: omnia denique confundit. Ad hæc persæpe accedunt & dissimulatio & mala fides.

Negat Petavius id quod à Gallis objiciebatur Prosperum concedere. Ut judicet Lector, Responsum Prosperi subjicio.

Si circa universitatem generis hu- *Prosper.*

mani salvandam & in agnitionem veritatis vocandam, ita indifferens per omnia sæcula asserenda est voluntas Dei, ut usquequaque neminem hominum prætermisisse monstretur; impenetrabilis judiciorum Dei altitudo pulsatur. Quare enim

a in præteritis sæculis dimiserit *“ a A8.*
gentes ingredi vias suas; Quan- *“ 14. 15.*
do *b Psal.*
b Jacob elegit sibi Dominus, *“ 134. 4.*

a Psal. „ *a* & non fecit taliter omni na-
147.20 „ tioni & iudicia sua non manifes-
b Osee „ tavit eis : & *cur aliquando* *b* qui
2. 24. „ non populus, nunc autem po-
1. Petri „ pulus Dei sit ; & quorum aliquan-
2. 10. „ do non misertus est , nunc au-
 „ tem misereatur ; & *ubi dictum*
c Osee „ *est* *c* non plebs mea vos , ibi vo-
1. 10. „ centur filii Dei vivi : & *quare*
Rom. 9. „ *d* quod quærebat Israël non sit
26. „ consecutus , electio autem cori-
d Rom. „ secuta est , cæteri verò excæcati
11. 7, „ sunt : *impossibile est comprehendere* , & *periculose curiositatis est*
querere : cum tamen , quod nulla
 sit apud Deum iniquitas , nemini
 liceat ignorare : nec aliâ gratiâ ,
 aut aliâ fide , quemquam hominum
 sive ante legem , sive legis tempe-
 re , justificatum esse credendum sit ,
 quàm hæc eâdem per quam Dominus
 noster Jesus Christus secundum con-
 silium voluntatis suæ in fine sæcu-
 lorum venit querere , & saluum
 facere quod perierat. Eos verò
 qui causas iudiciorum Dei ex

toto referunt ad voluntates & actiones humanas profiteri ait iudicia Dei scrutabilia & vestigabiles vias ejus : denique illud Apostoli, *Deus vult omnes salvos fieri, & Salvator est omnium, maxime fidelium*, vel illud Christi; *euntes docete omnes gentes baptizantes eos* : vel illud Genesis, *in semine suo benedicentur omnes tribus terra*, & alia id generis quæ vulgò objiciebantur adversus Augustini sententiam verissima esse, neque ulla ex parte nutare posse, sed in prædestinatis impleri : de quibus nonnulla Scripturarum testimonia producit, ac subjungit postea locum à Petavio objectum. Quæro jam qua fronte dicatur Prosper id quod objectum erat non concedere. Objiciebant Galli ex Augustino omnes ac singulos Deum salvos nolle. Respondet Prosper admittâ voluntate illâ generali pertinençe ad omnes & sin-

154 *Defensio Arnaldina,*
gulos, quam cum Gallis Petavius admittit, *impenetrabilem Dei judiciorum altitudinem* pulsari. Pluribus deinde confirmat, cur Israëlitis assumptis cæteras gentes permiserit sibi, & cur vice versâ Judæis rejectis cæterarum gentium nunc misereatur: tum cætera addit quæ repræsentavi. Et hoc, si superis placet, non est id ipsū quod objiciebatur cōcedere, nec voluntatem generalem, pro qua pugnabant adversarii, respuere? Loca Scripturæ quibus utebantur ad constituendam voluntatem generalem, solis prædestinatis accommodat Prosper: alia quoque adjicit: & hoc non est adversariis ex Augustini doctrinâ consequens esse objicientibus ut Deus solos prædestinatos salvos esse velit, in re objectâ penitus assentiri? Quis in re tam perspicuâ ludificationem turpissimam ferre possit?

At subjicit Prosper: *omnium*

sive Analytica Synopsis. 155
*cura est Deo : & nemo est, quem
non aut Evangelica prædicatio ,
aut legis testificatio, aut ipsa etiam
natura conveniat.*

An id negant, qui singulos
Deum salvos nolle affirmant?

Ut ex Prosperi loco quidpiam
eliciatur, sic cogenda est argu-
mentatio : Deus non modò vo-
luntate signi, verùm etiam vo-
luntate beneplaciti vult eos om-
nes salvos esse, quos convenit
vel Evangelica prædicatio vel
Legis testificatio, vel naturæ
contemplatio : atqui, ut affir-
mat Prosper, omnes convenit
aut Evangelica prædicatio, vel
Legis testificatio, vel naturæ
contemplatio. Ergo omnes ac
singulos Deus salvos esse vult
non modò voluntate signi, ve-
rùm etiam voluntate beneplaciti.

Cum ex Petavio ^b velle salu-
tem nihil aliud sit quam omnia
quæ ad salutem consequendam
necessaria sunt præbere; sic ergo

*b tom. 1. l.
x. cap. 3.*

156 *Defensio Arnaldina*,
intelligenda est prima propositio:
Deus ea quæ ad consequendam
salutem necessaria sunt, iis om-
nibus præbet quos convenit vel
Evangelica prædicatio, vel legis
testificatio, vel naturæ contem-
platio. Ita gratia communis est
omnium eademque plenissimè
sufficiens, quod Prosper cum
Augustino semper negavit, & in
eadem ipsâ responsione quæ ob-
jicitur. Nam gentes, quas na-
tura conveniebat, sibi dimissas
esse ait; cum Deus Israëlitas e-
legit: in gentes misericordiam
suam Deum postea ostendisse,
quàm judæos excæcavit & dese-
ruit. Quorum omnium causas
ulla ratione comprehendi posse
negat Prosper: eosque qui totum
hoc referunt ad voluntates hu-
manas, ut Petavius facit, Dei
judicia scrutari. Prima ergo pro-
positio falsa est, pugnatque cum
Prosperi principiis.

Petavius in ultimâ sententiæ

Prosperianæ particulâ : *Sed infidelitatem hominum ipsis adscribamus hominibus : plurimum insistit. Meritò itaque , inquit , Prosper non aliam , cur ab generali curâ & voluntate salvandorum omnium excidant reprobi , causam attulit , quàm voluntariam infidelitatem ; de adultis enim loquitur ; qui sic autem loquitur , ut non Deo , sed privata infidelitati , aut contumacia cujusque adscribendam esse jacturam salutis affirmet , hanc dubiè significat , Deum verè hoc , & bonâ fide fieri velle quantum in se est , quod ne fieret non illo sed homine nolente ac recusante contigerit. Bonâ fide & quantum in se est , velle aliquid juxta phrasim Petavianam , idem est ac voluntate conditionatâ & efficaci velle , uno verbo quicquid necessarium est ad salutem consequendam præbere. Alioqui peccatum , ut infidelitas Deo necessaria neganti tribueretur , non homini.*

Petavius.

Sed aliter sanè ratiocinatur & Augustinus in locis quæ antea produxi, & Prosper ipse, qui in carmine de ingratis negat propterea nos immunes esse à peccato, *quod recta gerendi non data sit virtus*. Ac meritò quidem. Nam ut peccatum adulto imputetur, sufficit ut vel potuerit non agere quod revera malum est; vel ut proprio vitio sibi ipse ademerit potestatem boni agendi: quod in omni peccato locum habet. Nul- lum enim est quod non sit aut actio prava; aut boni necessarij prætermissio. Qui gratia caret, quamvis sine omni actione malâ diu esse non possit propter innatum cupiditatis pondus: nullam tamē particulatim admittiturus est, quam non posset omnino non admittere. Idcirco bonum agere nequaquam potest, quia malè amat creatum quid: & illum amore perversum liberè admisit voluntas; quæ idcirco in adultis

una est peccatorum omnium causa, sive quod pravum est & perversum liberè admittendo : sive quod bonum est propter amorem rei alicujus creatæ voluntarium & liberum omittendo. Ex quo intelligitur, quam verum sit illud Prosperi in responsione ad obj. xv. sententiâ octavâ, *qui salvantur ideo salvi sunt, quia illos voluit Deus salvos fieri, & qui pereunt, ideo pereunt, quia perire meruerunt*; sive propter peccatum originis ut pueri; sive etiam ob peccata propria, ut cæteri. Non enim pereunt quod eos Deus salvos minimè velit, sed quod eos in peccato vel communi vel proprio perseveraturos esse prævidit.

Restat unus Prosperi locus, idemque ad quæstionem nostram attingens: ^a *Item qui dicit quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum predestinatorum; durè loquitur, quam loquendum est, de altitudine inscru-*

^a In Respons. ad
obj. xv.
Gallorum
sententiâ
8;

160 *Defensio Arnaldina,*
tabilis gratie Dei : qui & omnes
vult salvos fieri , atque in agni-
tionem veritatis venire ; & volun-
tatis sue propositum in eis implet ,
quos prescitos predestinavit , predesti-
natos vocavit , vocatos iustificavit ,
iustificatos glorificavit.

a L. 13. de
Incarnat.
cap. 5. n.
5.

In quem locum Petavius a
quero , inquit, cur eum loqui du-
rius Prosper existimet , qui dicat
non omnes Deum velle salvos
fieri. Etenim si vera est opinio Ar-
macani , quam affingit Augustino ;
nullam ut reproborum salvandorum ,
ne generalem quidem & conditiona-
lem voluntatem Deus habeat , non
durè loquitur , qui hoc dicit ; sed ve-
rè ; quia quod verum est profitetur :
immò falso & nefariè loqueretur ,
si aliter diceret : tam profectò , quam
si aliquos reprobari à Deo negaret.

Ut Petavio propria verba red-
dam, ego vicissim quæro cur Pros-
per tantummodò dicat eum durius
loqui , qui neget omnes Deum
velle salvos fieri. Etenim si Pros-

per in eâdem, ac Petavius, opinionione fuit, ut reproborum salvandorum generalem & conditionalem voluntatem Deus habeat, non durè loquitur, qui hoc negat, sed falsò: quia quod falsum est profitetur; immo & nefariè loqueretur, si hoc negaret, tam profectò quam si aliquos prædestinari a Deo negaret.

Ecce argumentum tuum, Petavi, multò validius quàm à te propositum est. Nam à Prospero voluntatem generalem rejectam dicimus, eos à quibus admittitur, velut hæreticos non insectamur, aut velut temerarios; maxime si debitis se se finibus contineant, ut Thomistæ. Vides ergo te tuis ratiocinationibus implicari, multò magis quàm nos. Nam parata est nostra responsio.

Dicimus eum duriùs loqui, qui negat omnes Deum salvos velle. Negat enim quod ab Apostolo directe affirmatur: ne

162 *Defensio Arnaldina*,
gat propositionem quæ totidem
verbis in scripturâ continetur, &
quam statim subjicit Prosper.
Scriptura ait; *Deus vult omnes
homines salvos fieri*: ipse verò;
Deus non vult omnes salvos fieri:
rectè quidem sentit, duriùs lo-
quitur. Ecce nostra responsio
consentanea omnibus Prospe-
ri sententiis ac principiis, qui
in eodem libro ad objectionem
octavam assertâ voluntate gene-
rali impenetrabilem judiciorum
Dei altitudinem pulsari scribit.
Petavius non modò pugnat cum
Prospero, verùm etiam nullam
idoneam ad argumentum suum
vel potius nostrum responsionem
habet.

CAPUT V.

De auctore Hypognosticon.

AUCTOR Hypognosticon, qui
sive fuit Sixtus Presbyter
Romanus, postea summus Pon-
tifex, sive Mercator æqualis

Prospero, sive quivis alius, anti-
quissimus sanè est: sententiam
Apostolicam generatim non in-
tellexit de omnibus ac singulis;
eadem quoque, ac Augustinus,
principia adhibuit l. 6. c. 8. *Fal-
sum est ergo, inquires, quod ait A-
postolus de Deo: qui vult omnes
homines salvos fieri & ad agni-
tionem veritatis suæ venire? Om-
nino non est falsum: quia omne quod
vult Deus, facere potest, nec pro-
sus humanâ voluntate prapeditur
quod vult. Sed quæro à vobis, ut
dicatis, quare Deus qui vult om-
nes homines salvos fieri, quo-
rumdam, ut dicit Isaiâs Propheta;
a excæcat oculos ne videant, &
obdurat cor ne intelligant, ne
convertantur, & sanentur? Quod
verum esse Evangelista Joannes con-
firmat, dicens de Judæis, b propterea
non poterant credere, quia di-
xit Isaiâs, excæcavit oculos eo-
rum, & induravit cor eorum
ut non videant oculis, & in-*

*a Isaiâ
6. 10.
b Joan.
12. 39,*

„ telligant corde, & convertantur
 „ & fanem eos. *Item in Evangelio*
a Marc. „ *secundum Marcum...* *a* Vobis da-
 4. II. „ tum est nosse regnum Dei, illis
 „ autem qui foris sunt, in para-
 „ bolis omnia fiunt, ut videntes
 „ videant & non videant, & au-
 „ dientes non audiant; & non in-
 „ telligant, ne quando convertan-
 „ tur, & dimittantur eis peccata.
 „ *Dicite igitur quare Deus; qui ac-*
 „ *ceptor personarum non est, & vult*
 „ *omnes homines salvos fieri, alie-*
 „ *rum corda referat ad credendum,*
 „ *oculos illuminat ad videndum, &*
 „ *ad sciendum mysterium regni cæle-*
 „ *rum, quo scilicet salvi fieri possint;*
 „ *aliorum verò, ut lectionis textu*
 „ *predixi, involvens in parabolis*
 „ *veritatem obtundit cor, excacat*
 „ *oculos, claudit aures, ne Evange-*
 „ *lium salutis agnoscant, ne remissio-*
 „ *nem accipiant peccatorum? Dicite,*
 „ *quæso, qualiter hæc loca Evangeli-*
 „ *ca accipitis? dicite, quid hîc de*
 „ *Deo, qui vult omnes homines.*

salvos fieri, sentitis? Ecce jam omnes generaliter salvi non sunt, cum aliis datur nosse viam salutis, aliis non datur. Hæc itaque cum facit Deus, non acceptione personarum facit, non injustitiâ, sed justitiâ incenarrabili, & misericordiâ indebitâ. Quoniam verò hinc liquidò utraque pars dicere nihil valemus, credamus tantum reum mortis ex judicis voluntate pendere. Ne quisquam autem putaret divino vitio fieri, non omnes homines salvari; dixit Apostolus, qui vult omnes homines salvos fieri. Quapropter omnes homines qui salvantur, Deo volente salvantur: ^a Deus enim noster Deus ^a Ps. 67, salvos faciendi, & Domini exitus mortis. ^{21.} Et quia ^b ira in furore ejus & vita in voluntate ^b Ps. 29, ejus. ^{6.} Intelligite itaque in furore justitiam, in voluntate misericordiam.

Augustini primam interpretationem Auctor sequitur, & prin-

126 *Defensio Arnaldina,*
cipia duo sumit. Primum est
voluntatem Dei de humanâ sa-
lute voluntatibus humanis non
impediri : alterum est gratiam
non esse communem omnium.
Si voluntas Dei voluntatibus
humanis non impeditur : ergo
Deus eos qui pereunt, non vult
salvos esse : qui si, eorum salu-
tem volente Deo, perisse dicant-
tur, consequens est ut volunta-
tem divinam impedian, quod
aliquando fieri negat auctor.
Qui propriè vult finem, is pro-
culdubiò vult, præbetque, quan-
tùm in se est, quicquid necessa-
rium est ad consequendum fi-
nem. Deus, ut docet auctor,
nec vult, nec dat omnibus quic-
quid necessarium est ad salutem :
omnes ergo & singulos non vult
salvos esse.

Consideranda est inprimis ra-
tio, quâ auctor dictum Apostoli
verum esse concedens utitur.
Omnino, inquit, non est falsum,

quia omne quod vult Deus facere, potest, nec prorsus humanâ voluntate prapeditur quod vult. Si ideo verum est omnes Deum salvos esse velle quia quicquid vult potest, nec quod ipse vult voluntate hominum ullomodo impeditur, necesse est igitur sententiam Apostolicam ad eos solos pertinere, qui salutem revera consequuntur: si enim ad alios referatur, pertineatque, voluntas humana divinam impedit.

Aliud quoque argumentum confici potest.

Qui adversariis sententiam generalem objicientibus opponit alias primam restringentes, is certè primam restringit, nec aliter quàm restrictam concedit: Pelagianis sententiam Apostoli generalem objicientibus ipse vicissim opponit alias scripturæ sententias gratiam communem excludentes, ideoque & voluntatem generalem. Apostolicam ergo sen-

168 *Defensio Arnaldina,*
tentiam restringit; quam ab A-
postolo non aliam ob rationem
usurpari concedit, quàm ut in-
telligeretur proprio quemque pe-
rire vitio, non Dei. Quisquis
enim salutem consequitur, ut
ipse statim addit, Dei voluntate
consequitur: quisquis perit, pro-
prio vitio perit; ut intelligamus
in interitu iustitiam, in salute
voluntatem Dei & misericor-
diam.

*L. 13. de
Incarnat.
cap. 6. n.
3*

Objicit Petavius ^a duo loca,
in quibus auctor solâ gratiâ &
voluntate Divinâ quosdam ad
gloriam designari ait, proprio cæ-
teros perire vitio. Quod inep-
tissimum est; cum nulla sit ea de re
quæstio. Sed his argumentis fri-
volis uti cogitur, quod cætera
deficiant.

Tertium opponit ex libro 6°.
cap. 7° *Nec dicimus, uti fingitis:
& si credere velint, vel operibus bo-
nis Dei vacare, Deum illis hac nolle
prestare, cum hujuscemodi velle
Dei*

Dei donum sit : si ergo ex Deo est quod volunt , vult Deus perfectum fieri quod donavit. Si autem ex Deo non est , sed est de jactantiâ propriæ voluntatis , quâ se meritis Deum æstimant promereri , manifestè quod volunt capere non possunt.

Egregius est hic locus , inquit , Petavius.
& ad id quod intendimus , persuadendum aptissimus. Nam si reprobis , ut Catholica fides docet , bonam voluntatem , & in eâ perseverandi desiderium aspiret aliquando Deus , ex illius regule prescripto vult idem Deus perfectum fieri desiderium quod donavit. Perficitur autem tunc cum ad optatum finem perducitur , quæ est salus æterna. Quare salutem adipisci reprobos antecedente ac generali voluntate vult Deus : tamen non hoc absoluta vult. . . In quam intuens illius auctor libri sub finem Apostoli sententiam , quâ omnes homines velle Deum salvos fieri dicit , eo modo interpretatur , quo Augustinus. Et ecce hoc est

170 *Defensio Arnaldina*,
Petavianè argumentari. Locum
illum *Egregium & ad persuaden-*
dum aptissimum proponere pude-
ret vel mediocres Theologos; in-
signis tamen & meâ sententiâ
Doctus Petavius commendare &
exquisitis commentariis illustra-
re non dubitavit.

Auctor velle credere & bonis
operibus vacare, vel à Deo esse
ait, vel ex voluntatis in propriis
viribus confidentis superbiâ : si
ex Deo ; Deum velle sive effi-
cere ut bona illa voluntas per-
ficiatur : sin ex propriâ superbiâ,
præstari fierique à nobis non pos-
se quod volumus, quia ut ipse
mox addit, *non est volentis ne-*
que currentis, sed miscentis Dei.
Hic est sententiæ objectæ sen-
sus ; ut locum integrum legenti
constabit. Quid hoc ad quæ-
tionem nostram attinet ? aut
quibus machinis voluntas gene-
ralis inde elicietur ? Petavius ve-
rò, ne causæ suæ deesset, locum

ridiculè interpretatus est, quasi velle perfectum fieri quod donavit, idem sit, ac salutem æternam velle; cum hoc ad solam voluntatis inchoatæ perfectionem pertineat, sive ad executionem operis, quod velle incæpimus.

C A P U T V I.

De Auctore Librorum de Vocatione gentium.

HIs succedat Auctor Librorum de Vocatione gentium à Gelasio in libro contra Pelagianos laudatus, ut Magister Ecclesiæ; quem cum Prospero confundunt aliqui, malim ego cum Doctioribus distinguere propter maximam styli dissimilitudinem. L. i. cap. 9. observat Scripturam, sive de bonis tantummodò, sive de malis; sive de solis electis, sive de solis reprobis agit, generatim loqui solere, tanquam de omnibus promiscuè

172 *Defensio Arnaldina,*
& bonis & malis & electis simul
& reprobis. Ad quod confirman-
dum prolatis Scripturarum exem-
plis compluribus, quale est illud
Jeremiæ 31. *Testamentum disponam*
domui Israël.... dabo leges meas
in sensu ipsorum, & in corde ipso-
rum scribam eas.... omnes cognos-
cent me à pusillo eorum usque ad
magnum: vel illud Esaïæ 45. mihi
flectetur omne genu, & confitebitur
omnis lingua Deo: concludit de-
nique: si ergo impossibile est ista non
fieri, quia nec incerta præscientia
Dei est, nec mutabile consilium,
nec inefficax voluntas, nec falsa
promissio, omnes isti de quibus hæc
supra dicta sunt, sine cujusquam ex-
ceptione salvantur.

Sub finem quoque capitis alia
plurima proferuntur, ut illud
Joelis 2. 28. *Effundam de Spiritu*
meo super omnem carnem. Et illud
Psalmi 144. 14. allevat Dominus
omnes qui corruunt, & erigit om-
nes elisos. Tum subjicit Auctor:

Nunquid non pronunciatum est, quasi ab hoc Dei munere nemo discretus sit? Habet ergo populus Dei plenitudinem suam: & quamvis magna pars hominum salvantis gratiam aut repellat, aut negligat, in electis tamen & prescitis, atque ab omnium generalitate discretis specialis quædam censetur universitas; ut de toto mundo totus mundus liberatus, & de omnibus hominibus omnes homines videantur assumpti. Sicut etiam cum de impiis sermo est, ita locutionem suam divinus stylus ordinat, ut ea quæ de quadam parte dicuntur, ad omnes homines pertinere videantur. Quæ auctoris verba locum Prosperi finitimum, quem præne præterieram, in memoriam revocant. Cum enim dicat Apostolus omnes Deum salvos velle, cavenda est imprimis durior hæc locutio: Deus non vult omnes salvos esse, ne verbis cum Apostolo pugnare videamur. Quamobrem ad jun-

174 *Defensio Arnaldina,*
genda est vox, *singulos*, aut alia
similis, quam non habet, nec
exigit Apostoli sententia. Vel
potius dicendum est omnes ho-
mines esse electos, in quibus im-
pletur voluntas Dei, & qui as-
sumuntur ex universis homini-
bus; ut cum Auctore lib. de Vo-
catione gentium tradit Prosper.

a *Ad Obj.*
xv. Gallo-
rum n. 8.

a *Item qui dicit quod non omnes*
velit Deus salvos fieri, sed certum
numerum predestinatorum, durius
loquitur, quam loquendum est de
altitudine inscrutabilis gratia Dei
qui & omnes vult salvos fieri,
atque in agnitionem veritatis ve-
nire; & voluntatis suae propositum
in eis implet, quos praescitos pra-
destinavit.... nihil amittens de
plenitudine gentium, & de omni
semine Israël, cui preparatum est
in Christo Regnum aeternum ante
constitutionem mundi. Ex toto enim
mundo totus mundus eligitur, &
ex omnibus hominibus omnes ho-
mines adoptantur. Nam ut ait auc-

sive Analytica Synopsis. 175
tor libri primi de Vocatione gen-
tium, cujus verba antè descripfi.
In electis specialis quædam censetur
universitas, &c.

Idem cap. x. de electis & re-
probis ejusdem populi Scriptu-
ram tanquam de iisdem loqui ait:
cap. xi. similiter & de diverfo-
rum temporum hominibus ac si
essent ejusdem temporis. *Sed*
cum legerint hæc, inquit cap. xii.
id est exceptiones admittendas
in generalibus Scripturæ senten-
tiis, vel audierint qui amant ca-
lumniosa certamina, dicent nos per
ejusmodi disputationes Apostolo con-
tradicare desinienti, quod Deus
omnes velit salvos fieri, & in
agnitionē veritatis venire. Quam
particulam verborum Apostoli ita
nos integrè plenèque suscipimus, ut
nihil ei de precedentibus, sive sub-
jectis, quæ ad ipsam pertinent,
subtrahamus. Loco deinde pro-
lato, in quo Apostolus pro om-
nibus orari jubet, pro Principibus

176 *Defensio Arnaldina,*
& Regibus, id per universam
Ecclesiam fieri testatur auctor.
Tum cap. 13. *Quod si aliquos, in-*
quit, sicut videmus accidere, sal-
vantis gratia praterierit, & pro eis
oratio Ecclesia recepta non fuerit,
ad occulta divina justitia judi-
cia referendum, & agnoscendum
est secreti hujus profunditatem in
hac vita patere non posse. Ideoque
Apostolum Rom. xi. exclamasse
ait, *ô Altitudo.* Cap. 14. ex ver-
bis Job ^a anima ejus, quodcum-
que voluerit, hoc fiet, conclu-
dit voluntatem Dei irritam esse non
posse. Cap. 24. omnes quos Pa-
ter dat filio ad filium venire ait,
& eorum perire neminem. Cap.
25. de gratia & electione dispu-
tans: *profunditas illius questionis,*
inquit, quam secundum admira-
tionem Apostoli impenetrabilem con-
fitemur, per liberi arbitrii velle &
nolle non solvitur: quia licet insit
homini bonum nolle; tamen nisi
donatum non habet donum bonum

^a Job. 23.
23.

velle. Tales fuisse addit qui conversi sunt, quales qui minimè conversi: virtute gratiæ, *que sibi quos voluit subdidit*, tam converti potuisse eos *qui inconvertibiles permanserunt*, quàm cæteros.

Ex his omnibus quid efficiatur adversùs voluntatem generalem facillimum est intelligere. Vocabulum, *omnes*, in Scripturâ sæpissimè restringi docet auctor; & quæ de solis electis dicuntur, ea generatim dici solere de omnibus. Inter cætera Scripturarum exempla proponit celeberrimam Apostoli sententiam, & à Semipelagianis, qui in utroque libro refelluntur, sæpè vexatam. Quid hoc aliud est quàm locum objectum ad solos electos trahere? Quid, quod Apostoli dictum: *Deus vult omnes homines salvos fieri*: non separatim spectari oportere ait, sed ea simul conjungenda esse quæ antecedunt; nisi ut intelligamus in-

178 *Defensio Arnaldina,*
terpretationem ab eo probari,
quam Augustinus sæpe adhibuit,
& verbis antecedentibus maxi-
mè confirmavit? Auctoris quoque
principia voluntatem generalem
excludunt apertissimè. Volunta-
tem Dei semper efficacissimam
esse probat, *nec irritam esse posse,*
nec inefficacem, nam ista voce
utitur: omnes de quibus genera-
tim Scriptura pronunciavit: *om-*
nis lingua confitebitur Deo, om-
nes cognoscent me à pusillo usque
ad magnum: sine cuiusquam ex-
ceptione salvari. Si voluntas Dei
semper est efficax, si irrita esse
non potest: de salute ergo singu-
lorum nulla est Dei voluntas;
quæ si ponatur; erit plane & *ir-*
rita & inefficax.

Idcirco voluntatem genera-
lem admittunt recentes Theo-
logi, ut gratiam communem eam-
demque plenissimè sufficientem
constituant. Ubi enim sincera est
voluntas finis; ibi quoque debet

esse certa eorum omnium quæ ad finem consequendum necessaria sunt, præparatio: atqui gratiam communem in locis, quæ nos antè plurima produximus, configit auctor. Quæstionem de electione & gratia solvere conantur per velle & nolle, quod auctor pluribus refellit.

Scio voluntatem quandam generalem sic Theologos complures admittere, quæ dicatur antecedens, eaque verè ac propriè sit in Deo, ut propterea tamen nec gratiam confiteantur esse communem omnium, nec quæstionem de electione & gratiâ per velle & nolle solvant. Sed de voluntate antecedente nihil hîc dico, dicam postea pluribus. Tota quæ nobis est cum illis, videtur levissima quæstio. Hîc utnum affirmo nullam hujus voluntatis mentionem apud antiquos gratiæ defensores occurrere; nullam apud eum ipsum, de quò

180 *Defensio Arnaldina*,
maximè quæritur : voluntatem
denique antecedentem, quæ in
Latinorum scholis ante sæculum
XIII. non obtinuit, à pluribus,
iisdemque gravissimis Theologis
sic deinceps explicatam esse, ut
Deo planè externa sit, nihilque à
voluntate signi differe videatur.

Quoniam verò ne quid dissimu-
lem, auctor in posteriore libro
voluntatem generalem & gra-
tiam quamdam communem om-
nium constituere videtur, neces-
se est totam ejus doctrinam pau-
cis explicari.

Initio Libri tria sibi proponit, è
quibus primum est illud : *Deum*
velle omnes homines salvos fieri,
& in agnitionem veritatis venire.
Secundum : *ad ipsam cogniti-*
onem veritatis, & perceptionem sa-
lutis non suis quemquam meri-
tis, sed ope atque opere Divina gra-
tia pervenire. Tertium deni-
que : *altitudinem judiciorum Dei*
humane intelligentie penetrabilem

sive Analytica Synopsis. 181
esse non posse; & cur non omnes sal-
vet, qui omnes vult salvos fieri,
non oportere disquiri.

Primum caput toto pæne in li-
bro constituit. Quibus verò ar-
gumentis & rationibus utatur;
ut clariùs pateat, verba ejus sub-
jicio.^a Sive igitur novissima contem-
plentur sacula, seu prima, seu media,
rationabiliter & piè creditur omnes
homines salvos fieri Deum velle,
semperque voluisse; & hoc non a-
liunde monstratur, quam de iis be-
neficiis, eâque providentia, quam
universis generationibus communi-
ter atque indifferenter impendit.
Quoniam, ut testatur auctor, Di-
vina de hominum salute volun-
tas cognosci tantummodò potest
ex Dei in universos & singulos
homines beneficiis; & quoniam
alioqui talis est voluntas Dei de
salute omnium ac singulorum,
qualis Divina beneficiorum com-
munium præparatio: ergo ut cog-
noscamus, qualem auctor vo-

a Cap. 25.

1.

Voluntas
Dei de sa-
lute huma-
nâ ex
solis ejus
beneficiis
cognosci-
tur.

182 *Defensio Arnaldina*,
luntatem generalem admiserit,
constituendum est inprimis, cu-
jusmodi sint beneficia illa, quæ
conferuntur omnibus ac singulis.

II.
Tria qua-
tuorve a-
pud Aucto-
rem Gra-
tiæ gene-
ra.

Auctor gratiæ nomen latius u-
surpare solet, quàm patres lati-
ni, qui adversus Pelagium & Se-
mipelagianos scripserunt. Nam
triplicem ille distinguit gratiam.
Prima in mundi pulchritudine,
& admirabili dispositione corpo-
rum, quæ omnibus populis & na-
tionibus proposita est, tanquam
speculum, in quo præstantissimum
opificem contemplari quisque
possit; secunda, quæ propria est
Judæorum, in legis institutione,
doctrina, miraculis, & Angelo-
rum officiis; tertia denique in
interioribus Christi & Evangelii
auxiliis consistit. Quoniam tria
hæc gratiæ genera simul com-
plectitur in l. 2. c. 9. locum inte-
grum profero. *Secretissima æterni
consilii voluntate Deus noluit in
omnibus super omnes generationes;*

aut super omnes homines aequales
donorum suorum esse mensuras.
Si quidem aliter eos iuraverit, quos
ad cognoscendum se, cæli & terre
testimoniis conveniebat; aliter illos
quibus non solum elementorum fa-
mulatu, sed etiam doctrinâ legis,
Prophetarum oraculis, miraculorum
signis & Angelorum cooperationi-
bus consulebat; & multò magis
aliter misericordiam suam univer-
sis hominibus declaraverit, quando
filius Dei factus est filius hominis,
ut inueniretur ab eis, qui eum non
querebant, & appareret his qui illum
non interrogabant & non uno tan-
tū populo Israëlita stirpis excelleret,
sed in omni gente, quæ est sub cælo,
multiplicatū Abraha semen oriretur.
Sin locus iste intelligatur non so-
lū de gratia interiore verū etiā
de exteriori Evangelii, quæ om-
nibus & singulis proponitur: certē
interiorem passum agnoscit auctor
ut in eodem l. c. 6. Nam & in his
diebus quibus per totum mundum

184 *Defensio Arnaldina,*
ineffabilem donorum flumina rigat,
non idem modus, nec eadem me-
sura confertur. Quamvis enim per
ministros verbi & gratie Dei ea-
dem cunctis veritas predicatur,
eadem cohortatio adhibeatur, Dei
tamen agricultura est, Dei adif-
catio, cujus virtus invisibiliter agit,
ut incremento proficiat quod adifi-
catur, aut colitur. Quo in genere
ministros tantum valere ait,
quantum Deus unicuique dedit:
eosque, qui ministrorum labore ex-
coluntur, ad eum modum proficere,
ad quem illos incrementi auctor e-
vexerit. Hæc de variis gratiæ
generibus dicta sufficiant. Quod
potissimum genus commune om-
nium esse senserit, quod proprium
aliquorum, jam explico.

III.
Gratia cō-
munis est
exterior
elemento-
rum dispo-
nitio.

Primam quidem existimavit
communem esse omnium. Sic
enim L. 2. cap. 4. *Sed ne præte-*
ritis quidem sæculis hæc eadem gra-
tia, quæ post Domini nostri Jesu
Christi Resurrectionem ubique dis-

seve Analytica Synopsis. 185

fusa est, & de qua scriptum est:

a illuxerunt coruscationes tuæ ^{a Ps. 76:}

orbi terræ: defuit mundo. ^{19.)}

Quam-

vis enim speciali curâ, atque in-

dulgentiâ Dei Populum Israëliti-

cum constet electum, omnesque

aliæ nationes suas vias ingredi, hoc

est, secundum propriam permissæ

sint vivere voluntatem, non ita se

tamen æterna creatoris bonitas ab

illis hominibus avertit, ut eos ad

cognoscendum se atque metuendum,

nullis significationibus admoneret.

Cælum quippe ac Terra & Mare,

omnisque Creatura, quæ videri at-

que intelligi potest, ad hanc præcipuè

disposita est humani generis utilita-

tem; ut natura rationalis de con-

templatione tot specierum, de ex-

derimentis tot bonorum, de percep-

tione tot munerum, ad cultum &

dilectionem sui imbueretur auctoris,

implente omnia spiritû Dei, ^{b in}

quo vivimus, movemur & sumus. ^{b Act. 17.}

Quoniam etsi ^c *longè est à pec-*

catoribus salus: præsentia tamen ^{c Ps. 118.}

155.

186 *Defensio Arnaldina,*
salutis ipsius, ac virtute nihil va-
cuum est. Sic denique caput con-
cludit. Quod ergo in Israël per
constitutionem Legis & Prophetica
eloquia gerebatur; hoc in universis
Nationibus, totius Creature testi-
monia & bonitatis Dei miracula
semper egerunt. Quamquam ut
paulò antè observaverat, maxi-
mus numerus hominum, qui vias
voluntatis suæ ambulare permissus
est, non intellexit, neque secutus
hanc legem est, & odor vite qui
spirabat ad vitam, factus est ei odor
mortis ad mortem; ut etiam in il-
lis visibilibus testimoniis disceretur
quod a litera occideret, spiritus
autem vivificaret.

a 1. Cor.
3. 6.

IV.
Ab ea non
excludun-
tur pueri.

Ab hoc gratiæ genere pueros
non excludit cap. 23. non irreligi-
ose arbitror credi, neque inconve-
nienter intelligi, quod isti paucorum
dierum homines ad illam pertineant
gratiæ partem, quæ semper univer-
sis est impensa Nationibus: quâ
utique si bene eorum uterentur pa-

ſive Analytica Synopſis. 187
rentes etiam ipſi per eoſdem iuua-
rentur.

Secundum gratiæ genus *ſuper*
unum Iſraël ſub lege roravit. Ibi-
dem.

Tertium gratiæ genus partim
externum eſt, partim interius.
Externum pertinet ad omnes,
cum Chriſtus præceperit Marci
16. 15. *Ite in orbem univverſum,*
& predicate Evangelium univerſa
creatura. Nunquid hac præceptio-
ne, inquit Auctor Cap. 2. *ullarum*
Nationum, ullorumve hominum
facta diſcretio eſt? neminem meri-
to excepit, neminem ſeparavit ge-
nerē, neminem conditione diſtin-
xit. Ad omnes prorſus homines
miſſum eſt Evangelium Crucis
Chriſti.

Quamvis Evangelium diriga-
tur ad omnes, ſingulari tamen
Dei iudicio nondum illuxit om-
nibus. Ita cap. 3. docet. *Magni*
autem, & inenarrabilis Sacramenti
mysterium eſt, quod predicatoribus

v.
Lex gra-
tia eſt ju-
dæorum
propria.

vi.
Gratia ex-
terior E-
vangelii
propoſita
eſt omni-
bus.

vii.
Nec ta-
men datur
omnibus.

^a *Marci* „ quibus dictum est; ^a ite in orbem
^{16. 15.} „ universum & prædicate Evange-
 „ lium universæ Creaturæ : *iisdem*
^b *ibid.* 10. prius dictum fuerat ; ^b in viam
^{5.} gentium ne abieritis, &c. *Quan-*
vis enim ad omnium hominum vo-
cationem Evangelium dirigeretur ,
 „ omnesque Dominus salvos fieri,
 „ & in agnitionem veritatis vel-
 „ let venire ; non tamen sibi dispen-
 sationum suarum abstulerat potesta-
 tem , ut aliter quàm occultio , juste-
 que judicio statuerat , consilii sui
 ordo decurreret. Unde locum non
 habent contumacium murmura que-
 relarum : quia quod Deus fieri ve-
 luit , constat non aliter fieri debuif-
 se , quàm vult. Posteriore verò
 tempore cum jam Dominus Iesus
 in Patris gloria consideret. . . Vo-
 lentes Apostoli Evangelizare ver-
^c *Act.* 16. bum in Asiâ , vetiti sunt à Spiritu
^{7.} Sancto , & disponentes ire in Bi-
 thyniam ; prohibiti sunt à spiritu
 Jesu , non utique negatâ illis Popu-
 lis gratiâ ; sed , quantum apparuit ,

sive Analytica Synopsis. 189
retardatâ. Nam postea etiam apud
ipsos Fides Christiana convaluit.
Quæ autem fuerit vocationis dif-
ferenda causa, non claret. Hæc
ille de gratiâ exteriori Evan-
gelii.

Interiorem numquam dixit
communem omnium ac singu-
lorum. Cap. 5. eos qui sive ex
Judæis, sive ex Nationibus Deo,
antequam Evangelium promul-
gatum est, placuerunt, *Spiritu*
gratiæ Dei discretos fuisse ait :
tam paucis verò inter Gentiles
illuxisse veritatis lumen, ut pe-
nitentia ignorentur. ^a Quoniam etsi
fuerunt ex alienigenis, quos tem-
poribus legis veritas illustrare di-
gnata sit, tamen tam pauci fuerunt,
ut vix cognoscantur, an fuerint.
Negat tamen propterea excusari
posse cæteros, qui sub ignorantia
tenebris perierunt.

VIII.
Interior
non est cõ-
munis.

a L. 2. c.
14.

Externam appellat gratiam ge-
neralem; interiorem verò specia-
lem quam cap. 31. negat commu-

190 *Defensio Arnaldina*,
nem esse omnium. Ubi sententiã

a 1. Tim.

4. 10.

Apostolicã, b *Saluator omnium hominum, maximè fidelium*, totam controversiam dirimi affirmans mox subjicit: *dicendo enim, quiescit saluatorum omnium hominum; confirmavit bonitatem Dei super universos homines esse generalem; adjiciendo autem, maximè fidelium, ostendit esse partem generis humani, quæ merito fidei Divinitus inspirata ad summam atque aternam salutem specialibus beneficiis provehatur. Quod utique nullã iniquitate agitur justissimi & misericordissimi Dei, cujus judicium in his dispensationibus cum tremore laudandum est.*

ix.

Non datur omnibus qui Evangelium audiunt.

Nec gratia illa interior iis omnibus datur, qui Christianis permisti sæpe Evangelium audierunt. *Has autem, inquit cap. 3. incognoscibiles illuminationum dilationes, inter quas utique multi in infidelitate deficiunt, non solum in populis remotioribus impiorum, sed etiam in civitatibus fidelium per*

plurimas domos ac familias novimus fieri; dum christiana fidei etiam qui Christiani futuri sunt, adversantur. Interea cognosci non posse ait, cur corrigendi tam diu sinantur errare; & quod senibus in fine præstandum est per tam longam non tribuatur ætatem, cur filiis jam in Christum credentibus, necdum credant parentes; & rursum à religiosis parentibus soboles prava discordet: cum tamen Deo, qui initiorum fidei, incrementique largitor est, secundum ipsius præceptum quotidie pro omnibus supplicetur: ut & si exaudiat, nota sit gratia miserationis; & si non exaudit, intelligatur iudicium veritatis, L. I. cap. 15. cur illorum non misertus & horum sit misertus Deus, quæ scientia comprehendere, quæ potest investigare sapientia? Quamobrem cum specialis gratia dicitur ^a L. 2, 21
^a universis facta communis; ita dicitur, quod jam propria non sit unius propuli, ut olim Judaïca lex. ^b Nam ex omni gente & ex om- ^b Ibidem

192 *Defensio Arnaldina,*
ni conditione adoptantur quotidie
millia senum, millia juvenum, mil-
lia parvulorum; & affectibus gratiæ
Christianæ etiam ipsa, quibus mun-
dus atteritur, arma famulantur.

Ex his omnibus apertissimè con-
ficitur gratiam, quam & perpe-
tuam & communem omnium as-
seruit auctor, externam esse, non
interiorem, ideoque solam per se
se non sufficere: quod postre-
mum nemo affirmaturus est, nisi
qui Pelagianè sentit.

x:
Difficul-
tas solvi-
tur,

Unum ferme est quod objici
possit, illud nempe capitis 15. ubi
rationem reddens, cur nationes,
quibus data tantummodò est gra-
tia communis, excusationem nul-
lam habere possint, *adhibita enim*
semper est, inquit, universis homi-
nibus quedam superna mensura
doctrinæ: quæ & si parciore, occul-
tiorisque gratiæ fuit, sufficit tamen,
sicut Deus judicavit, quibusdam ad
remedium, omnibus ad testimonium:
ut non dubiè sed evidenter appareat,
quòd

quòd nisi ^a ubi abundavit peccatum, superabundaret & gratia, ^{a Rom. 5. 20}
nunc quoque universum genus humanum similis obcecaret impietas. Loquitur de gratia communi & externâ, quam pluribus ante explicuit: atqui hanc sufficere ait pluribus ad remedium, omnibus ad testimonium.

Sed quisquis auctoris doctrinam diligentius consideraverit, is loci obscuritate nihil movebitur. Fuit ille ab hæresi & Pelagianâ & Semipelagiana remotissimus, qui dona naturalia gratiam appellans tamen aliter loquitur; ac plerique defensores gratiæ, re nihillominus idem sentit: & gratiam communem, externamque negat ad bene agendum per se ipsam sufficere. Cum multa ad id confirmandum proferre possem; pauca tamen sed apertissimâ proferam.

Primum sit illud ex l. i. cap. 8.
Si non operatur in nobis, nullius possumus participes esse virtutis. Si-

194 Defensio Arnaldina,
ne hoc quippe bono nihilest bonum,
sine hac luce nihil est lucidum, &c.
homo quippe mortalis damnatâ in
Adam origine carnaliter natus ad
spiritalet novî generis dignitatem
nisi Spiritû sancto regente non per-
venit. Sed nec ullo hanc desiderio
appetit, qui calorem ipsius desiderii
non accepit à Deo, de quo dicit Do-
minus: ^a ignem veni mittere in
terram & quid volo nisi ut ar-
deat? Ignis autem iste dilectio est
Dei; quam amator mundi corde cap-
tivo non potest concipere: plenus est
enim amore vanitatum; quas etiam si
potuerit aliquâ ex parte vitare, &
transcens temporalibus ad externa
& invisibilia intelligendo profecerit;
si à colendis quoque simulacris ne-
cesserit, & venerari cælum ac ter-
ram, omniaque mundi hujus ele-
menta destiterit; fidem tamen, di-
lectionemque Christi conturbatus de
ejus ipsa humilitate non capiet; &
scandalum Dominice nativitatis ac
mortis proprio judicio non evincet.

^a Luc. 12.

49.

Nec mirum si Evangelio Crucis Christi Philosophia obnititur: cui etiam Judaica eruditio reluctatur. Nec docti igitur, nec indocti, cuiuslibet stirpis aut ordinis, humana ratione ad Dominum ducuntur; sed omnis homo qui ad Deum convertitur, Dei primum gratiam commovetur: non enim ipse sibi lumen est, nec cor suum radio propria lucis accedit. Rationem subjicit planè necessariam. Quis ille erit qui tot opinionum colluctationes, tot vincula consuetudinis, tot praeiudicia vetustatis suo tantum iudicio abrumpat, & solâ voce extrinsecus sonante doctoris, hoc tantum de gratia habeat, quod audivit; & totum de voluntate quod credidit? Quod si ita esset, nihil inter gratiam, legemque distaret, nec indulgentiae quemquam spiritus vivificaret, si occidens litera permaneret. Lex enim quod fieri aut non fieri jubet non prestat ut aut fiat, aut non fiat, &c. Cum igitur verbum Dei per

196 *Defensio Arnaldina,*
ministerium prædicantium auribus
carnis infertur, miscetur operatio
potentie Divinæ cum sono vocis hu-
manæ; & qui incitavit Evangeli-
zantis officium, audientis quoque
firmavit affectum.

Atque hic locus meâ senten-
tiâ sufficit ad repellendam om-
nem calumniam. Qui enim non
aliam gratiam generalem conce-
dendens, quàm quæ inhæret
in ipsâ naturâ, in elemen-
tis, in Cœlo, in specie corpo-
reâ, & admirabili rerum omnium
consensu gratiam interiorem si-
mul contendit esse necessariam,
& gratiam generalem, legem quo-
que, vel prædicationem Evange-
lii negat sufficere, is nihil gra-
tiæ communis fautoribus suffra-
gatur, vel Pelagio: auctor noster
non aliam gratiam generalem
agnoscit, quàm quæ inhæret in
naturâ ipsâ, in elementis, in Cœ-
lo, in specie corporeâ, sive in ad-
mirabili rerum omnium concen-

tu: gratiam internam necessariam esse docet; externam naturæ & legis negat sufficere: nihil ergo vel Pelagio, vel gratiæ communi, quæ tota est interior, suffragatur. Prima propositio manifesta est, & evidens. Assumptionis primam partem apertissimis auctoris testimoniis antè confirmavi. Secundam partem multa superioris sententiæ loca probant. *Si non operatur in nobis, nullius possumus participes esse virtutis, &c. Homo mortalis damnatâ in Adam origine carnaliter natus ad spiritalem novi generis dignitatem nisi Spiritû Sancto regente pervenit; sed nec ullo hanc desiderio appetit, qui calorem ipsius desiderii non accepit à Deo. Omnis homo qui ad Deum convertitur, Dei primùm gratiâ commovetur, &c. Miscetur operatio potentiae divinæ cum sono vocis humanæ, &c.* Tertiam denique partem, de qua maxime hoc loco

198 *Defensio Arnaldina,*
agitur, probat illud ejusdem ca-
pituli. *Ignis iste dilectio est Dei,*
quam amator mundi (qui gratiâ
generali minimè caret) corde
captivo non potest concipere, &c.
Nec docti, nec indocti cujuslibet
stirpis, aut ordinis, humanâ ra-
tione ad Dominum ducuntur, &c.
Lex quod aut fieri, aut non fieri
jubet, non præstat, ut aut fiat, aut
non fiat.

His omnibus duo tantummo-
dò loca subijciam, primum ex
Libro 2. cap. 17. *Quibus tamen*
(id est gentibus Barbaris, qui-
bus gratia Christi nondum illu-
xit) illa mensura generalis auxilii,
quæ desuper omnibus semper homi-
nibus est præbita, non negatur :
quamvis tam acerbo natura huma-
na vulnere sauciata sit, ut ad co-
gnitionem Dei neminem contempla-
tio spontanea planè valeat erudire,
nisi obumbrationem cordis vera lux
discusserit, quam inscrutabili judi-
cio Deus justus, & bonus non ita

sive Analytica Synopsis. 199
præteritis sæculis, quemadmodum
in novissimis diebus effudit.

Alterum ex Epistolâ ad De-
metriadem, quæ ejusdem auc-
toris esse creditur propter maxi-
mam styli, sententiarumque con-
venientiam. ^a *In pulcritudine cæli* a Cap. 7.
& Terræ quedam sunt pagine ad
omnium oculos semper patentes, &
auctorem suum nunquam tacentes:
quarum protestatio doctrinam imi-
tatur Magistrorum, & eloquia Scrip-
turarum: sed quicquid illud est,
quo corporeorum sensuum exteriora
pulsantur, in agro cordis cui im-
penditur ista cultura, nec radicem
potest figere, nec germen emitte-
re, nisi ille summus & verus agri-
cola potentiam sui operis adhibue-
rit, & ad vitalem profectum ea
quæ sunt plantata perduxerit. Sive
enim contemplatio Creaturarum,
sive sacrorum series voluminum,
sive scientia differentium sincero &
assiduo testimonio prædicet verita-
tem: b neque qui plantat est ali-
" b 1. Cor.
3. 7.

quid, qui rigat, sed neque qui incrementum dat Deus. Hæc omnia descripsi paulò uberiùs, ne qua possit esse de auctoris præstantissimi. sententiâ dubitatio.

Quid inde consequens sit, vel rudioribus patet. Neque jam necesse est ut admoneam locum objectum sic intelligi debere, ut gratia generalis valuerit ad cognitionem Dei comparandam: quod ego verissimum esse arbitror: vel potius ut valuerit quibusdam accedente gratiâ interiori. De his enim paucissimis loquitur, quos, ut in eodem libro cap. 5. docet, inter gentes spiritus gratiæ Dei discrevit. Est enim naturæ sedula contemplatio velut primus gradus ad cognitionem unius Dei, quem gratia deinde accedens perficit, mentem illuminans simul & voluntatem accendens.

Ergo quoniam auctor gratiam interiorem omnino necessariam

ad bene agendum asseruit, nec
aliam agnovit communem, quàm
externam; iis planè annumeran-
dus est qui gratiam communem
esse negaverunt.

Qui non vult media propria,
eademque ad consequendum
finem necessaria, is finem non
vult propriè. *si aliquibus*, inquit
Vasques, ^a *auxilia saltem sufficien-*
tia negaret Deus: sequeretur nullo-
modò salutem eorum desiderare. Et
Petavius. ^b *Si Deus certis tantum-*
modò necessaria præberet auxilia,
cum sine iis salus æterna comparã-
ri nequeat, non omnes salvos velle
diceretur: sed eos duntaxat, qui-
bús opem ferret; reliquos nolle om-
nino salvos esse. Habet enim hoc
voluntas omnis, si est firma & se-
ria, ut quicquid appetit, ejus ob-
tinendi causâ quæ sunt necessaria
conquirat, ac sibi aliisque procuret.
Et Anonymus Historiæ Janse-
nianæ scriptor, cujus potissimum
causâ in disputationem hanc in-

a 1. P. d.
97. cap.
31. 17.

b Tom. 1.
L. x. cap.
3. n. 5.

ressus sum. ^a *Deum salutem velle nihil est aliud quam media ad salutem necessaria præbere.* Ergo juxta auctoris nostri hypothese[m] Deus omnes ac singulos salvos esse non vult propriè, qui plerisque quod ad salutem omnino necessarium est, negavit.

Cur ergo affirmat L. 2. cap. 2. 19. 25. 28. & in toto libro passim, Deum velle quod non propriè non vult in ejusdem principiis?

Si quis respondeat Auctorem nostrum, qui ut faciliùs Semi-pelagianorum querelis satisfacceret, gratiæ vocabulum novâ quaddã & latissimâ notione usurpavit, salutis quoque nomen, quoties locum Apostoli de omnibus ac singulis promiscuè interpretatur, paulò latiùs, quàm accipi solet, accipere videri; hoc est, pro sola Dei cognitione, quæ est veluti primus gradus ad salutem; non vehementer repugnabo. Nam si omnia loca, in quibus Apostoli

testimonio generatim utitur, si principia & conclusiones consideramus, solam Dei cognitionem assumit ac sibi proponit. In Libro primo cap. 25. de illa Fidei parte dicturum se deinceps esse admonet, *quâ piè credimus Deum velle, ut omnes homines veritatis agnitione salventur.* Principium, quod ad id confirmandum adhibet, est gratia generalis, negatque L. 2. cap. 25. ullum ex-rare aliud. *Sive igitur novissima contemplantur sæcula, seu prima, seu media, rationabiliter, & piè creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperque voluisse. & hoc non aliunde monstratur, quàm de iis beneficiis, eâque providentiâ Dei, quæ universis nationibus communiter, atque indifferenter impendit. Fuerunt enim, ac sunt ejusmodi dona ita generalia, ut per ipsorum testimonia ad quærendum verum Deum possent homines adjuvari.* Gratia genera-

204 *Defensio Arnaldina*,
lis, ut pluribus ejusdem certis
acevidentibus testimoniis effeci,
nihil est aliud, quàm præclara
& oculis nostris exposita corpo-
rum naturalium dispositio, cujus
tota vis in auctore demonst-
rando consistit: nihil ergo per se pro-
bat aliud, quàm Deum velle &
semper voluisse, ut omnes divi-
nitatem cognoscerent ex naturæ
pulcritudine. Hoc unum ipse in
superiori sententiâ concludit,
dum naturæ universæ testimo-
nio omnes ad quærendum ve-
rum Deum adjuvari ait.

Ut ut sit, nego ex locis objec-
tis voluntatem beneplaciti, de
quâ solâ hîc quæritur, concludi
posse. Talis est enim voluntas
finis, qualis mediorum, quæ
exhibentur, ratio. Si media cum
fine necessariò junguntur, si
vel sola sine aliis per sese ad fi-
nem consequendum plenè suffi-
ciunt, proculdubiò in sapienti-
bus præsertim, qui vel iis utun-

tur, vel eadem exhibent aliis, antecessit finis voluntas sive absoluta, sive conditionata. Sin media exhibita necessario cum fine non conjunguntur, vel ad finem consequendum non plenè sufficiunt, hoc est si aliqua negantur omnino necessaria, & sine quibus nunquam obtinetur finis; ex mediis exhibitis, uti manifestum arbitror; consequens minimè est finis ejusdem voluntas, ut jam observavi. Auctor noster gratiam interiorē necessariam esse ad salutem concedit, eandemque negat dari omnibus: ex ejus ergo principiis voluntas beneplaciti de salute omnium ac singulorum nunquam elicietur.

Quænam est igitur voluntas illa generalis, quam Auctor in posteriore libro constituit?

Voluntas externa & signi. Talis est enim voluntas finis, qualis mediorum ratio, vel præparatio. Quamobrem Auctor ipse

xi.
Voluntas
generalis,
quam ad-
mittit auc-
tor, signi
est, non
beneplaci-
ti.

206 *Defensio Arnaldina,*
L. 2. c. 25. voluntatem Dei de
salute omnium non aliunde co-
gnosci ait, quàm ex beneficiis
communibus. Media illa quæ
omnibus promiscuè conferuntur,
planè externa sunt, nec aliam
cum fine proportionem habent,
quàm externam & remotissimam,
quatenus accedentibus aliis ad-
juvare possunt & impedimenta
tollere. Talis est conformatio
corporum cælestium & inferio-
rum, vis, ordo, consensus, alia-
que id generis plurima, quæ a-
pertè demonstrant præstantissi-
mum opificem. Lex Judaica
Deum non modo esse docet,
verùm etiam quid maximè ne-
cessarium sit ad vitam conse-
quendam præscribit. Christiana,
ut longè præstantior est, ita co-
gnitionem Divinitatis plenior
tradit, doctrinam morum su-
blimior : Baptismum tan-
quam remedium adultorum &
puerorum commune proponit

omnibus. Non alia gratiæ communis agnoscit genera auctor : primum quidem perpetuum & commune omnium ; secundum proprium Judæorum ; tertium universis gentibus propositum , & singulis hominibus , quibus Evangelium prædicatur. Hæc omnia tamen externa sunt : sine auxiliis interioribus si quid valeant ad cognitionem Divinitatis efficiendam, certè ad consequendam salutem non sufficiunt. Sunt alia media propinquiora, nempe gratia interior , quæ cunctis fidelibus & justis datur, nec tamen ipsa ad salutem omnes provehit , nisi accedat propositum & decretum Dei. Hinc L. 1°. cap. 24. docet perseverantiam esse singulare munus Dei : & cap. 25. omnia quæ ad promerendam vitā æternam pertinent, sine gratiâ Dei nec inchoari nec augeri posse, nec perfici, ut nemo habeat unde gloriatur : quam quæf-

208 *Defensio Arnaldina*,
tionem de electione ait esse *im-*
penetrabilem, nec per *liberi arbi-*
trii velle & nolle solvi. Ergo quo-
niam propterea tantummodò ,
hoc est, propter gratiam illam
communem, Deus ab auctore no-
stro dicitur omnes ac singulos
salvos esse velle, consequens pla-
nè est, ut ista voluntas generalis
sit tantum exterior, sive signi, ut
vulgò loquimur.

xii.
Idcirco
Auctor se-
cum ipse
non pug-
nat.

Hinc auctorem nihil secum
pugnare liquet, nec posteriorem
librum cum priori. Nam etsi in
isto voluntas Dei semper efficax
statuitur, quæ nunquam *irrita*,
vel *inefficax*, esse possit: locus ve-
rò Apostoli de universo homi-
num genere intelligitur, non de
singulis: contrà in illo de omni-
bus ac singulis; hæc tamen op-
timè conveniunt. Ad volunta-
tem beneplaciti respiciens omnes
ac singulos Deum salvos esse vel-
le negavit: ad voluntatem signi;
omnes & singulos Deum salvos

esse velle concessit. Et quamvis plerique salutem non consequantur, non ideo tamen irrita est voluntas Dei, cum voluntas illa generalis, qua Deus omnes ac singulos salvos esse velle dicitur, tota sit exterior & metaphorica. Hæc de eximio auctore dicta sufficiant, qui verbis cum Augustino pugnat, re convenit, ejusque doctrinam de prædestinatione & gratiâ efficaci ut in 1°. sic & in 2°. Libro clarissimè constituit.

CAPUT VII.

De Episcopis Africanis in Sardinia exulantibus.

AUctori Librorum de Vocatione gentium subji-
cit testimonium in primis illustre non
unius Scriptoris, sed plurimo-
rum Episcoporum, qui propter
Fidem Catholicam ab Ariano
Principe Africâ pulsi exulabant

210 *Defensio Arnaldina,*
in Sardinia. In Literis Synodi-
cis, duodecim Episcoporum no-
mina leguntur. Plures tamen
fuisse constat, cum Fulgentii no-
men non legatur cum cæteris;
qui tamen, ut testantur sub finem
Epistolæ, unus ex ipsis fuit; ac
præterea sexaginta simul exu-
lasse ferantur. Inter cætera quæ
de quæstione nostrâ docent bea-
tissimi Martyres, illud capitis 14.
minimè prætermittendum est:
Quisquis ergo, inquit, prædesti-
natum Christum, & Sanctos ejus
negat, Apostolicam Fidem perversus
oppugnat. Omnes autem prædes-
tinati ipsi sunt: quos vult salvos
feri & ad agnitionem veritatis ve-
nire. Qui propterea omnes dicun-
tur, quia in utroque sexu, ex om-
ni hominum genere, gradu, ætate,
conditione salvantur. Semper quip-
pe voluntas Dei omnipotentis im-
pletur; quia potestas ejus nullate-
tenus vincitur. Ipse est enim, qui
a omnia quæcumque voluit,

fecit in Cœlo & in Terra, & in omnibus abyssis, & a cujus voluntati nemo resistit. Veram namque est, quod de se testatus est filius, quia in vivificandis nullum initium humanæ voluntatis expectat, sed ipsam voluntatem bona faciendo vivificat. Hoc autem in majoribus. Parvulos autem, in quibus necdum potest bona voluntas fieri, solius gratiæ facit operatione salvari. Et isti quoque de solis prædestinatis sententiam Apostolicam interpretantur, & suam interpretationem Augustini principis communiunt. Nam ratio potissima cur ille voluntatem generalem rejecerit, petitur ex voluntate divinâ, quæ semper sit efficax, nunquam irrita esse possit, & cui saluum facere volenti nullum resistat hominis arbitrium. Neque prætermittenda est alia ratio, quam subjiçunt meâ quoque sententiâ necessariam. Deus in majoribus bonam voluntatem ef-

a Rom. 9.

19.

ficat, et auget, perficit; parvulos
 verò misericordiâ gratuitâ libe-
 rat nihil volentes, nihil agentes.
 Ita fit, ut eorum salutem sincero
 animo velle non bene diceretur,
 vel quibus, si majores sint, bo-
 nam voluntatem non dedit; vel
 quos, si nondum propriâ volun-
 tate utantur, nihil omnino vo-
 lentes, agentesve gratuitâ mise-
 ricordîâ non liberavit.

Gratiam communem, quâ sub-
 latâ tollitur simul voluntas gene-
 ralis, rejiciunt non semel, ut cap.

4. *Qui gratiam divinitus accepe-
 runt, eò magis debent in ipsius gra-
 tiæ assertionem firmari, quòd eam vi-
 dent non omnibus tribui. Necessè est
 autem, ut ab eis, quibus non tribui-
 tur, ignoretur; & ab eis agnoscatur,
 quibus Divinâ largitate donatur. &
 cap. 9. de gratiâ verò non dignè sen-
 tit, quisquis eam putat omnibus ho-
 minibus dari.*

CAPUT VIII.

De Fulgentio.

BEatissimis confessoribus conjunctior fuit Fulgentius, dum viveret; quàm ut ab eis se hoc loco divelli patiatur. In libro de incarnatione & gratiâ cap. 29. tam perspicuè suam de nostrâ quæstione sententiam aperit, ut locum tametsi prolixiorẽ mutilare nolim: integrum igitur repræsentabo. *Illud verò Apostolicum* ^{a n. 56.} *inquit, ubi dicitur de Deo: qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: non sicut oportet, intelligunt, qui hanc voluntatem sicut in vasis misericordie, sic & in vasis iræ accipendam existimant, minùs considerantes veracissimam scripturæ sententiam, quæ Divinæ commendans omnipotentiam voluntatis: b omnia, ^{b Ps. 134. 6.} *inquit, quæcumque voluit fecit in cœlo, & in terra, & in omni**

214 *Defensio Arnaldina,*
bus abyssis : ipsique Deo rursus di-
cit ; a subest enim tibi cum voles
posse. *2 Sap. 12.* Quomodo igitur omnia , quæ
18. vult facit , si volens hominem sal-
vum fieri , cuius salus non nisi à
bonâ incipit voluntate , ipsum velle
non in homine inchoat , sed ut ab
homine nascatur , expectat ? O quàm
pessimum nefas asseritur dum gratia
Dei contumaciter repugnatur ! Quod
posteaquam pluribus refutavit , sic
concludit demum cap. 30. n. 60.
& 61. In hominibus igitur quos sal-
vat , voluntatem bonam non inve-
nit , sed sicut atatum exigit diversitas ,
aut in maioribus bonam voluntatem
gratis facit , quam invenit malam ;
aut sine voluntate hominis vel bonâ ,
vel malâ , perficit in parvulis gra-
tiam sacramenti ille , cuius nemo
potest bonæ resistere voluntati.

Denique ad rem propiùs acce-
dens sententiam Apostolicam sic
interpretatur. Quocirca illos om-
nes , quos Deus vult salvos fieri sic
intelligere debemus , ut. nec ali-

quem putemus saluum fieri posse nisi voluntate Dei, nec existimemus voluntatem omnipotentis Dei aut in aliquo non impleri, aut aliquatenus impediri. Omnes enim, quos Deus vult saluos fieri, sine dubitatione saluantur, nec possunt saluari, nisi quos Deus vult saluos fieri. Nec est quisquam, quem Deus saluari velit, qui non saluetur: quia Deus noster omnia quæcumque voluit fecit. Ipsi omnes utique salvi fiunt, quos omnes vult saluos fieri: quia hac salus non illis ex humanâ voluntate nascitur, sed ex Dei bonâ voluntate præstatur. Veruntamen in his omnibus hominibus, quos Deus vult saluos facere, non totum omnino genus significatur hominum, sed omnium universitas salvandorum. Ideo autem omnes dicti sunt, quia ex omnibus hominibus omnes istos divina bonitas saluat, id est, ex omni gente, conditione, ætate, ex omni linguâ, ex omni provincia. In his omnibus ille sermo nostri redemptoris

a Joann. 12.
32.

b Joann. 6.
37.

impletur, quo ait: a cum exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad meipsum. Quod non ideo dixit, quia omnes omnino trahit, sed quia nemo salvus fit, nisi quem ipse traxerit. Nam & alibi dicit; b nemo potest venire, nisi pater qui misit me, traxerit eum. Item alibi; omne quod dedit mihi pater ad me veniet. Hi ergo sunt omnes quos Deus vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Pluribus deinde scripturarum testimoniis confirmat omnes non semper accipi pro singulis.

Verbisne aperiorebus voluntas generalis excludi possit, nescio. Negat Fulgentius sententiam Apostolicam rectè ab iis intelligi, qui Dei voluntatem de salute humanâ sicut in vasis misericordiæ, sic & in vasis iræ accipiendam existimant. Sic verò intelligi debere ait, ut nec aliquem putemus salvum fieri posse, nisi voluntate Dei, nec existimemus voluntatem

tem Dei aut in aliquo non imple-
ri, aut aliquatenus impediri: quâ
vel unâ ſententiâ configitur vo-
luntas generalis, quæ in prædeſ-
tinatis impletur, non impletur in
cæteris. Quid clarius, apertius-
que, quàm quod ſequitur apud
Fulgentium? Niſi Deo volente
ſalvum eſſe poſſe neminem; &
omnes quos vult ſalvos eſſe, ſa-
lutem revera conſequi: nullum
eſſe omnino, quem ſalvum ve-
lit, & ſalutem non conſequatur,
quia omnia quæcumquæ voluit;
fecit, & ſupremam poteſtatem
habet: vocabulo *omnes* non *totum*
omnino genus hominû ſignificari,
ſed omnium univerſitatem ſal-
vandorum. Quod falſum eſt ſi
omnes ad ſingulos trahi poſſe ex-
iſtimavit.

Plura Deinde ex ſcripturis lo-
ca profert, quibus duo proban-
tur apertiffimè: primum, *omnes*
ſæpe in ſcripturis uſurpari pro plu-
ribus, non pro ſingulis: alterum,

218 *Defensio Arnaldina,*
Fulgentio persuasum fuisse sen-
tentiam Apostolicam intelligi non
debere de singulis. Qui enim
voce, *omnes*, designari singulos
existimabit, is nunquam loca
scripturarum vano & inani labore
colliget, ut vocabulum, *omnes*,
sæpe restringi persuadeat: multò
minùs ea proferet, quæ volun-
tatem Divinam semper & in om-
nibus impleri, nunquam irritam
esse doceant: quid enim hoc esset
aliud, quàm evellere quod seve-
ris, & propriam sententiam ever-
tere? Sed locus Fulgentii tam
apertus est, tantùm ad id, quod
volumus, constituendum valet,
ut mihi metuendum sit, ne pau-
culis hinc inde vocibus decerp-
tis, repræsentatisque cæteræ vel
obscurari, vel infirmari videan-
tur. Nec prætermittendum hoc
loco est, quod ille in libro de fide
ad Petrum regulâ 35. n. 76. tradit.
*Firmissimè tene & nullatenus dubi-
tes... neque perire posse aliquem*

eorum, quos Deus prædeſtinavit ad regnum cælorum; nec quemquam eorum, quos Deus non prædeſtinavit ad vitam, poſſe ulla ratione ſalvari. Qui omnes Deum ſalvos eſſe velle affirmat, is ſalutem quoquo modo conſequi poſſe omnes affirmare debet. Contra negat Fulgentius eos qui minimè prædeſtinati ſunt, poſſe ullâ ratione ſalvari.

Nihil jam neceſſe eſt in iis inſiſtere, quæ à Petavio a partim ex Synodicâ Africanorum Episcoporum epiſtolâ, partim ex variis Fulgentii libris objiciuntur, cum frivola ſint omnia, nec ullam difficultatem novam contineant. Neque enim ſignificant aliud, quàm eos qui pereunt propria voluntate perire, non divinâ: Eſaü, cui culpam originis abſterſerat Circumciſio, damnari propter defectionem voluntariam. Quæ veriffima ſunt, nec ad rem pertinent, ut ſæpe obſervavi.

a L. 13. de
Incarnat.
cap. 6.

CAPUT IX.

De Petro Diacono & auctore commentarii in I. Regum.

Petrus Diaconus in Epistolâ ad Fulgentium voluntatem quoque generalem excludit. nam *Semipelagianorum rationem refellens* (verbis ^a Petavii utor) *alienum Deum velle omnes salvos facere: sed eorum voluntate fieri; ut non salventur, hunc in modum disputat* b hæc si ita sunt, ut hæretici jactitant, comprehensa sunt ab ipsis inscrutabilia & incomprehensibilia Dei judicia. Si enim, ut ipsi volunt, nolentes damnat, salvat autem volentes, nihil est omnino quod quæratul uterius, & quantum ad ipsos; fallit scriptura divina; quæ incomprehensibilia Dei testatur judicia. Nos autem incomprehensibilia credentes, & demonstrantes judicia Dei, ex unâ massâ perditionis a-

a Tom. I.
L 9. c. 16.
n. 7.

b In Epist.
n.
21.

lios ſalvari dicimus bonitate & “
gratiâ Dei, alios juſto & occulto “
judicio derelinqui. *Ac ſubinde “*
probat, Deum non omnes velle ſal-
vari. Perſpicuum eſt illi ſcriptori
Auguſtinianam placuiſſe doctrinam,
cum ex maſſa damnabili liberari
aſſerit: ant in eâ relinqui homines,
non quia velint, aut nolint, hoc
eſt propter eorum opera; ſed ex ſc-
lâ Dei voluntate vel miſerentis, vel
occulto judicio relinquentis. Hic
ergo confitentem habemus Pe-
tavium, apud quem nihil poſtea
reperi quod primum infirmaret
judicium.

Quod verò ille dictum Apoſ-
toli negat intelligi à Petro de
omnibus ac ſingulis, id Petri ver-
ba proximè ſequentia manifeſtè
ſignificant. *Alioquin dicant, ſi poſ-*
sunt, hi qui hoc divinæ juſtitie &
bonitati contrarium aſtimant, cur
is qui omnes homines vult ſal-
vos fieri, & ad agnitionem veri-
tatis venire, tam multas virtutes

222 Defensio Arnaldina ,
fecit in Corozaim & Bethsaïda , &
nullam harum in Tyro & Sidone
facere voluit , ubi si facta fuissent
a Matth. (sicut ipse testatur) a forsitā in
11. 21. cinere & cilicio poenitentiam e-
gissent ? Aut cur in Asiā & Bi-
thyniā Apostolum vetuit verbum
salutis annunciare ? Quod si ista
nequeunt comprehendere , redeant
ad se , & invenientes se homines
desinant quærere cur alios salvet
gratuito dono , alios derelinquat
justo & occulto judicio , qui po-
testatem habet ex eādē massā
aliud vas facere in honorem , aliud
in contumeliam , & clament unā
nobiscum , immò juxta Apostolum ,
b Rom. 1. b O altitudo , &c.

33.

Augustinianam interpretatio-
nem secutus quoque est Grego-
rius Magnus , vel quisquis est
auctor Commentarii in primum
Regum L. 5. sub finem in illud
capitis 14. Quocumque se verte-
bat , superabat. Quia , inquit ,
dum de omni genere peccatores ad

vitam trahit, triumphare ubique cognoscitur. Hos nimirum triumphos agere suos Milites, suos Principes imperabat Dominus, cum dicebat:
a *Ite in orbem universum & præ-*
dicare Evangelium omni Crea-
turæ. Omni Creature Evangelium
prædicare incipit, qui omnia gene-
ra hominum duci ad fidem voluit:
ut dum nobiles Regum suorum triū-
phos ostenderet, eos superare ubi-
que monstraret. Unde scriptum est:
qui vult omnes homines salvos
fieri, & ad agnitionem veritatis
venire. Omnes quippe homines vult
salvos fieri, & ad agnitionem ve-
ritatis venire: quia de omni homi-
num genere eligit, quos ad gau-
dium trahit.

a Marci
16. 15.

Mitto Bedæ commentarium
in omnes Pauli Epistolas con-
fectum ex solis Augustini verbis
ac sententiis; ubi auctor in Epis-
tolam ad Timotheum verba En-
chiridii adoptans, Augustinianam
quoque sententiam adoptavit.

CAPUT X.

De Lupo servato.

Contro-
versia Go-
thescalca-
ra.

SÆculo ix. exorta est gravis controversia, quæ universam propè Galliam scidit in duas partes; Episcoposque cum Episcopis, Concilia cum Conciliis commisit. Novam quæstionem in Gallias invexerat Gothescalcus Orbacensis Monachus & Presbyter: qui Româ rediens, cum divertisset ad Comitem Eberardum, de geminâ prædestinatione honorum ad vitam, maiorum ad pœnas sempiternas prolati in medium pluribus & Augustini & Fulgentii testimoniis privatim ac publicè disseruit. Rabanus Maurus Moguntinensis Episcopus re ex Nothingo Episcopo cognitâ Literas x. Cal. Maii an. 848. ad Comitem dedit; in quibus eum hortatur, ut ne Gothescalcum sinat falsa in

vulgus edere. Alias quoque non dissimiles dedit ad Nothingum. In his contendit impios ad peccatum non prædestinari; qua de re, ut ab Ecclesiâ Lugdunensi in Lib. de tribus Epistolis cap. 4. observatum est, nulla erat quæstio: nonnulla simul inserit de libero arbitrio decerpta ex Ecclesiasticis dogmatibus Gennadii. Sic Gothescalcus ex Italia decedere coactus Moguntiam eodem anno venit ad Rabanum, moxque ab eo productus in Synodo geminam, ut antè, prædestinationem palam asseruit: liberi arbitrii notionem ex Libris Augustini adversus Pelagianos petendam esse contendens Rabanum ex Semipelagianis fontibus depromentem liberè reprehendit: *omnes quos Deus vult salvos fieri, sine dubitatione salvari pronuntiavit; nec esse quemquam, quem Deus salvare velit, & non salvetur, quia*

226 *Defensio Arnaldina,*
Deus noster omnia quaecumque vo-
luit fecit. Quæ sunt verba Ful-
gentii. Postremò adjecit illud,
impios, quorum redimendorum
causâ Christus venit, irretractabi-
liter salvari, eumque reproborum
perpetualiter Salvatorem esse no-
luisse.

Cum Patrum auctoritatē fre-
tus in sententiā perseveraret, nec
Rabani minis moveretur, dedu-
ctus est ad Hincmarum Remen-
sem, & ab isto in Carisiaco Episcopo-
rum tredecim, Chorepiscopo-
rum duorum, Abbatum ali-
quot conventu, Sacerdotali di-
gnitate exutus, damnatus, ca-
susque est an. 849.

In iudicio Episcopali tria dam-
nationis capita commemorantur:
primum, quòd esset contra
leges à Chorepiscopo creatus
Presbyter: secundū, quod Pres-
byteri gradu abusus esset ad per-
versam doctrinam & pravos mo-
res: tertium denique, quod &

Ecclesiastica & civilia negotia tractasset. In Monasterium Alti-villarense postmodum, simulque in perpetuum carcerem detrusus est. Ea res plures Episcopos, doctosque commovit adversus Hincmarum, multò plures verò posteaquàm in novo paucorum Episcoporum conventu constituta ab eo sunt capitula quatuor, *eademque raptim, nec inspectis codicibus*, ut testatur ipse. Primum est adversus geminam prædestinationem : secundum de libertate arbitrii in primo homine amissâ & per Christum reparatâ : tertium sic concipitur : *Deus omnes homines sine exceptione vult salvos fieri, licet non omnes salventur : quod autem quidam salvantur, salvantis est donum. Quod autem quidam pereunt, pereuntis est meritum* : quartum est de Morte Christi pro omnibus & singulis omnium temporum hominibus oblatâ. Antequam vulgarentur

228 *Defensio Arnaldina,*
& postquam vulgata sunt capi-
tula, major Ecclesiæ Gallicanæ
pars restitit Hincmaro. Capitula
ipsa Concilium Valentinum dein-
de proscripsit, Episcopi & Docti
complures scriptis refutarunt, è
quibus pauca quæ ad quæstio-
nem nostram pertinent, proferā.

Antequam capitula ederentur, in ipso controversiæ exordio
Lupus Servatus Moguntinus Pres-
biter; sive idem est, ac qui pos-
tea Ferrariensis Abbas fuit, ut
nonnullis placet, sive ab eo dis-
tinguitur, ut visum est aliis; scrip-
sit librum de tribus quæstionibus
an. 849. ut ipse in libri limine tes-
tatur. In prima, quæ est de li-
bero arbitrio, n. 26. hæc habet.

a Apud
M. auguin.
Tcm. 2. p.
24. & 25.

a Nam quod venerabilis Paulus ait,
qui vult omnes homines salvos
fieri: non sic accipiendum est, quasi
cum Deus velit generaliter omnes fie-
ri salvos, quibusdam impredientibus
impotentissimis non valcat omnipo-
tentissimus implere, quod velit: sed

*ita potius quòd illis sive volentibus, sive nolentibus (nam plures infanti-
etate baptizati, non horum habentes
discrimen; mox vitâ excedentes
transferuntur ad gloriam) salvantur
omnes quoscumque ille salvare vo-
luerit. Omnes ergo vult salvos fieri
homines, sed non alios, quàm qui
salvantur. Quo elocutionis genere
usus est Evangelista Joannes his ver-
bis: a qui illuminat omnem ho-
minem venientem in hunc mun-
dum: non quòd fidei luce omnes in
hunc mundum venientes illuminet;
quod sentire perquam absurdum est,
quando quidem plures infidelitatis
tenebris obscurentur: sed eos vide-
licet qui illuminantur: dum non ab
alio, nisi ab illo illuminantur. Om-
nes autem non semper universitatem
generaliter, verùm aliquando excep-
tionem quandam peculiariter com-
prehendere etiam ipse Apostolus, de
cujus deliberatur sententiâ, idoneus
auctor est, ubi ait b sicut per omnia
omnibus placeo. Namque non*

a Joan. 1.
9.

b 1. Cor.
10. 33.

230 *Defensio Arnaldina,*
placebat his... à quibus rideba-
tur... placebat autem solis fidelibus
qui tot erant, ut merito dici possent
omnes. Reliquas deinde inter-
pretationes Augustini duas sub-
jicit & probat. Voluntatem ge-
neralem tam apertè rejicit, ut
si qua ex ejus verbis argumenta
ad id confirmadum proferrentur,
loco per se clarissimo plus affer-
rent tenebrarum, quàm luminis.
Duo tantummodò observanda
sunt, primum est dicendi genus,
quod Lupus usurpavit, non sic ac-
cipiendum est, quo voluntas ge-
neralis prorsus excluditur. Alte-
rum est id quod superiorem Lupi
sententiam proximè præcedit.
Cur istos, non illos salvet Deus, aut
cur non potius illos, quàm istos,
jam hoc supra hominem est... a quis
enim cognovit sensum Domini?...
Igitur ut itidem ait^b cujus vult mi-
seretur & quem vult indurat. Mi-
seretur exuberante bonitate, indu-
rat nullâ intercedente iniquitate, in-

a Rom. II.
34.

b Rom. 9.
18.

durat autem non ad peccatum impellendo... sed in peccato deferendo; quia ipse quorum vult solum liberator est: & utique ut est quorundam; si voluisset, esse potuisset & omnium. Omnia enim quaecumque voluit fecit. Sed ita voluit misericordiam, ne in aliquo infirmaret justitiam. Quibus in verbis principium interpretationis Augustinianæ potissimum continetur, id est, semper & in omnibus efficacissima Dei voluntas; Nam propterea statim negat sententiam Apostoli sic generatim accipiendam esse, quasi Deus omnes sine exceptione salvos esse velit.

Ratramnus Corbeïensis sub idem tempus unicam de geminâ prædestinatione quæstionem pertractavit, quæ velut princeps & caput cæterarum videbatur; sic tamen ut principia nostræ per totum ejus opus velut sparsa reperias.

Lupus verò Ferrariensis sub annum 850. & in Epistolâ brevissima, & in libro singulari, quod totum pæne conflatum est ex veterum sententiis, de libero arbitrio, de prædestinatione, & morte Christi disputat, nullam Apostolicæ sententiæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, mentionem facit, quamquam ea ponit principia, ex quibus voluntas generalis exclusa facilè intelligatur. Christi enim mortem pluribus prodesse, & semper profuisse nihil vetat, quos Deus nec voluerit, nec propriè velit esse salvos: eos verò Deum salvos esse velle propriè, pro quibus Christus mortuus negetur, nemo hactenus, quem sciam; affirmavit. Christus à patre missus esse creditur, & semper creditus est, ut quos Deus vult salvos esse liberaret, & ad æternam fælicitatem perduceret. Quæ cum ita sint, Lupum Ferrariensem, & cæteros omnes, qui Christum pro

omnibus ac singulis mortuum esse negarunt, testes citare possum, hoc est, sæculi ix. scriptores doctissimos & sanctissimos, Concilia quoque Episcoporum. Non alios tamen citabo, quàm eos ipsos qui quæstionem nostram attigerunt.

C A P U T X I.

De Prudentio Tricassino, & Floro Diacono.

CUM Hincmaro, & Pardulo Laudunensi incitantibus, Scotus Erigena scripsisset de prædestinatione adversus Gothescalcum sub an. 851. quo in opere dum commentitiam hæresim infectatur, incidit in Pelagianam: in profanum hominem commota est Ecclesia Gallicana.

Extat ingens Prudentii Tricassini volumen, in quo singula hominis commenta solidè refutantur.^a In libro 2. cap. 2. integram Augustini sententiam ex c. 102. &

^a *Apud
Mauguin.
Tom. 1. p.*

219. &
220.

234 *Defensio Arnaldina*,
103 Enchiridii producit, tresque
interpretationes Augustinianas
approbat, quibus voluntas ge-
neralis apertissimè configitur.
Aliud Prudentii testimonium in-
signe postea proferam.

b *Ibidem*.
p. 602.

Florus quoque Diaconus Lug-
dunensis Ecclesiæ nomine scripsit
adversus Erigenam, nec volunta-
tem generalem obscuriùs confi-
xit cap. 2. n. 8. b *Sequitur ille Eri-*
gena, & dicit ; & quicquid de
Divinâ voluntate intelligitur, de
prædestinatione Dei sentiri de-
bere. Hæc definitio in eo nobis pla-
cet, quia voluntatem Dei dicit præ-
destinationem Dei. Quid est enim
aliud prædestinatio Dei, quam eter-
na & incommutabilis voluntas Dei ad
opera sua? Neque enim Deus necessi-
tate sed voluntate prædestinavit, que-
cumque prædestinavit. Et sicut om-
nia quæcumque voluit fecit, sic
omnia quæcumque prædestinavit,
implevit ; immò jam fecit ; sicut de
eo Propheta dicit c qui fecit quæ fu-

c *Isaia*
45. 11. *sc-*

tura sunt. Consequens ergo omnino ^{cundam} est, ut & illud quod de Deo dicit ^{lxx.} Apostolus; qui vult omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: sicut est in predestinatione Dei; id est, ut quos predestinavit Deus eternâ voluntate suâ ex omni genere humano electos, ipsos omnes velit salvos fieri, & ad ag- ^{d Rom. 9.} ^{18.} gnitionem veritatis venire. Videlicet quia omnino ab Apostolo dictum est; cuius vult miseretur, & quem vult indurat: ita & de predestinatione Dei certissimè teneatur: scilicet quod eterna predestinatione, sicut eterna voluntate suâ Jacob dilexit, Esau autem ^{c Ibid v.} odio habuit. Et ^{13.} ex eadem massâ ^{f Ibid v.} fecit aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam; sed illud bonitate suâ, istud iusto ^{21.} ^{g Ibid v:} ^{22. & 23.} iudicio suo ut essent alii & vasa iræ, alii vasa misericordiæ

Quo in loco non modò observanda est sententiæ Apostolicæ interpretatio Augustiniana, ve-

nūm etiam principium in quo maximè nititur. Prædestinationem enim semper impleri ait, quia voluntas Dei semper impletur; & prædestinatio nihil aliud est quàm voluntas Dei. Quod est voluntatem generalem prorsus excludere, quæ impleretur in paucissimis. Observandum quoque est voluntatem Dei, ut ex totâ Flori argumentatione liquet, non latius patere, quam prædestinationem, uno verbo prædestinationem & voluntatem in Deo reciprocari: utramque certam esse & immutabilem; utramque semper & in omnibus efficacissimam. Nulla igitur in Deo voluntas generalis de salute omnium & singulorum, quæ est, ut S. Thomas docet, ac plerique deinceps Theologi, simplex quædam *velleitas*, ideoque sterilis; rem generatim considerans; non particulatim, sive ex propriis circumstantiis; cum prædestinatio

sit voluntas rata, perfectaue de re aliqua spectatis omnibus circumstantiis. Florus denique ex loco Apostoli prædestinationem concludit; quod ineptissimum est, si ad omnes & singulos, hoc est, ad alios quàm ad electos pertinere existimavit.

CAPUT XII.

*De eodem Prudentio & Remigio
Lugdunensi.*

UT an 853. vulgata sunt Capitula Hincmari, Prudentius statim restitit, uti ex ejus Epistolâ tractoria ad Synodum Senonensem cognoscimus. Synodus convenerat, ut Æneas, qui jam designatus erat Episcopus Parisiensis, communi Episcoporum provincialium consensu & suffragio confirmatus consecraretur. Prudentius, qui propter infirmitatem adesse non potuerat, per literas significavit de Æneâ

238 Defensio Arnaldina,
se non assentiri, nisi inter cætera

a Apud
Mauguin.
Tom. 2. p.
280.

a credat & confiteatur cum omni-
bus Catholicis Sanguinem Domini
nostri Jesu Christi pro omnibus ho-
minibus ex toto mundo in eum cre-
dentibus fustum: non autem pro il-
lis, qui nunquam in illum credi-
derunt, neque hodie credunt, nun-
quamque credituri sunt, dicente

b Mat. 20. 28.

„ ipso Domino^b venit enim filius ho-
„ minis non ministrari, sed minis-
„ trare & dare animam suam in re-
„ demptionem pro multis. Nisi præ-
„ terea credat atque confiteatur Deum
omnipotentem omnes quoscumque
vult, salvare, & neminem posse
salvari ullatenus, nisi quem ipse
salvaverit: omnes autem salvari
quoscumque ipse salvare voluerit.

c Psal. 134. 6.

Ac per hoc quicumque non salvan-
tur, penitus non esse voluntatis illius
„ ut salventur, dicente Prophetâ; c om-
„ nia quæcumque voluit Dominus
„ fecit in cælo & in terra & in om-
„ nibus abyssis. Et est postremû hoc
„ adversûs tertium capitulum Ca-

rifiacum, cujus antè memini. Cætera quæ à Prudentio in eadem Epistolâ constituuntur, ex adverso pugnant cum reliquis Hincmari capitulis.

Remigius Lugdunensis Episcopus, vir cùm pietate, tum doctrinâ percelebris de eadem controversiâ scripsit, & antequam capitula Carisiaca vulgarentur, in libro de tribus Epistolis; & postea quàm vulgata sunt, in libro de tenenda veritate Scripturarum. Prior editus est an. 853. posterior an. 854.

Prioris occasio fuit Epistola Hincmari; altera Parduli ad Amolonem: tertia Rabani ad Nothingum, quam posteriorem literis suis adjunxerat Hincmarus, ut in partes Amolo faciliùs traheretur.

Remigius, qui post scriptas Literas Amoloni successerat, libro singulari respondit; & quia quinque in Gothescalco capita

240 *Defensio Arnaldina*,
reprehendebantur, è quibus ter-
tium est illud : ^a *Et Deus non vult*
omnes homines salvos fieri, sed eos
tantum qui salvantur. Et quod di-
xit Apostolus, qui vult omnes ho-
mines salvos fieri, illos dici om-
nes qui salvantur : judicium de
singulis suum interposuit.

a Apud
Mauguin.
Tom. 2. p.
69.

b Ibid a.
pag. 85. us-
que ad 90.
Ad Tertium hoc vero respon-
det *b* locum Apostoli perobscu-
rum variè à Patribus explicari :
nec quidquam temere definien-
dum esse antequam & Scriptu-
ræ, & veterum testimonia dili-
gentiùs excutiantur. Omnes qui-
dem Deum salvos esse velle, quo-
niam id Apostolus docet. Nihil-
ominus nec salvos esse omnes,
nec veritatem cognoscere. Quo-
modo ergo *Omnipotens Deus* &
omnes homines salvos fieri vult,
atque ad agnitionem veritatis ve-
nire ; & tamen non omnes salvan-
tur, nec veniunt ad hanc agnitio-
nem, cum alibi Scriptura dicat :
omnia quæcumque voluit, Do-
minus

minus fecit : *cur itaque hoc voluit, & non fecit, qui omnia quæcumque voluit, fecit?*

Locum quatuor potiffimum modis à Catholicis Patribus explicatum eſſe admonet : è quibus priores tres ſunt Auguſtiniani, quos pluribus Scripturarum testimoniis communit. Quartum deinde ſubjicit Cap. XII. ^a uſur-

*a Ibidem.
P. 88.*

patum à nonnullis Patribus : *ut ſimpliciter accipiatur hoc de omnibus hominibus, quantum in ipſo eſt, Deum velle, eò quòd omnes ſalvari velit bonitate creatoris : ſed quia liberi arbitrii eos condidit, expectet, ut hoc etiam ipſi velint : & ſi voluerint juſtè ſalventur : ſi noluerint juſtè puniantur.* Cui modo illud maximè adverſari ait, quòd Deus voluntatem bonam efficiat, eamdemque niſi ab ipſo nullus habere poſſit. Deus ergo non expectat voluntatem noſtram, qui auctor ipſe eſt bonæ voluntatis & boni operis.

Quòd si ita est, nec ab aliis negatur, quàm à Pelagianis, Semipelagianisque: *An quòd vult, non potest Omnipotens?* ut, quod absit, velit salvare omnes homines, nec possit. Quid ergo restat, nisi ut ille qui omnia quæcumque voluit, fecit, ideo hoc non faciat, quia nolit; non quia non possit? quia sicut verè omnia quæ voluit, fecit; ita verè nolit, quæ non fecit. Cur ergo nolit, nisi quia in hac re, sicut justum, ita occultum est iudicium ejus? Quos ergo voluit salvare, salvavit: quia omnia quæcumque voluit, fecit. Quos autem salvare nolit, ubi, nisi in illà ex Adam veniente massa damnationis reliquit? Ita fit etiamsi secundum pium quorundam Patrum piorum sensum Deus omnes homines vult salvos fieri bonitate Creatoris, quàm creaturam suam benè à se conditam perire non vult, id ipsum iterum nolit iudicis æquitate, quàm eandem creaturam suam

seve Analytica Synopsis. 243
 vel originali, vel etiam actuali
 peccato nequiter inquinatam & vi-
 tiatam impunitam esse non sinit.
 In tantum enim neminem vult pe-
 rire, nec voluntas ejus alicui cau-
 sa perditionis existit, ut per Pro-
 phetam etiam juret & dicat: a vi- Ezech. 33.
 vo ego dicit Dominus, quia no- 11.
 lo mortem impii, sed ut rever-
 tatur à via suâ impiâ, & vivat:
 & tamen ipse qui non vult mortem
 impii, perseverantem in impietate
 sua impium proculdubio punit. Ita
 in uno atque eadem homine & bo-
 nitatem, & severitatem suam of-
 tendens; bonitatem, quâ non vult
 eum perire: severitatem, quâ per-
 severantem in iniquitate non vult
 impunitum relinquare. Si ergo hoc
 quod de uno homine diximus, de
 universo genere hominum pereun-
 tium similiter intelligatur, potest
 forsitan non absurdè dici, quod Deus
 omnes homines velit salvos fieri bo-
 nitate Creatoris: & tamen eos quos
 indignos salute judicaverit, justâ

Quòd si ita est, nec ab aliis negatur, quàm à Pelagianis, Semipelagianisque: *An quòd vult, non potest Omnipotens? ut, quod absit, velit salvare omnes homines, nec possit. Quid ergo restat, nisi ut ille qui omnia quaecumque voluit, fecit, ideo hoc non faciat, quia nolit; non quia non possit? quia sicut verè omnia quæ voluit, fecit; ita verè noluit, quæ non fecit. Cur ergo noluit, nisi quia in hac re, sicut justum, ita occultum est iudicium ejus? Quos ergo voluit salvare, salvavit: quia omnia quaecumque voluit, fecit. Quos autem salvare noluit, ubi, nisi in illâ ex Adam veniente massa damnationis reliquit? Ita fit etiamsi secundum pium quorumdam Patrum piorum sensum Deus omnes homines vult salvos fieri bonitate Creatoris, quâ creaturam suam benè à se conditam perire non vult, id ipsum iterum nolit iudicis equitate, quâ eandem creaturam suam*

vel originali, vel etiam actuali peccato nequiter inquinatam & vitiatam impunitam esse non sinit.

In tantum enim neminem vult perire, nec voluntas ejus alicui causa perditionis existit, ut per Prophetam etiam juret & dicat: a vi-
vo ego dicit Dominus, quia no-
lo mortem impii, sed ut rever-
tatur à via suâ impiâ, & vivat:
& tamen ipse qui non vult mortem
impii, perseverantem in impietate
sua impium proculdubio punit. Ita
in uno atque eadem homine & bo-
nitatem, & severitatem suam of-
tendens; bonitatem, quâ non vult
eum perire: severitatem, quâ per-
severantem in iniquitate non vult
impunitum relinquere. Si ergo hoc
quod de uno homine diximus, de
universo genere hominum pereun-
tium similiter intelligatur, potest
forsitan non absurdè dici, quod Deus
omnes homines velit salvos fieri bo-
nitate Creatoris: & tamen eos quos
indignos salute judicaverit, justâ

Ezech. 33.
11.

244 *Defensio Arnaldina,*
judicis severitate non salvet.

Hæc ille de quarto modo, quem negat absurdum esse. Rem paucis explico. Voluntas Creatoris refertur ad hominem, ut ipse ait, *bene conditum*, hoc est spectatum ex primâ conditione originis : voluntas verò judicis ad eundem ut *Originali vel etiam actuali peccato nequiter inquinatō & vitiatum*. Deus Adamum, ejusque posteros condere constituens ad æternam beatitudinem creare simul constituit, ut conceditur ab omnibus. Quoniam verò æterna Dei voluntas causa est rerum omnium efficiens, eademque planè immutabilis, per eandem Dei voluntatem nos quotidie nascimur, per quam primus Homo conditus est : vel ut apertius dicam, prima illa voluntas creandi hominis ad æternam beatitudinem, ut fuit Adami, ita quoque est causa efficiens posterorum omnium. Neque e-

nim voluntas Dei, ut noſtra, mutabilis eſt, aut perit. Deus ergo, ut Creator, vult adhuc, quod ab æterno voluit, omnes ſalvos eſſe, quos & ad ſe cognoscendum, amandumque, & ad æternam beatitudinem creavit, creatque in ſingulos dies. Quia tamen id volens conditionem poſuerat, quam violavit primus Homo, totaque in eo poſteritas: voluntas iſta jam nobis eſt inutilis. Et quia pertinet ad omnes omnino, id eſt, & ad nos qui hîc vivimus, & ad damnatos, qui æternis ſuppliciis afficiuntur, quique ut iſtâ voluntate conditi ſunt, ita quoque nunc conſervantur: hinc antiqui gratiæ deſenſores, dum Apoſtoli locum interpretantur, ad eam minimè confugiunt. Primus omnium, quem ſciam, Remigius noſter eamdem adhibuit, & ad eam veterum nonnullorum dicta accommodavit. Propterea, ut ego

246 *Defensio Arnaldina*,
quidem existimo, Synodus Va-
lentina, cui præsidebat Remi-
gius, capitula Hincmari omnia
generatim proscripsit, tria tan-
tummodò nominatim & distinc-
tè, nullâ mentione factâ volun-
tatis generalis, quam Remigius
commodè interpretabatur. Fuit
autem ille ea moderatione ani-
mi, ut neutram sententiam, hoc
est, & eorum qui voluntatem ge-
neralem respuebant cum pluri-
mis Patribus; & eorum qui ad-
mittebant cum aliis, damnari
notarive pateretur. Quamobrem
Hincmarum primos damnantem
& ad dogma trahentem id de
quo disputabatur, damnavit prof-
criptis in C. Valentino capitulis
Carisiacis: opriam Hincmari sen-
tentiam non damnavit. Sed ipse
audiendus est, cujus moderatio-
nem si imitarentur adversarii, nul-
lam hîc quæstionem haberemus.

^a *Ibid* cap.
13. p. 90.

^a *In tribus itaque prioribus modis,*
Augustinianis, *intelligentia eo-*

rum verborum, quibus de Deo dicitur: qui vult omnes homines salvos fieri, &c. nulla absurditas, nulla repugnantia fidei invenitur: quia sive omnes homines, quos Deus vult salvos fieri, omnia hominum genera accipiantur: sive omnes homines salvos fieri Deum velle ita intelligatur, quia omnes qui salvantur, non nisi ejus voluntate salvantur: sive eo modo dictam credatur: omnes homines Deum velle salvos fieri, quia in sanctis suis ipse hoc vult, qui eis talem voluntatem inspirat, ut omnes homines velint salvos fieri sicut seipsos. In his, inquam, omnibus & vera omnino & salubris intelligentia est. In quarto autem modo illud sine dubio cavendum, quia & occasionem Pelagianæ pravitati præbet, quòd Deum, ut salvet homines, humanas expectare asserit voluntates. Contra quem errorem canonem quartum Arausicanæ Synodi producit. Et mox. Quod autem ibi sim-

248 Defensio Arnaldina ,
plicitè intelligitur Deum omnes ho-
mines salvos fieri bonitate scilicet
creatoris , ita , ut putamus , fideliter
potest recipi , si hanc voluntatem bo-
nitatis suæ erga salutem hominum
non credatur humanâ obsistente vo-
luntate implere non posse , sed ob-
sistente humanâ iniquitate implere
nolle. Quæ omnia cum tam obscura
sint , & tam profunda , atque per-
plexæ , nollemus inter fratres & ca-
rissimos nostros aliquid de his con-
tentiosè ventilari , vel temere defi-
niri , sed potius quod in eis certum
est sine dubitatione defendi. Quod
autem etiam inter magnos diverso
modo , sed non diversâ pietate sen-
tientes ambiguum atque incertum
remansit , etiam apud nos reveren-
ter honorari , quia neutrum eorum
videtur esse falsum , vel fidei con-
trarium : & magis in talibus in-
quietos & contentiosos ad tranquil-
litatis & sobrietatis modestiam pro-
vocari , quàm pro inusitatis & minùs
eluculentibus rebus aliquem immode-

sive Analytica Synopsis. 249
ratâ austeritate & severitate dānari.

Post vulgata capitula, in libro de tenenda veritate scripturæ sub an. 854. edito scribit quæstionem de voluntate Dei unam esse ex illis profundioribus, quarum fit mentio in Cœlestini literis: de eâ varias esse doctorum sententias, aliis voluntatem generalem excludentibus, deffendētibus aliis; omnibus tamen pacificè in proprio sensu abūdantibus. *Quam*^a *pietatis moderationē* si etiā isti boni viri, qui hanc novam definitionem stituerunt, servare voluissent, melius hanc rem silentio, præteriissent, & uniusque de eâ secundum fidem suam & auctoritatem, cui magis acquiescendum putaret, sentiendum permetterent; finitoque inter eos tam longæ & perniciose contentionis jurgio pax & unitas Christi Ecclesiæ reformaretur. Ecce enim aliquis sentiat & dicat, sicut etiam antiquitus & sensum est & dictum: non dixit Apostolus universaliter

a Ibid
212.

250 *Defensio Arnaldina,*
& generaliter & , ut isti addiderunt,
sine exceptione : qui vult omnes
homines salvos fieri : sed specia-
liter ad eos retulit , de quibus su-
prà dixerat , pro omnibus Regi-
bus, & his qui in sublimitate sunt,
ut quod dixit, omnes, omnia ge-
nera hominum intelligi voluerit,
omnium scilicet gentium, sexuum,
conditionum, ordinum, dignita-
tum. Quid habet hæc intelligentia
inconsequens, aut contrarium veri-
tati? Item alius dicat & sentiat, si-
cut etiam à quibusdā maioribus dic-
tum & sensum reperitur. Apostolus
cum superius orari jussisset pro om-
nibus hominibus, pro Regibus &
his qui in sublimitate sunt, post il-
la omnia generaliter de universo
genere humano subjunxit: qui vult
omnes homines salvos fieri: quid
habet mali, aut periculi etiam ista
intelligentia? neque enim qui ita
sentit, putat voluntati Dei, quā
vult omnes homines salvos fieri;
aliquem resistere & contraire, ut

non possit implere quod velit. Et ambo sibi, & iste videlicet, & ille diversa sentientes fideliter atque unanimiter concordant. O dignam tanto Episcopo sententiam, quæ vel sola, si ab omnibus admitteretur, diuturnas dirimeret & graves controversias ! Adversarii, quoniam ita volunt, locum Apostoli generatim intelligant, ut non absurdè intelligi possit Remigius concedit : non ægre patiar. Ut opinionem suam tanquam Ecclesiæ Catholicæ dogma tueantur ; ut hæreticorum loco habeant dissentientes à se Theologos ; ut Patrum, à quibus Remigio teste exclusa est voluntas generalis, auctoritatem vel derideant, vel insigni temeritate ad stultos & ridiculos sensus detorqueant, quis æquo pari animo possit ? Episcopi sanctissimi conditionem accipimus. Unusquisque in proprio sensu abundet. ^a *Quolibet quis acquiescat* ^a *Ibidem.*

252 *Defensio Arnaldina,*
cat modo non est hereticum, nisi
contentione fiat hereticum. Expo-
nant pacificè quid sentiant, solidè
si possint, tueantur, nec insultent
dissentientibus. Nam qui non tran-
quillè & pacificè moderatur quod
sentit, sed statim paratus est ad cōten-
tiones, dissensiones & scandala, e-
tiam si non habeat hereticum sensum,
certissimè habet hereticum animum.

Cæterum hæc qualiscumque
voluntas generalis, quam uti non
improbabilem Remigius admitti
posse existimavit, nihil favet Pe-
tavio, vel cæteris qui pro volun-
tate generali non secus ac pro
Religionis summâ decertant.
Nam voluntas generalis, quam
in Ecclesiam, Patribus, ac Theo-
logis plerisque resistantibus, in-
vehere conantur, est certa & ef-
ficax mediorum omnium quæ
ad salutem necessaria sint præpa-
ratio. Eaque media vel omnibus
præberi sentiunt, vel certè ali-
qua, quibus si utuntur (& quo-

minùs utantur, nihil eis necessarium deest) cætera omnia promereantur. Ita voluntas Dei de salute hominum conditionata est, qualem fere de Adami & Angelorum salute Augustinus extitisse docet. Cui opinioni nihil commune est cum Remigianâ. Nam Remigius etsi affirmat omnes Deum salvos esse velle bonitate creatoris, maximam nihilominus partem hominum iis quæ necessaria sunt ad salutem carere & semper caruisse simul contendit. Ita in libro de tenendâ veritate scripturæ. a *Certè illud in hac quæstione manifestum est, quod etiamsi generaliter, & indifferenter omnes homines Deus vult salvos fieri; in aliorum tamen cordibus benignitate misericordiæ suæ operatur eandem bonam voluntatem suam, ut & ipsi salvari velint, atque salventur. Quia operatur in nobis velle & perficere. In aliorum autem cordibus non operatur*

a *Ibid. P.*
213.

254 Defensio Arnaldina,
hanc salutarem voluntatem, sed
dimittit eos suo arbitrio, ut quia
noluerunt credere, iustâ ultione dam-
nentur. Et hoc de illis quidem dici
potest, qui verbum Evangelii au-
dierunt, sed duritiâ incredulitatis
sue recipere noluerunt. De cate-
ris autem impiis qui ante Chri-
stum extiterunt, & de illis qui
postea vixere & vivunt, qui cum
non audierint, credere non po-
tuerint, nec possint: numquid prop-
terea damnabuntur? & tamen om-
nino damnabuntur pro aliis pecca-
tis suis, & principaliter pro illo pri-
mo & originali peccato, ^a in quo
omnes peccaverunt: quia non
^b frustra scriptum est: ^b effunde iram
tuam in gentes, quæ te non no-
verunt; & in regna quæ nomen
tuum non invocaverunt. Si quis
de talibus interroget, quid in eis
egerit voluntas Dei, qui omnes
homines vult salvos fieri, & ad
agnitionem veritatis venire, quid
respondebitur? Nonne homo cautus

^a Rom. 5.
12.

^b Ps. 78.
6.

*& pius magis eliget tacere, aut
certè cum Prophetâ & Apostolo ex-
clamare: a* *judicia tua abyssus* *a Ps. 35. 7.*

multa? Ita teste Remigio de ma-
xima hominum multitudine, hoc
est de iis omnibus qui à natione
Judaicâ alieni ante Christum vi-
xerunt, & de cæteris omnibus
qui Evangelium deinde non au-
dierunt, dici nullo modò potest,
quid voluntas illa generalis ege-
rit. Remigio longè instructior est
Petavius, qui gratiam omnibus
dari ait, talem ut vel ipsa per
se ad salutem consequendam
plenissimè sufficiat; vel certè ad
ea promerenda quæ sufficiant.
Sin in eadem sententia fuit Re-
migius & scriptores ejusdem sæ-
culi, consequens est ut ejusmodi
gratiam à Christo profluere non
crediderint, qui Christum pro
solis fidelibus, sive antè, sive po-
stea vivere, passum esse testantur.
Quod Petavius ipse non obscu-
re indicavit L. 13. de Incarnatio-

256. *Defensio Arnaldina,*
ne cap. 14. n. 8. *Atque hoc Lugdu-*
nenses illos, inquit, & si qui exti-
terunt alii, qui mediatoris pretium
in salutem omnium impensum fuisse
negarent, fefelisse videtur: quod nul-
lum omnino fructum infideles aliquos
ex illius cepisse sanguine putarent, eò
quòd caruissent interiore illa permec-
tione gratiæ, quæ à fide incipit.

Cæterum Remigius, ut Florus,
Augustini sententiam secutus est;
prædestinationem gratuitam plu-
ribus in locis constituit, nec per-
severantiam singulare Dei do-
num esse, idemque ad consequen-
dam salutem omnino necessariū
inficiatus est: quod ab eo negari
non potest, qui prædestinationem
verè & propriè gratuitam con-
cedit. Hoc autem semel posito,
constitutoque, ut etiam ab omni-
bus qui Augustini doctrinam se-
quuntur, poni, cōstituique neces-
se est; voluntas conditionata de
fidelium omniū salute configitur;
quæ ut sincera sit, conditio tota

ex solo voluntatis nutu pendere
debet. Verum quidem est justos
omnes qui peccando à justitiâ
deficiunt, potuisse non peccare,
cum peccatum liberum sit; & eos
idcirco in culpâ esse, quod mi-
nimè perseveraverint: sed const-
tat quoque apud Augustinum
& sinceros prædestinationis gra-
tuitæ defensores; justos qui per-
severant, à justitia similiter de-
fecturos esse, nisi singulari per-
severantiæ dono protegerentur.

a Nam si in tantâ infirmitate vita
hujus ipsis relinqueretur voluntas
sua; nec Deus in eis operaretur, ut
vellent; inter tot & tantas tenta-
tiones voluntas ipsa succumberet, &
ideo perseverare non possent, quia
deficientes infirmitate nec vellent;
aut non ita vellent infirmitate vo-
luntatis, ut possent. Subventum est
igitur infirmitati voluntatis humane
ut divinâ gratiâ indeclinabiliter &
insuperabiliter ageretur; & ideo quâ-
vis infirma, non tamen deficeret,

a August.
in l. de cor.
rept. &
grat. n. 38.

258 *Defensio Arnaldina,*
neque adversitate aliquâ vinceretur.

Atque hinc patet ; quàm ineptè voluntatem conditionatam & generalem ex Floro & Remigio extundere conetur. Neque enim aliud dicunt illi, quam quod & nos antea concessimus ; & ab omnibus conceditur ; Deum non esse causam peccati , reprobos idcirco destinari ad pœnam , quod propriâ voluntate peccaturi presentiantur ; damnarique , non quia boni esse non potuerint , sed quia boni esse noluerint.

a l. 13. de
incarna-
tione cap.
x. n. 3.

*Quod autem dixi ,^a inquit Petavius , & in hac disputatione cogor repetere , non essent accusandi voluntaria , id est ; libera perman-
sionis in malo , si nullam Deus voluntatem haberet tribuendâ illis salutis , & quod idem est , perseve-
rantia : nec privatâ culpâ & vitio , salutis jacturam facere dicerentur , si nullo modo eam consequi possent.
Quis enim prudēs & sobrius inqui-
renti , cur Diabolus nunc salutem*

adipisci nequeat, aut à damnatione liberari, respondendum putet, ideo fieri, quia nolit? Nam qui ita loquitur necessario istud etiam tacitus significat; esse in te comparandi potestatem, qua uti, si velles, posses.

Quæ tota argumentatio cogi sic potest: Deus eos omnes voluntate generali, & conditionatâ vult salvos esse, qui liberè & peccant, & in peccato perseverant; vel qui ideo pereunt, non quia boni esse non potuerint, sed quia boni esse noluerint: atqui juxta Florum, Remigiumque talis est reproborum omnium conditio: ergo Deus reprobos omnes voluntate generali & conditionatâ vult esse salvos, & si boni sint, perseverare in bono.

Sed prima propositio, uti falsa, rejicitur ab iis omnibus, qui voluntatem generalem rejiciunt. Nam illa voluntas conditionata & generalis, ut sincera sit, ta-

260 *Defensio Arnaldina*,
lis esse debet, ut quicquid ne-
cessarium est ad salutem omni-
bus exhibeatur; ut media con-
cessa omnibus plenissimè suffi-
ciant; ut conditio quæ exigitur,
tota pendeat ex solo voluntatis
nutu. Peccatum liberè velle,
bonum liberè nolle, vel desere-
re, est conditio naturalis hominis
quandiu vivit. Nam ut ait Florus
in eodem lib. adversus Erigenam
cap. 4. *a remansit liber ad malum :
quia sicut liberâ voluntate deseruit
bonum ; ita liberâ voluntate adhæ-
sit malo. Habet liberum arbitrium,
quo possit assurgere ad bonum ; ut
autem assurgat ad bonum non est
propriæ virtutis , sed gratiæ Dei
misericordis. Habet liberum arbi-
trium , ut possit bene velle , ut pos-
sit bene vivere , ut possit Deo ad-
herere : sed ut bene velit , ut bene
vivat , ut Deo adhæreat , non est
sue virtutis , sed gratiæ Dei misere-
retis. . . . & ideo rectè omnes ad-
monentur , rectè omnibus verbum*

a Apud
Mauguin.
tom. I. p.
619.

Dei prædicatur, quia habent poſſe credere, habent poſſe converti ad Deum, ut verbo exvinſecus admonente, & intus Deo ſuſcitante, qui audiunt reviviſcant..... De hac poſſibilitate humane nature, que tamen nihil valet abſque divine gratiæ largitate ita B. Auguſtinus docet, dicens : ^a poſſe habere fidem, ſicut poſſe habere caritatem, nature eſt hominum : habere autem fidem, ſicut habere caritatem, gratia eſt fidelium. ^b Sed cum voluntas credendi aliis præparetur ; aliis non præparetur à Domino, diſcernendum eſt quid veniat de miſericordiâ ejus, quid de judicio. ^c *Univerſæ enim viæ Domini miſericordiâ & veritas.* ^d *Inveſtigabiles autem ſunt viæ ipſius.* Inveſtigabiles ejus ſunt, & miſericordia qua gratis liberat, & veritas quâ juſtè judicat.

“ a in l. de
prædeſt.
Sanct.
“ n. 10.

“
“ b Ibid.
“ n. 11,

“
“
“
“
“ c Ps. 24
10.
“ d Rom.
“ II. 33.

Hæc naturalis omniū hominum conditio, quam Flori verbis expreſſi; voluntatem generalem &

262 *Defensio Arnaldina,*
conditionatā nullomodo consti-
tuit, nisi accedat aliud, hoc est
gratia illa voluntatem præparans,
quam in eodem loco Florus negat
esse communem omnium: ut de
gratia perseverantiæ ad salutem
omnino necessariâ & solis electis
præparatâ taceam.

Comparatio, quæ sumitur ex
Dæmonibus, ineptissima est; qui
cum voluntatem in malo confir-
matam habeant, nec peccatum
liberè volunt, nec bonum liberè
nolunt. Quid hoc ad nos attinet,
qui quandiu vivimus, ad utrum-
que liberrimè ferimur, quemad-
modum suprà pluribus explicui?

Quàm inane sit totum hoc ra-
tiocinationis Petavianæ genus,
ex alio capite non difficile est
ostendere. constat voluntatem
generalem rejectam esse à Go-
thescalco. Verba hominis aper-
tissima produxi, quem Hincma-
rus cum ob alia, tum propterea
maximè damnavit. Qui pro Go-

thescalco deinde scripserunt, ut Prudentius, Remigius, Lupus Servatus, Florus, vel voluntatem generalem ab Hincmaro assertam excludere, vel Hincmarum damnauerunt, quòd voluntas generalis ab eo in dogma traheretur. Quæ à nobis antè producta sunt, tametsi pauca ex pluribus, id probant apertissimè: atqui Petavius non modò ex istis, verùm etiam ex Gothescalco voluntatem generalem elicere conatur, nec ob aliam rationem, quàm quòd ille in utrâque confessione suâ malos ad mortem propter peccata prævisa justissimè destinatos esse dixit. Ad has ineptas & absurdas ratiocinationes Petavium, ut opinor, impulit cùm causæ susceptæ inopia, tum etiam tuendæ necessitas.

CAPUT XIII.

*De Haimone.**Edition.
Par. 1550.*

HAimo Halberstatensis Episcopus, qui Concilio Moguntino adversus Gothescalcum interfuit, & an 853. mortuus est; nihil à Gothescalco de voluntate Dei dissensit; ut constat ex ejus commentario in Epistolam priorem ad Timotheum. Sic enim Pauli sententiam interpretatur: *cum enim psalmista dicat: omnia quaecumque voluit, Dominus fecit; & Apostolus: qui vult omnes homines salvos fieri: querendum est, quare omnes homines non salventur. Ad quod dicendum, quia verum est; quod Psalmista dicit: quia ipse dixit, & facta sunt. Similiter omnes homines vult salvare qui salvantur, & qui per misericordiam querunt salvari. Totum enim pro parte posuit Apostolus, sicut & in Evangelio ubi dicit Dominus:*

minus : ^a si exaltatus fuero à ^a Joann. 12.
Terrâ , omnia traham ad me. 32

Non enim omnes homines traxit,
aut trahit ad se , sed omnia , sub-
audis electa , & ex omnibus gene-
ribus & gentibus , & ex omni sexu,
& conditione , à Regibus usque ad
mendicum , à perfectis usque ad
puerum , vel infantem unius diei.
Nemo tamen potest salvari , nisi
quem Dominus vult , quia ipse cui
vult miseretur. Si enim omnes ho-
mines in sua perditione mansissent ,
rectum Dei judicium esset. Sed ut
ejus misericordia & potentia osten-
deretur , quia ipse potens est omnes
homines salvare ; in illis qui per-
eunt ostendit suum rectum judicium :
& in his qui salvantur , suam mi-
sericordiam. Prævenit enim nos ejus
gratia , ut velimus. Debet nostra vo-
luntas voluntati illius concordare ,
& tunc ipse dabit posse. Atque ex hoc
quod ejus voluntati jungimus nos-
tram voluntatem , digni sumus re-
muneratione : tamen totum illius gra-

266 *Defensio Arnaldina,*
tia est retribuendum, quicquid bo-
ni agimus. Qui vult, inquit, om-
nes homines salvos fieri; subau-
dis, qui salvantur, & ad agnitio-
nem Sanctæ Trinitatis venire: quæ
est summa & substantialis Trinitas.
Locus Haimonis apertissimus est,
nec nostris indiget commenta-
riis. Docet auctor sententiam
Apostoli de solis prædestinatis
intelligendam esse, quia *omnia*
quæcumque voluit Dominus fecit.

Et hæc ex Patribus dicta sint,
quæ quamquam apud doctos &
& sapientes plenè sufficiunt ad
id constituendum quod proposui,
ac voluntatem generalem non
esse dogma fidei Catholicæ pro-
bant: quia tamen cum adversa-
riis pertinacibus pugnamus, a-
pud quos parum valet Patrum
auctoritas, vel qui priscos Eccle-
siæ Doctores non alio solent ha-
bere loco, quàm vestes vetusta-
te confectas, solis interpolatori-
bus dignas & Mangonibus: pla-

cet scholasticorum quoque nonnullorum sententias ad jungere, ut eorum ipsorum, in quibus maximè confidunt, auctoritate & numero obruantur.

CAPUT XIV.

De Roberto Pullo.

Robertus Pullus Scholasticorum omnium antiquissimus floruit sub initia sæculi XII. laudatus à S. Bernardo *ob sanam Doctrinam.* Docuit Primùm in Academia Parisiensi, Oxoniensem in Angliâ deinde condidit an. 1133. creatusque Cardinalis an. 1144. obiit demum sub an. 1150. In libro primo sententiarum cap. 14. Augustinianam sententiæ Apostolicæ interpretationem sequitur, eam quam tertio loco posui; cæteras quæ ad voluntatem generalem referuntur, penitus excludit.

In Epist.
205.

Quæritur an deceat Sanctos
Nij

268 *Defensio Arnaldina,*
& Fideles Christianos , qui op-
tant omnium salutem, dissentire
à voluntate divinâ, quæ per se-
ipſa non vult omnes ac singulos
salvos eſſe.

Respondet Pullus licere om-
nino, idque etiam Deum velle,
quamdiù singulorum exitus latet.
Nam ſi exitus eorum non lateret,
inquit, *divino dissentire iudicio non*
deceret: nec omnimodè dissentimus,
cum ipſe velit, ut ſic dissentiamus,
qui vult omnes homines salvos
fieri & neminem perire; NON IN
SE, quia quæcumque voluit, fe-
cit: *ſed in cunctis, quos ita facit*
velle. Quem in locum ejus in-
terpres Hugo Mathoud ſcitè ob-
ſervavit, difficultatis ſolvendæ
rationem explicatiſſimam eos ha-
bere, qui voluntatem generalem
tuentur: *dicendo Deum velle e-*
tiam, quantum in ſe eſt, ſalutem
omnium hominum; proinde Sanctos
ab eo ſic volente nullatenus diſſen-
tire. Sed Robertus Pullus illis

adhæsit expositionibus, quas Augustino peculiariter arrisisse ceriò novit. Eamdem postea interpretationem repetit Pullus & confirmat: vult itaque omnes homines salvos fieri & neminem perire sæculi, id est sanctos suos facit velle. Observandum est inprimis illud prioris sententiæ: vult omnes homines salvos fieri, & neminem perire NON IN SE, quia quæcumque voluit fecit. Quæ locutio, non in se, ut ratio sumpta ex voluntate per se & semper efficaci voluntatem generalem prorsus excludit.

CAPUT XV.

De Petro Lombardo.

Petrus Lombardus in Academia Parisiensi docuit, tantæque perspicuitate veterum sententias quatuor libris digessit in ordinem, ut appellatus propterea sit sententiarum Magister, nec

270 *Defensio Arnaldina* ;
alium subsecuti deinde Theologi
sibi ducem proposuerint , quem
imitarentur. Creatus Episcopus
Parisiensis an. 1150. diem extrē-
mum obiit an. 1164.

L. I. d. voluntatem duplicem
distinguit , alteram signi quæ in
Deo non est ; & beneplaciti al-
teram , quam in Deo solam in-
esse contendit , & semper imple-
ri docet. Mox distinct. 46. A.
Hic oritur quæstio , inquit. Dictum
est enim in superioribus , & auctori-
tatibus communitum , quod volun-
tas Dei , quæ ipse est , quæ benepla-
citum ejus vocatur , cassari non po-
test : quia illâ voluntate fecit ,
a quæcumque voluit in Cælo &
in Terrâ ; cui teste Apostolo b nihil
resistit. Quæritur ergo quomodò ac-
cipiendum sit , quod Apostolus de
Domino ait : qui vult omnes ho-
mines salvos fieri. Cum enim non
omnes salvi fiant , sed plures dam-
nantur ; videtur utique non fieri ,
quod Deus vult fieri , humanâ sci-

a Ps. 134.

6.

b Rom. 9.

19.

licet voluntate impediēte voluntatem Dei. Dominus quoque in Evangelio impiam civitatem compellans : a quoties, *inquit, volui* *a Matth. 23. 37.*
congregare filios tuos sub alas,
& noluisti? Ita etiam hæc dicuntur, b tanquam Dei voluntas *b Aug. Enchirid. c.*
superata sit hominum voluntate : c *c 97.*
& infirmis nolendo impediētibz non potuerit facere *c*
potētissimus, quod volebat. &c. d *d*

Ad secundum hoc statim respondet S. B. *Sed audiamus solutionem. Ac primū quomodo accipiendum sit illud, quod Dominus ait, videamus. Non enim ex eo sensu illud dictum est, ut ait Augustinus in Enchiridio prædictam questionem solvens, quasi Dominus voluerit congregare filios Jerusalem, & non sit factum quod voluit, quia ipsa noluerit, sed potius c* *c Ibid.*
ipsa quidem filios suos ab ipso d *d*
colligi noluit, quā tamen nolente e *e*
filios ejus collegit ipse omnes, f *f*
quos voluit : quia in Cælo & in g *g*

„ Terrâ non quædam voluit, & fe-
 „ cit; quædam verò voluit, & non
 „ fecit : sed omnia quæcumque
 „ voluit, fecit. *Ut sit sensus, quo-*
ties volui congregare filios tuos, &
noluisti? Id est, quotquot congrega-
vi, mea voluntate semper efficaci
te nolente feci. Ecce in evidentipo-
situm est, quòd illa Domini verba
superioribus non repugnant.

Ad primum respondet §. C.
Nunc videre restat, quomodo etiam
præmissa verba Apostoli prædictis
non contradicant, qui de Deo lo-
quens ait : vult omnes homines
salvos fieri. Quorum occasione
verborum multi à veritate devia-
runt dicentes Deum multa velle
fieri, quæ non fiunt. Sed non est
intelligendum ea ratione illud esse
dictum, quasi Deus velit aliquos
 „ *salvari, & non salventur. Quis*
 „ enim tam impiè desipiat, ut
 „ dicat Deum malas hominum
 „ voluntates, quas voluerit, &
 „ quando voluerit in bonum non

August.
Ibid. c.
 98.

posse convertere ? Non est uti-
 que verum, quod in psalmo di- *Ibid. c.*
 citur, quæcumque voluit, fe- *95.*
 cit; si aliqua voluit, & non
 fecit: & quod est indignius,
 ideo non fecit, quoniam ne fie-
 ret quod volebat omnipotens,
 voluntas hominis impedivit.
 Ideoque cum audimus, & in sa- *Ibid. c.*
 cris literis legimus, quod velit *103.*
 omnes salvos fieri: non tamen
 ideo debemus omnipotentissimæ
 Dei voluntati aliquid derogare,
 sed ita intelligere quod scriptum
 est, vult omnes homines salvos
 fieri: tanquam diceretur nullum
 hominem fieri salvum, nisi quem
 salvum fieri ipse voluerit: non
 quòd nullus sit hominum, nisi
 quem salvum fieri velit; sed quòd
 nullus fiat salvus, nisi quem ve-
 lit salvari: & ideo rogandus est,
 ut velit; quod necesse est fieri,
 si voluerit. *Non est enim creden-*
dus omnipotens aliquid voluisse fie-
ri, quod factum non sit. Sic etiam

- a Joan.* „ intelligitur illud : *a* illuminat om-
l. 9. „ nem hominem venientem in
August. „ hunc mundum : non quia nullus
ibidem. „ hominum est, qui non illumine-
 „ tut, sed quia nullus nisi ab ipso
 „ illuminatur. *Potest & alio modo*
Ibidem. „ *intelligi* : dum tamen credere non
 „ cogamur omnipotentem aliquid
 „ fieri voluisse, factumque non esse:
 „ qui sine ullis ambiguitatibus si-
 „ ve in Cœlo, & in Terrâ, sicut
 „ veritas cantat, omnia quæcum-
 „ que voluit fecit : profectò face-
 „ re non voluit, quæcumque non
 „ fecit. *Ex his apertè ostenditur,*
 „ *quod Deus eâ voluntate, quæ ipse*
 „ *est, non vult aliquid fieri quod non*
 „ *fiat, neque non fieri, quod fiat.*

Locum Lombardi integrum
 descripsi, tum quia nondum Au-
 gustini verba omnia, quæ ab eo
 proferuntur, representaveram ;
 tum quia Augustini sententia,
 quid senserit Magister, planè &
 distinctè docet. Est autem iste
 Magistri locus tam apertus, ma-

sive Analytica Synopsis. 275
nifestusque, nullâ ut tergiversa-
tione eludi possit.

CAPUT XVI.

De Hugone Victorino.

Hugo Victorinus Lombardo & Pullo æqualis nihil ab ipsis dissensit. In summâ sententiatum ^a observat ille voluntatem Dei primam esse causam omnium, quæ nullam idcirco causam habet: eamdem in seipsâ simplicem esse & individuum, quamvis ob varios effectus dicatur multiplex. *Nam voluntas Dei in sacra Scripturâ aliquando accipitur ipsa, quæ idem est cum Deo, & ipsi coeterna est: & hæc voluntas semper impletur. De hac dicit Apostolus:*

*a Tract. 1.
cap. 13. de
voluntate
Dei.*

et voluntati ejus qui resistit... & potest hæc voluntas beneplacitum Dei vel dispositio appellari. Unde Propheta: ^c *quæcumque voluit, fecit: id est, quæcumque disposuit* ^c *se facturum. Aliquando præceptio,*

*b Rom. 9.
19.*

*c Ps. 134.
6.*

176 *Defensio Arnaldina,*
vel prohibitio Dei voluntas Dei di-
citur : quia sunt signa divinæ vo-
luntatis. Ut signa iræ appellantur
ira. Contra hanc signi volunta-
tem multa fieri concedit, ut
cum ab Augustino dicitur in Li-
bro de Spiritû & literâ : Infide-
les quidem contra voluntatem Dei
faciunt, cum ejus Evangelio non
credunt. Sed sicut præceptio & pro-
hibitio signa sunt voluntatis divinæ:
ita & operatio & permissio. Et ideo
in Scripturâ Sacrà sæpe appellantur
voluntas Dei. Unde illud Apostoli :
vult omnes salvos fieri. Quod
ita exponit Augustinus in Libro de
correctione & gratiâ. Vult omnes
salvos fieri : id est, nos facit velle.
Ecce quod illa que operatur in no-
bis voluntas Dei nominatur. Simi-
liter & permissio. Unde illud Apost-
toli, quem vult indurat. Et Au-
gustinus in Enchiridio : non fit ali-
quid nisi omnipotens velit fieri, vel
sinendo ut fiat, vel ipse faciendo.

In his Hugonis nostri verbis

duo habemus : primum est voluntatem Dei propriè dictam , quæ beneplaciti nominatur , estq; Deus ipse , semper impleri : alterum , ei verborum Apostolicorum interpretationi , quam inter Augustinianas tertio loco produximus , Hugonem inhærere... Ex quibus efficitur Deum non alios salvos esse velle voluntate beneplaciti , quàm electos : si enim reprobos aliquos ; igitur voluntas Dei aliquando irrita est , nec impletur. Accedit sententiam Apostolicam ab Hugone de solâ signi voluntate frustra explicari , si divinum beneplacitum eludi , frustrative possit.

Cætera quæ sequuntur , rem eandem confirmant , hoc est , voluntatem Dei semper efficacissimam. Nam cum Deus quidquid bonum est velle , quidquid malum est omnino nolle dicatur ; & plurima tamen mala sint , nec bonum omne fiat , ergo sæpe ir-

278 *Defensio Arnaldina,*
rita est voluntas Dei. Sed Hugo
rem sic explicat, ut aliud sit bo-
num velle, vel malum nolle: a-
liud, bonum esse velle, vel ma-
lum esse nolle. Bonum Deus
velle dicitur, cum approbat,
consentaneum sibi iudicat, gra-
tumve habet, aut remuneratur:
malum nolle; cum improbat,
sibique contrarium iudicat, vel
punit. Bonum verò esse velle
idem est, ac velle ut fiat: malum
esse nolle, idem est ac nolle ut
fiat: quam Dei voluntatem sem-
per impleri docet. *Ea quæ sunt*
bona, inquit, in se & ad aliud,
vult Deus, id est approbat: & vult
ea esse, quia ad aliud bona sunt,
sicuti omnia bona quæ fiunt. Bona
in se & non ad aliud, ut bona quæ
possent fieri & non fiunt, ea vult
Deus, quia vult omne bonum, id
est, approbat; sed non vult ea esse,
id est, non approbat ea esse, quia
non sunt bona ad aliud. Quæ sunt
mala in se & ad aliud bona, sicut

mala quæ fiunt, ea non vult Deus, id est non approbat: & tamen vult ea esse, quia bonum est ea esse. Nisi enim vellet, quòd mala essent, nullo modo esse possent. Hinc cum Christum Judæi cæsum occiderunt, actus malus illorum non placebat Deo, qui nullum malum vult, etsi placeret Deo, ut esset actus ille. Ita enim solent accipi hæc verba. Iste facit quod vult Deus, id est quod facit remunerat, gratum habet. Ita Deus vult malum esse, & tamen non vult malum; quia inde non remunerat, immò punit. Hinc illud Augustini: voluntas Dei semper impletur aut de nobis, aut à nobis.

Denique cum sibi objecisset multa à Deo præcipi, prohiberi quæ minimè observantur: ex quo consequens sit ea Deum esse nolle: quia, sicut jam diximus, quicquid Deus vult esse, cum omnia possit, illud totum est: alioquin impotens esset, si vellet aliquid esse

280 *Defensio Arnaldina,*
& non esset. Sin de malis agitur,
vult ea esse, quia nihil potest esse,
nisi Deus velit illud esse. Unde ap-
paret quod præcipit aliquando quod
non vult esse: quia nihil potest esse,
nisi Deus velit illud esse: & quod
vult esse, prohibet. Sed si vult esse,
quare prohibet? Si non vult, quare
præcipit? Respondet Deum id-
circo præcipere, quia bonum est
homini: & Domini est præcipere
servo quod bonum est in se, & quod
bonum est illi cui præcipit. Et si
placet Domino juvare servum ut il-
lud faciat, misericordia est: si non
placet juvare, justitia est. Simili-
ter prohibet servo malum, quia in
se malum & illi malum cui probi-
bet: & Domini est servo prohibere
malum, ut non habeat excusatio-
nem. Addit id quod præcipi-
tur bonum quidem esse privato
cuique, non semper universitati:
quicquid prohibetur, id privatis
malum semper esse, non univer-
sitati: & quia totius bonum ma-

jus quiddam est, quàm bonum partis, & partis malum minus quiddam est, quàm malum totius: ideo quod bonum est uni, & non universitati, non vult esse, & quod malum est uni & bonum universitati, vult esse, ne bonum universitatis impediatur.

Ex his patet quàm persuasum Hugoni fuerit omnem Dei voluntatem semper impleri, nullumque ejus decretum esse quod non sit efficax, cum Deus idipsum quod præcipit, si non impleatur, esse noluerit: & quod prohibet, si nihilominus fiat, esse velit: non alios quoque Deum salvos esse velle, quàm electos; quoniam, ut ipse loquitur, *quicquid Deus vult esse, illud totum est, & nihil potest esse nisi Deus velit illud esse.* Atque ut uno verbo concludam, omnino liquet, quàm Hugoni & veteribus Theologis incognita fuerit illa decretorum *efficacium & inefficacium*

282 *Defensio Arnaldina*,
distinctio, quam velut dogma
Fidei Catholicæ Germanus Abbas
nobis inuerecundè proposuit.

CAPUT XVII.

De Petro Pictaviensi.

Petrus Pictaviensis per octo
& triginta annos docuit in
Academiâ Parisiensi ab an. 1167.
usque ad obitum, hoc est, usque
ad an. 1205. Summam Theologiæ
Guillelmo Senonensi dicaverat
sub an. 1170.

In parte primâ cap. x. distin-
guit, ut Magister, voluntatem
signi, & voluntatem beneplaci-
ti. Tum cap. xi. *patet*, inquit,
ex his quæ dicta sunt, multa fieri
contra signa voluntatis Dei, id est
contra precepta, consilia, prohibi-
tiones &c. De cætero inquirendum
est, an possit aliquid fieri contra vo-
luntatem Dei, quæ ipse est; id est
an quicquid vult Deus fieri, fiat;
& è contrario.

Mox sibi objicit: *non videtur.*
Vult enim Deus omnes homines sal-
vos fieri, ut ait Apostolus: non ta-
men omnes salvantur. Alibi etiam
ait: ^a Jerusalem, quoties volui *^a Math.
23. 37.*
congregare filios tuos sub alas
meas, & noluisti? quasi aliquid
voluerit Dominus, quod impeditus
sit facere Jerusalem voluntate con-
trariâ. Et ita aliquid voluit quod
non factum est.

R^espondet: *sed palam est nihil*
vult fieri à Deo quod non faciat,
secundum illud, ^b voluntati ejus *^b Rom. 9.
19.
^c Ps. 134.
6.*
quis resistet: & ^c omnia quæ-
cumque voluit fecit. Quod ergo
primò dicitur, sic exponitur: vult
omnes homines salvos fieri: id
est, nullus salvatur; nisi quem vult
salvum fieri. Sic dicitur: ^d Deus *^d Joan. 1.
9.*
illuminat omnem hominem ve-
nientem in hunc mundum. Id
est, nemo illuminatur, nisi per eum.
Eodem modo & illud allidit: Jeru-
salem &c. Id est, quotquot de fi-
liis tuis voluntate meâ semper effi-

284 *Defensio Arnaldina ,
caci congregavi, te nolente & in-
vitâ hoc feci. Constat igitur quod
Deus nihil vult fieri voluntate,
quâ ipse est, quod non fiat.*

Quatuor scholæ principum
sententias habemus & consen-
tientes & apertas; quorum auc-
toritas, meo quidem iudicio,
potior, quàm recentiorum scho-
lasticorum videri debet. Nam
cum ea soleat esse plerorumque
ratio, ut ad novas subtilitates
intenti plùs de veterum senten-
tiis ad sua præjudicia flectendis,
quàm de opinionibus suis ad eo-
rum iudicia, quos tanquam Pa-
tres venerantur, accommodan-
dis laborare videantur: vitium
hoc in recentioribus præsertim
inhæsit. multiplicata sensim est
novarum opinionum seges; qui-
bus cum minimè congruerent
veterum sententiæ, novis sub-
inde subtilitatibus opus fuit; ut
quæ erant contrariæ, faciliùs e-
luderentur. Ita in plerisque inu-

tilis fuit Patrum auctoritas. Quamquam in ea re, de quâ agimus, adeo manifesta est, & evidens; ut omnes fere quos legerim, de Augustini, Magistri-que sententiâ nihil dissentiant, tametsi aliam multi sequuntur.

CAPUT XVIII.

De Anselmo, sive de Hervæo.

Superioribus adjungere possumus auctorem Commentarii in Pauli Epistolas, sub Anselmi Cantuariensis nomine vulgati; sive is Anselmus Laudunensis Decanus: sive Hervæus Monachus Benedictinus fuit, ut ex Ms. codicibus constare videtur. Floruit iste sub initia sæculi XII. & eodem tempore, ac Robertus Pullus, cujus ante memini.

In Caput 2^ū prioris Epistolæ ad Timotheum sic loquitur. *Orate, inquit, pro pace princi-*

286 *Defensio Arnaldina,*
pum, & pro salute omnium, quia
hoc agere est bonum; id est, uti-
le Ecclesie, & acceptum; id est,
gratum atque placitum coram Deo
Salvatore nostro, qui sicut nos sal-
vat, ita & omnes homines vult
salvos fieri, & ad agnitionem
veritatis venire; sicut jam veni-
mus. Quamvis certum sit nobis
 non omnes salvos fieri, non ta-
 men ideo debemus omnipoten-
 tissimæ Dei voluntati aliquid de-
 rogare, sed ita intelligere quod
 dictum est, qui omnes homines
 vult salvos fieri, tanquam si di-
 ceret nullum hominem fieri sal-
 vum, nisi quem salvum fieri ve-
 lit seu quod nullus fiat salvus,
 nisi quem velit: & ideo rogan-
 dus est ut velit: quia necesse est
 fieri, si voluerit. Reliquum dein-
 de Caput. ciii. Enchiridii descri-
 bit, neque ad explicationem
 sententiæ Apostolicæ quidquam
 adjicit aliud, ut manifestum sit
 non alias cum interpretationes,

August. "
in En-
chiridio "
l. 103. "

quàm Augustinianas agnoscere, hoc est eas ipsas, quæ vocem *omnes* evidentissimè restringunt, & ad electos solos accommodant.

Posteà de Christi morte disputans *Jesum* ait esse Mediatorem, quatenus est homo: qui dedit semetipsum in Cruce redemptionem pro omnibus, nullum excipiens qui vellet redimi ad salvandum. In hoc enim patet quantum Deus homines diligat, & eos velit omnes salvos fieri, si perversitas eorum non obstiterit.... & ideo qui non salvantur, non est quod de Deo vel de Mediatore possint conqueri, sed de seipsis, qui nec redemptionem, quam Mediator dedit, nec salutem quam Deus obtulit, voluerunt accipere. Quam sententiam cum superiori facilè conciliaturus est quisquis meminerit mortem Christi saltem aliquo modo pertinere ad omnes & singulos: sive Christus homo, ut plures Theologi docent, vo-

288 *Defensio Arnaldina,*
luntate humana optavit, ut pro-
desset singulis; & ita excepit ne-
minem. Sive quia Evangelium
& Sacramenta proposuit omni-
bus; per se excipiens neminem:
non quod gratia Christi derive-
tur in omnes; ut constat ex al-
terâ Pauli sententiâ, ^a *qui est*
Salvator omnium hominum, maxi-
mè Fidelium: quam Hervæus sic
interpretatur. *Speramus in Deum*
vivum, id est, in hoc insudamus
pietatis ac justitiæ operibus, quia
speramus vitam, quam Deus vi-
vens promisit piè agentibus. Qui
est Salvator omnium hominum, quia
solem suum facit oriri super bonos
& malos & pluit super justos & in-
justos: atque salutem corporis in
hac vitâ communiter parat bonis &
malis. Maximè tamen ipse est Sal-
tor Fidelium, quia præter tempo-
ralem salutem, quæ illis est com-
munis cum reprobis, dat eis æter-
nam salutem, quam possideant cum
Angelis. Nam qui Deum non alio
modo

a 1. Tim.

4. 10.

modo Salvatorem omnium agnoscit, quàm quia solem suum facit oriri super bonos & malos, vitamque corpoream tribuit omnibus, is proculdubiò ut gratiam communem ita quoque voluntatem generalem excludit.

Nec qui Anselmum legerit, objecturus est, ut opinor, ea quæ paulo antè produximus. *In hoc patet quantum homines diligat, &c.* Nam cum ipse locum Apostoli *Deus vult omnes homines salvos fieri* cum Augustino dixerit non sic intelligendum esse, quasi nullus hominum esset quem salvum fieri nollet, qui virtutes miraculorum facere noluit apud eos, quos dicit acturos fuisse pœnitentiam si fecisset: sed ut omnes homines, omne genus hominum intelligamus per quasculumque differentias distributum: cum dixerit omnipotentem velle inaniter non posse quodcumque voluerit: facilè intelligitur populari & usitatâ locutione ab

290 *Defensio Arnaldina,*
Hervæo nihil significari aliud ,
quàm causam cur omnes salutem
non consequantur, in ipsis esse,
non in Deo : ut latè disputat in
caput 9^ũ Epistolæ ad Romanos.
Miseretur, inquit, secundum gra-
tiam quæ gratis datur, non meritis
redditur. Indurat autem secundum
judicium quod meritis redditur. Mi-
seretur magna bonitate, indurat au-
tem nullâ iniquitate; ut nec libera-
tus de suis meritis gloriatur, nec
damnatus nisi de suis meritis con-
queratur. Sola enim gratia Re-
demptoris discernit à perditis, quos
in unam perditionis concreverat
massam ab origine ducta causa com-
munis. Cum ergo totus mundus ius-
tissimè posset damnari, Deus cui
vult miseretur & quem vult indu-
rat, id est, non miseretur ei, nec
emollit cor ejus; nec tamen injusta
est ejus voluntas volentis alii mise-
reri, alii que non volentis. Quis
enim dicat aliquem potentem injus-
tè agere, si ex duobus reis unum

*justè velit interimere & alterum
misericorditer liberare? Sic & Deus
in nullo potest reprehendi, sive dam-
net, sive misereatur. Meritum enim
misericordiæ nullum est: meritum
autem indurationis est peccatum to-
tius massæ damnatæ. Nec indurat
Deus impatiendo duritiam, sed non
impatiendo misericordiam, sicut
nec digni sunt.*

Cætera quæ in toto hoc cõmen-
tario leguntur omitto, in quibus
omnia Augustini principia secta-
tur auctor, prædestinationem gra-
tuitam adstruit, reprobationem
rejicit in peccatum originis: quo
ex principio Petavius conse-
quens esse fatetur, ut nulla sit
in Deo reproborum salvando-
rum voluntas. In caput 2^ũ ad
Philippenses explicans illud,
*Deus est qui operatur in nobis velle
& perficere*, gratiam ad perseve-
randum qualis data est Adamo
& qualis jam datur sanctis præ-
destinatis exprimit iisdem verbi-

292 *Defensio Arnaldina*,
ac Augustinus. Quo vel solo, ut
sæpe ostendi, voluntas conditio-
nata funditus evertitur. Sed ista
de Hervæo sufficiant.

CAPUT XIX.

De Præpositivo.

PRæpositivus sub initia sæ-
culi XIII. floruit in Acade-
mia Parisiensi, vir suo tempore
celebris. In summæ principio non
aliam agnoscit Dei voluntatem,
de salute omnium, quàm quæ
vulgò signi dicitur, quæque po-
sita est in præceptis & consiliis;
probat quoque interpretationem
Augustinianam.

*Queritur, inquit, utrum vo-
luntas Dei maneat inexpleta ali-
quando. Quod numquam maneat
inexpleta, probatur ex illa aucto-
ritate: ^a omnia quæcumque vo-
luit, fecit: & ex illâ, ^b voluntati
ejus quis resistet. ^c Et ex illâ:
quoties volui congregare filios*

^a Ps. 134.

^{6.}

^b Rom. 9.

^{29.}

^c Matth.

^{23.} 27.

tuos, quasi gallina congregans pullos suos sub alas, & noluisti?

Ubi dicit Augustinus: ita dicit ac si voluntas hominis infirmi voluntati Dei resistere possit: quod non est. Immò sic intelligendus est: quotquot congregavi, te nolente, ex voluntate meâ semper efficaci congregavi. Si voluntas ejus semper efficax, ergo nunquam remanet inexpléta.

Sed dicit auctoritas: Deus vult omnes salvos fieri: sed hoc non fit: ergo voluntas remanet inexpléta. Objeſtio.

Sed ad hoc respondet Augustinus, vult omnes homines salvos fieri, id est, omnes qui salvantur ejus voluntate salvantur. Reſponſio.

Item Deus non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat, sed dicit de merito peccatorum istum præſcivit ad mortem: dicit enim sic: Deus vult ut iste convertatur & vivat; sed hoc non fit nec fiet; ergo ejus voluntas remanet inexpléta. Alia Objeſtio.

Responsio.

Ad hac dicunt Magistri nostri, quod hoc nomen, voluntas, duobus modis accipitur, scilicet pro beneplacito, quod ipse est Deus, & pro signo beneplaciti. Signum autem beneplaciti est quintuplex nimirum preceptum, prohibitio, consilium, operatio, permissio, &c. de duobus ultimis dicit Augustinus: nihil fit quod Omnipotens fieri non velit vel sinendo, vel ipse faciendo. Quod ergo dicitur, voluntas Dei nunquam remanet inexpleta, intelligendum est de beneplacito; signa enim sæpe inexpleta remanent. Unde cum dicitur, Deus vult ut iste convertatur, id est, consulit vel precipit: sic videtur. Vel, vult, id est in beneplacito ejus est; & sic facit. Multa deinde de signis disputat, quæ omnia eo semper collineant, ut nunquam voluntas divina inanis & irrita esse possit.

Hactenus illi Theologiæ Scholasticæ principes de interpretatio-

nibus Auguſtinianis inter ſe conſentiunt, eaſque probant : quorum omnium una eademque eſt ratio, quam Auguſtinus potiſſimum adhibuit: voluntatem Dei ſemper efficaciffimam eſſe. Neque enim tum nota erat illa Dei voluntas *inefficax*, quæ ab Abbate Germanico & ab aliis hodiè velut propugnaculum Fidei Catholicæ prædicatur. Contra Præpoſitivo noſtro adeo perſuaſum erat, omnem Dei voluntatem ſemper impleri, ut ipſam permiſſionem peccati, non aliter concedat eſſe ſignum voluntatis divinæ, quàm quia ſignum eſt pœnæ peccatum confequentis, vel boni cujus peccatum eſt occaſio.

Sic adverſus id quod dixerat, præceptum & prohibitionem eſſe ſigna voluntatis divinæ, ſibi objicit Adamo Deum præcepiſſe ut lignum ſcientiæ boni & mali non attingeret : ex quo confe-

296 *Defensio Arnaldina,*
quens videatur, vel Deum id
impleri noluisse, vel voluntatem
ejus irritam & inanem fuisse.
Ad hoc forte respondebitur, inquit,
sicut de Baptismo. Solet enim di-
ci, quia Baptismus qui receptus est
ab isto fidei, sic est signum gratiae
Dei, non quia potitus sit, sed quae
esset, nisi culpa ejus impediret. Ita
prohibitio illa fuit signum divinae
voluntatis, non quia fuerit, sed
quia fuisset, nisi culpa hominis im-
pedisset. Sed ex hinc infertur, er-
go culpa hominis potest impedire
voluntatem divinam. Sed respon-
det prohibitionem & praeceptum
quandoque esse signum voluntatis
divinae directe, tunc scilicet cum
impletur, quia Deus vult impleri;
quandoque non directe, ut quando
non impletur, & tunc est signum
boni, quod inde elicit Deus. Ita
ille respondet, ne voluntatem
Dei aliquam inefficacem confiteri
videatur.

Nulla quoque extat apud ve-

teres illos Theologos voluntatis antecedentis, consequentisve mentio : quam distinctionem Guillelmus Altitiodorensis æqualis Præpositivo, (nam an. 1223. obiisse dicitur ; scripsit tamen post Præpositivum, quem ab eo interdum citari video.) Primus Latinorum omnium quem legerint, usurpavit ; quamquam non tam ipse usurpasse, quam à Damasceno usurpatam indicasse videatur. Ita enim loquitur L. 1°. Cap. x. de Providentiâ divinâ. *Item dicit Damascenus, quòd providentia divina duplex est. Quædam est secundum acceptionem, quædam secundum concessionem. Secundum acceptionem finit quæcumque in contradictione sunt bona, sicut gratia, gloria, & hujusmodi. Dicit Damascenus, quòd Deus antecedenter vult omnes salvari : ad hoc enim est ejus antecedens voluntas, & actio ex ipso existens, bona enim spiritualia ex*

298 *Defensio Arnaldina*,
corde suo dat. *Providentia secundum*
concessionem est voluntas Dei
consequens ex nostrâ causâ : sicut
punire quod nobis infligitur ex
peccato nostro.

Aliâ tamen distinctione utitur Cap. XIII. in quo quærit an voluntas Dei semper impleatur. Dicimus, inquit, quòd hoc verbum, vult, secundum quod significat voluntatem beneplaciti duobus modis accipitur, quia quandoque accipitur simpliciter : sicut cum dicitur, Deus vult bona esse, quandoque secundum quid ; sicut dicit Apostolus : Deus vult omnes homines salvos fieri ; non simpliciter, sed quantum in se est. Ita Cap. XII. illud Ezechielis nolo mortem peccatoris explicans : hoc verbum, nolo, inquit, sumitur pro, non volo ; vel potest dici ; nolo quantum in me est. Ita ille.

Frequens deinceps occurrit voluntatis antecedentis apud veteres Scholasticos mentio, ut

sive Analytica Synopsis. 299
apud Alexandrum Alensem, &
Albertum Magnum, ex quibus
S. Thomas distinctionem suam
deprompsit, ac plerique deinde
Theologi; non sic tamen ut om-
nes voluntatis antecedentis no-
mine voluntatem beneplaciti &
propriè dictam intellexerint, uti
postea constabit.

CAPUT XX.

De Alexandro Alensi.

CUm cribebat Alensis, com-
munis erat Theologorum
omnium opinio, voluntatem be-
neplaciti de salute omnium in
Deo nullam inesse, ut ipse in
prima parte q. 36. membro 2.
testatur. Ibi quærit an voluntas
beneplaciti semper impleatur,
an interdum irrita esse possit.
Respondet scriptum esse in Psal-
mo: *omnia quæcumque voluit fe-*
cit. Et in Epistolâ ad Romanos:
voluntati ejus quis resistet? Addit

300 *Defensio Arnaldina*,
& illud, voluntatem non frustra-
ri nisi vel ob ignorantiam; vel
ab infirmitatem: quarum neutra
in Deum cadit. Ex quo conse-
quens est voluntatem divinam
semper impleri. Mox sibi obji-
cit duo Scripturæ loca, quæ à
nobis sæpe commemorata sunt:
Deum omnes homines salvos
esse velle, quorum magna pars
perit: voluisse congregare Jero-
solymorum cives, nec propterea
tamen congregatos esse. *Ad hæc*,
inquit, *est responsio Magistrorum,*
quod est voluntas beneplaciti, &
voluntas signi. Voluntate benepla-
citi non vult omnes homines salvos
fieri, nec Jerusalem congregari. Vo-
luntate verò signi vult omnes sal-
vos fieri: quia precipit & consulit
omnibus omnia quæ pertinent ad
eorum salutem. Erat ergo com-
munis hæc sententia Doctorum
illius temporis. Floruit autem
Alexander ab an. 1222. quo ins-
titutum Franciscanorum ample-

sive Analytica Synopsis. 301
xus est, ad an. 1245. quo diem.
extremum obiisse fertur.

Verbis, quæ repræsentavi, proximè subjicit distinctionem à Damasceno primum invec̃tam. *Contrà Damascenus distinguit voluntatem beneplaciti in antecedentem & consequentem.* Dicit ergo quia oportet scire, quòd voluntate antecedenti vult omnes salvos fieri, & regno ejus potiri; non enim in puniendo plas̃mavit nos, sed ad participationem bonitatis ejus, ut bonus. Si ergo voluntas antecedens est voluntas beneplaciti, voluntate beneplaciti vult omnes salvari: ergo voluntas beneplaciti quantum ad aliquid frustratur. Aliorum deinde meminit, qui dicebant Deum omnes salvos velle voluntate conditionatâ; solos electos absolutâ. Hos refellit exemplo puerorum qui libero carentes arbitrio non ideo damnantur, quod salvi esse noluerint, vel bene agere. Mox ad Damasceni dis-

302 *Defensio Arnaldina*,
tinctionem redit, multisque du-
bitandi rationibus propositis in-
terpretationem Augustini subji-
cit. Respondetur, quod voluntas
beneplaciti nunquam frustratur, si-
cut dicit juxta Apostolum beatus
Augustinus. Ad illud ergo quod
objicitur ex auctoritate Apostoli:
vult omnes homines salvos fieri:
Respondetur multipliciter. Uno me-
do secundum Augustinum in En-
chiridio, ut sic intelligatur: vult
omnes homines salvos fieri; id
est, nullus salvatur, nisi quem vult
salvari. In quem modum accipitur
illud Joannis primo: illuminat
omnem hominem venientem in
hunc mundum. Quod sic intel-
ligitur, non quia nullus hominum
est, qui non illuminetur; sed quia
nullus nisi ab ipso illuminatur, ut
ex parte ista intelligendum est. Et
est exemplum B. Augustini in Li-
bro² de Vocatione Sanctorum. Si
esset unus solus Magister, qui doce-
ret pueros, posset dici, quod iste

^a De Pra-
destinat.
Sanct. n.
14.

Magister doceret omnes pueros istius Civitatis ; non quòd omnes doceantur , sed quòd nullus docetur , nisi qui docetur ab ipso. Sic ex parte istâ * unus est qui * vult omnes * Lege verum est quòd. salvos fieri , nec tamen omnes salvi fiunt ; Sed qui salvi fiunt , per ipsum salvantur. Aliter respondet Augustinus in Enchiridio distinguens hanc , vult omnes salvos fieri : quia potest fieri distributio pro singulis generum , & sic distributio est falsa : vel potest fieri distributio pro generibus singulorum , & hoc modo vera est.

Ad Damascenum deinde rediens ; aliter , inquit , secundum Damascenum , sicut supra tactum est. Voluntate antecedenti vult omnes salvari : voluntate verò consequenti non. Et ad questionem , quâ queritur utrum voluntate beneplaciti velit omnes salvari , per hoc est responsio. Nam voluntas beneplaciti potest dici respectu possibilitatis rationalis creatura ad salutem ;

304 *Defensio Arnaldina,*
que quidem possibilitas est in ipsâ
à Deo. Et hoc modo voluntate
beneplaciti vult omnes salvos fieri.
Alio modo voluntas beneplaciti di-
citur respectû effectus, qui redditur
à Deo rationali creaturæ pro meri-
tis & sic voluntate beneplaciti non
vult omnes homines salvos fieri ;
sed solum prædestinatos. Primo mo-
do dicit Damascenus voluntatem
antecedentem, & hæc est ratione
bonitatis, quæ est in Deo. Secundo
modo dicit voluntatem consequen-
tem. Locum alterum quoties vo-
lui, &c. explicat ut Augustinus,
& Magister.

Cum superiores Theologi sen-
tentiam Apostoli vel simpliciter
intellexissent, ut Augustinus ; vel
aliam voluntatem de salute om-
nium ac singulorum non agno-
vissent, neque tum agnoscerent ;
quàm externam, & signi, eam-
demque remotissimam, quæ in
solis præceptis communibus om-
nium posita esset : hic anteceden-

tem à Damasceno primum inductam, à Guillelmo Altitiodorensi deinde indicatam usurpavit; non sic tamen, quod maxime observari velim, ut existimaverit voluntatem beneplaciti referendam esse ad salutem ipsam; sed potius ad media, vel ad potestatem salutis comparandæ, quam putat inesse omnibus, sive remotam, sive proximam. Hoc est, voluntate quidem beneplaciti vult Deus, ut omnes salvi esse possint; non vult tamen ut omnes salutem consequantur. Id enim superiora Alexandri verba significant: *nam voluntas beneplaciti potest dici respectu possibilitatis rationatis creaturæ ad salutem*, &c. similiter & quæ postea subjungit. Cum enim quæsitum esset, cur voluntas antecedens ex Damasceno sit & eorum quæ sunt in nobis, & eorum quæ non sunt in nobis: contra voluntas consequens eorum tantummodò

306 *Defensio Arnaldina,*
quæ non sunt in nobis, respon-
det: Primò creatura rationalis erit
in esse ordinabilis ad salutem per
usum liberi arbitrii. Deinde est usus
liberi arbitrii; tertio est remunera-
tio liberi arbitrii. In nobis autem
non est constitutio nostri arbitrii,
sed à Deo est. Similiter remunera-
tio nostri arbitrii, scilicet gloria, à
Deo. Medium est in nobis, scilicet
usus liberi arbitrii. Voluntas ergo
antecedens est respectû constitutionis
liberi arbitrii: voluntas consequens
respectû remunerationis liberi arbi-
trii. Item usus liberi arbitrii aut
erit bonus, aut malus. Si bonus,
illum respicit divina voluntas. Si
malus, illum non respicit divina
voluntas, quia illius non est causa.
Voluntas ergo antecedens est respec-
tû usûs illius boni. Voluntas ergo
Dei secundum quod est causa eorum,
quæ non sunt in nobis, dupliciter
dicitur antecedens & consequens. Se-
cundum quod est eorum quæ sunt
in nobis, solum uno modo, scilicet

antecedens. Quo in loco distinctè docet voluntatem beneplaciti antecedentem pertinere tantummodò & ad potestatem arbitrii, quam nobis Deus inseruit, & ad usum arbitrii, cum per gratiam bene agimus : non verò ad salutem ipsam, sive ad remunerationem, quam soli voluntati consequenti attribuit. Solos verò prædestinatos Deum voluntate consequenti salvos velle & Alexander docet, & omnes Theologi. Hæc priscis illis religio fuit, ut ne quam Dei voluntatem *inefficacem* admittere cogerentur.

Neque hoc loco prætermittendum est, quæ ratione voluntatem conditionatam admitti patiatur. *Sic potest dici, inquit, sed conditio talis non debet apponi: vult omnes homines salvos fieri, si ipsi volunt, propter parvulos. Sed debet apponi: vult omnes homines salvos fieri, in quantum in se est; vel si sunt digni, vel susceptibiles salutis... sed par-*

308 *Defensio Arnaldina,*
vuli non sunt susceptibiles propter
culpam originalem. Quia ergo in il-
lis non servatur conditio, ideo non
consequuntur effectum salutis. Mox
addit causam damnationis in
parvulis non esse voluntatem,
sed corruptionem animæ quæ contra-
hitur ex massâ peccatrice. Ecce
igitur voluntas conditionata,
qualem admitti patitur. Eos
Deum salvos velle quantum in se
est, concedit, si digni sint, nec
careant culpâ originis: quod idē
est ac si dicas Deum eos salvos
nolle propter culpam originis,
quos nihilominus salvos esse vel-
let, si carerent culpâ originis.
Opinionem Alexandri secutus est
Bonaventura, & ex scholasticis
plurimi.

CAPUT XXI.

De S. Bonaventura.

Floruit. ab
 an. 1255.
 ad Annum
 1274.

Bonaventura in iū sentent. d.
 46. a. i. q. i. quemadmodum
 & omnes Theologi ejusdem tem-

poris, sententiam Augustini primum, alteram deinde Damasceni proponit. Cum non omnes, inquit, salventur, & voluntas Dei numquam frustretur, ideo necesse est quod fiat vis in modo distribuendi, vel in modo volendi. Et egregius Doctor Augustinus facit vim in modo distribuendi in Enchiridio. Repræsentatâ Augustini sententiâ, mox subjicit. Hæc est responsio Augustini, cui Magister innitur, & necesse est sic vel sic solve-
re: supposito quod velle dicat ibi velle Dei, secundum quod dicitur velle placito, quietato, sive voluntate absolutâ, de qua verum est dicere: omnia quæcumque voluit, fecit. Sed Damascenus facit vim in modo volendi. Distinguit enim in Deo voluntatem antecedentem, & voluntatem consequentem. Et voluntas antecedens est voluntas respectû ejus propter quod Deus hominem fecit, & est irrefragabiliter bonorum. Voluntatem autem conse-

310 *Defensio Arnaldina,*
quens est voluntas, non quæ sequi-
tur merita, sed quæ vult aliquid se-
cundum scientiam meritorum. Pri-
ma, scilicet antecedens, dicitur à Ma-
gistris voluntas conditionalis; sive
voluntas, quâ Deus vult quantum
in se est. Secunda autem, scilicet
consequens, dicitur absoluta. Diffe-
rentia autem inter hanc volunta-
tem, & illam, non est secundum
diversitatem affectionis, sive modi
volendi qui sit in Deo: sed secun-
dum rationem connotandi, & intel-
ligendi. Prout enim Deus dicitur
velle omnium salutem, quantum
in se est, & antecederet connota-
tur in omnibus ordinatio ad salu-
tem; tum ex parte nature datæ,
tum ex parte gratiæ oblata. Dedit
enim Deus naturam, secundum
quam possent eum cognoscere, & co-
gnitum querere, & quæsitum in-
venire, & invento inherere, ac
per hoc salutem obtinere. Gratiam
similiter obtulit, dum filium misit,
& obtulit, cujus pretium omnium

saluti sufficit. Leges etiam & mandata tribuit salutis, & ostendit. Ipse etiam præsto est omnibus inquirentibus, & prope est omnibus invocantibus eum. Velle ergo hominem antecederet salvare, est ordinatum ad salutem facere & volenti pervenire non deesse. Unde velle antecederet salvare non connotat salutem, sed ordinabilitatem ad salutem. Velle autem consequenter, sive absolute salvare, est velle dare salutem ei quem præscit ad salutem perventurum per suum auxilium, & gratiam, & connotat salutis eventum, & sic non est dicere quod Deus velit omnes homines salvos fieri. Huic responsioni magis consonant Magistri, quamvis utraque bona sit.

Bonaventura, ut ex superiori testimonio liquet, sic voluntatem antecederentem explicat, nihil ut veterum Theologorum de voluntate Dei semper efficacissimâ sententiam lædere videatur.

Negaverant alios Deum salvos velle, quàm eos qui revera gloriam æternam consequuntur, ne si alios salvos velle dicatur, aliqua sit Dei voluntas irrita & inanis. Idem quoque affirmat Bonaventura; cum *velle hominem antecedenter salvare*, ut ipse docet, nihil aliud sit, quàm *ordinatum ad salutem facere, & volenti pervenire non decesse*, ut *velle antecedenter salvare non connotet salutem, sed ordinabilitatem ad salutem* partim per liberum arbitrium quo Deum cognoscere & amare possumus, partim per leges, quibus ad rerum agendarum cognitionem dirigimur, partim per missionem filii qui pretium omnium salutis sufficiens persolvit.

Duo quoque in Bonaventuræ verbis observanda esse arbitror: primum est quod responsioni suæ Magistros suffragari ait: plures ergo tum idem sentiebant, ac Bonaventura: alterum; primam quæ

Auguf-

Augustini, Patrum plurimorum
& vetustiorum Theologorum
fuit, quæque omnem prorsus vo-
luntatem generalem excludit,
Bonaventuræ probati. Idem affir-
mare possumus de cæteris Theo-
logis, qui Bonaventuræ sive æ-
quales, sive inferiores senten-
tiam veterum probant, tametsi
vulgarem aliam sequuntur. Nam
ut quod verissimum est ingenuè
confitear, mirificè placuit pleris-
que invec̃ta ab Alensi voluntatis
antecedentis & consequentis dis-
tinctio: quæ jam apud certos ho-
mines tantam vim habet, ut ad-
missa Theologum Catholicum,
rejecta suspectum, facere videat-
ur: quamquam ut postea di-
cam, sententias tota re discre-
pantes tegit: ut aliæ pleræque
quæ apud recentiores Theolo-
gos postmodum obtinuerunt.

CAPUT XXII.

De Scoto.

SCOTUS, qui floruit exeunte
Sæculo XIII. & An. 1308.
obiisse fertur; in 1.um. D. 46.
quæstione unicâ, *utrum voluntas
beneplaciti semper impleatur; do-
cet voluntatem Dei & semper
& in omnibus impleri: Quia si-
cut Omnipotens potest omne pos-
sibile, ita si voluntas divina de-
terminat se ad ponendum aliquid
in esse ultimâ determinatione, illud
erit: velle autem illud voluntate
beneplaciti est ultima determinatio,
que potest poni ex parte voluntatis
ipsius Omnipotentis volentis ponere
effectum in esse: ergo respectû cu-
juscumque effectûs, si Deus est sic
volens, illud erit. Sin aliter acci-
deret; Deus velesset infirmus, si
quod constitueret ipse, aut solus
per se non posset exequi; aut ne
exequeretur, ab alio posset im-*

pediri: vel inconstans & mutabilis, si propterea non exequeretur, quod mutatâ priore sententiâ discessisset in contrariam.

Ad duo Scripturæ loca quæ vulgo objiciuntur, Respondet: *ad primum argumentum dico quod licet illud dictum Apostoli * posset exponi de distributione accommodatâ pro omnibus qui salvi fient; tamen multò melius posset exponi de voluntate antecedente sic: id est, vult omnes homines salvare, & salvos fieri, quantum scilicet est ex parte & sui, & voluntate suâ antecedente, pro quanto eis dedit dona naturalia, & leges rectas, & adjutoria communia sufficientia ad salutem: sicut de Rege statuente bonas leges, & præfigente ministros ad custodiam istarum legum, posset dici, quod vult omnes subditos suos pacificè vivere & quietè: & tamen si videret aliquem tribulari injustè, non statim oporteret, quod Rex intromitteret & se ad facien-*

* deus vult omnes homines salvos fieri.

316 *Defensio Arnaldina,*
dum illum quietè vivere, nisi de-
volveretur causa ad ipsum per que-
rimoniam de facto: ergo vult qui-
dem iste quemlibet pacificè vivere,
& quietè antecedenter. Non tamen
vult quemcumque ita immediatè
vivere. Ita dico in proposito quod
etsi Deus non habeat voluntatem
beneplaciti ad istum salvandum;
tamen vult isti illa adjutoria com-
munia antecedentia ad salutem om-
nium, quibus iste etiam potest suf-
ficienter bene vivere, & salvari.
Propter quæ dici potest, quod quan-
tum est ex parte sui vult omnes
salvos fieri. Ad secundum Scrip-
turæ locum ex Matth. 23. 37.
Quoties volui, &c. probat res-
ponfionem Magistri, eamque
diligenter observari jubet. Sic
Scotus in eadem sententia fuit,
in quâ & Alensem & Bonaven-
turam fuisse diximus: hoc est,
voluntatem antecedentem perti-
nere quidem ad auxilia quædam
communia; quæque saluti five

proximè sive remotiùs condu-
cunt, & ab eo sufficientia nomi-
nantur; non pertinere ad salu-
tem ipsam existimavit, ne Dei
voluntatem aliquando irritam
esse confiretetur. Ex quo patet
eos Deum tantummodò salvos
velle, qui salutem obtinent.
Quòd si omnes ac singulos ni-
hilominùs salvos velle dicitur,
id semper intelligendum est de
voluntate externâ & signi, non
de voluntate propriè dictâ, sive
ut nos loqui solemus, voluntate
beneplaciti.

Memini me alicubi legere a-
pud Valentiam, istos solo nomine
dissentire ab aliis qui volùtatem
generalem in Deo propriè inesse
existimant. Sed Valentia vel
falli vel fallere videtur; nam ut
hoc loco omittam quid per au-
xilia illa communia & antec-
cedentia intellexerint, quod ab il-
lis non satis explicatum est, conf-
tat omnes de prædestinatione

gratuitâ convenire, eamque talem esse arbitrari ut antecedit omnem meritorum præfensionem. Ita sententiam suam explicant, ut de eâ dubitari nullo modo possit. Quo semel posito, constitutoque, de totâ re est, non de nomine quæstio. Nam si Deus certos homines ad gloriam æternam gratuito nullis prævisis meritis designavit, illi soli ad gloriam pervenient, cæteri nunquam pervenient. Gloriam solâ gratiâ consequimur. Ergo Deus certos homines ad gloriam designans certa quædam auxilia gratiæ præparat, quæ nullomodo præparat aliis. Et quia dicitur necessarium ad obtinendum finem id sine quo finis nunquam obtinetur: auxilia ergo præparata prædestinatis sunt planè necessaria ad salutem obtinendam; cum sine iis non consequerentur, nec quisquam eorum, qui carebunt, consecuturus sit. His ergo

qualiacumque auxilia præbeantur , nihilominus deest aliquid neceſſarium , hoc eſt aliquid ſine quo ſalus nunquam obtinetur , quale eſt inprimis donum perfeverantiæ , quod Deus ſolis prædeſtinatis præparavit , nunquam præparavit cæteris. Ita in iſtorum hypotheſi nulla eſt in Deo voluntas conditionata de ſalute omnium ac ſingulorum. Ab iis ergo à quibus admittitur , tota re diſſentiunt : minùs quidem à Thomiſtis pleriſque conditionatam rejicientibus , voluntatem propriè dictam ſimul agnoſcentibus , qua Deus ſalvos omnes ac ſingulos velit. Re nihilominus diſſentiunt , non ſolo nomine , cum actionem aliquam Deo tribuere , vel prorfus adimere , de re ipſâ ſit , non de ſola voce quæſtio.

CAPUT XXIII.

De Durando & Hervæo.

Durandus Dominicanus & Parisiensis Doctor floruit sub^l an. 1313. Anno deinde 1318. creatus est Episcopus Aniciensis, tum an. 1326. Meldensis, postremò obiit an. 1333. In eadem ille sententiâ fuit in qua & Scotum & Bonaventuram fuisse dixi. Sic enim loquitur in 1um. dist. 47. q. 1^a. *voluntas antecedens est de eventu rerum solum in universali & in potentiâ, sicut Deus dicitur velle omnes homines salvos fieri, quatenus dedit omnibus naturam ordinabilem in beatitudinem, & omnibus quantum in ipso est, præbet auxilia communia, quibus possunt ad beatitudinem dirigî, & eam mere-ri. Ergo talis voluntas stare potest cum actuali eventu opposito, ut po- te quòd iste non salvetur. Et quæ- sitione 3. distinctio voluntatis divi-*

ne per antecedentem & consequentem non est ex parte ipsius voluntatis, sed potius ex parte volitorum. Dicitur enim aliquid volitum voluntate consequente, quando est volitum in se: ita quod super illud fertur voluntas divina: sed dicitur volitum voluntate antecedente, quando non est volitum in se, ita quod super ipsum feratur voluntas, sed super suum antecedens, ad quod natum est consequi, licet non ex necessitate. Sicut quia Deus vult simpliciter homini dare talem naturam, scilicet rationalem: ad quam sequuntur, vel nata sunt consequi tales operationes, per quas potest acquirere beatitudinem: ideo Deus volendo antecedens simpliciter, dicitur in ipso antecedente velle cætera quæ nata sunt consequi ad illud antecedens secundum convenientiam, licet non ex necessitate. Similiter cum Deus precipit aliquid. Ergo voluntas antecedens Durando in naturam ipsam comparandæ

322 *Defensio Arnaldina*,
beatitudini per se idoneam &
in auxilia quædam communia
quæ beatitudini conducunt, ni-
titur : non in salutem. Ex quo
sequitur voluntatem anteceden-
tem semper efficacem, nunquam
irritam & inanem esse : cum na-
tura ad beatitudinem apta con-
veniat omnibus, auxilia quoque
communia vel singulis vel plu-
ribus exhibeantur.

Herveus Durando suppar in
1um. sent. Dist. 41. Art. 1° quæ-
dam finitima docet.

*Ex hoc ipso quòd Deus contulit
homini ea quibus ordinatur ad bea-
titudinem, dando intellectum &
voluntatem, præcepta & consilia,
dicitur velle salutem omnibus vo-
luntate antecedente, quia vult eis
beatitudinem quodammodò in suo
antecedente, dum vult eis conferre
illa quibus possunt assequi beatitudi-
nẽ. Joannes Altenstaig, qui scribe-
bat an. 1517. eandem opinionem
sequitur in suo Lexico Theolo-*

sive Analitica Synopsis. 323
gico ad vocem *voluntas Dei*, citatque plures ex superioribus in Theologis eam sententiam.

CAPUT XXIV.

De Gregorio Ariminensi.

Gregorius Ariminensis docebat Parisiis an. 1344. Postea an. 1357. electus est præpositus generalis totius Augustiniani ordinis, obiitque an. 1358. Ille rejectis iis omnibus quæ Scholastici superiores ad veterum Doctrinam adjecerant, Augustini sententiam simpliciter amplexus est, & solidè asseruit in primum sentent D. 46.

Primò distinguit voluntatem *beneplaciti*, quæ non est aliud quàm *Deus ipse volens* : & voluntatem *metaphoricam*, quæ est *signum primæ*.

Secundò voluntatem beneplaciti iterum dividit in voluntatem *simplicis complacentiæ* & *displicen-*

324 *Defensio Arnaldina,*
tia, seu simplicis volitionis & no-
litionis, quâ Deus res aliquas ap-
probat, vel improbat alias: & in
voluntatem *prosecutionis ac fuge*;
quâ efficit, aut permittit aliquid.
Voluntas signi eodem modo di-
viditur. Nam signa partim res-
pondent primo voluntatis gene-
ri; ut præceptum, consilium, pro-
hibitio: partim secundo; ut ope-
ratio & permissio. Quicquid
Deus præcipit, consulitve, id
bonum est; igitur Deo probatur
& placet: quicquid vetat, id
aut simpliciter malum est, ideo-
que Deo optimo displicet; aut
comparatè malum est, quatenus
repugnat legi; sicque à Deo im-
probatur. Præceptum de re fa-
ciendâ non dicitur signum vo-
luntatis divinæ, quasi Deus sem-
per velit id à nobis fieri quod
præcepit: si enim vult fieri, sem-
per fit: sed signum propterea di-
citur, quoniam si impleatur, fa-
ctum probabit, cui bonum om-

ne placet. Similiter Lex vetans quidpiam non dicitur signum voluntatis divinæ ; quasi Deus id quod vetatur simpliciter fieri nolit ; quia si nollet, non fieret ; sed quia si fiat, improbaturus est, cui malum omne displicet. Consilium, si impleatur, Deo placet ; si non impleatur, nequaquam displicet. Ita præceptum, consilium, prohibitio nihil aliud significant, quàm res nonnullas Deo placere, displicere alias : primas ab eo probari & in seipsis, & in homine, qui fecit : cæteras improbari ; quia legi sive naturali, sive positivæ repugnant. Operatio signum est voluntatis divinæ, sive prosecutionis certissimum. Vult enim simpliciter & absolutè Deus quicquid agit ; neque enim aliter, quàm voluntate agit. Permissio est signum fugæ : hoc est, significat ea Deum non velle, quæ tantummodò permittit.

His positis concedit multa fieri contra voluntatem signi, id est contra præcepta & leges. Quicquid enim Deus præcipit, id non aliter vult, quàm approbando: quicquid vetat, hoc non aliter nolle existimandus est, quàm simpliciter improbando. Negat quidquam fieri contra voluntatem prosecutionis & fugæ, quoniam Omnipotens inaniter velle non potest, quodcumque voluerit. Necesse est enim fieri si voluerit, ut Augustinus in Enchiridio docet, & hoc nisi credamus, periclitari ait ipsum fidei nostræ confessionis initium, quâ nos in Deum Patrem Omnipotentem credere confitemur.

Tertiò ad locum Apostoli 1. Tim. 2. 4. accedens: *dicitur communiter à modernis, inquit, quod verbum Apostoli intelligendum est de voluntate antecedente, non autem consequente. Et secundum istos non semper voluntas antecedens im-*

pletur, consequens autem semper. Et fundant se isti sic solventes super dicto Damasceni L. 2. ubi ait: oportet scire, quod Deus antecederet vult omnes homines salvari, & Regno ejus potiri, &c. Mox observat distinctionem variè intelligi solere.

Dicunt enim quidam, quòd illud quod volumus antecederet, non volumus simpliciter: (ad marginem adscribitur Thomas p. 1. q. 19. a. 6.) sed secundum quid. Quod autem volumus consequenter, volumus simpliciter. Potest autem idem uno modo esse volitum, cujus oppositum alio modo volitum est: sicut judex simpliciter vult homicidam suspendi: sed secundum quid vellet eum vivere, scilicet in quantum est homo. Unde, ut dicunt, ista voluntas antecedens magis potest dici velleitas, quàm absolutè voluntas. Quicquid autem vult simpliciter, fit; licet illud quod antecederet vult, non fiat.

Primam hanc responsionem statim refellit, (& ad marginem adscribitur. *Contra Dominum Thomam, ubi supra.*) Sed ista responsio sic intellecta non valet. Primo quidem, quia siue velleitas sit quidam actus voluntatis in nobis, qui significetur, cum dicitur: vellem hoc, vel, ille vellet: siue non; quod posset esse dubium: nihilominus ad propositum non facit: quoniam tales non significantur per verbum indicativi modi: nec aliquâ velleitate præcisè positâ in voluntate verè dicitur, quòd vult, quamvis dici posset, quòd vellet. Nec sequitur, vellem, ego volo. Cum ergo Apostolus dicat, vult; & non, vellet: & similiter Damascenus; patet non congruè intelligi de volitione aliquâ conditionali. Præterea, cum, ut in materiâ de prædestinatione probatum est, Deus æternaliter quosdam determinatè reprobaverit: & per consequens noluerit eorum misereri, ut salvi

fierent: non apparet quâ conditione subintellectâ possit rationabiliter intelligi, quòd Deus vellet tales salvari. Et hoc plurimùm confirmatur ex his quæ dicit Augustinus de Tyriis & Sydoniis: & ibidem recitata sunt. Secundo constat quòd Deus aliquos homines determinatè & in particulari simpliciter & absolutè vult salvari. Ergo secundum hanc responsionem vult eos salvari voluntate consequente. Sed hoc est falsum secundum intentionem Damasceni ubi supra ipsa fundatur. Ait enim quòd voluntas antecedens est acceptatio ex ipso existens: sequens autem voluntas est ex nostrâ causâ. Et hac voluntate, ut præmittit, vult Deus peccatores puniri; sicut probatum est supra. Et isti etiam sic respondentes alibi etiam tenent, quòd non ex aliquâ causâ nostrâ Deus aliquos prædestinavit. Ergo non ad intentionem Damasceni intelligunt voluntatem Dei consequentem, seu Deum aliquid consequenter velle.

Subjicit deinde propriam Scoti de voluntate antecedenti & consequenti sententiam, quæ in eo posita est, ut Deus omnes voluntate antecedenti salvos velle dicatur, *quia omnibus dedit dona naturalia, & leges rectas & adjutoria communia sufficientia ad salutem*: aliquos tantummodò consequenti, quibus propter propria merita destinat beatitudinem. Aliam mox representat Ochami non absimilem: ut voluntas antecedens sit donorum naturalium vel antecedentium ad consequendum aliquid largitio; & voluntas nobis cooperandi, si oblati uti velimus: consequens verò sit voluntas efficax rei efficiendæ. Sic Deus voluntate antecedenti vult omnes salvos esse, qui & omnibus dat antecedentia, quibus salutem consequi possint, & præcipit simul, consulitque ut oblati utantur: nunquàm verò quominus utantur,

prohibet : paratus quoque cooperari, si agere velint.

Sententiam hanc refellit Ariminensis primò quidem quia in eo quod dicunt de voluntate antecedente, implicant falsum. Videlicet, quòd omnibus Deus dat antecedentia sufficientia ad salutem. Constat enim quòd pueris ante Baptismum, sive in uteris matrum, sive egressis ex utero morientibus non dat talia sufficientia, quibus consequi possint salutem. Præterea constat, quia sine fide impossibile est de potentiâ Dei ordinariâ quemquam salvare: sed constat, quòd non omnibus dat Fidem. Unde, ut dicit Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum: ^a eam quibusdam dari, quibusdam non dari omnino non dubitat, qui non vult manifestissimis sacris literis repugnare. Ergo non omnibus dat Deus antecedentia sufficientia ad consequendam salutem. Ita posset argui de aliis quibusdam gratuitis donis Dei ad

« a N. 16.

332 *Defensio Arnaldina,*
salutem consequendam necessariis,
quæ non omnibus certum est Deum
largiri. Præterea si ideo dicatur
Deus velle omnes salvari antece-
denter, quia omnibus vult, vel
dat antecedentia salutis, quæcum-
que sunt illa, multò fortiùs dici
deberet, quòd vult omnes peccare,
vel esse in peccato antecedenter:
quoniam omnibus dat antecedentia,
quibus possunt peccare. Ex se ipsis
enim vel naturalibus propriis cer-
tum est homines posse peccare. Et
pueri omnes naturaliter nascuntur
in peccato: & tamen nullus hoc dice-
ret Deum velle antecedenter. Quin
immò secundum Damascenum ibi-
dem, sola bona vult nobis Deus
antecedenter. Nec evaditur hoc
per hoc, quòd inter illa anteceden-
tia isti ponunt præcepta & consilia.
Nam si sine talibus per sola natu-
ralia possent consequi salutem, non
numerarentur ab istis inter antece-
dentia salutis. Itaque secundum
istos ideo salutem vult omnibus an-

tecedenter, quia vult omnia antecedentia salutis sufficientia : ergo eadem ratione & quodlibet, cujus antecedentia sufficientia vult nobis Deus, Deus nobis vult anteceder. Secundò responsio non est vera, quātum ad illud, quod dicunt de voluntate consequente. Non quidem dictum primorum. Tum quia dicunt, quòd Deus voluntate consequente vult nobis beatitudinem ; cum Damascenus expressè dicat, voluntate antecedente. Dicit enim quòd Deus anteceder vult omnes homines salvari, & Regno ejus potiri, & fortunari. Quod non est aliud dictu, quàm dicere, quòd vult anteceder omnes homines esse beatos. Tum quia dicunt, quòd vult alicui beatitudinem propter merita sua. Nam cum predestinare non sit aliud, quàm propositum vel voluntas dandi beatitudinem, seu vitam æternam ; vel hoc sit principaliter, ut suprà patebit : sequeretur quòd aliquem Deus propter me-

334 *Defensio Arnaldina,*
rita sua prædestinasset. Quod est
expressè contra Sacram Scripturam
& contra hunc doctoremmet.

Ocham „
supra. „

„ *Quòd etiam alii dicunt, quòd*
„ *voluntas consequens est, quâ*
„ *vult aliquid efficaciter ponendo*
„ *illud in esse, est etiam contra Da-*
mascenum ibidem. Nam sequitur
quòd beatitudinem & alia bona,
quæ Deus vult efficaciter hominibus
illa ponendo in esse, velit volun-
tate consequenti; & tamen dicit
Damasceus, quòd voluntate ante-
cedente. 2º. Secundum Damasce-
num Deus ea quæ vult nobis con-
sequenter, vult ex causâ nostrâ.
Ex quo sequitur, quod quodcum-
que bonum Deus homini conferret
sive meriti, sive præmii; illud da-
ret & vellet ei ex causâ ejus. Quod
indubitanter hæreticum est. Nam
sic nulla esset gratia.

Posteaquam Gregorius cæte-
rorum sententias doctè ac solidè
refutavit, sic demum ipse mani-
festis Augustini testimoniis conf-

tituit suam. RESPONDEO ergo
secundum Augustinum in Enchiri-
dio, & Magistrum in presenti dis-
tinctione: quod illa auctoritas in-
telligenda est secundum distributio-
nem accommodam; ut sic dicat
vult omnes salvos fieri; tanquam
diceretur: nullum hominem sal-
vum fieri, nisi quem fieri ipse
velit: non quod nullus sit ho-
minum, nisi quem salvum fieri
velit: sed quod nullus fiat salvus,
nisi quem velit salvari; & ideo
rogandus sit ut velit; quia ne-
cesse est fieri si voluerit. Sic enim,
subdit ipse, intelligimus quod in
Evangelio scriptum est, qui illu-
minat omnem hominem: non quia
nullus est hominum, qui non
illuminetur, sed quia nullus nisi
ab ipso illuminatur. Potest quo-
que intelligi prædicta auctoritas,
ut ibidem subdit; ut sit distributio
pro generibus singulorum: non pro
singulis omnium generum. Et est
sensus: vult, &c. id est de omni

“ *August.*
“ *in En-*
“ *chiridio*
“ *c. 103,*

336 Defensio Arnaldina,
hominum statu & nobilium & igno-
lilium, pauperum & divitum, vi-
cerum & mulierum: & sic de sin-
gulis hominum differentiis vult ali-
quos salvos fieri. Et hanc exposi-
tionem bene ostendit ibi intentio-
ni Apostoli, & literæ convenire.

August. 77 Istis ergo modis, & quocumque
ibidem. 77 alio modo, ut subdit sequenti ca-
pitulo, intelligi potest illud A-
postoli, dum tamen credere non
cogamur aliquid Omnipotentem
Deum voluisse fieri; factumque
non esse: qui sine ullis ambigui-
tibus sive a in Cælo, sive in
2 Psal. 77 Terrâ, sicut veritas cantat, si om-
nia quæcumque vult, fecit; pro-
fecto facere noluit, quodcum-
que non fecit.

Mox Damasceni verba ad inter-
pretationem Augustinianam in-
flectit. Et eodem modo intelligenda
est auctoritas Damasceni præallegata.
Verum ad intellectum illius distri-
butionis de voluntate; sciendum,
quod quæcumque Deus vult nobis,

aut

aut facit in nobis, vel habent in nobis causam meritoriam: & talia dicit Damascenus Deum velle consequenter; sicut pœnam quamlibet & punitionem: quam propterea vult nobis, quia peccavimus. Itaque peccatum est causa meritoria pœne, quam nobis infligit. Aut non habent in nobis talem causam meritoriam, saltem primam: sed ex suâ bonitate & gratiâ illa nobis concedit; & talia sunt bona omnia, quæ habemus. Et hoc dicit ipsum Deum velle nobis voluntate antecedente; quoniam nulla in nobis causa antecedit; seu nihil in nobis præcedit causalitatis ejus voluntatem, ut talia nobis velit. Quod est dictum; quia non propter aliud in nobis vel ex nobis vult primò aliqua bona nobis: sed ex suâ bonitate primò. Unde & merita nostra sunt dona ejus, ut dicit Augustinus L. 13. de Trinitate. Non ergo talis voluntas consequitur causaliter, vel meritoriè aliquid in nobis; & ideo

Q

338 *Defensio Arnaldina,*
non ex causâ nostrâ, sicut voluntas
punitiois. Nam quia peccamus,
ideo vult punire; sed ex se ipso,
& ideo illam vocat consequentem,
hanc autem antecedentem.

Id ex Damasceni verbis rectè
concludi affirmat. Nam *premissò*
Deum velle omnes salvari, & pec-
» *catores puniri, ait: dicitur ergo*
» *prima antecedens voluntas & ac-*
» *ceptatio ex seipso existens. Se-*
» *cunda verò sequens voluntas, &*
» *concessio ex nostrâ causâ. Et*
» *postea subdit, quod quæcumque*
» *sunt in nobis bona Deus vult*
» *nobis antecedenter. Quæ verò*
» *perniciosa & verè mala, & pec-*
» *cata: neque antecedenter vult,*
» *neque consequenter: concedit*
» *autem, id est, permittit libero ar-*
» *bitrio. Itaque ex ejus sententiâ*
possumus colligere unam divisionem
generalem talem: omnium quæ sunt
in nobis, quælibet vel sunt bona
vel mala. Si autem bona, illa vult
nobis Deus antecedenter, & ex se-

ipso tanquam ex primâ causâ omnium bonorum nostrorum liberali & gratuitâ. Si mala; vel sunt mala pœnæ, vel culpæ. Si pœnæ; illa vult nobis consequenter, non ex seipso, sed ex causâ nostrâ. Non enim sine causâ & demerito nostro punit; sicut sine causâ, & merito bona largitur. Si autem sunt mala culpæ; illa nobis neutro modo vult, nec illorum nobis est causa: quoniam nec vult nos peccare, nec fecit ut peccemus; sed concedit & permittit libero arbitrio. Ex hoc patet quod non ad mentem ejus prædicti Doctoris suam præmissam distinctionem assumunt.

Locum integrum descripsi, in quo plurima doctrinæ Augustinianæ capita perstringuntur, ut gratuita prædestinatio; gratia minimè communis omnium. Sic verò ea, quam nos unam hîc attingimus, de voluntate generali quæstio pertractatur; ut è veteribus Scholasticis qui solidius, ple-

340 *Defensio Arnaldina,*
niùs & ad Augustini mentem accommodatiùs pertractaverit, repererim neminem. Voluntatis antecedentis & consequentis distinctionem ante annos centum è Græciâ ad Latinum orbem advectam: distinctionis quoque interpretationes usitatas sic explicat, aut refellit, ut nec voluntati generali faveat distinctio, nec ulla ex parte noceat Augustiniano dogmati.

CAPUT XXV.

De Marsilio & Bradwardino.

Floruit sæculo XIV.
obiitque
an. 1394.

Marsilius ab Ingen, quem Germanum Abbati Germano, Doctorem Parisiensem Germano rudi & indocto opponendum esse existimavi; non aliam agnovit voluntatem generalem, quàm externam & signi, quæque in præceptis & consiliis communibus consistit. Atque in primis statuit L. 1º. q. 44. an. 2.

voluntatem beneplaciti semper impleri, non item voluntatem signi, cum divinæ leges & præcepta ab hominibus sæpe contemnantur. Quoniam verò adversus voluntatem illam Dei semper & in omnibus efficacissimam objici sententia Apostolica solet: *ad hoc*, inquit, *quod assumitur ab Apostolo, quòd velit omnes homines salvos fieri, exponunt quidam omnes salvandos; alii verò omnes, id est de singulis nationibus aliquos. Alii dicunt, quòd Apostolus ibi loquatur de voluntate antecedente & signi; ut sit sensus: Deus januam Paradisi omnibus sua Passione aperuit, & de omnibus peccatis ad sufficientiam Patri satisfecit, & legem dedit omnium salutem expri- mentem scilicet præceptorum & consiliorum, secundum quam quis vivens salvus erit, sed non vult hoc voluntate consequentis vel beneplaciti, quia nunquam erit, quòd omnes salvi fiant.* Quo in loco vo-

342 *Defensio Arnaldina*,
luntatem antecedentem cum vo-
luntate externâ & signi penitus
confundit, nec alias interpreta-
tiones sententiæ Apostolicæ in-
terpretationes agnoscit, quàm &
Augustinianas & illam ultimam
de voluntate externa & signi.
Negat denique Deum omnes
salvos velle voluntate benepla-
citi.

Cum Germano Anglum, eum-
que antiquiorem conjungimus
Thomam Bradyvardinum, qui è
Franciscano Archiepiscopus Can-
tuariensis creatus est anno 1349.
nec multò post diem extremum
obiit.

Scripsit ille amplum Volumen
de causâ Dei adversus Pelagium,
in quo tamen nihil de loco A-
postoli datâ operâ scriptum re-
peri, ea tamen principia statuun-
tur quæ voluntatem generalem
prorsus excludant. L. 1°. cap. x.
docet, & pluribus Augustini tes-
timoniis, iis præsertim in quibus

de Apostoli loco agitur, constituit voluntatem Dei * *universaliter efficacem, insuperabilem esse & necessariam in causando, non impedibilem, nec frustrabilem ullo modo.* * Omnipotentem non posse velle inaniter quodcumque voluerit, facere noluisse quodcumque non fecit. * Cum Deus quidpiam vult facere vel fieri, sive per se sive per aliud quovismodo, sequi necessario ut id fiat & eodem modo. * P. 195. * P. 196. * P. 197.

Cap. 23. *omne salvandum aut damnandum, premiandum vel puniendum sub quocumque gradu voluisse cum ab aeterno salvari vel damnari; premiari similiter, vel puniri; & hoc nedum voluntate conditionali aut indeterminatâ, sed ita absolutâ & determinatâ, sicut vult in presenti vel finali judicio, aut post volet.* Et postea. Quando Deus creavit naturam Angelicam & humanam, aliquid de ipsâ finaliter intendebat absolutè & determinatè, (illa enim sapientia quæ

344 *Defensio Arnaldina,*
attingit à fine usque ad finem fôr-
tiler, & disponit omnia suaviter,
non agit stultiùs, seu vaniùs, quàm
natura & voluntas creata, que
agunt actiones determinatas prop-
ter finem determinatum) & non in-
tendebat quod tota staret, & bea-
titudine finaliter fruëretur, quia
tunc ejus propositum frustraretur,
quod capitulum decimum de vo-
luntate Dei semper efficacissimâ
non permittit. Et mox. Deus ergo
non intendebat statum cadentium,
nec beatitudinem damnandorum.
Quare intendebat aliquomodo ca-
sum & damnationem cujuscumque
talis. Hæc omnia concludit ex
duobus principiis quorum pri-
imum est voluntas Dei semper
efficax; alterum, eadem volun-
tas immutabilis.

Cap. 25. duo potissimùm sibi
objicit: 1um est, Angelos Deum
& homines creasse ad beatitu-
dinem, quam ergo voluit, tum
cum crearentur, nunc minimè

vult : alterum, judam fuisse in charitate & gratiâ, quæ sola teste Augustino discernit inter filios regni & gehennæ : ergo Deus eum aliquando salvû esse voluit, quem jam vult damnari. Hæc nostra propriè est quæstio.

Ad primum, responsionem patere ait ex capite 23. quod jam recitavi : hoc est, Deum nunquam voluisse propriè ut omnes gloriam æternam consequerentur : *pro intellectu tamen Sanctorum* addi & hoc posse, naturam ita conditam fuisse, ut esset capax beatitudinis, qua se per peccatum privavit. Ad secundum, duplicis charitatis mentione factâ : *cum igitur*, inquit, *accipitur in argumento*, quando Judas fuit in charitate gratiâ, Deus eum voluit salvari, loquendo de charitate & gratiâ increatâ specialiter, quatenus scilicet Deus habet aliquem sibi charum, & gratificat eum ad vitam æternam, non est

346 *Defensio Arnaldina,*
verum; quia Judas nunquam fuit
in tali charitate vel gratiâ: quoniam
Deus nunquam habuit eum gratum
aut charum ad vitam eternam. Si
autem loquatur de charitate, gra-
tiâque creatis, & de voluntate Dei
propriè & essentiali, non est verum,
quia Deus nunquam sic voluit Ju-
dam salvâri; & cum hoc probatur,
quia sola charitas dividit inter fi-
lios Regni & perditionis, loquendô
de charitate creatâ, non est verum.
Multi enim peccatores surrecturi &
permansuri finaliter hanc non ha-
bent; multi quoque justî casuri, &
sic permansuri finaliter illam habent.
Sed sola charitas increata, quæ hos
habet caros ad regnum, & hos non
habet, dividit inter filios Regni &
perditionis, sicut in principio lu-
cem à tenebris dividebat: & de illâ
charitate loquitur ibi Augustinus.
Sin trito & usitato sermone jus-
tum Deus velle salvum dicitur,
id intelligendum est de volun-
tate signi externâ vel de justitia

quæ hominem vitâ æternâ dignum facit. Si autem loquatur de voluntate signi seu effectûs voluntatis divinæ, cum præmittitur quando Judas fuit in charitate, Deus voluit eum salvari, verum est. Et cum arguitur ultra; nunc vult eum salvari, ergo voluntas Dei mutatur, loquendo uniformiter bene concludit, scilicet quod effectus & signa voluntatis divinæ mutantur. Id etiam dici posse ait secundum præsentem justitiâ quâ dignus erat vitâ æternâ, non secundum præscientiam & prædestinationem.

Cap. 45. & 46. docet prædestinationem ad gloriam & ad certos gradus gloriæ, reprobationem quoque, quatenus accipitur pro æternâ Dei nolutione gratiæ alicui & pro ejus temporali effectû, scilicet gratiæ privatione seu desertione, quæ vocatur obduratio, nullam habere causam nisi solam voluntatem & beneplacitum, non opera hominum futura. L.

rem affirmantem audivimus; qui justitiam habent temporalem tantummodò, ut Judas, dum justus fuit. Addi denique & illud potest, quod reprobationem, quatenus est æterna gratiæ non conferendæ voluntas, vel gratiæ privatio, pendere ait ex beneplacito Dei, non ex prævisis operibus. Quæ omnia voluntatem generalem excludunt apertissimè, nec aliam Deo tribui patiuntur, quàm quæ ad solos prædestinatos pertineat.

CAPUT XXVI.

De Majore & Cajetano.

MAJOR percelebris sæculo xv. in Academiâ Parisiensi Doctor, nihil à Bonaventura, Alensi & Scoto dissentit. D. 45. q. unicâ, semper fieri ait quicquid Deus vult voluntate beneplaciti: quod verò non vult, id nunquam fieri, ut Augustinus

350 *Defensio Arnaldina*,
in Enchiridio docet. Voluntatem
signi Deum aliquando prohibere,
quod vult ipse voluntate beneplaciti, hoc est eâ, quæ semper impletur.

Ad locum Apostoli : *Deus vult omnes salvos fieri* : multiplex est responsio. Uno modo, inquit, sicut Augustinus respondet in Enchiridio 96. & 102. & Magister in litterâ, quod illa auctoritas est intelligenda secundum distributionem accommodam ; ac si diceret, nullus salvatur, nisi quem Deus vult salvum fieri ; non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum facere velit. Alio modo, ut sit distributio pro generibus singulorum, &c. Tercio modo exponit Joannes Damascenus Deus vult omnes homines esse salvos antecedenter, & non consequenter. Quod communiter sic exponitur. Deus dat omni homini naturalia ; quibus consequi potest salutem ; paratus coagere, si alius velit. Nec illi contrarium

sive Analytica Synopsis. 351
manifestat per præceptum, vel consilium.

Augustinianas interpretationes probat Major: ultimam, quæ est Damasceni confundit cum voluntate signi externâ, eamque ferme explicat, ut Bonaventura, aliique complures, quorum testimonia representavi.

Cajetanus è familiâ Dominicanâ Cardinalis floruit sub initia superioris sæculi, mortuusque est an. 1514. ætatis 66. ut Belarminus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis testatur.

In caput secundum Epistolæ prioris ad Timotheum recitatis Apostoli verbis: *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*: mox subjicit. *Non est hîc, speculative Theologe, sermo de voluntate beneplaciti, de quâ scriptum est: omnia quæcumque voluit, Dominus fecit in Cælo & in Terrâ: &, quia voluntati ejus nemo potest*

352 *Defensio Arnaldina,*
resistere; ut clarè patet ex eo quod
videmus non omnes homines ad
agnitionem veritatis venire: sed
est sermo de voluntate signi, quâ
Deus proponit omnibus hominibus
præcepta salutis, doctrinamque E-
vangelicam; & illis imputatur qui
nolunt venire ad veritatis cogni-
tionem, & nolunt salvi fieri. Ecce
paucis verbis totam quæstionem
absolvit. Negat Apostolum de
voluntate beneplaciti agere, quæ
semper est efficax, nunquam ir-
rrita & inanis: de sola voluntate
signi, quæ externa est, & in præ-
ceptis, quæ omnibus promiscuè,
tāquam regula generalis, pro-
ponuntur; agere contendit.

CAPUT XXVII.

De censurâ Lovaniensi & Duacensi.

SI Theologos omnes, qui
Augustinianas interpretatio-
nes ut Paulinæ sententiæ con-
sentaneas probaverint, tametsi

addunt aliquando aliam de voluntate antecedente uti non improbabilem, recensere velim, in infinitum crescet oratio: cum è probatis interpretibus, Theologifve nullus ferme sit, qui singulas non proferat, & non probet. Nec S. Thomæ discipulos, nec cæteros interpretes testes citabo, quorum notæ sunt sententiæ, cum eos tantummodò citare statuerim qui vel non alias probaverunt, vel qui reprehensas vindicarunt ab adversariorum calumniis.

Solis recentioribus nonnullis ut Augustinianum dogma displicuit, ita & Augustiniana sententiæ Apostolicæ interpretatio. *Tres quatuorve interpretandi modi*, a inquit Petavius, *ex Augustino commemorati sunt, qui mihi quidem ad eludendum magis excogitati, quam certi ac solidi videntur solent.* Tanta est hominis in eum reverentia ^b *cujus de gratiâ sententiam quotquot deinde conse-*

a Tom. 1.
L. x. c. 3,
n. 2.

b Ibid L.
ix cap. 6,
n. 1.

354 *Defensio Arnaldina,*
cuti sunt Patres ac Doctores, tum
verò Ecclesie Romanæ præsulēs, præ-
sulumque conventus aliorum ratam
& Catholicam esse judicarunt, ut
hoc satis magnum putarent veritatis
argumentum quod ab Augustino
positum ac decretum esse constaret.
Quæ duo Petavii loca si con-
jungantur, consequens erit illud
Molinæ: a Patres antiquos, anti-
quaque Concilia legenti perspicuum
erit parum admodum lucis fuisse
circa ea quæ ad gratiam spec-
tant: cum ad rejiciendam volun-
tatem generalem, & tuendam
Augustini sententiam Patres,
Theologiquæ conspiraverint, nec
quidquam fere sit, in quo major
appareat veterum consensus.

a In Con-
cord. q. 14
n. 13. disp.
15.

Interpretationes Augustinia-
 næ, quæ erant olim à Semipela-
 gianis impugnatæ, ut Hilarium
 suprà cap. 4. testantem audivi-
 mus; Lovanii an. 1586. palam
 impugnari cæperunt à Lessio &
 Hamelio, quorum ista propositio

6a inter cæteras ferebatur : a hunc locum ; Deus vult omnes salvos fieri ; id est vult omnes salvos fieri , qui salvi fiunt : non videtur expenere Augustinus secundum intentionem Apostoli. Sed Episcopis Belgii auctoribus utraque Academia Lovaniensis & Duacensis cùm in cæteris , tum in hoc capite Augustini doctrinam acerrimè vindicavit.

a *Censura*
Lovan. p.
28. Edit.
Parisiens.
an. 1641.

Mirum, b inquit Lovanien-
ses, cur dissimulatis aliis pluribus lo-
ci hujus apud Augustinum interpre-
tationibus, una hæc potissimum ac-
cepta sit, quæ tam opacrosè oppugna-
retur, nisi quia forte ad expugnand-
um visa opportunior est, quâ ever-
sâ, alteri quæ Massiliensibus potis-
simum placuit, certior aditus mu-
niretur ; eâque deinde periculoso
dogmati fundamentum sternere-
tur : cum tamen illa ipsa Augustini
interpretatio nec à Scripturarum sit
consuetudine aliena, nec sensui A-
postolico malè congruat. Cum enim

b *Ibidem.*
p. 29.

356 *Defensio Arnaldina,*
pro omnium salute fundi orationem
B. Paulus voluisset: quid inconve-
niens, si hoc ideo faciendum sub-
junxit, quia Dei donum sit homi-
num conversio, & nemo salvus
fiat, nisi quem ille salvum gratiæ
sua proposito fieri voluerit? Propte-
rea enim pro infidelibus, ut con-
vertantur, orat Ecclesia, quia fi-
dem & pœnitentiam à Dei dono &
gratiâ pendere non dubitat. Sed ne-
que hanc expositionem, ut Scholium
adjectum significat, vel D. ipse
Augustinus, vel Prosper tanquam
minùs consentaneam usquam cor-
rigit; tametsi B. Augustinus,
ut paulò antè indicabamus, alias
plures proponat: a & Prosper sic
alicubi locum tractet, b ut ad om-
nes pertinere possit; sed quoad ge-
neralem Dei benignitatem (quæ
in solis naturalibus donis posita
est, ut probavi) non autem spe-
cialem, ut loquitur, Dei miseri-
cordiam.

a Enchir.

cap. 103.

de Correp.

& Grat.

c. 14.

&

15.

b L. 2. de

Vocatione

Gent. cap.

25.

Superiorem assertionem quin-

tam : ^a jubentur omnes baptizari : ^a P. 27.

ergo Deus, quantum in ipso est,
vult omnibus dare gratiam baptis-
mi : sic refellunt : ^b sicut non vult ^b Ibidem
dare omnibus gratiam suam vo-
luntate beneplaciti : ita non vult
omnes nec baptizari. De illâ enim
scriptum est voluntate : omnia quæ-
cumque voluit, fecit. Non ergo
aut baptisma, aut gratiam deesse
cuiquam passus fuisset, si ea bona
sic omnibus voluisset. Baptizari
autem vult omnes voluntate signi
quæ in precepto est, quod post pro-
mulgationem non obligat nisi adul-
tos. Quod autem hujus prædicatio-
nis ministerium non omnibus po-
pulis ne novi quidem testamenti
tempore semper adhiberi voluerit,
patet ex Actis ; ubi Paulus & Sy-
las vetantur à Spiritu Sancto ver-
bum Dei in Asiâ loqui, & cum
tentarent ire in Bithiniam, non
permisit eos Spiritus J E S U.

Quomodo baptizari ergo tunc eos
voluit, quibus ne prædicari qui-

358 *Defensio Arnaldina,*
dem permisit? Si quicquid Deus
vult voluntate beneplaciti, id
semper fieri necesse est: si solâ
voluntate signi vult omnes bapti-
zari quoniam non omnes bapti-
zantur, consequens ergo est vo-
luntate quidem signi cum om-
nes salvos esse velle, non volun-
tate beneplaciti.

^a Cap. XII
P. 230. &
24.

In justificatione censuræ suæ
^a Augustinianas interpretationes
iterum probant, & posterioribus
Ecclesiæ Doctoribus Prospero,
Fulgentio, Thomæ, & alii sem-
per probatas fuisse affirmant. Ad-
dunt nihilominus voluntatem
antecedentem, ut à S. Thoma
explicata est, à se non impro-
bari. Quâ ratione verò Docto-
res Lovanienses, ut Estius, Syl-
vius, Hesselius voluntatem an-
tecedentem intelligant, & è
Thomistis plurimi, dicam postea
pluribus.

Duacenses in censurâ suâ ad
^b P. 96. assertionem septimam ^b bonam

*Sanctissimi, doctissimique Ecclesie
Doctores expositionem appellant.*

Assertionum auctorem conveni-
re aiunt & cum Catharino, qui
impudenter scripserit *talibus glos-
sis lacerari, & destrui verbum Dei:*
& cum Erasmo, qui generatim
pronunciaverit *nusquam à veteri-
bus peccatum esse magis, quàm in
veris atque germanis Divinarum
Scripturarum proferendis intelligen-
tiis, quando contra hereticos veri-
tatem propugnabant Catholici, Quà
quidem opinandi temeritate &
licentiâ novos hæresibus damna-
tis aditus aperiri testantur; &
tametsi aliæ sint apud Augusti-
num interpretationes non im-
probandæ; hanc ipsam tamen,
quæ ab adversariis maximè pe-
titur, cum Apostoli sententiâ
congruere, ut Augustinus pri-
mum, deinde Prosper, Fulgen-
tius denique probavit.*

CAPUT XXVIII.

Argumenta septem adversus interpretationes Augustinianas proponuntur & solvuntur.

ARgumentis sex & amplius Augustinianas interpretationes impugnari solere observatum est à Lovaniensibus & Duacensibus, qui generatim tantummodò respondere dignati singula contempserunt.

Argumenta septem Alvares Dominicanus in libro 5°. de Auxiliis Disput. 33. proponit ac dissolvit. In singula breviter excurram, magis ut ne quid neglexisse videar, quàm quòd disputationem uberiores mereantur.

Primum est: omnes & homines & Angelos Deum ad vitam æternam ordinasse, & in manu consilii sui reliquisse, ut adjuvante gratiâ vitam consequi possent, si vellent; quam revera consequerentur,

sequerentur, si Deum ordinantem sequerentur. Cur autem non sequantur, nec assequantur omnes, ipsorum culpa est, non Dei. Omnes ergo & singulos Deus vult salvos esse: nec restringenda est Apostoli sententia, ut ab Augustino restringitur.

Respondet Alvares Deum voluntate consequenti, quæ est propriè voluntas, solos electos ad vitam ordinasse: voluntate antecedenti cæteros. Quæ responsio non satis convenit cum doctrinâ Augustini, qui voluntatem antecedentem funditus ignoravit; nisi voluntas antecedens confundatur cum tertiâ ejusdem interpretatione, ut ab Alvare confunditur ibidem n. 1. & ab aliis compluribus Thomistis quos postea citabo.

Erit accommodatior ad Augustini principia responsio; si dicamus homines & Angelos in primâ institutione ad vitam æter-

362 *Defensio Arnaldina*,
nam ordinatos esse ; & auxiliis
omnibus adretinendam justitiã,
charitatemque , quam accepe-
rant ; necessariis instructos. E-
rant omnes in manu consilii sui.
Cæteris per liberum arbitrium
perseverantibus , ut Augustinus
docet , peccavit magna Angelo-
rum pars , & in æternum periit :
lapsus quoque est primus homo ,
& in eo tota ejus posteritas. Id-
circo omnibus creationis suæ
prærogativis exutus est Adam ,
& omnes ejus posteri. Voluntas
vitæ largiendæ erat conditiona-
ta : hoc est , Deus condens ho-
minem voluit omnes salvos esse ,
si in justitia acceptâ persevera-
rent ; perseverandi potestatem fe-
cit , collatis plenissimè iis omni-
bus quæ ad hoc sufficerent , sic
ut tota ex ejusdem nutu pende-
ret conditio. Amisit justitiam
Adam , culpamque posteris trans-
misit , & omnes justitiã , gratiã-
que omnibus præparatâ fraudã-

vit. Hinc factum est, ut voluntas illa Dei generalis, quæ pertinebat ad omnes ac singulos homines in Adamo innocente spectatos, minimè pertineat ad homines lapsos, & in Adamo lapso reos paterni sceleris.

Sin Deus omnes ac singulos, etiam quatenus lapsi in Adamo reo spectantur, salvos nihilominus velle dicitur: cur ergo, ut eâdem argumentatione utar, quâ Augustinus sæpe usus est; tot pueros vel in uteris matrum mortuos, vel etiam extra uterum morientes damnat, quibus nullâ industriâ humanâ subvenire potuit? cur tot infideles quotidie pereunt, qui de Christo, à quo solo est salus, nihil audire, nec audire potuerunt?

Quid ergo, an in manu consilii nostri non sumus omnes? Sumus pròculdubiò; cum adulti omnes peccent liberrimè. Neque ideo tamen consequens est,

364 *Defensio Arnaldina*,
ut Deus omnes adultos salvos
velit. Ut liberè peccet quis, mi-
nimè opus est gratiâ: sufficit pro-
pria cuique perversitas. Ut sa-
lutem consequamur, opus est
singulari gratiâ, quæ non datur
omnibus, ut Augustinus docet,
& alii. Neque ut Deus aliquem
salvum propriè velle dicatur, suf-
ficit gratia quævis: opus certè
est eâ, sine quâ nemo salvus erit;
vel quæ necessaria est ad salu-
tem consequendam. Ad salutem
consequendam necessaria est
gratia perseverantiæ, quæ solis
electis datur. Solos ergo electos
Deus propriè vult salvos. esse.
Cæteros non vult salvos nisi me-
taphoricè & voluntate signi, ut
Patres, ac Theologi, quorum
testimonia jam produxi, & ite-
rum postea producam, docue-
runt.

Ex his efficitur argumentum
primum, quod ex ordine homi-
num, Angelorumque ad vitam

ducitur, nihil pro præsentì rerum statu concludere.

Secundum argumentum jam occupavi. Pro omnibus ac singulis, inquiunt, orandum esse eâ potissimùm ratione concludit Apostolus, quòd Deus omnes salvos velit; consequens igitur est, ut Deus omnes ac singulos salvos esse velit.

Jam respondi optimam esse argumentationem Apostoli; vitiosam & inanem adversariorum. Ut rectè procedat Apostoli conclusio, satis est, si ex omni hominum genere, statu, conditione, gradu ætate & sexu Sanctorum orationibus ad vitam quamplurimi perveniant, & quinam illi sint funditus ignorentur, quamdiù vivimus. Nam hoc semel posito, constitutoque semper orandum est pro singulis. Neque nos impietas nonnullorum ab orando deterrere debet, cum sceleratissimi sæpius conver-

366 *Defensio Arnaldina*,
tantur, & nonnunquam in ex-
tremo mortis articulo.

3°. Inest in Deo, inquiunt,
vera, interiorque actio, qua Deus
velit omnes, ac singulos servare
præcepta, si velint: vel inanis &
ludicra est oratio Christi ad Pa-
trem; ^a *fiat voluntas tua sicut in*
Cælo & in Terrâ. Vult ergo pro-
priè & verè omnes ac singulos
vitam consequi, quæ tota ex
præceptorum executione & usu
pendet.

^a *Matth.*
6. 10.

Respondeo Deum id velle vo-
luntate signi & metaphoricâ, ut
docet S. Thomas 1. p. q. 19. a.
11. *Similiter id quod solet in nobis*
esse signum voluntatis, quandoque
metaphoricè in Deo voluntas dici-
tur. Sicut cum aliquis præcipit a-
liquid, signum est quòd velit illud
fieri. Unde præceptum divinum
quandoque metaphoricè voluntas
Dei dicitur, secundum illud Matth.
6. fiat voluntas tua sicut in Cœ-
lo & in Terrâ.

An ergo Deus non vult id ipsum quod jubet?

Respondeo cum Gregorio Ariminensi Deum velle id ipsum quod præcipit; approbando: nolle quicquid vetat; improbando: sive ut loquitur, velle *voluntate complacentie*; nolle *voluntate displicentie*. Hoc est, placet ei & probatur, quicquid præcipit ipse & proponit omnibus tanquam regulam generalem, quam nisi sequantur, boni esse non possint: ei quoque displicet & improbat quicquid vetat; quia hoc malum, illud semper bonum est: non velle voluntate, ut appellat, *prosecutionis & fuge*, quæ pertineat ad rerum ipsarum executionem. Si enim eâ ratione vellet, semper fieret, cum omnipotentis voluntas inanis & irrita esse non possit. Hinc patet orationem illam, quam Christus omnibus Christianis proponit, nec vanam esse, nec ludicram. Nam

368 *Defensio Arnaldina,*
semper optare debemus, & pii
omnes semper optant, orantque
ut præcepta Dei ab omnibus im-
pleantur. Sin contemnuntur à
pluribus, in causâ est propria cu-
jusque perversitas; non Deus;
qui quod bonum est proponit
omnibus: plures gratiâ sanat, ut
præcepta impleant; cæteros jus-
to & occulto judicio peccare &
mandata violare permittit, qui
a Rom. 9. ^a *cujus vult miseretur, & quem*
28. *vult indurat.*

Quartum est illud Ezechielis
18. 23. *nunquid voluntatis meæ est*
mors impii, dicit Dominus Deus;
& non ut convertantur à viis suis,
& vivat? v. 23. quia nolo mortem
morientis, dicit Dominus Deus:
revertimini & vivite. Simile est
illud cap. 33. 11. *vivo ego, dicit*
Dominus, nolo mortem impii, sed
ut convertatur impius à viâ suâ,
& vivat. Negant his Scripturæ
locis accommodari posse priores
duas interpretationes Augusti-

sive Analytica Synopsis. 369
ni. Petavii verba refero.

Si Deus, a inquit ille, impii mortem, id est damnationem, & interitum non vult, necesse est ut velit salutem. Et Mox. Idem Ezechielis locus, cui similes sunt complures alii; non illam duntaxat Apostolici dicti sententiam excludit, quam saepe Augustinus inculcat; omnes salvos esse Deum velle, quia nemo nisi ab ipso fit salvus: sed etiam alteram, quae vendibilior est; ut omnes homines pro eo dixerit, atque quovis ex genere, sexu, conditione & officio: non autem de singulis. Quam expositionem fateor accommodari posse. Sed ei vicissim Ezechielis alter obstreperit locus. Nam si non omnes & singulos vult salvos esse Deus: vult ergo perire, ac mori. Et falso dixerit se non mortem velle morientium, & impiorum. Id enim de corporum morte non potest intelligi, quam in justis etiam vult, & immutabili voluntate decrevit. Qua-

*a Tom. 1.
L. x. c. 3.
n. 4.*

370 *Defensio Arnaldina,*
re necesse est ab eâ salutis imper-
tiendæ voluntate omnium secerni
neminem. Eamdem vim habet illud
etiam Christi. a Sic non est vo-
luntas ante Patrem vestrum, qui
in Cœlis est, ut pereat unus de
*pusillis istis. Non * temere opi-*
nor, affirmet aliquis nullum in illâ
puerorum turbâ, quæ tunc oblata
Domino est, nisi predestinatum &
electum fuisse. Non enim credibile
istud est: & est longè verisimilius
reprobos aliquos in eo fuisse nume-
ro: quorum interitum ac damna-
tionem neque voluerit Deus, & ut
ab eâ liberaret, hoc est, ut salva-
ret mundum; unigenitum suum mi-
sit in terras.

Ad dunt apud Alvarem ii quo-
rum antè facta est mentio, illud
Christi: *b quoties volui congregare*
filios tuos quemadmodum gallina
congregat pullos suos sub alas, &
noluisti? Cui Augustinianas in-
terpretationes posse accommo-
dari negant.

a Matth.
18. 14.

** Redun-*
dat non.

b Matth.
23. 37.

Ut gratis concederem quicquid magno labore conantur efficere, quid consequens sit non video. Esto; primæ interpretationes duæ locis objectis non bene convenient. Quid si tertia convenit, quam Estius, quam Sylvius, quam Bannez, & Thomistis complures alii probant, & Ezechielis loco accommodant: poteritne concludi voluntas generalis?

Sed ne duabus quidem prioribus repugnare loca objecta Petavius efficit, cujus argumentatio nihil est quàm inane & ridiculum sophisma. Aliud est paucissimos salvos velle; aliud cæteros peccare, & in peccato perseverare velle. Nam de hoc uno in Ezechielis tribus sententiis agitur & in aliis id generis, ut singulas inspicienti constabit. Quod Petavius dissimulans ridiculè probat non agi apud Ezechielem de morte corporis; aga-

372 *Defensio Arnaldina*,
turne de peccato vel de perse-
verantiâ in peccato, penitus ta-
cet : quorum neutrum Deum
velle constat apud omnes.

2l. 2. de a-
miss. grat.
& statu
peccati c.
811.

Neque enim *erga peccata*, a ut
ait Bellarminus, *habet positivè vel-*
le, aut nolle, sed negativè non velle :
non habet Deus positivè velle pecca-
ta, quia bonus & justus est.... Non
habet etiam positivè nolle, quia
Omnipotens est, neque esset Omni-
potens, si fieret aliquid.... Quod
ipse fieri nollet. Non minùs li-
quet Prophetam ad peccatum,
aut perseverantiam in peccato
respicere. Deus ergo vult ali-
quos salvos esse, qui salvi erunt:
hoc est nullâ habitâ ratione fu-
turatorum operum certos homines
ad gloriam singulari misericor-
diâ ab æterno designavit: cæte-
ros nec peccare vult, aut si pec-
caverint, perseverare in pecca-
to, quæ perseverantia propriè est
mors impii: nec eos nisi præviso
peccato sive originis, sive pro-

priò damnari. Nam *a ex ſuo op-*
timus eſt, juſtus de noſtro. Quam-
 obrem peccati vel permanſionis
 in peccato voluntatem nullam
 habet; pœnæ quoque nullam
 per ſe ſe: quia punire non conſ-
 tituit niſi exigente peccato, cu-
 jus, ut dixi, nullam habet vo-
 luntatem. Sophiſma Petavii jam
 patet. Confundit ille res diſjun-
 ctiſſimas & pro re eâdem ſumit;
aliquos peccare Deum non velle,
ſeu nolle, & eos Deum ſalvos eſſe
velle. Neque enim concludit
 quidpiam, niſi ſic cogatur argu-
 mentatio. Qui non vult mortem,
 hoc eſt, peccatum impij; adda-
 mus, ſi placet, nec per ſe ſe pœ-
 nam ejusdem æternam, is im-
 pios omnes vult ſalvos eſſe: quo-
 niam idem planè eſt non velle
 alicujus peccatum, ſive perſeve-
 rantiam in peccato: vel per ſe ſe
 non velle pœnas cujuſquam æ-
 ternas; & velle ejus ſalutem æ-
 ternam. Atqui Deus non vult

a Tertul-
lian. de
reſurrect.
carnis co,
rs.

374 *Defensio Arnaldina*,
peccatum impii, vel ejusdem per-
severantiam in peccato, nec per
se se pœnam soli peccato debitâ :
ergo vult impios omnes salvos
esse. Primam propositionem, &
id quod ejusdem confirmandæ
causâ producitur, velut res cer-
tissimas & ab omnibus conces-
sas Petavius sumit ; negant om-
nes Theologi, quorum senten-
tiam hactenus explicuimus : pri-
mam quidem propositionem,
quia ex negatione, quale est
nolle seu non velle peccatum,
ridiculè concluditur salutis vo-
luntas : confirmationem verò,
quia inter non velle peccatum,
sive inter velle per se se pœnam
æternam & velle æternam salu-
tem media intercedit peccati
permissio, & decretum de pœ-
nâ ob peccatum sumendâ. Per-
missio verò peccati, vel decre-
tum de pœnâ ob peccatum su-
menda non est voluntas salutis,
nec voluntatem salutis ullâ ratio-

ne includit. Tota igitur argumentatio Petavii nihil est quàm inanè & ridiculum Sophisma.

Atque hinc patet loca à Petavio & ab aliis objecta nullam peculiarem difficultatem habere. Nam quæ videtur inesse, ea certè non oritur ex primis vocibus *nolo mortem impii*, ut nos antè probavimus. Si qua ergo est, tota ex posterioribus pendet : *volo ut impii convertantur & vivant*. Quæ propositio affirmans similis est Apostolicæ : *vult omnes salvos esse*. Quòd si huic conveniunt, & rectè accommodantur interpretationes Augustini duæ : similiter quoque alteri conveniunt, & rectè accomodantur.

Nihil jam Evangelii locum à Petavio objectum moror, cujus eadem est ac reliquorum trium ratio. Quamquam Petavius cum è pueris paucis, qui Christum sequebantur, aliquos damnatos esse divinat, ridiculé admodum

376 *Defensio Arnaldina*,
facit : magis adhuc ridiculè ;
cum ex divinatione suâ omnes
ac singulos Deum salvos esse vel-
le concludit.

Locus ultimus ex capite ter-
tio & vicesimo Matthæi paulò
aliter ab Augustino in Enchiri-
dio, ac Magistro & aliis veteri-
bus Theologis explicatur ; ut
Christus propterea dicat, *quoties*
volui congregare filios tuos, &
noluisti ? Quia quotquot congre-
gaverat, eâ retinente congrega-
vit. Si Rex servo suo centum
nummos sæpe dederit, repugnan-
tibus ministris, renitentibusque,
poterit optimo jure dicere, quo-
ties volui servo meo dare cen-
tum nummos, & noluistis ? ita
ex simili locutione perridiculè
concluderetur voluntatem Regis
sæpe irritam fuisse & inanem,
ut qui verba Christi objiciunt,
concludere conantur.

Quintum est, Deum sæpe in
scripturis ad poenitentiam ma-

los, justos ad perseverantiam, omnes ad servandam legem hortari. Quæ exhortationes vanæ sunt, si eosdem salvos nolit. Si ad cœnam aliquem invitem, quem è cœnâ excludere constituerò, ludificari videbor, non seriò agere.

Respondeo exhortationes divinas obesse nemini, prodesse pluribus non modo electis, verùm etiam reprobis: quæ tum cùm ad cæteros promiscuè diriguntur, nec vanæ dici, nec tanquam ludificationes spectari possint, tametsi eos nec ad gloriam, nec ad justitiam designavit. Nam quòd certos homines designaverit, eosque salvos esse velit, bonitatis est ac misericordiæ: quod cæteros excluferit, justitiæ. Neque enim ob aliam rationem exclusit, quam quia reos fore prævidit sive ob communem culpam originis, sive præterea ob propriam.

Ut exemplum objectum congruat cum re propositâ, sic proponi debet: si aliquem ad cœnam invitem, quem propterea tantùm excludere constitutero, quòd eum minimè venturum, & propriâ culpâ minimè venturum esse certissimè cognovi, ludificari videbor. Quæ propositio sic explicata, ut explicari debet, negatur ab omnibus. Eos verò qui vocantur sive ad fidem sive ad pœnitentiam, sive quos ad mandata servanda hortamur, propriâ culpâ non credere, permanere in peccato, vel præcepta Dei violare constat, ut alio jam loco explicui.

Accedit Deum & hominem invitantem ad aliquid differre in pluribus. Non latè patet, nec latè patere potest hominis invitatio: Deus electos habet in omni hominum genere, gradu conditione confusos cum reprobis, eosque vult à nobis ignorari,

quamdiù vivimus. Homo vel per seipſe, vel per miniſtrum non alios ſolet invitare, quàm notos, amicosque : Deus hominum operâ ſemper utitur ad invitandum; qui, quoniam æterna Dei voluntas de ſingulis omnino latet, nominatim electos ſive ad gloriam, ſive ad juſtitiam invitare non poſſunt. Dei ergo nomine invitant & hortantur omnes : quamquam eos ſolos Deo vocanti obtemperaturos eſſe non ignorant, quos Deus ad juſtitiam designavit, & ſingulari miſericordiâ excitaturus eſt : eos denique ſolos in juſtitiâ acceptâ perfeveraturos eſſe, quos Deus ab æterno ſalvos eſſe voluit. Quamobrem homo invitans aliquem, quem excludere conſtituiſſet, ludificari videretur. Nec homines, dum Dei nomine ſingulos invitant, nec Deus ipſe ludificatur; qui voluit generatim invitari omnes, ne prædeſtinati

380 *Defensio Arnaldina*,
discernerentur. Hos discerni à
reprobis, quamdiu vivimus, no-
luit; ne vel superbiâ extollerentur,
vel torperent desidiâ.

Sextum est, salutem omnium
& singulorum per se bonam esse:
placere igitur Deo, cui placet
quicquid bonum est. Vult verò
Deus quicquid sibi placet: vult
ergo omnes ac singulos salvos
esse. Id Apostoli quoque verba
confirmant: *hoc enim beneplacitum*
est, inquit, coram Deo, qui vult
homines salvos fieri.

Respondeo salutem omnium
ac singulorum hominum, cum
in Adamo innocente spectantur,
& nullâ habitâ ratione peccati,
simpliciter bonam esse, propter
quam ergo singulos homines
creare constituit: salutem ho-
minis lapsi & impii simpliciter
bonam non esse, cum ad Dei
justitiam refertur. Ideoque si
Deus plurimos servare constituit,
id singularis est misericordiæ,

quam nemini debet ; si cæteros punire, id æquitatis est & justitiæ.

Consentaneum quidem erat, ut Deus optimus indulgentiâ erga homines lapsos uteretur & misericordiâ : consentaneum justitiæ, ut aliquos puniret : ergo Deus volens aliquos ex universo genere hominum, ex omni conditione, ætate, & sexu pervenire ad gloriam, cæteros ob peccatum excludi, misericordiæ simul & justitiæ plenissimè satisfecit. Verba Apostoli : *hoc beneplacitum est coram Deo* : referuntur ad orationem faciendam pro universis ac singulis hominibus, non ad voluntatem Dei de salute hominis, ut manifestum est. Atque ut referrentur ad voluntatem Dei de salute humanâ, non idcirco adversariorum causa juvaretur. Cum enim voluntas ista non pertineat ad omnes & singulos homines, similiter quoque ad singulos minimè pertineret

382 *Defensio Arnaldina,*
beneplacitum, cujus in senten-
tiâ objectâ fit mentio.

Septimum denique est, Deum
non facere, ut singuli salutem
appetant: tertiam ergo interpre-
tationem Augustinianam non
magis cum Apostoli sententiâ ge-
nerali congruere, quam superio-
res duas.

Ut de naturali beatitudinis ap-
petitione taceam, quam natura
omnibus inseruit: respondeo eos
qui ista objiciunt Augustini men-
tem non intelligere. Neque enim
ille locum Apostoli sic interpre-
tatur, quasi Deus faciat, ut om-
nes salutem appetant; sed tan-
tummodò docet Deum efficere,
ut pii singulos homines salvos
fieri velint. Unde Sylvius q. 19.
a. 6. quæritur 3°. patet, inquit,
*vanum esse, quod Vasques hanc Au-
gustini expositionem impugnet ex eo
quòd Deus non faciat, ut singuli
velint salvari: satis enim est, quòd
velit, & faciat, ut pii ac Sancti*

Velint omnium salutem.

Ut Alvares, ita & reliqui Thomistæ Augustinianas interpretationes semper vindicarunt: quoniam S. Thomas totus ex Augustino pendet.

CAPUT XXIX.

De S. Thomâ.

QUoniam sanctus Thomas Augustinianas interpretationes semper probavit, simulque voluntatem antecedentem conjunxit; quid ipse de voluntate antecedenti senserit, inquirendum est: tum eos ex Thomistis subjiciam, qui voluntatem antecedentem sic explicant, ut de Deo metaphoricè, non propriè dicatur.

S. Thomas de loco Apostoli disputans responsiones Augustinianas profert; ex Damasceno mox subjicit usitatam voluntatis antecedentis & consequentis dis-

*1. P. q. 19.
a. 6. ad
primum.*

384 *Defensio Arnaldina*,
tinctionem ; quam ex rebus vo-
luntati divinæ subjectis , non ex
voluntate ipsâ , in quâ nihil est
prius aut posterius , repetendam
esse ait : rem enim quamque pro
bonitatis ratione & modo Deum
velle ; quicquid verò bonum ,
malumve est , id ita videri , vel
quatenus simpliciter & absolutè ;
quæ est antecedens : vel ut ex
adjunctis spectatur ; quæ est con-
sequens rei consideratio. Sic ho-
minem , cum simpliciter specta-
tur ut homo , bonum est vivere ,
malum occidi. Sin addatur cir-
cumstantia furis vel homicidæ ,
bonum cōtrà est eum occidi , ma-
lum vivere. Exemplum adhibet
justi judicis , qui voluntate quâ-
dam antecedenti vult hominem
vivere ; consequenti furem vel ho-
mucidam suspendi jubet. *Similiter*
Deus , inquit , *antecedenter vult*
hominem salvari , sed consequenter
vult quosdam damnari secundum
exigentiam justitiæ suæ. Neque
tamen

tamen id quod antecedenter volumus, simpliciter volumus, sed secundum quid. Quia voluntas comparatur ad res secundum quod in se ipsis sunt. In se ipsis autem sunt in particulari. Unde simpliciter volumus aliquid, secundum quod volumus illud consideratis omnibus circumstantiis particularibus: quod est consequenter velle. Unde potest dici quod iudex justus simpliciter vult homicidam suspendi; sed secundum quid vellet eum vivere, scilicet in quantum est homo. Unde magis potest dici velleitas, quam absoluta voluntas. Et sic patet quod quicquid Deus simpliciter vult, fit; licet illud quod antecedenter vult, non fiat.

Ita voluntatem antecedentem explicat S. Thomas, ut nihil aliud sit, quam quædam velleitas rem generatim & absolutè bonam amans, quam particulatim & ex adjunctis spectatam simpliciter odit.

An ista voluntas seu velleitas sit propriè in Deo, nec ne, disputant interpretes S. Thomæ, aliis eam Deo inesse contendentibus, negantibus aliis. Qui negant, iidem Augustini tertiam potissimum interpretationem sequuntur, ut Deus omnes propterea salvos esse velle dicatur, quia efficit ipse, ut hoc Sancti, piique velint. Idcirco voluntatem Dei de salute omnium ac singulorum vocant *metaphoricam*, eamque Deo inesse aiunt tanquam in causâ, non per se & propriè, sive, ut loquuntur, *eminenter*, non *formaliter*. Sed antequam istorum testimonia profero, placet in propriam S. Thomæ sententiam inquirere.

Ac primùm quidem cum voluntas generalis & conditionata, quam invehere conantur adversarii, nihil aliud sit quàm mediorum omnium ad salutem necessariorum præparatio, quæ vel

exhibeantur, præbeanturque omnibus, vel quæ ab omnibus, cum lubet, pro solo voluntatis nutu comparari possint: quæque demum ejusmodi sint, ut ad salutem obtinendam per se sola plenissimè sufficiant: constat nullum hujus voluntatis generalis vestigium extare apud S. Thomam; novo potius hosternoque commento omnia sanctissimi Doctoris principia penitus adversari. Prædestinationem^a gratuitam ille constituit, hoc est, talem ut ejus alia nulla possit assignari ratio, quàm divina voluntas.^b *Quare hos elegit in gloriam, inquit, & illos reprobavit, non habet rationem, nisi divinam voluntatem.* Causam gratiæ ad gloriam provehentis non aliam assignat, quàm prædestinationem; uti nec gratiæ reprobis negandæ aliam, quàm reprobationem, quæ & ipsa, ut ex superiori testimonio constat, tota ex Dei voluntate

^a 1. p. q.
23. a. 5. l.

^b Ibid. ad
tertium.

a Ibid. articulo 3.

& arbitrio pendet. *a* Sicut enim predestinatio includit voluntatem conferendi gratiam & gloriam: ita reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, & inferendi damnationis pœnam pro culpâ. Et mox ad secundum argumentum respondens: predestinatio est causa & ejus quod expectatur in futurâ vitâ à predestinatis, scilicet gloriæ: & ejus quod percipitur in præsentî, scilicet gratiæ. Reprobatio verò non est causa ejus quod est in præsentî, scilicet culpæ, sed est causa derelictionis à Deo. Ex quibus consequens est conditionem ad salutem necessariam, nempe gratiam illam sine qua nemo ad gloriam prevehitur, solis prædestinatis conferri, deesse reprobatis omnibus. Voluntas ergo de istorum salute, si qua in Deo ponitur, conditionata esse nullomodò potest. *b* Neque tamen propter hoc est iniquitas apud Deum, si inæqualia non inæ-

b Ibid. artic. 5. ad tertium.

sive Analytica Synopsis. 389
*qualibus præparat. Hoc enim esset
contra justitiæ rationem, si prædes-
tinationis effectus ex debito redde-
retur, & non daretur ex gratiâ.
In his enim quæ ex gratiâ dantur
potest aliquis pro libito suo dare cui
vult.*

Perseverantia in bono usque
in finem est conditio planè ne-
cessaria ad salutem consequen-
dam : ut ergo voluntas Dei de
salute omnium conditionata di-
ci possit, gratia perseverandi to-
ta ex voluntatis humanæ nutu
pendere debet : atqui *a perseve-*
rantia via non cadit sub merito,
quia dependet solum ex motione
divinâ, quæ est principium omnis
meriti. Sed Deus gratiâ perseve-
rantia bonum largitur, cuicumque
illud largitur. Est etiam effectus
prædestinationis, vel necessariò
includitur in prædestinatione,
ideoque tam gratuita est, quàm
prædestinatio.

*a. 1. sectin-
da q. 114.
artic. 9.*

Denique gratia necessaria ad

390 *Defensio Arnaldina,*
salutem est per se efficac, qua
semel posita, constitutâque vo-
luntas conditionalis funditus ex-
terminatur. a *Preparatio ad gra-*
tiam secundum quod est à Deo mo-
vente habet necessitatem ad id ad
quod ordinatur à Deo, non quidem
coactionis, sed infallibilitatis, quia
intentio Dei deficere non potest.
Unde si ex intentione Dei mover-
tis est, quod homo cujus cormovet,
gratiam consequatur, infallibiliter
eam consequitur, secundum illud
Joan. sexto: omnis qui audivit à
Patre & didicit, venit ad me.

a 1. *secun-*
da q. 112.
art. 3.

b 2. *secun-*
da q. 24.
artic. 11.

Sic & alio loco. b *Virtus Spiri-*
tus S. infallibiliter operatur quod-
cumque voluerit: unde impossibile est
duo simul esse vera, quod Spiritus
S. velit aliquem movere ad actum
caritatis, & quod ipse caritatem a-
mittat peccando. Mitto alia id ge-
neris plurima.

Schola S. Thomæ, quæ cæ-
teris omnibus & numero & au-
thoritate & doctrinâ longè ante-

cellit, voluntatem generalem ac conditionatam diſtinctè rejicit; eamdemque omnia ejus principia cónfodiunt. Nam & prædeſtinationem omnino gratuitam eſſe docet: & gratiam per ſe efficaciſſimam ad ſingulas pietatis actiones ſemper eſſe neceſſariam; & perfeverantiæ donum, ſine quo nemo gloriam confequitur, cum prædeſtinatione neceſſariò connecti. Quibus principiis voluntas generalis conditionata configitur. Cum res nótiſſima ſit, è Thomiſtis nullum hoc loco teſtem citabo.

Redeo ad S. Thomam, qui ſi quam Dei voluntatem de ſalute omnium ac ſingulorum admittit, ea certe non eſt alia, quàm antecedens; quæ ab eo nominatur, *velleitas*; quæque voluntatis generalis aſſertoribus nihil faveret: quamquam iſtamne Deo ineſſe propriè, an metaphoricè, exiſtimaverit, diſputant ejus interpre-

392 *Defensio Arnaldina,*
tes. Qui cum voluntatem ante-
cedentem in Deo propriè, non
metaphoricè, posuisse affirmant,
aliqua ejus testimonia proferunt.
Ab iis quoque qui negant, alia
proferuntur, è quibus illud po-
tissimum est, & apertissimum ex
opusculo 45. de præscientiâ &
prædestinatione cap 6. *Sciendum*
tamen est, inquit, quòd Deus di-
citur velle aliquid dupliciter. Uno
modo propriè, & sic dicitur velle
aliquid, cujus voluntas verè in eo
est, & quod ei complacet. Et hac
dicitur voluntas beneplaciti, quæ
semper in omnibus infallibiliter im-
pletur. Et de hac loquitur psalmus,
cujus paulò antè mentionem fe-
cerat: omnia quæcumque voluit,
fecit: & Isaias cap. 46. v. 10.
omnis voluntas mea fiet. Alio
modo dicitur velle aliquid meta-
phoricè, id est, per similitudinem,
quòd quòd ad modum volentis se ha-
bet in quantum præcipit, vel con-
sulit, prohibet, vel permittit aliquid.

Et hæc dicitur voluntas signi, quæ non semper impletur, de qua dicit Apostolus 1. ad Timoth. 2. 4. qui vult omnes homines salvos fieri: cum tamen omnes salvi non fiant, sed multi damnentur. De hac etiam dicitur Matth. 23. 37. quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis suis, & noluisti? Hæc ille, qui voluntatem beneplaciti Deo propriè inesse ait, voluntatem vero signi non aliter de eo dici, nec ei inesse; quàm metaphoricè: & ad hanc statim revocat celeberrimam Apostoli sententiam. Qui opuscula S. Thomæ edidit, initio observat istud ab Alvare bis citari in lib. de auxiliis, & à Thoma Campanella haberi pro certo & germano S. Thomæ factu, quem Daniel Lovaniensis Baccalaureus emendatum, correctumque ediderit sub nomine S. Thomæ unà cum Cajetani in ejusdem summam com-

394 *Defensio Arnaldiana*,
mentariis. Alia S. Thomæ loca
citantur, quæ quoniam non ita
aperta, manifesta que sunt, præ-
termitto.

CAPUT XXX.

De Bannesio.

Bannes Dominicanus sub ini-
tia controversiæ de auxiliis
floruit superiore sæculo vir non
minùs doctrinâ, quàm sanctitatis
celebris, quem S. Theresia vitæ
spiritualis ducem præcipuum ha-
buit & adiutorem. In primam
partem S. Thomæ q. 19. a. 6.
concl. 1^a probabiliter quidem &
salvâ fide admitti posse ait in di-
vinâ voluntate actum formalem &
*expressum respectû aliquorum bono-
rum, quæ quidem non sunt, sed
præcipiuntur à Deo ut fiant, vel ca-
dunt sub consilio.* Et mox. *Quem-
admodum ponimus in Deo formaliter
actum liberi arbitrii, qui est res-
pectû rerum ad extra, cujus tamen*

objectum formale non est aliqua res ad extra. Nulla enim ratio formalis divinæ voluntatis esse potest, nisi divina bonitas: ita etiam non erit inconveniens, ut idem actus respectu quarundam creaturarum sit velleitas, & desiderium ablatâ imperfectione. Ubi inprimis observanda est locutio Bannessii, probabile est quod potest defendi salva fide, quæ adhiberi non solet, nisi cum opinio nova, vel extraordinaria proponitur.

Sed quamvis id salva fide defendi posse concedat, contrariam tamen sententiam multò probabiliorē arbitratur. Multò probabilius videtur, inquit, quod in Deo non sit formaliter voluntas, quæ significatur hoc nomine, velleitas: sed sufficit quòd talis voluntas ponatur in Deo eminenter. Explicatur conclusio exemplo. Nam quemadmodum verificatur etiam de Deo illa maxima: omne agens agit in quantum est actu: quamvis crea-

396 *Defensio Arnaldina,*
tura, quarum Deus est auctor, non
sint in illo formaliter, sed eminenter : ita bonæ affectiones, quæ reperiuntur in hominibus, quarum Deus est causa, sunt etiam in Deo formaliter, vel eminenter. v. g. affectus hominis Christi, quo vult omnes homines salvos fieri, cuius Deus est causa, necesse est quòd sit in Deo formaliter, vel eminenter. Probatur ergo conclusio quantum ad priorem partem argumenti facti pro parte negativâ.

Quinque argumentis in ipso articuli limine voluntatem antecedentem Deo propriè non inesse probaverat : è quibus primum est, eam à S. Thomâ *velleitatem*, quæ est imperfectio, nominari. Secundum, eandem otiosam fore, & minimè sinceram, si Deo tribuatur, qui absolute & pro solo voluntatis arbitrio plurimos è regno excludere constituit. Tertium, Angelos quorum par est ac hominum ratio,

omnes Deum salvos nunquam voluisse, quibus nullâ exigente culpâ gratiam perseverandi negavit, quamquam si idem auxilium accepissent, non minùs perseverassent, quàm cæteri.

Quartum, voluntatem antecedentem, quia nihil in reipsâ ponit, non magis ad homines creandos, creatosque, quàm ad minimè creandos pertinere videri.

Quintum tam Deo inesse voluntatem antecedentem de æternâ malorum pœnâ, quàm de æternâ salute omnium ac singulorum: cum simpliciter & absolutè bonum sit, ut omnes salvos esse, ita & malos puniri. Postremum hoc tamen Deum voluntate antecedenti nequaquam velle, qui

apud Prophetam : *a Vivo ego*, ^{a Ezech. 33. 11,} inquit, *nolo mortem impii.* Ex quibus, ut pergit Bannes, *statim colligitur secunda pars, quia si non est in Deo formaliter talis voluntas, necesse est quòd sit eminens*

398 *Defensio Arnaldina,*
ter ; cum Deus sit causa illius in
Sanctis. Caterum argumenta facta
pro prima conclusione , tria produ-
xerat , sufficit ut probent , quòd illa
voluntas sit ponenda in Deo saltem
eminenter. Ex dictis sequitur , quòd
proportionaliter dicendum est quòd
respectu peccatorum , quæ Deus no-
let fieri , ponenda est in Deo nollei-
tas formaliter , vel eminenter.

Postea ad iudicis exemplum ,
quo utitur S. Thomas , & ex quo
videtur consequens , ut quemad-
modum in iudice verè & propriè
inest voluntas servandi hominis ,
ita quoque similis quædam de
salute omnium voluntas Deo
inesse videatur ; respondet com-
parationes nunquam convenire
in omnibus : istâ verò nihil signi-
ficari aliud , quàm & in Deo , &
in iudice voluntatem quamdam
antecedentem inesse , in Deo
quidem *eminenter* , in iudice *for-*
maliter ; cum Deus perfectissimus
sit ; & *velleitas* , quæ minimè est

efficax, sit quædam imperfectio. Ad testimonia Scripturarum, quæ divinam salutis & conversionis humanæ voluntatem significant; vel ad ea, quibus Deus mortem impii se nolle testatur, respondet hæc omnia de Deo meraphoricè dici, non propriè. Ad tertium denique argumentum de Christo, qui voluntate antecedenti omnes salvos voluisse dicitur; respondet id eum propriè voluisse ut hominem, non ut Deum.

Variis deinde subjectis interpretationibus sententiæ Apostolicæ: *septima*, inquit, *explicatio est elegantissima, & valde literalis. Scilicet Deus vult omnes homines salvos fieri. Id est, Deus vult & facit, ut justi velint & desiderent omnes homines salvos fieri. Verbi gratiâ paulus desiderabat salutem omnium hominum, & hoc ipsum postulat à fidelibus ut velint. Immo maximè ipse Christus Dominus,*

400 *Defensio Arnaldina,*
in quantum homo, habuit illam vel-
leitatem & desiderium, quod qui-
dem efficiebatur à Spiritu Sancto.
Hæc explicatio est D. Aug. L. 22. de
Civitate cap. 2. Ad quam confir-
mandam plurimas subjicit Scrip-
turarum sententias, quæ aliam
interpretationem non patiantur.

CAPUT XXXI.

De Estio.

Estius vir celeberrimus &
doctissimus, cujus magna
est apud Theologos omnes au-
ctoritas, superiori sæculo floruit
in Academiâ Lovaniensi primùm,
deinde in Duacensi, cujus præ-
cipuum Deus & ornamentum
fuit. Duaci mortuus est an. 1613.
ætatis septuagesimo. Tanta erat
ejus fama, dum viveret, ut in
Congregatione de Auxiliis co-
gnitores Romani eum non mo-
dò de quæstione Molinianâ con-
suluerint per literas, verùm etiam

sive Analytica Synopsis. 401
ejusdem scripta Romam deferri
curaverint, ut auctor historiæ de
Auxiliis l. 3. cap. 4. testatur.

In primum sententiarum dist.
45. §. 8. voluntatem anteceden-
tem & consequentem explicat,
ut S. Thomas.

Distinctione 46. §. 1. volun-
tatem beneplaciti semper imple-
ri pluribus scripturarum testimo-
niis probat & concludit; non
voluntatem signi, quæ sæpe vio-
latur & contemnitur: volunta-
tem antecedentem, si cum vo-
luntate beneplaciti conveniat;
impleri, sin minimè conveniat,
non impleri, v. g. inquit, *vult*
Deus voluntate antecedente omnes
homines salvare, sed ea voluntas
in illis solis impletur, quos salvare
vult voluntate beneplaciti.

§. 2. negat Deum absolutè,
seu voluntate beneplaciti velle;
vel instar hominum conari, op-
tare, niti, & quantum in se est
agere, ut omnes ad gloriam per-

402 *Defensio Arnaldina,*
veniant : Dei verò consilium &
voluntatem pravis hominum vo-
luntatibus impediri. Quæ opinio,
ut affirmat Estius , summæ Dei
potentiæ detrahit & beatitudini.
Neque enim potentissimus est,
qui quod vult , exequi non possit,
neque beatissimus , qui quod op-
tat non assequatur.

§. 3. quærit utrùm in Deo pro-
priè sit voluntas antecedens , ut
inest consequens : *id est, utrum*
actus his verbis significatus: vellem
omnes homines salvos fieri; sit in Deo
propriè, ac sine metaphora, sicut est
hic actus, volo Petrum salvum esse;
quomodo Mercator in periculo ma-
ris propriè habet utrumque hunc ac-
tum; vellem servare merces meas,
& volo eas projicere: an verò vo-
luntas ejusmodi tantum impropriè
& eminenter in Deo sit. Quod
idem quæri potest de voluntate an-
tecedente respectu aliorum bonorum,
quæ etsi non absolutè Deus velit,
precipiuntur tamen & consuluntur

sive Analytica Synopsis. 403
à Deo.... *Queritur ergo num &
horum voluntas antecedens propriè
sit in Deo.*

Respondet ita nonnullis vi-
deri : tum quia Scriptura sum-
mam Dei in universos homines
bonitatem commemorans , ma-
gis erit, nisi id admittitur, lu-
dificatio quædam, quàm amoris
divini declaratio ; tum quia, ve-
rè & propriè Christus habuit vo-
luntatem aliquam in salutem om-
nium ac singulorum hominum :
si enim aliquam habuit Christus
homo, cur non haberet Deus ?
tum denique quòd auctore S.
Thomâ omnes Deus salvos ve-
lit, ut Judex vult omnes vivere :
vera & propria est voluntas Ju-
dicis ; vera ergo & propria Dei.

*Ceterum, inquit, longè proba-
bilius sentiunt, qui negant in Deo
formaliter & propriè esse volunta-
tem antecedentem, cui voluntas
beneplaciti non respondeat ; id est,
voluntatem velleitatis nomine signi-*

404 *Defensio Arnaldina,*
ficatam : atque sufficere dicunt hu-
jusmodi voluntatem eminenter, si-
ve per tropum in Deo constitui ;
quomodo sunt in Deo ira, pœni-
tentia, & misericordia, & quæcum-
que bonæ affectiones, quæ ita in
hominibus sunt, ut imperfectionem
aliquam includant velut mutatio-
nem, passionem, defectum ; propter
quas imperfectiones necesse est vel
per eminentiam causalitatis, vel quo-
cunque alio tropo sermonis Deo tri-
buantur. Constat autem Deum in pio-
rum cordibus operari hunc affectum,
ut omnes velint salvos. Est igitur hu-
jusmodi affectus in Deo eminenter.

Contrariam sententiam plu-
ribus argumentis refellit. 1° quia
velleitas, quo nomine voluntatem
antecedentem appellavit S. Tho-
mas, imperfecta quædam est &
suspensa voluntas. 2° quia desi-
derium quoddam est minimè
efficax. 3° Quia otiosa est, &
sterilis; nec ullum proprium ef-
fectum habet. 4° Si Deus omnes

& singulos homines propriè vult
salvos esse : vult similiter Angelos
omnes esse salvos, quod tamen
Scriptura nusquam asseruit. Cu-
jus rei non alia videtur ratio ;
quàm quòd istâ locutione signi-
ficetur, non quid Deus propriè
velit, sed quid homines velle de-
beant; quidve pii Deo efficien-
te velint. Angelorum verò om-
nium ac singulorum salutem pius
nec optat, nec optare debet.
5° Propter eandem rationem
damnatos Deus salvos velle
non dicitur, qui ut hoc pii ve-
lint, non facit. 6° Voluntas ge-
neralis, si qua propriè est in
Deo, perpetua certè est & im-
mutabilis : pertinet igitur ad
damnatos, ut ad nos qui vivi-
mus. Quod tamen videtur ab-
surdum ; cum ne hoc quidem
pii velint, multò minùs Sancti
qui gloriâ perfruuntur, nec jam
propter statûs perfectionem om-
nes salvos esse volunt, nec orant

456 *Defensio Arnaldina*,
pro reprobis, nec ullâ in damna-
tos misericordiâ commoventur.
Hæc ille.

Respondet deinde ad singula
quæ obijciuntur. Ad primum,
Scripturam figuratis locutioni-
bus plenam esse, ut cum poeni-
tentia, ira, & aliis motus, vel etiam
membra humana Deo tribuun-
tur: nec propterea ludificari;
cum præsertim loca objecta &
amorem Dei in homines testifi-
cantia nihil exigant aliud, quàm
ut voluntas salutis humanæ gene-
ralis in Deo eminenter inesse di-
catur. Ad 2um quòd aliquando
extiterit ejusmodi voluntas in
Christo, qui & naturam nostram,
& nostras affectiones suscepit,
non idcirco consequens esse, ut
tribuenda sit Deo. Ad 3um denique,
comparationem in generali qua-
dam voluntatis antecedentis ra-
tione versari, non in modis om-
nibus: neque ex judicis exemplo,
quo S. Thomas usus est, magis

concludi posse; ergo ut in iudice, sic propriè inest in Deo voluntas antecedens: quàm illud; ergo ut voluntas antecedens in iudice cum aliquo motu animi, mutatione vel affectu conjuncta est, ita quoque in Deo conjungitur.

§. 4. Varias sententiæ Apostolicæ profert interpretationes; tertiamque Augustini, qua Deus omnes propterea salvos velle dicatur, quoniam efficit, ut hoc pii velint, maximè probat, & cæteris anteponit. *Est autem*, inquit, *hic sensus textui Apostolico conformis. Exhortans enim Apostolus fideles ad orandum pro omnium salute subjungit; quia hoc bonum est, & acceptum Deo; qui vult omnes salvos fieri, id est, vult ut omnium salutem desideremus, & hoc ipsum desiderium in nobis operatur. Unde rectissimè sequitur hoc pio desiderio impellente pro omnibus orandum esse. Confirmat etiam*

408 *Defensio Arnaldina,*
hunc sensum, quod non dicat Apostolus, Deum velle omnes salvare, & ad agnitionem veritatis perducere, sed omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire. Qui sermo magis pertinet ad declarandam voluntatem nostram, quam ex Deo habemus pro salute omnium, quàm voluntatem quæ propriè sit ipsius Dei. Nam Deus respectu electorum qui salvantur, non tam habet voluntatem, quàm velit eos salvos fieri, & venire ad notitiam veritatis, quàm quàm velit eos salvare & notitiam veritatis eis tribuere. Voluntas enim Dei quicquid propriè vult, ipsa per se operatur.

Sin obijciatur pium hominem nihil aliud velle oportere, quàm quòd Deum velle novit: omnes autem ac singulos Deum salvos nolle; idque à pio quoque non ignorari: eum ergo omnes ac singulos salvos velle non debere: Respondet pios neque velle, neque

que orare, ut omnes conjunctim salutem consequantur; sed ita generatim optare omnium salutem, & orare pro omnibus, ut ab orationibus suis excludant particulatim neminem, quia æternum Dei judicium de singulis funditus ignoratur.

Hanc quoque sententiæ Apostolicæ interpretationem probat, ut propterea Deus omnes salvos velle dicatur, quia externa quedam auxilia & media contulit humanogenери in universum, & multis in particulari, quibus ad salutem perducī possint, qualia sunt creatio hominis ad eum finem, qui est æterna felicitas; donum justitiæ ei in creatione collatum & propagandum in totum genus; naturale lumen rationis, & lex nature omnium mentibus inscripta; communis omnium Cæli & elementorum prædicatio; missio Apostolorum in totum orbem Terrarum; pretium sanguinis Christi per omnibus effusum,

atque omnino beneficium redemptionis nostræ per Christum ita omnibus expositum, ut Ecclesia non habeat præceptum, quo alicui genti aut personæ prohibeatur prædicare, vel ea quæ salutis sunt impedire; quin potius debeat illud omnibus proponere; omnesque, quantum in ipsa est, etiam infantes ad salutem per Christum adducere, quippe qui propitiatio est pro peccatis totius mundi, Joan. 2. Ita sentire ait Prosperum in responsione 1^a & 2^a ad object. Vincentianas: auctorem l. 2. de vocatione gentium cap. 1. 6. 7. & 8. Bonaventuram in 1^a dist. 46. q. 1. Ubi dum gratiam dicit omnibus offerri, gratiam oblatam intelligit, & exponit non de auxilio quopiam interno, quod omnibus præsto sit, sed de passione filii Dei, ac toto redemptionis nostræ beneficio, quod omnibus offertur eo modo quo diximus. Addit ei sententiæ favere proxima verba Apostoli, quibus creationis simul

& redemptionis nostræ beneficia
commendantur. Unus enim Deus
creator: Unus & mediator Dei &
hominum homo Christus, id est re-
demptor, qui dedit semetipsum re-
demptionem, græcè ἀντίλυτρον
id est pretium Redemptionis pro
omnibus, scilicet quoad sufficien-
tiam.

Idem mox subjicit voluntate
Dei sic explicatâ designari ordi-
nem causæ ad effectum aliquem.
Qui ordo, ut postea docet, vo-
luntatem beneplaciti quadam in-
cludit, cum ad media; volunta-
tem signi solam, cum ad finem
refertur.

Porro, inquit, quamvis dicta-
rum expositionum, septem produ-
xerat, unaquæque probabilitatis a-
liquid habeat, duæ tamen postre-
mæ, quas paulò antè explicui,
& quæ voluntatem generalem
prorsus excludunt; videntur ma-
ximè probabiles, ac cæteris omni-
bus præferendæ.

§. 5°. Illud Christi: *quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum Gallina congregat Pullos suos sub alas, & noluisti?* eodem modo interpretatur. Sic & §. 6°. alias complures Scripturæ sententias.

In Caput secundum prioris ad Timotheum easdem interpretationes profert, sextamque quæ est Augustini tertia, anteponit cæteris omnibus. *Quamvis ergo, inquit, Deus non velit omnes salvos facere, sed solos electos;* (& hæc ipsa est propositio, quam Estio, Arnaldoque communem cum gravissimis Patribus ac Theologis, noster Anonymus hæreticam esse definit) *vult tamen omnes salvos fieri, scilicet per nos & quantum in nobis est, dum precipit nobis ut omnium salutem queramus; & hoc ipsum studium ac desiderium in nobis operatur. Itaque secundum hanc dispositionem dicitur Deus omnes homines velle sal-*

vari, quia præcipit à nobis agi ut omnes salventur. Et aptissima est hoc intellectû probatio Apostoli. Mox subjicit septimam de voluntate signi externâ. Tum de duabus istis: has, ait, ut sensu commodas, & Apostolico contextui congruentiores, præ ceteris amplectimur & probamus, sextam maximè. Nam septima perinde potest singulis hominibus accommodari, velut amentibus, infantibus, &c.

CAPUT XXXII.

De Hesselio, & aliis sex.

Hic Theologos septem proferam, quorum sententias aliorum fide citare cogor, quoniam libros non reperio.

Hesselius Lovaniensis superiore sæculo Doctor, & Paulinarum Epistolarum interpres, tertiam sententiæ Apostolicæ explicationem Augustinianam amplexus est, ut Sylvius in 1. partem q. 19.

^{1.}
Hesselius.

4. 6. *quæritur* 3°. & Florentius de Cocq. tom. 1. *Tract.* 1. *cap.* 3. *sect.* 3: testantur. Hæc quoque ejusdem verba citant: *Volunt Sancti de quolibet homine sic vivente, ut sit salvus, non de omnibus hominibus simul; cum certum ipsis sit, quod non omnes salventur.*

II.
Cumel.

Franciscus Cumel, seu Zumel ex ordine redemptionis captivorum in primam partem q. 19. a. 6. de voluntate antecedenti salutis humanæ Bannesio, quicum conjunctissimus fuit, penitus assentitur. *Ambo enim, ut scribit Alvares L. 5. de Auxiliis divinæ gratiæ disput.* 34. n. 5. *dicunt quod actus conditionatus seu velleitas salutis humanæ, id est, voluntas antecedens, quam S. Thomas velleitatem appellavit; solum eminenter reperitur in Deo.* Ita Sylvius *suprà quæritur* 2° *Respondeo,* inquit, *cum Bannes & Cumel videri probabilius, quod voluntas antecedens non est in Deo formaliter*

& propriè, sed solum eminenter & per tropum.

Sylvius ibidem cum Bannesio & Cumele Navarettam Dominicanum conjungit; ejusque verba refert in eundem S. Thomæ articulum, controversiâ 8^a: *communior atque verior resolutio est, illam voluntatem non esse formaliter in Deo, sed solum eminenter.* Quibus verbis apertè significat Navaretta sententiam hanc, tum cum ipse scriberet, in plerisque Theologorum Scholis obtinuisse. Simile quidpiam testantes aliquos antea produxi.

III.
Navaretta

Cumeli, Navarettæ & Bannesio Basilium Legionensem adjunxit Gonetus tract. 4. de voluntate Dei, disput. 4. a. 3. *Hanc questionem, inquit, movemus contra aliquos recentiores Theologos, qui licet contra Jansenium doceant Deum velle omnes homines salvos fieri voluntate antecedenti; hanc tamen voluntatem asserunt non re-*

IV.
Basilus Legionensis.

Tom. 1.

416 *Defensio Arnaldina*,
periri in Deo propriè & formaliter,
sed metaphoricè tantùm, vel emi-
nenter, illamque non esse volunta-
tem beneplaciti; sed tantùm signi.
Ita Guillelmus Estius in 1. D. 46.
§. 3. & Basilius Legionensis 1. p. q.
6. Scholasticâ, cap. 12. Citans pro
hac sententiâ Alexandrum, Bona-
venturam & Scotum. Huic etiam
ut probabiliori ex Thomistis adha-
rent Bannes, Navaretta & Zumel.

v.
 Cœlius.

vi.

Cæsar Va-
 ninus.

a P. 104.

His accedunt alii duo, quo-
 rum meminit Franciscus Mace-
 do in lib. de mente Summi Pon-
 tificis Innocentii X. circa propo-
 sitiones Jansenii. *Addo,* ^a *inquit,*
Cœlium L. 2. Instit. c. 8. & L. 4.
c. 14. Cæsarem Vaninum exercit.
16. ubi hanc generalem erga omnes
Dei voluntatem, & commune ex
illâ gratiæ sufficientis auxilium mul-
tis argumentis impugnât: aitque
 „ se Scholasticorum distinctioni-
 „ bus hac super re nec assentiri,
 „ nec assensurum, donec sancta
 „ Ecclesia Romana Ecclesiarum

Mater eas confirmarit.

“

VII.
Driedo.

Cæteris Theologis, qui & omnem beneplaciti voluntatem semper impleri, & omnes Deum non aliter salvos esse velle asseruerunt, quàm voluntate signi externâ, Vasquesius^a Driedonem annumerat, ejusque librum de Concordiâ liberi arbitrii & prædestinationis i. p. c. 4. ad 2um testem producit.

^a In 1. P.
Disp. 83.
cap. 1.

CAPUT XXVIII.

De Sylvio.

Sylvius Duacensis Doctor, vir maximi nominis, qui Commentarios suos primùm edidit an. 1630. deinde an. 1641. in eâdem est sententiâ, in quâ Bannes, Cumel, Navaretta & Estius fuerunt.

In primam partem S. Thomæ q. 19. a. 6. explicatis duobus voluntatis divinæ generibus, quæ in Scholis maximè celebrantur,

418 *Defensio Arnaldina*,
voluntatem beneplaciti semper
impleri, idque ut credatur, Fi-
dem Catholicam exigere ex plu-
ribus Scripturarum testimoniis
concludit. Semper quoque &
eam impleri docet, quæ conse-
quens: non eam verò quæ signi-
ficatur, vel antecedens.

Quæritur
primo.

Mox negat Deum absolute
omnes salvos esse velle, citatque
suæ sententiæ testes Ambrosium,
Augustinum & Prosperum. Eos
qui dicunt Deum id velle quan-
tum in se est, vel si ipsi velint;
pluribus Augustini, Prosperi,
Bellarmini testimoniis statim re-
fellit. Addit & illud, conditio-
nem; *si velint*, frustra poni; quo-
niam Deus & *velle perficere ope-
ratur*: repugnare demum sen-
tentiæ & instituto Apostoli, qui
pro omnibus orari jubet. Sin
Deus omnes vult salvos esse,
quantum in se est, vel modò ve-
lint ipsi, frustra oratur pro om-
nibus qui quod suum erat fecit;

admonendi sunt homines potius, ut quia Deus suis partibus non defuit, ipsi quoque non desint suis: postremò, quod ineptè & ridiculè fingeretur, non sicut in hominibus, ita in Deo voluntatem, sive conatum esse, ut velit & quantum in ipso est nitatur, quò omnes ad gloriam perveniant: propterea verò quòd maxime optet eum non assequi, quod bonæ ejus voluntati resistent homines; hinc enim esse omnino consequens, ut Deus infirmus sit & miser, qui neque quod vult, id facere, neque quod optat, hoc consequi possit.

Quæstio secunda quam Syllivius proponit, ea est, an voluntas antecedens sit in Deo propriè. Ita quibusdam videri ait ob rationes quas dum de Estio dicebam, produxi. *Nihilominus*, inquit, cum Bannesio & Cumel respondeo videri probabilius, quòd voluntas antecedens non est in Deo

*Quæritur
secundo.*

420 *Defensio Arnaldina*,
formaliter & propriè, sed solùm e-
minenter & per tropum: quomodò
ira, misericordia, pœnitentia & si-
miles affectiones, quæ in hominibus
imperfectionem includunt, dicun-
tur esse in Deo; adeo ut Navaretta
controversiâ octavâ ad præsentem
» articulum scribat: communior at-
» que verior resolutio est, illam
» voluntatem non esse formaliter
» in Deo, sed solùm eminenter.

Sex deinde argumentis con-
clusionem suam confirmat Syl-
vius, iisdem fere omnibus quæ
jam erant ab Estio prolata. De-
nique sibi suffragari ait Scotum,
Bonaventuram ac Durandum,
quorum sententias representavi-
mus.

*Quaritur
tertio.*

Quæstione tertiâ varias exhi-
bet interpretationes verborum
Apostoli: *Deus vult omnes homi-
nes salvos fieri*: rejectâque volun-
tate conditionatâ, quam auctor
Commentarii Hieronymiani Pe-
lagius, & Ambrosiani Hilarius

Luciferianus induxerant, alias septem proponit: primam quidem *de Christo ac humanâ ejus voluntate, non quidem absolutâ & rationali, sed ea quæ vocatur desiderii & velleitatis*: secundam, ut omnes Deus salvos esse velle propterea dicatur, quòd ex universo genere hominum ad gloriam perveniant innumeri, qui quodammodò dici possint *omnes*. Tertiam Damasceni de voluntate antecedente: quartam Prosperi in 1. & 2. resp. ad obj. Vincentianas & auctoris L. 2. de Vocat. gentium de voluntate signi externâ: quintam, sextam & septimam Augustini.

Primam difficultate nequaquam carere ait, quod Apostolus de tempore præsentis loquatur: *absurdum autem videtur ejusmodi voluntatem Christo nunc in Cælo regnanti, sicut & spiritibus beatis tribuere, quorum omnium voluntas perfectè est conformis vo-*

422 *Defensio Arnaldina,*
luntati Dei: Secundam cum Apo-
stoli sententiâ generali non con-
gruere: scrupulo non carere ter-
tiam, ex quâ consequens esse vi-
deatur, ut damnatos etiam ac
Dæmones Deus salvos esse velit,
nec rationem idoneam ab Apof-
tolo reddi cur orandum sit pro
omnibus, *nisi concedamus, quod*
absit, etiam pro damnatis orandum;
scrupulum tamen tolli posse, si
voluntas antecedens explicatur,
ut à Bonaventurâ & Scoto ex-
plicata est, jungaturque senten-
tia Prosperi de externis quibus-
dam & communibus beneficiis:
quintam & sextam id habere in-
commodi, quòd vocem, *omnes,*
restringant, & sententiæ Petri,
nolens aliquos perire, difficiliùs
accommodari possint; utramque
tamen esse probabilem, si locus
Petri de solis electis intelligatur,
ut Beda intellexit. *Septima verò,*
quâ Deus omnes salvos esse vel-
le idcirco dicitur, quoniam effi-

cit ut hoc Sancti velint; *videtur omnium optima, ut ex supradictis colligi potest; sed à quâ non existimamus excludendam eam, quæ quarto loco fuit proposita de voluntate signi, sive de externis quibusdam & communibus beneficiis. Videantur hic Bannes & Estius in Comment. ad istum B. Pauli locum.*

Cætera Scripturæ loca, quæ ad voluntatem vel generalem, vel minimè efficacem adstruendam proferuntur, deinde exponit: ut est illud Matth. 23. *quoties volui congregare filios tuos & noluisti?* Quod cum Augustino sic interpretatur, ut Christus quotquot voluit collegerit, Judæis licet renitentibus. Sin verò quis ex loco Ezechielis 24. *mundare te volui, & non es mandata*, factum id non esse concludit, quod Dominus fieri voluisse dicitur: respondet hoc Dominum voluisse in piis hominibus quos ad Ju-

424 *Defensio Arnaldina,*
dæos miserat; aut voluisse voluntate signi externâ, quæ in præceptis, exhortationibus, miraculis, aliisque id generis auxiliis consistit, quæque per Prophetas omnibus exhibita Judæi contempserint. Ad eandem signi voluntatem refert quod Deuter. 32. & Esaie 48. de Deo populi salutem & conversionem optante legitur. Illud verò Christi apud Matth. cap. 18. *non est voluntas Patris ut pereat unus de pusillis istis*; vel illud 2. Petri 3. *nolens aliquos perire*, rectè intelligi ait de solis electis. Denique Ezech. 18. *dicitur Deus nolle mortem peccatoris, quia non vult eam nisi præsupposito peccato. Sicut enim neminem damnat, nisi propter peccatum, ita nullam damnare vult nisi propter aliquod ejus peccatum.* Ex hac Sylvii ut superiorum omnium sententiâ sequitur solos electos Deum salvos esse velle: reprobos propriè salvum esse

velle neminem, cum voluntas illa generalis pertinens ad omnes & singulos sive antecedens dicitur, sive signi non sit in Deo, nec de Deo dicatur nisi per metaphoram.

Hoc loco inprimis observari velim, quod in præfatione Sylvius ipse admonuit: hoc est, se, antequam in publicam lucem commentarios ederet, propter materiam de Auxiliis contendisse à Sede Apostolicâ, ut liceret e-
dere: sibi rescripsisse Nuntium Apostolicum, non licere antequam Congregationi Romanæ scripta exhiberentur: inter cætera verò exhibendum esse quicquid de voluntate Dei scripsisset, sive de illâ quæstione quæ in scholis agitari solet: *an omnis voluntas Dei semper impleatur*: de scientiâ mediâ, de decretis divinis, de prædestinatione & gratiâ efficaci. Hoc ab eo statim factum est, cujus opus accuratissi-

426 *Defensio Arnaldina*,
mè perlectum cum laudasset &
in omnibus probasset sacra Con-
gregatio, annuit demum ut quæ
de Dei voluntate, ac de cæte-
ris ab eo erant scripta vulgaren-
tur: solam quæstionem eam, in
quâ tractatur de Auxiliis, edi ve-
tuit, ne qua daretur aliis de re
eâdem scribendi occasio: Cardi-
nalis Millini ad Archiepiscopum
Patracentem in Belgio nuntium
literas eadem, quæ nòs antè ex
Sylvio narravimus, testantes vide
ibidem. Ex quibus facilè intelli-
gitur, quænam tùm esset sive
Romæ, sive Duaci de novo
illo dogmate quod Anonymus
historiæ Jansenianæ Scriptor &
Abbas *inter Germanos præstantissi-
mus* invehere conantur; & triùm
in Academia Duacensi Professo-
rum, à quibus approbatus est
Sylvii liber, & Romanæ Congre-
gationis opinio: quodve judi-
cium de decretis illis Dei *ineffi-
cacibus*, quæ à Sylvio, ut ab aliis

Data sunt

Literæ Ro.

23. Jan.

1627.

omnibus quos citavi, rejecta sunt, ab Abbate Germanico velut certissima Fidei Catholicæ præsidia jam proferuntur.

CAPUT XXXIV.

De Gilberto Mauguino.

Gilbertus Mauguin in supremâ Monetarum curiâ Parisiensi curiâ præses, vir doctus ac pius, nihil ab his dissensit.

In præclaro opere *vindiciarum prædestinationis & gratiæ*, quod editum est Parisiis an 1650. idemque approbatum à quatuor Doctoribus Sorbonicis, Gothescalcum egregiè vindicat à calumniis Hincmari; Gothescalcanae sententiæ capita omnia tuetur, uti Catholica & veterum doctrinæ consentanea, è quibus erat præcipuum illud: *a omnes quos Deus vult salvos fieri sine dubitatione salvantur: nec possunt salvari, nisi quos Deus vult salvos fieri: nec*

a Mauguin. tom. 2. p. 4.

428 *Defensio Arnaldina,*
est quisquam, quem Deus salvari
velit, & non salvetur, quia Deus
noster omnia quaecumque voluit fe-
cit. Ergo omnes & omnes debere
intelligi, id est, omnes qui salvan-
tur, de quibus dicit Apostolus:
qui vult omnes homines salvos
fieri: & omnes qui non salvantur,
quos non vult salvos fieri. Capitula
Carisiaca, in quibus Gothescal-
canum, sive potius Fulgentia-
num hoc respuitur, ipse passim
respuit, rejectaque asserit & re-
futata ab illustrioribus plerif-
que Galliarum Episcopis: Va-
lentina laudat in quibus Hinc-
mariana damnantur. a Catholi-
cam veritatem capitulis quatuor
Hincmarianis labefactatam propu-
gnari ait in prudentii Trecentis E-
pistolâ tractoriâ, in quâ exigitur
ut Episcopus Parisiensem desi-
gnatus Aeneas credat atque confi-
teatur Deum omnipotentem omnes
quoscumque vult salvare, & nemi-
nem posse salvari ullatenus, nisi

a *Ibidem*
p. 278. &
280.

*quem ipse salvaverit : omnes autem
salvari , quoscumque ipse salvare
voluerit. Ac per hoc quicumque non
salvantur , penitus non esse volunta-
tis illius ut salventur dicente Pro-
phetâ : omnia quæcumque voluit “*

*Dominus fecit in Cœlo & in Ter-
râ , in Mari & in omnibus abyssis. “*

*Quam epistolam in Concilio Se-
nonensi approbatam esse Mau-
guinus pluribus concludit ; & in-
ter cætera , quia ^a doctrinam in*

hac Prudentii tractoriâ expressam , *a Ibidem
p. 281.*

*veram & germanam esse Sancto-
rum Patrum & totius Ecclesiæ do-
ctrinam ; testimoniis supramemora-
torum omnium Patrum probaverat
scriptis suis Prudentius , quæ tunc
omnium Provinciae suæ Episcopo-
rum terebantur manibus. Et quia
doctrina illa S. Scriptura veritate
& Sanctorum Patrum auctoritate fir-
mata , aliquomodo suscepta & con-
firmata fuerat ab iisdem Provinciae
Senoniae Episcopis , qui anno 849. in
Concilio Parisiensi cum aliis con-*

430 *Defensio Arnaldina,*
senferant , ut Prudentius librum
suum mitteret ad Hincmarum &
Pardulum. Mitto infinita id ge-
neris quæ in toto opere passim
reperiuntur. Quid de gratiâ per
se efficaci, de gratiâ minimè com-
muni omnium sentiat auctor in
veterum doctrinâ versatissimus,
passim aperit ipse ; sive Gothes-
calcum vindicat, sive Prædesti-
natianam fabulam refellit.

Non alios deinceps citabo Au-
gustinianæ doctrinæ testes quam
qui vel scripsere , vel quorum
scripta post decretum Innocen-
tianum prodierunt.

CAPUT XXXV.

De Francisco Macedo & Hugone
Mathoud.

FRANCISCUS Macedo Francis-
canus, qui in Apologiâ Car-
dinalis Norisii , quod alio loco
jam observatum est, laudatur uti
in Augustini lectione versatissimus ,

an. 1653. Librum edidit de mente summi Pontificis Innocentii X. circa propositiones Jansenii. In conclusione 14. sic exprimit Augustini doctrinam : *Deus non habuit generalem voluntatem antecedentem inefficacem salvandi omnes: nec is sensus est loci Pauli*, Deus vult omnes homines salvos fieri, *sed tres alii quos Augustinus & Prosper & Fulgentius tradiderunt.* Adscribuntur ad marginem ea loca, quæ nos antè partim repræsentavimus, partim indicavimus, in quibus Pauli sententia solis electis accommodatur, & ideo præsertim accommodatur, quòd Dei omnipotentis voluntas inanis & irrita esse non possit.

Quamobrem cum addit Macedo in conclusione 15^a *Deus circa electos habuit voluntatem efficacem : circa quosdam ; quibus aliquot media inefficacia preparavit, habuit inefficacem : circa plurimos,*

432 *Defensio Arnaldina*,
negativè, derelinquendo se habuit:
nullo actu voluntatis usus: de so-
 lâ voluntate signi intelligendus
 est. quæ quidem voluntas vera
 & propria est, si ad media; me-
 taphorica tantummodò & exte-
 rior, si ad finem referatur. Ita
 Macedo sensisse concludimus ex
 aliis ejusdem libri locis, ubi Gre-
 gorium Ariminensem, à quo vo-
 luntas de salute reproborum pa-
 lam & distinctè rejicitur, appel-
 lat Augustini, in ea quæstione
 quæ de voluntate generali est,
 interpretem fidissimum. Adjun-
 git postea Remigium sive potius
 Haimonem, Anselmum, Fulgen-
 tium, Prosperum, Prudentium
 Tricassinum, Lupum Servatum,
 Florum & alios, quos ut senten-
 tiam Apostolicam de electis in-
 terpretari notum est, non de re-
 probis (hos enim Deum salvos
 esse velle negant) ita cum Au-
 gustino convenire testatur.

P. 102.

P. 103. &
 104.

Omnibus principiis & con-
 clusionibus

clusionibus Augustinianis subijcit
Macedo : *hec est vera & genuina*
Augustini mens, cujus quot sunt
sententiae, totidem à me conclusio-
nes conceptae ac expressae sunt. Si
quis censor aut ullam Augustini ne-
get esse, aut falsam, cum ejus sit,
esse affirmet : ei recipio quamcum-
que designet, eam & omnino Au-
gustini esse : & falsam non esse,
summorum Theologorum judicio, à
me monstratum iri. Unde nullam
earum uti scribitur, vel improbatam
fuisse antea, vel deinceps impro-
bandam à Sede Apostolicâ fore,
haud temere dixero. Quibus ver-
bis docet conclusiones omnes
quas ex Augustini libris college-
rat, sibi & Augustinianas & veras
videri.

Hugo Mathoud Benedictinus
Pullum ^Vedidit Parisiis an. 1655.
cum observationibus quas tres
Doctores Sorbonici comproba-
verunt. In his p. 300. & 301. Pul-
lum ab hodiernis sententiae Pau-

434 *Defensio Arnaldina*,
linæ Commentariis multum dis-
sensisse scribit; nec alias eum
interpretationes secutum esse,
quàm quæ & Augustino & vete-
ribus plerisque placuerant. Plu-
ribus deinde citatis veterum tes-
timoniis in eandem sententiam
concludit cum Ecclesia Lugdu-
nensi, *in his omnibus*, hoc est in-
terpretationibus Augustinianis
tribus & *veram omnino & salu-
brem intelligentiam esse. Hæc au-
tem omnia*, inquit, *pro rei digni-
tate & in gratiam Pulli*, cui *ve-
ritas hæc cordi fuit*, dicta sunt. Ita
significat Augustini sententiam
abs se probari, quam & tot col-
lectis undique Patrum testimo-
niis confirmavit, & veritatem
appellavit.

CAPUT XXXVI.

De Fromondo.

Fromondus Lovaniensis Do-
ctor; cujus opus Posthu-

num in omnes Pauli Epistolas
Lovanii prodiit an. 1663. & jam
omnium manibus teritur; senten-
tiæ Paulinæ primam interpreta-
tionem Augustinianam cæteris
omnibus anteponit. Hæc enim
habet in primam ad Timotheum
2. 4. qui omnes homines, *non om-
nes omnino*, inquit, *sed quicumque
salvantur*, sicut interpretatur Au-
gustinus cap. 8. de prædest. Sanct.
& alibi; item discipuli ejus S. Pro-
per, Fulgentius, Anselmus &c.
Vult voluntate beneplaciti, seu ef-
ficaci, salvos fieri, salute eternâ, &
ad agnitionem veritatis Evange-
licæ, quæ est medium, quo perveni-
tur ad salutem; venire per fidem
in Christum. Subjicit Augustini
posteriores duas; tum aliam de
voluntate conditionatâ; quam
repugnare ait & efficaciæ gratiæ
quæ dat velle; & instituto Apo-
stoli, qui pro omnibus orari jubet.
*Si enim omnes habeant omnia ne-
cessaria ex parte Dei, & solum jam*

436 *Defensio Arnaldina,*
pendeat ab humana voluntate quòd
salventur, aut non; quid opus est
orare Deum pro ipsis, ait sepe Au-
gustinus, cum potius homines so-
lum sint adhortandi ut velint,
quando quidem illam voluntatem
à se habeant, non à Deo parante
ipsis velle? Quintam addit Da-
masцени de voluntate anteceden-
te, quam Deus antecedenter ad præ-
visionem peccati ex se & ex inclina-
tione sue pietatis concepit, volendo
naturam humanam in primo homi-
ne condere ad beatitudinem eternam
& dando ei gratiam sufficientem
ad illum finem, per quam salvari
posset si vellet, utendo eâ & red-
dendo illam efficacem per liberi ar-
bitrii flexum & determinationem.
Non vult tamen jam efficaciter vo-
luntate consequenti post peccati ori-
ginalis & actualis prævisionem;
omnes omnino salvos fieri, quia
vult in quosdam justitiam exercere.
Sic ille voluntatem anteceden-
tem interpretatur, nihil ut diffe-

rat à voluntate Creatoris, quam
ut non improbabilem & ad con-
ciliandas Patrum inter se dissiden-
tium sententias idoneam Remi-
gius Lugdunensis invexit, ut a-
lio in loco observavi. Ultimam
deinde subjungit *de voluntate non
beneplaciti sed signi, quæ consistit
in preceptis, consiliis & mediis ex-
ternis salutis quæ omnibus propo-
nuntur.* Quam interpretationem si-
lam amplectitur Cajetanus. Et Bel-
larminus L. 2. cap. 3. de gratiâ &
libero arbitrio ait Apostolum solum
significare, quod Deus neminem im-
pediat à salute, immò remedia &
auxilia pro omnibus in commune
instituerit, ut predicationem Evan-
gelii & Sacramenta, quæ voluit om-
nibus esse communia. Quo etiam
in loco Bellarminus voluntatem
antecedentem & voluntatem be-
neplaciti mox inter se se oppo-
nit.

*Omnes hæ interpretationes, in-
quit Fromundus: sunt probabiles,*

Et quæ sequuntur omnibus applicari possunt, sed elegimus primam, quia eam discipuli S. Augustini magis sequuntur: Et licet prima fronte non videatur esse tam liquida, tamen Bellarminus L. 1. c. 22. de justificatione ait eam aptissimâ similitudine ludimagistri illustratam ab Augustino. Deinde sic oportet interpretari Scripturas, ne interpretatio unius alteram evertat; unde cavendum est, ne hic Apostoli locus pugnet cum electione prædestinatorum ex massâ damnationis sine prævisis meritis. Ita ille Augustinianam interpretationem cæteris omnibus præferens apertè docet non omnes omnino Deum salvos esse velle voluntate beneplaciti, sed eos quicumque salvantur, nec aliud significare Apostoli sententiam.

CAPUT XXXVII.

De aliis recentioribus nonnullis.

Superioribus Addam duos;
 tresve recentiores Theologos. 1. Florentius de Cocq.
 Primus erit Florentius de Cocq.
 ex ordine Præmonstratensi, qui
 Theologiam suam edidit an.
 1682. nunc omnium manibus tri-
 tam. Tom. 1. tract. 1° cap. 3. sect.
 3. p. 65. explosâ voluntate condi-
 tionatâ velut absurdissimâ, & cæ-
 teris sententiæ Apostolicæ inter-
 pretationibus rejectis, veriore,
 inquit & planiorem hujus loci in-
 terpretationem nobis antè suppedita-
 vit S. Augustinus: adeo ut omnes
 homines Deus velit salvos fieri,
 quatenus nullus salvus sit, nisi Deo
 volente salvetur. Et mox. Equè
 veram & solidam expositionem af-
 fert idem Doctor Enchiridii 103. ubi
 ait: per omnes intelligamus totum
 genus humanum per quascumque
 differentias temporum distributum,

440 *Defensio Arnaldina,*
Reges, privatos, nobiles &c. Ad-
dit ita sentire Prosperum & cla-
rissimè Fulgentium in L. de In-
carnat. & gratiâ, quo in loco
solos electos Deum salvos esse
velle docet apertissimè. Neque ob
aliam cavam Augustinus tres in-
terpretationes suas induxit, quâ
ut sententia Apostoli solis electis
accommodaretur, & nulla in Deo
putaretur esse voluntas inanis &
minimè efficax. *Conformiter ergo*
ad has præcipuè duas ultimas expo-
sitiones intelligi potest prædicta A-
postoli sententia, uti etiam hæc 2.
Petr. 3. ubi de Deo dicitur: nolens
aliquos perire; sed omnes ad pœ-
nitentiam reverti: & hæc Ezech.
33. nolo mortem impii id est nisi
posito peccato. Sin quis omnes vult
simpliciter intelligere solos electos,
concludo, inquit, cum Bellarmino
serm. 2. de grat. c. 8. ubi ait: cre-
dimus Deum absolutâ voluntate
velle salvare multos tum parvu-
los tum adultos: & absolutâ vo-

luntate alios non velle salvare
tum parvulos, tum adultos. P. 63.
Florentius de Cocqrejecerat in-
terpretationem usitatam apud
Theologos *de voluntate Dei non*
absolutâ, sed desiderii tantum &
velleitate, ut parum consenta-
neam *Apostolo*, qui dicit, Deus
vult, *non autem* vellet omnes sal-
vos fieri. Mox p. 64. opinionem
Pelagii in commentario Hiero-
nymiano, auctoris Pelagiani in
carmine de Providentiâ apud
Prosperum, Ambrosiastri, Julia-
ni & Fausti sic verba Apostolica
interpretantium ut omnes Deus
salvos velit, *si vocationi Dei con-*
sentire voluerint, velut absurdif-
simam explodit. ex quibus effi-
citur voluntatem Dei quam A-
postolus expressit absolutam esse,
non conditionatam. Voluntas
Dei absoluta semper impletur, ut
in ipso sectionis initio docet :
ergo ex ejus verbis & principiis
consequens est, ut *omnes*, quos

442 *Defensio Arnaldina*,
Deum Apostolus salvos fieri velle
ait, non alii sint, quàm electi,
in quibus solis voluntas Dei de
salute hominum impletur.

Cardinalis
Lauræa.

Sequitur Cardinalis Brancatus
de Lauræa, cujus tria opuscula
de prædestinat. & gratiâ Romæ
prodierunt an. 1687. Observat
ille in primo Semipelagianos,
qui Deum, quantum est in se,
omnes salvos velle existimant,
sententiam Apostolicam crebrò
obicere, ut inter cæteras eorum
querelas, hæc ipsa, quæ est de
voluntate generali ab Augustino
rejecta, præcipuum quemdam
locum habere videatur. *Sed Au-*
gustinus, inquit, *& cum eo omnes*
ejus sequaces aliter exponunt Pau-
li locum, ita quòd verum sit,
quod ex massâ perditionis Deus
non omnes elegerit, salvosque
voluerit, sed aliquem determi-
natum numerum ex illis omnibus
lapsis. Pro quo declarando dico se-
cundùm S. Augustinum, & ut puto

veritatem ; dictum illud Pauli : Deus vult omnes homines salvos fieri : non intelligitur de omnibus omnino hominibus , sed vel de singulis generibus , seu statibus atque conditionibus hominum ; vel de omnibus iis qui salvantur ; seu ut dicitur de singulis generibus , non de singulis generum &c.

Denique Cardinalis Norisius Cardinalis Norisius in vindiciis Augustinianis. p. 223. & 224. Petavio, Vasquesio & aliis Augustinianis interpretationes rejicientibus non modò loca in quibus maximè constituuntur , ut Epistolam ad vitalem , Enchiridii caput 103. & L. de corrept. & gratiâ caput 14um opponit ; verùm etiam & Ecclesiam Lugdunensem in L. de tribus Epistolis cap. 26. & 24. approbantem , & Bonaventuram à quo *bonæ* appellantur.

CAPUT ULTIMUM

& totius Libri Conclusio.

Patres gratiæ divinæ defensores præcipuos, & clarissimos omnium ætatum Theologos vel Augustinianam verborum Apostolicorum interpretationem cæteris reiectis approbantes audivimus, vel divinam de salute humanâ voluntatem sic explicantes, ut de veritate propositionis Arnaldinæ conveniant.

Arnaldus dixit in *Analyfi*: *de his etiam solis electis intelliguntur ab Augustino in L. de corrept. & grat. cap. 14. ejusdem Apostoli verba*: Deus vult omnes homines salvos fieri: *id est omnes prædestinatos, quia omne genus humanum in eis est, cum in utroque sexu, ex omni gente, gradu, ætate & conditione salventur. Quòd si Deus omnes omnino homines vellet salvos fieri, omnes omnino salvarentur,*

sive Analytica Synopsis. 445
*quia volenti saluum facere nullum
hominum resistit arbitrium.*

Ad hæc Anonymus reprehensor : *inter ceteras veritates , quas
Augustinum è scripturis expressisse
docet Arnaldus in Analyfi suâ ,
numerat istam : de his etiam solis
electis intelliguntur ejusdem A-
postoli verba : Deus vult omnes
homines salvos fieri : id est , om-
nes prædestinatos. Cum exceptio
sit generalis ; ergo Deus , & idcirco
Christus , nullum unquam è repro-
bis voluit ad gloriam provehere.*

Hist. s.
Prop. P.
473.

Omnes quotquot antea pro-
duximus , Patres quindecim , vel
potiùs 26. Theologi 34. aut 35.
hoc est , Scriptores Ecclesiastici
plusquam 60. cum Arnaldo con-
sentiunt. Nam vel Apostoli verba
de solis electis interpretantur &
de aliis intelligi vetant : vel ali-
quam è tribus interpretationibus
Augustini simpliciter proferunt ,
& Augustiniano voluntatis Dei
semper invictissimæ , & in om-

446 *Defensio Arnaldina,*
nibus efficacissimæ principio cō-
muniunt, quod est reprobos om-
nes excludere: vel voluntatē
antecedentem negant inesse in
Deo propriè, quòd omnis Dei
voluntas semper impleatur: ut
Bannes, Cumel, Estius, Nava-
retta & Sylvius: vel docent om-
nes Deum salvos esse velle vo-
luntate externâ signi & meta-
phoricâ, solos electos voluntate
beneplaciti, quæ sola in Deo est,
eademque semper efficax: vel
omnes propterea Deum salvos
velle dici aiunt, quòd antece-
dentia quædam ad salutem con-
ferat omnibus, non quòd salu-
tem ipsam velit. Ita Alensis, Bo-
naventura, Durandus, Scotus,
aliique, è quibus nonnulli à no-
bis commemorati sunt, præter-
missi complures alii; ex quorum
sententiâ conficitur Deum qui-
dem antecedentia ipsa velle, quæ
ut à pluribus explicantur, exter-
na quædam sunt auxilia, vel fa-

cultates naturales, ut ad æternam beatitudinem referuntur primæ-
vâ conditione originis: solos ve-
rò electos salvos propriè velle,
quæ est Arnaldina propositio.

Sed quid plura? Et Abbas Ger-
manicus, & Vasques Arnaldum
suis sententiis absolvunt: iste
dum Augustinum verba Aposto-
lica nuspiam interpretari ait de
voluntate beneplaciti & propriè
dictâ erga omnium salutem, sed
tribus duntaxat modis, qui ad
voluntatem generalem exclu-
dendam omnino pertineant. Ne-
que enim Augustinus suas inter-
pretationes tres aliam ob causam
invexit, totve Scripturarum tes-
timoniis voluntatem Dei semper
esse efficacissimam, nec aliquan-
do inanem & irritam esse posse
adstruentibus communivit, quàm
ut Apostoli verba solis electis con-
venire intelligerentur: ille eadem
ab Augustino cum sæpissimè in
suis scriptis omnibus, tum præ-

448 *Defensio Arnaldina,*
 fertim in Libro de corrept. &
 gratiâ ad solos electos accommo-
 dari concedit : quod est Arnal-
 dum absolvere , qui in Synopsi
 Analyticâ Augustinianam Libri
 de correptione doctrinam expo-
 suit, non suam; ideoque repre-
 hendendus tantummodò, si ve-
 ros Augustini sensus sincerè non
 expressit, ut laudandus contrà si
 sincerè & fideliter expressit. Sed
 audiendus est Abbas in suâ ad
 Benedictinos Epistolâ. *Jansenium*
ipsum, inquit, novæ editioni præ-
sidere, & quid in singulis quibus-
que locis observandum sit, quid ve-
omittendum designare diceres: ve-
retur ille inprimis, ne ea Augus-
tini loca observentur, è quibus re-
probos Deum salvos esse velle con-
cludunt Catholici. Mox prolatis
 octo testimoniis, quorum tria de
 voluntate generali, explicuimus :
 reliqua verò quinque nihil adsū-
 mum significant aliud, quã quod
 concessum semper est, & à ne-

P. 18. &
 seq. edit.
 Colon.

mine jam negatur, Christum pro omnibus mortuum esse: quāquam non eodem modo. Nam pro omnibus ac singulis passus rectè dicitur, ut Prosper docet, Vasques ipse, propter naturam & causam communem quam suscepit: propter magnitudinem quoque & potentiam pretii, quod per se se sufficit omnibus ac singulis. Pro justis verò ac presertim pro electis singulari quādam ratione mortuus est. Augustini loca, ut maximè urgantur, modum illum communem mortis Christi ad summum exprimunt, nihil amplius. Queritur tamen suo more declamator ineptissimus, quòd Benedictini Theologos Lovanienses imitati nullam de voluntate generali notam ad marginem adscripserint. *Janse-
niani*, inquit, *ea sola Augustini* *Ibidem p.*
loca diligentissimè observari exop- 23.
tant, in quibus de voluntate effi-
caci salutis electis dande agitur,

450 Defensio Arnaldina,
ut Lector in iis inhaerens non aliam
Dei de salute humanâ voluntatem
apud Augustinum extare sibi per-
suadeat, quàm efficacissimam, hoc
est eam, quæ solis electis gloriam
preparavit. Ut vobis notum est
novatorum consilium, ita ardore
incredibili loca omnia indicatis, in
quibus maximè insistent & alios
quoque volunt insistere: vestrum-
que in eorum partes studium nul-
lis circumscribitur terminis. Quis
non obstupescet, nec admirabitur
infinitam annotationum vestrarum
multitudinem, quoties gratia Doc-
tor Augustinus verba Apostoli; Deus
vult omnes homines salvos fieri;
de solis electis interpretatur? ut cum
ad caput 14. Libri de correptione
& gratiâ, in quo eadem Apostoli
verba de solis electis explicantur,
Enchiridion cap. 103. Librum 22. de
Civit. cap. 1. & 2. L. 4. contra Ju-
lian. cap. 8. consuli præcipitis, quasi
nihil apud Augustinum occurrere-
& gravius & lectoris attentione

sive Analytica Synopsis. 451
dignius. Quis ergo non offen-
datur, Molinista præsertim, si
aliquod sectæ suæ studium ha-
bet? Cætera eodem stylo perse-
quitur declamator quæ aliqua
jam ex parte produxi. Sed quod
unum hoc loco probare consti-
tueram, Arnaldi propositionem
absolvit. Si enim Augustinus cap.
14. Libri de Correptione & Gra-
tia sententiam Apostolicam de
solis electis intelligit, ut confi-
tetur Abbas, potuit ergo Arnal-
dus summam capitis 14. confi-
ciens id indicare; potuit cum
Augustino dicere: *ita dictum est,*
omnes homines vult salvos fieri,
ut intelligantur omnes prædestinati,
quia omne genus hominum in eis
est: potuit cum eodem scribere
Deo volenti salvum facere nullum
hominum resistit arbitrium: potuit
paucis verbis contrahere funda-
mentum interpretationis Augus-
tinianæ: *non est itaque dubitan-*
dum voluntati Dei, ^a qui in Cælo ^a *Pf. 134.*
6.

452 *Defensio Arnaldina,*
& in Terrâ omnia quæcumque
voluit fecit, & qui etiam illa
a quæ futura sunt fecit, huma-
nas voluntates non posse resistere,
quominus faciat ipse quod vult:
quando quidem etiam de ipsis ho-
minum voluntatibus, quod vult,
cum vult, facit.... sine dubio ha-
bens humanorum cordium quo pla-
cet inclinandorum omnipotentissi-
mam potestatem. Antijansenianis
locâ ista vehementer displicere
scimus, ab iisque tanquam Jan-
senianos infamari qui doctrinam
eamdem lectorum oculis expo-
nunt. Sed minimè miror: Au-
gustinus à Pelagianis, Semipe-
lagianisque velut Manichæus in-
famatus est: cur mitius jam ha-
berentur ejus discipuli, cum præ-
sertim Semipelagianus tumor
nondum resederit, neque in tan-
to superborum hominum nume-
ro facilè residere posse videatur?
Cur verò Augustinus, cur re-
liqui deinde Patres, & clarissimi

2ª Isai. 45.
secundum
lx.x.

temporum omnium Theologi voluntatem generalem excluderint, fecerunt inprimis innumerabiles Scripturarum de voluntate Dei semper efficacissimâ sententiæ: ut Ps. 134. 6. *omnia quaecumque voluit Dominus fecit in Cælo, & in Terrâ, in Mari & in omnibus abyssis.* Isaïæ 46. 10. *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Ibidem c. 14. 24. *Juravit Dominus exercituum dicens, si non ut putavi, ita erit; & quomodò mente tractavi, sic eveniet.* In eodem capite v. 27. *Dominus exercituum decrevit, & quis poterit infirmare?* Cap. 55. 11. *Verbum meum, quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed faciet quaecumque volui.* Ecclesiastis 8. 3. *Omne quod voluerit faciet.* Dan. 4. 31. *Quia potestas ejus potestas sempiterna, & regnum ejus in generationem & generationem...* Juxta enim voluntatem suam facit tam in virtutibus Cæli, quàm in habi-

454 *Defensio Arnaldina,*
tatoribus Terræ, & non est qui re-
sistat manui ejus; & dicat ei: qua-
re fecisti? Job 23. 13. Nemo potest
avertere cogitationem ejus, & a-
nima ejus quodcumque voluerit,
hoc fecit. Esther 13. 9. Domine Rex
Omnipotens, in ditione enim tuâ
cuncta sunt posita, & non est qui
possit tuæ resistere voluntati, si de-
creveris salvare Israël. Et 14. 12.
Domine Rex Deorum, & universæ
potestatis: tribue sermonem compo-
situm in ore meo in conspectu Leo-
nis; sic Regem appellat; & trans-
fer cor illius in odium hostis nostri.
Ac meritò quidem id postulat à
Deo, cum proverbiorum 21. 1.
legatur: sicut divisiones aquarum,
ita cor Regis in manu Domini, quo-
cumque voluerit inclinabit illud.
Denique Rom. 9. 19. voluntati
ejus quis resistit? Ut alia id generis
plurima omittam, quæ apud eos
quos citavimus citata reperias.

Quoniam ergo omnem Dei
voluntatem semper impleri, ne

que ejus decreta infirmari posse Scriptura testatur, idcirco Patres, Theologique quamplurimi voluntate generali exclusâ sententiam Apostolicam de solis electis intelligi voluerunt, ne quid frustra & inaniter velle crederetur Omnipotens.

Unum fere est quod obijci possit, esse aliquas in Deo voluntates, quæ suspensæ quodammodo sint, & ex conditione externâ veluti pendere videantur: quæque conditione positâ semper impleantur, minimè positâ non impleantur. Quid si ergo voluntatem generalem ex conditione externâ pendere dicamus, an id ullâ ex parte superiora Scripturæ testimonia labefactabunt?

Nihil necesse est in eam nos quæstionem ingredi, quæ ad id quod hoc loco potissimum agimus, planè est inutilis. Sint ejusmodi voluntates in Deo, ut quibusdam placet, nullæ in eo

sint nisi absolutæ, ut videtur aliis: constat conditionem, si qua hîc objiciatur, aliam non esse, quàm voluntatem humanam; ut omnes Deus propterea salvos velle dicatur, quoniam hoc quidem vult ipse, si nos quoque, ut par est, & salvi esse, & præceptis satisfacere volumus. Sed tamen si verum est eos præceptis satisfacere, qui volunt satisfacere; & salvos fieri, qui hoc plenè & constanter volunt: conditionem tamen ipsam Deus ponit, *qui operatur in nobis velle & perficere pro bonâ voluntate*, ut Apostolus Philipp. 2. 13. docet. Neque hoc in omnibus, sed in iis quibus justitiam, regnumve ab æterno præparavit. Nam ut idem testatur Rom. 9. 18. *cujus vult miseretur, & quem vult indurat: & tanquam figulus ex eâdem massâ perditâ pro arbitrio facit aliud vas in honorem, aliud in contumeliam.* Ita quoniam conditio tota

ex singulari Dei beneficio pendet, hoc est, ut probat sanior Theologorum pars, ex gratiâ per se efficaci, quâ positâ semper ponitur, & quâ minimè positâ numquam ponitur; consequens planè est propositionem hanc: *Deus vult si volumus*: & istam, *Deus vult si revera vult*: in idem incidere; quia si vult, volumus; nec volumus, nisi ipse prior velit. Voluntatem conditionatam de salute omnium ac singulorum, quæ à Pelagianis, Semipelagianisque magno conatu adstruebatur, cum pluribus Scripturæ testimoniis, tum exemplo parvulorum, parentibus licet, ministrisque nihil negligentibus, ante acceptum baptismam morientium Augustinus, Prosper, Fulgentius, ac Theologi plerique confodiunt.

Cum ergo voluntas Dei de salute humanâ, ut Augustinus, cæteri deinde Patres, ac præf.

Defensio Arnaldina,
 tantiores postea Theologi docue-
 runt, non pendeat ex conditione
 voluntatis humanæ (neque enim
 causa pendet ex effectu, sed po-
 tiùs effectus ex causâ) necesse est
 ut absoluta dicatur; quam sem-
 per efficacem esse superiora Scrip-
 turæ loca probant, atque inpri-
 mis illud Prophetæ: *omnis vo-*
luntas mea fiet.

Qui voluntatem anteceden-
 tem de salute humanâ Deo pro-
 priè inesse arbitrantur, sic con-
 ditionatam eam esse volunt, ut
 conditio non sit ista: *si volumus*;
 sed; *si peccatum non intercede-*
ret: vel, *si non vetaret ordo justi-*
tiae: vel, ut Petavius ab iis qui
 voluntatem generalem putant se
 apud Augustinum deprehèn-
 dere, concipiendam esse scribit:

* Petavius
 tom. 1. l. 9.
 c. 7. n. 9.

* *vellem istos salvare, nisi ets*
primi culpa parentis odiosos &
execrabiles fecisset. Vel, vellem
equidem omnes homines, quia
hoc simpliciter & absolutè bonum

est, ad vitam perducere : nolo tamen, quia hoc minimè convenit justitiæ meæ.

Sed duo quæri possunt; primum, an voluntas illa antecedens, quæ, ut à S. Thomâ definitur, est simplex *velleitas*, aut quædam propensio in rem generatim, sive absolutè & simpliciter spectatam; quæque ob peccati circumstantiam sterilis & otiosa manet, quamdiu non accedit voluntas consequens; conveniat cum sententiâ Apostoli : alterum, an ex Scripturâ necessariò concludi possit.

Theologi quàm plurimi, quos citavimus, cum Apostoli sententiâ convenire negant, quorum ea potissima est ratio : Apostolum de voluntate absolutâ & propriè dictâ loqui; non de conditionatâ, seu de velleitate. Ait enim, *vult Deus omnes homines salvos fieri* : non ait, *Deus vellet omnes salvos esse, nisi spectatis cujusque cri-*

460 *Defensio Arnaldina,*
minibus vetaret ordo justitiæ ;
quemadmodum dicere debuit ;
si velleitatem voluit exprimere.
Qui aliquid vult cum certâ con-
ditione, & in certis tantummo-
dò circumstantiis, is nunquam
absolutè & simpliciter pronun-
ciaturus est, *volo*. Si reorum ob-
scelera capitali supplicio afficien-
dorum mentione factâ Rex sim-
pliciter dicat velle se ut vivant,
nec capitali supplicio afficiantur ;
nemo, ut opinor, de *velleitate*
accepturus est ; omnes potiùs de
voluntate absolutâ dictum acci-
pient. Ergo Apostolus, qui vo-
luntatem Dei de salute omnium
expressit, ut voluntates absolu-
tas exprimere solemus, de volun-
tate absolutâ dixisse existiman-
dus est. Voluntas absoluta Dei
semper impletur : ergo omnes ;
de quibus dixit Apostolus, salu-
tem consequuntur. Plerique ta-
men homines pereunt ; omnes
igitur & singulos homines non

intellexit. Quod etiam aliâ ratione, quâ Cardinalis de Lauræa in opusculo primo, Cap. 20. utitur, confici potest. Nam cum Apostolus in Epistolâ ad Romanos cap. 9. doceat apertissimè Deum, *qui cujus vult miseretur, & quem vult indurat: qui potestatem habet ex eâdem massâ facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam; præparasse in gloriam vasa misericordiæ ut ostenderet divitias gloriæ suæ, relictis in massâ perditâ, corruptâque vasis iræ: quomodo, inquit doctus & pius Cardinalis, potest locus ille: Deus vult omnes homines salvos fieri; intelligi, nisi in sensu Augustini scilicet omnis generis homines, non omnes & singulos generum? alioqui sibi manifestè contradiceret Apostolus. Sic ergo necesse est, ut unam è tribus Augustini interpretationibus sequamur. Primam verò & secundam, quæ potiores sunt, tertiæ.*

462 *Defensio Arnaldina,*
Cardinalis noster anteponit.

Accedit & illud. Cum Apostolus idcirco pro omnibus orari jubet, quod Deus omnes salvos esse velit, sic interpretari debent voluntatis antecedentis defensores, auctore Apostolo orandum esse pro omnibus ac singulis, quia Deus vellet omnes salvos fieri, nisi peccato intercedente vetaretur. Sed quænam est connexio? Nonne contraria conclusio potius elici debet? Deus non aliter vult omnes salvos esse quam voluntate antecedenti; hoc est, vellet equidem omnes salvos esse, quia hoc simpliciter & absolutè bonum est, nisi peccato prohiberetur: (quod propriè est nolle, quoniam conditio, quâ sublatâ vellet; id est, peccatum sive proprium cujusque, sive originis, manet in pluribus; neque à Deo propter rationes justissimas quidem, sed occultissimas tollitur) ergo quoniam non

aliter vult, videtur consequens, ut minimè orandum sit pro omnibus ac singulis.

Quod attinet ad alterum caput : voluntatis antecedentis de salute hominum nulla fit in Scripturâ mentio ; nihilque extat ex quo nexessariò concludi possit. Si qua enim loca occurrerent, ea maximè, quæ voluntatem Dei generalem de salute humanâ significant. Sed omnia quæ vulgò proferuntur voluntatem plenam & absolutam exprimunt, non *velleitatem* imperfectam ; ut sunt ista : *nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat. Nolens aliquos perire* : aliaque id generis. Mitto cæteras rationes, quas dum veterum Theologorum sententias proferebam, non prætermisi, & quæ ejusmodi sunt, ut si cum adversariorum rationibus comparantur, vel anteponendæ, vel minimè postponendæ esse videantur.

Ex superiorum Patrum, Theologorumque consentientibus testimoniis jam apparet, quanta sit Anonymi ignorantia, qui propositionem Arnaldinam cum Jansenianâ quintâ confundere ausus sit, quam tot gravissimorum Theologorum auctoritas semper sejunxit: quanta demum sit & Abbatis & Anonymi temeritas, qui voluntatem generalem rejectam à Patribus, Theologisque præstantissimis velut Catholicæ Fidei dogma proponere non vereantur, adversariosque suos propterea quod rejecerint vel minimè apud Augustinum annotaverint, tanquam hæreticos, suspectosve infectari. Atque ut hoc magis appareat, simulque ut tota disputationis nostræ ratio sub uno velut aspectu posita subjiciatur, quicquid hætenus à nobis fuscè disputatum est, unâ hac argumentatione breviter concludo.

Opinio rejecta à Patribus gra-

vissimis, quos Ecclesia semper probavit, refutata à pluribus omnium ætatum Theologis doctrinâ & auctoritate præstantissimis, quos æqualium nemo propterea ut à Fide Catholicâ, dissentientes reprehendit, Ecclesia nunquam improbavit, non potest sine summâ temeritate à privatis, posterioribusque Theologis, ut Fidei Catholicæ caput haberi; nec contraria, quam tot Patrum, Theologorumque firmaverit cōsensus, notari velut hæretica. Voluntatem Dei de salute reproborum rejecerunt Patres inprimis ii, quorum de Prædestinatione & Gratiâ sententiam Ecclesia Romana cæterarum Mater & Magistra sequi se & semper professâ est, & adhuc profitetur: variis quoque argumentis refutarunt omnium ætatum Theologi gravissimi à nemine propterea notati, è quibus etiam aliqui vel ab omnibus sui temporis Theo-

466 *Defensio Arnaldina*,
logis, vel à plerisque rejectam
esse similiter affirmant. Ergo vo-
luntas Dei de salute reprobatorum
non potest ut Fidei Catholicæ ca-
put spectari, nec possunt ii à
quibus rejicitur, sine summâ te-
meritate, ut ne quid gravius di-
cam, notari tanquam hæretici,
vel suspecti, temerariive.

Secundam propositionem cer-
tissimis Patrum plusquam quin-
decim, vel ut veriùs dicam, 26.
Theologorum plusquam 34. aut
35. & Academiarum integrarum
testimoniis confeci.

Prima propositio effatum quod-
dam est commune Theologorum
omnium Ecclesiæ quoque usu &
consuetudine roboratum. Neque
enim voluntas Dei de salute re-
probatorum tanquam Fidei Catho-
licæ dogma defendi potest, nisi
propter auctoritatem Patrum ali-
quot, Theologorumque pluri-
morum loca Scripturæ de volun-
tate generali interpretantium :

atqui plurium Sanctorum auctoritas, ^a inquit Canus, reliquis licet paucioribus reclamantibus firma argumenta Theologo sufficere & præstare non valet. Et alio in loco: ^b Theologorum Scholasticorum etiam multorum testimonium, si alii contra pugnant viri docti, non plus valet ad faciendam Fidem, quam vel ratio ipsorum, vel gravior etiam auctoritas comprobavit. Videlicet in Scholasticâ disputatione plurium auctoritas Theologum obruere non debet; sed si paucos viros n. idò graves secum habet, poterit j. n. è adversus stare. Non enim numero hæc judicantur, sed pondere. Hanc verò conclusionem argumentis probare non debeo. Nam si quid est evidens, de quo inter omnes conveniat, argumentari non soleo. Perspicuitas enim, ut ait Cicero, argumentatione elevatur. Certè ubi varia sunt doctissimorum hominum, discrepantesque sententiæ, Academicorum temperamentum imitari,

a L. 7. de
locis cap.
3. concl. 3.

b Ibidem.
L. 8. cap.
4. concl.
1.

468. *Defensio Arnaldina,*
& à rebus incertis certam assensio-
nem cohibere debemus. Quid enim
tam temerarium, tamque indignum
sapientis gravitate, atque constan-
tiâ, ut idem Cicero elegantissime
tradit, quàm quod non satis explo-
ratè perceptum sit & cognitum, id
sine ullâ dubitatione defendere? Quo
loco sanè arguendi sunt Scholastici
nonnulli, qui ex opinionum, quas
in Scholâ acceperunt, præjudiciis
viros alias Catholicos notis gravio-
ribus inurunt, idque tantâ facili-
tate, ut meritò rideantur. Nobis
autem Schola nostra magnam qui-
dem licentiam dat.... sed non li-
cet tamen eos qui nobis sunt adver-
si, temere ac leviter condemnare.
Bannesius in primam partem q.
i. a. 8. dub. ad 3um concl. i.
iisdem pœne verbis utitur, &
rem aliqui manifestam esse con-
tendit. Cæteri quoque Theolo-
gi penitus assentiuntur, ut inu-
tile sit plures hoc loco produ-
cere.

Suffragatur quoque consuetudo Ecclesiæ, quæ vel Patribus, vel Theologis diversa sectantibus, rem in medio semper relinquit; ut Palavicinus in Concil. Tridentino factum esse testatur. *Quamobrem*, inquit, *a Patrum consilium fuit in recensitis definitionibus se prorsus abstinere à supervacaneis articulis*, ab illis nimirum qui Catholicas inter Scholas in dubitatione versantur.... Idcirco semper obsistere legati, ne quid de Conceptione Virginis sanciretur. Hic verò admonuerunt, ne quid certi statuerent de naturâ ipsâ originalis culpa, de quâ Scholastici discordant. Nec enim Synodus collecta fuerat ad decidendas opiniones, sed ad errores recidendos. Scribit alio in loco *b* Pontificem missis ad Concilium Theologis, factâque Patribus potestate dogmatum constituendorum, nihil aliud postulasse, quàm ut *varie Scholasticorum sententiæ inviolatæ perstarent;*

a Palavicinus L. 7. hist. a. 125

b Idem ib. 9. c. 10.

470 *Defensio Arnaldina,*
ne citra necessitatem ullius Scholæ
in Ecclesiam studium lederetur.
Quamobrem in decretis libran-

a *Idem L.*
12. c. 1.

a ne qua diversis *Theologicarum*
classium opinionibus inureretur
labes. Omissis ergo iis omnibus
de quibus inter se dissentiebant

b *Idem L.*
12. c. 1.

Theologi, b *hæc ratio in dicendis*
sententiis Theologis fuit præscripta,
ut illæ è sacris literis, ex Apostoli-
cis traditionibus, ex Conciliis ap-
probatis, ex constitutionibus, ex
auctoritate summorum Pontificum,
è sanctis Patribus, ex communi
Ecclesiæ consensu colligerentur. Hi
sunt Fidei Catholicæ fontes,
quos Ecclesia semper consulit,
cum Fidei decreta condit. Quic-
quid ex his non exprimitur, id
nihil attinet ad Fidem Catholi-
cam. Voluntatem verò genera-
lem nullus Scripturæ locus con-
stituit, ut ex tot consentientibus
Patrum, Theologorumque testi-
moniis jam omnino liquet : tra-

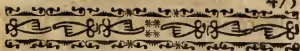
ditio nulla confirmavit, nullus Pontifex, Concilium nullum : contrà potiùs cum aliquot Episcopi in Conventu Carisiaco stauissent, statim reclamatum est ab aliis, Synodus quoque Valentina quicquid egerant Carisiaci rescidit, & Capitula omnia proscrispsit. Nec voluntatem generalem alii fere è Patribus probare, quàm, qui vel ante exortam hæresim Pelagii scripserunt, vel illam hæresim, & quæ ex eâ deinde nata est, Semipelagianam vix noverunt, in mysterio prædestinationis & gratiæ parum accurati, quos propterea cum de his agitur, Ecclesia consulere non solet. Rejecit Augustinus, cujus de prædestinatione & gratiâ doctrinam Ecclesia Romana sequitur. Accessit postea Patrum Latinorum, clarissimorumque Theologorum consensus. Cum res in eo statu sunt, vel Ecclesia juxta methodum Tridentinam nihil in

utramque partem definit, vel in eam semper inclinat, quam gravior communit auctoritas, hoc est, in eam proculdubio quam Augustinus secutus est, ac deinde Patres Latini. Qui verò opinionem ab his, ut à subsequen-
tium ætatum Theologis rejec-
tam, nec ullo Synodi, Pontifi-
cisve decreto constitutam priva-
tâ auctoritate velut Fidei Catho-
lice dogma vendicare non dubi-
tant: Theologos resistentes tan-
quam hæreticos infectantur: eo-
rum famam malis artibus conan-
tur evertere; vel deficientibus
argumentis opponunt mendacia
& calumnias, rati se demum men-
daciis, turbulentisque clamori-
bus extorturos esse, quod ratio-
nibus obtinere non potuerint:
hi non modò Caritatem Chris-
tianam violant, quæ sine amore
proximi non consistit, quæque
nec turbulenta est, nec mendax:
verum etiam sapientium judicio

non mediocriter lædunt Fidem
ipſam, cujus ſe vindices & Pa-
tronos perridiculè glorientur. Fi-
dei proprium eſt, id quod auc-
toritate divinâ conſtat fortiter
tueri; cætera quæ divinâ aucto-
ritate minimè conſtant; in rebus
divinitus revelatis non habe-
re. *Neque enim*, ut ſcribit
Major, *a* *minùs eſt hæreſis affe-*
rere, aliquid eſſe de Fide, quod
non eſt de Fide, quàm negare
aliquid eſſe de Fide, quòd non eſt
de Fide. Vel potiùs, ut loquitur
Remigius Lugdunenſis in libro
de tenendâ veritate Scripturæ
cap. 12. (cauſa eadem tum age-
batur, quam nunc agimus; hoc
eſt, voluntas generalis, quam
Hincmarus decreto Cariſiaco
conſtitutam trahebat in dogma;
Remigius nihil ad Fidem atti-
nere contendit) *qui non tran-*
quillè & pacificè moderatur quod
ſentit, ſed ſtatim paratus eſt ad

a *In ter-*
tium ſent.
diſt. 37. q.
28.

474 *Defensio Arnaldina,
contentiones, dissensiones & scan-
dala, etiamsi non habeat hæreti-
cum sensum, certissimè habet he-
reticum animum.*

LIBER II.

*In quo Analysis Arnaldi-
na vindicatur ab omni-
bus Abbatis Germani ca-
lumniis.*

^a **R**IGIDIOREM Janse-
nismum in Synopsi Ar-
naldinâ contineri præ-
fatus Abbas propositiones septem
gravissimè notat & configit, plu-
res proculdubiò confixurus, si
quas potuisset præterea notandas
deprehendere; qui ne quidpiam
prætermitteret, verba ipsa Au-
gustini, hoc est, ejus quem Ec-
clesia velut ducem & magistrum
veneratur, audaciâ singulari &
temeritate punienda confixit.
Nam propositio sexta non modò
propriam sanctissimi Doctoris

*a Abbas
in Episto-
la p. 134.
edit. Co-
lon.*

476 *Defensio Arnaldina*,
sententiam exprimit, ut reliquæ;
verùm etiam ex folis ejusdem
verbis contextitur : ut nos magis
cum hostibus Augustini, seu po-
tiùs Ecclesiæ Romanæ; quæ Au-
gustinianam de gratiâ & libero
arbitrio doctrinam sequi se sem-
per professâ est; quàm cum ini-
micis Arnaldi pugnare, vel ru-
diores faciliè intelligant. Anony-
mus verò quamquam in explica-
tione facti Janseniani primâ, quæ
erat propria sedes, omnia versat
& movet, ut *rigidiorum Jansenis-*
mum in prioribus Arnaldi libris
expiscetur, nullam è propositio-
nibus Germanicis septem citare
ausus est. Unicam ab Abbate non
sine consilio aliquo, quemadmo-
dum nos antè observavimus;
prætermissam notavit : ut duo-
rum Anti-Jansenianorum (sic
enim Anonymus, abjecto veteri
& trito nomine, præter usitatum
loquendi morem & se appellat
& suos) accusationes inter se se

comparatæ ad infirmandum utriusque de Analyfi judicium sufficere videantur.

Nec tamen hoc defensionis genere utar : singulas propositiones Stylo Germanico confixas spectabo partim ex doctrinâ Augustini , quam Ecclesia semper approbavit , partim ex Theologorum illustriorum sententiâ , quam numquam damnavit. Quòd si singulas cum Augustini principiis consentire , nullamque à clarissimorum Theologorum doctrinâ dissentire confecero : certa erit Analysis Arnaldinæ fides & integritas. Sed antequàm singulas particulatim Augustinianis , Theologicisve ponderibus examino , placeat pauca de gratiâ sufficiente & efficaci dicere , in quâ tanquam in fundamento nititur tota fere criminationis Germanicæ moles.

P A R S P R I O R

De Gratiâ sufficiente & efficaci.

CUM in omnibus controver-
siis, tum præsertim in Theo-
logicis sæpe accidit, sive igno-
rantiâ hominum, sive malitiâ,
sive præjudiciis, sive odio, sive
cæteris animi motibus, ut res
parvæ augeantur, & leves ingra-
vescant: quamquam cum pri-
mùm depulsa est ignorantia &
præjudiciorum caligo; cum tur-
bulentorum hominum, quibus
nihil præter æternam discordiam
placet, minor apud potentiores
cœpit esse & auctoritas & fides;
cum denique odiis imminutis,
extinctisve tempora tranquilliora
redierunt: vel par in verbis dis-
crepantibus sententia reperitur,
vel omnibus diligenter excussis
levissima ut plurimùm restat dis-
sensio. Ut superiorum sæculorum

exempla, quæ & plurima sunt & nota omnibus prætermittam, quid nostro diutius jactatum est, quid majori contentione agitatum, quàm inveſta à Molinistis de gratiâ ſufficiente quæſtio? Fuit illa recentium controverſiarum velut caput & radix, quæ tamen cum tranquilliore animo & ſepoſitis præjudiciis ſpectatur, vel nullam, vel perexiguam difficultatem habet. Jamque inter doctiores convenit totam hanc quæſtionem magis in vocabulo, quam in re poſitam videri: ac multò magis eos qui Janſeniani nominabantur, cum Thomiſtis, quorum ſine ullâ controverſiâ catholica eſt opinio, ſemper conveniſſe, quàm noſtros Antijanſenianos. Nam iſti ſolum vocis ſonum communem habebant & habent cum Scholâ Thomiſticâ; illi rem integram tenentes de ſolo nomine pugnaverunt. Anguſtioris verò eſt ingenii in quæſtio-

nibus de voce multum insistere: turbulenti & insanientis, viros graves & doctos ob rejectam vocem, eam præsertim quam nulla Ecclesiæ constituit auctoritas, tanquam hæreticos insectari.

Sed licet Docti & moderati longè aliter de totâ illâ quæstione sentiant, ac plerique olim sensere; existunt nihilominus interdum homines obscuri & inquieti, quibus inanis de solâ voce quæstio ampla & fœcunda est calumniarum seges; qui in perpetuis velut insidiis collocati omnia adversariorum verba excutunt, uniusque vocabuli ponderibus examinant: & qui si quid huic uni non satis quadrareprehenderint, mox totis viribus conclamant hæreticum & Janse-
niam hæresim. Quàm hoc indignum sit, quàm absurdum & ineptum in voce præsertim & novâ, quam Scriptores gravissimi superiore sæculo natam existimant,

timant, Ecclesia nunquam usurpavit ; & ambiguâ , cujus notio tam diversa est ac dissimilis , ut qui utuntur , in sono duntaxat conveniant ; res per se ipsa loquitur. Quod cum mecum ipse recogito , me in eam opinionem tametsi invitum abduci sentio , eos qui tam indignè virorum doctissimorum nomina dilacerant, vel indoctissimos esse ; si nescientes quæ qualisve sit eorum doctrina , quæ Thomistarum , illustriorumque Theologorum , & quodnam sit utriusque discrimen , turbæ imperitiæ præjudiciis abripiuntur : vel omni Religionis Christianæ sensu carere , si scientes , aliorum judicium sequi malunt , quàm suum , ut odio , cupiditati , aliisve motibus animi satisfaciant.

Tria hîc potissimùm attingam. Primum erit de gratiæ sufficientis voce : Secundum de notione vocis : tertium de Augustiniano

482 *Defensio Arnaldina,*
gratiæ primi hominis & nostræ
discrimine, quibus explicatis cri-
minationes Germanicæ nullo ne-
gotio dissolventur.

CAPUT I.

De Gratiæ sufficientis vocabulo.

Gratia duplex distingui so-
let, exterior & interior.
Prima est externum quiddam,
neque animam per se afficiens,
ut exposita omnium oculis na-
turæ pulchritudo Creatoris po-
tentiam prædicans, & bonita-
tem in universos homines: lex
sive naturalis, sive scripta, quæ
& quid credendum sit docet, &
quid agendum præscribit. Quo
etiam nomine facultates natura-
les intelliguntur, cum & bonis
operibus conducant, & ex ins-
titutione primariâ ad Deum co-
gnosendum, amandumque re-
ferantur. Altera, quæ ut inte-
rior est, ita per se animum affi-

cit; vel est habitus, sive caritas fixa, permanensque & cæteris affectibus plenè dominans : vel transiens quædam Dei motio.

Primum gratiæ genus auctor L. 2. de Vocatione gentium cap. 15. *Quibusdam sufficere ait ad remedium, omnibus ad testimonium; quoniam ut docet Apostolus, a invisibilia Dei à Creaturâ mundi per ea que facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas.* Gratia ergo illa exterior omnibus sufficit ad testimonium, quia supremum aliquod numen quod ab hominibus colendum sit, existere testatur : quibusdam verò ad remedium, non per se sola, nisi in certo, definitoque genere, id est, quatenus divinitatem patefacit & exhibet. Nec aliud Bonaventura & plerique Scholastici, quos antè citavimus, videntur intelligere, cum omnes Deum salvos esse velle aïunt voluntate

a Rom. 1.
10.

484 *Defensio Arnaldina*,
signi ; voluntate autem signi id
velle, quoniam unicuique dedit
antecedentia ad salutem, ut li-
berum arbitrium, leges rectas,
aliaque id generis plurima ; quæ
à Scoto auxilia sufficientia ad sa-
lutem nominantur, *non simplici-*
ter & absolutè, ut scribit Sylvius,
a sed in suo genere.

a In 1. p.
q. 19. a. 6.
quaritur
2.

Gratiam quoque habitualement
S. Thomas auxilium sufficiens
appellavit. Eodem modo postea
locutus est Alvares, Medina,
Contento ; ut alios quampluri-
mos omittam.

Cum de gratiâ interiore ac-
tualis & variis ejus generibus tra-
ctant veteres Theologi, suffi-
cientis & efficacis nuspam me-
minerunt ; quæ sæculo superiore
primùm inducta est divisio. An-
tiquiorem ejus originem non
agnoscit Cardinalis Brancatus de
Laurea Scriptor Doctus & re-
cens in opusculo 3°. Romæ edito
an. 1687. Cap. 18. gratiam effi-

cacem appellari ait, quæ per se
se, five ex decreto Dei effectum
principalem semper annexum ha-
bet; sufficientem, quæ non ha-
bet; tametsi, ut alio in loco mo-
nuerat, semper aliquid agit, five
animum illustrando, five initium
bonæ voluntatis efficiendo. Cur
verò ita appellata sit, cum sine
aliâ non sufficiat ad opus reipsâ
faciendum: quam ob causam
detur, & à quo primùm dicta
sit sufficiens contra propriam &
usitatam rationis, explicari vix
posse. *Id nomen*, inquit, *à cen-*
tum circiter annis ei inditum. . . .
contra etimologiam grammaticalem
& ordinariam significationem. Idem
affirmat cap. 22. Alibi ^a se nescire ^a Cap. 3.
confitetur, cur gratia illa, quæ
effectum principalem non habet,
appellata sit sufficiens, quia ^b suf- ^b Cap. 4.
ficiens significat idem ac, satis est
ad faciendum. Ideoque sæpe cum
aliis viris doctis miratus sum, cur
Theologi moderni gratiam illam di-

486 *Defensio Arnaldina,*
vinam, quâ homo vocatur, exci-
tatur, illuminatur, & inspiratur ad
bonum faciendum, & effectum non
obtinet, vocare ceperunt sufficien-
tem ad distinctionem efficacis, quæ
semper habet annexum effectum;
cum satis non sit ad eum ponendum,
sicut efficax, quæ in rigore dici de-
beret sufficiens.

Lemos Dominicanus, qui in
celeberrimâ Congregatione de
Auxiliis sub initia hujus sæculi
præcipuas partes egit, ex iis om-
nibus, à quibus usurpata est vox,
Cajetano & Ferrariensi antiquio-
rem citat neminem : horumque
ac subsequantium auctoritate so-
lâ se ad retinendam vocem re-
tineri ait; quam & sibi & pluri-
bus S. Thomæ discipulis displicere non inficiatur. *Aliqui, in-*
quit, b ex discipulis S. Thomæ in
istâ materiâ satis periti arbitrantur
minùs congruè auxilium illud, quod
dividitur contra efficax, vocari
sufficiens; sed appellandum vel au-

a Lib. 4.
Parte 2.
traçt. 3. c.
2.

sive Analytica Synopsis. 487
xilium generale in ordine gratiæ ,
vel communem vocationem , vel
auxilium sine quo non potest homo
recte operari salutis opera ; & cum
quo bene operari potest , si vult.
Rationem hanc potissimam ex
eorum sententiâ subjicit , quod
& Patres & antiqui Theologi
gratiæ sufficientis nomen co sen-
su nunquam usurpaverint. Alii ,
tamen ex S. Thomæ discipulis , il-
lique gravissimi , putant auxilium
tale absolutè ac simpliciter dicen-
dum esse sufficiens. Cum prioris
sententiæ auctoribus facile conve-
nirem , nisi à Scholasticis pluribus
contradiceretur , qui celebrem illam
divisionem auxilii in efficacem & suf-
ficiens recipiunt , & venerantur.
Nec facile vox illa , sufficiens , sic
jam communi usu in partitione au-
xilii usurpata rejici potest. Si enim
non ita communiter reciperetur ,
mihi valde placeret vocibus illis re-
latis utendum esse propter rationes
allatas. Mox citat Cajetanum

488 *Defensio Arnaldina,*
& Ferrariensem, qui superiori
sæculo vocem adhibuerunt.

*a Histor.
Congr. de
Auxiliis
L. 1. c. 7.*

Inter cæteros, quibus ea vox
nequaquam placuit, numerari
meritò possunt Lovanienses &
Duacenses in Censuris suis, quæ
honorificè citatæ ^a sunt in Con-
gregatione de Auxiliis, & ab u-
traque Academiâ nostro sæculo
sæpius confirmatæ, an. 1613. 1648.
1649. 1679. & 1690. ut tabulæ
utriusque Academiæ testantur :
quas demum sedes Apostolica
sanas & catholicas judicavit,
^b cum ab æmulis delatæ sunt ad
ejus Tribunal. De Lovaniensi
primùm, de Duacensi censurâ
deinde dicam.

*b Ibidem.
cap. 8. 9.
& seq.*

*Edition.
Parif. an..
1641.*

Lovanienses in censurâ an.
1587. adversus Lessium & Hame-
lium editâ, ad assertionem se-
cundam: *quamvis*, inquiunt, *lo-*
cutio de sufficienti auxilio tolerari
& excusari aliquo sensu possit, quia
videlicet nunquam Dei beneficia
mundo defuerint, quibus si adulti

bene usi fuissent, pervenire ad salutem potuissent, propriè tamen & exactè loquendo, quia (ut & ipsi futentur) id solum sufficit præter quod aliud necessarium non est; rectius, veriùsque dicitur non fuisse toti Ade posteritati sufficientia ad salutem auxilia data, immò ne Judæis quidem sub veteri adhuc testamento constitutis. Est enim hæc popularis & usitata notio, ut res tum sufficere dicatur, cum cætera minimè necessaria sunt: non dicatur verò, cum aliquid deest necessarium.

Nec aliter deinde loquuntur vel in censurâ, vel in justificatione *censuræ* editâ anno 1588. Sic, ut innumera propemodum loca mittam, cap. 13. ^a dicimus non esse gratiam sufficienter preparantem voluntatem, nisi que faciat ut velimus & consentiamus. Quamdiu enim voluntas nondum sic affecta est ut velit; sed adhuc resistit & contradicit, nondum sufficienter

^a Injustif.
Gens. p.
236.

490 *Defensio Arnaldina*,
à Domino est preparata. Cap. 12.

^a *Ibidem.*
p. 226.

^a addimus hoc quaecumque subsidium, quod aliquando subministrari dicitur, in iis qui neque credunt, neque convertuntur ad Dominum, non fuisse sufficiens ad fidem, aut conversionem. Quippe gratia ad conversionem sufficiens ipsa convertit. Quæ verò non convertit, non sufficit. Similiter in censurâ ^b ad assertionem 14. cum certum sit non præstari à Deo ejusmodi hominibus gratiam eam, quæ cor lapideum & cecitatem auferat, manifestum est eos non habere sufficiens auxilium ut convertantur, cum sine jam dictâ gratiâ nullum eis auxilium sufficiat, si ve illa exterior sit etiam cum miraculis prædicatio, si ve interior per spiritum timoris concussio, aut vel-leitat's etiam cujusdam inspiratio.

^b *Censur.*
p. 14.

Duacenses in Censurâ adversus eosdem an. 1588. editâ, cujus Estius vir celeberrimus & Academia postea Cancellarius (ut antè Lovaniensis Censuræ Gra-

vius; & ipse quoque maximi nominis) auctor præcipuus fuit; non aliter loquuntur, ac Lovanienses. Nam ad assertionem secundam, eandem voci notionem subjiciunt. *a Sufficiens autem*

a P. 83.

Dei auxilium est præter quod ex parte Dei non est aliud necessarium. Ad decimam quartam verò:

Edit. Paris.

an. 1641.

b Nam neque induratus converti potest nisi per gratiam auferentem

b Ibidem.

p. 124.

& tribuentem cor carneum, quam utique, quandiu induratum est, non habet: neque excæcatus adspicere potest lumen veritatis, nisi per gratiam tenebras ejus illuminantem, & velamen de corde ejus auferentem: quam similiter quamdiu excæcatus est non habet. Neque infidelis quisquam credere potest, nisi per gratiam, quâ cor ejus ex infidelitate ad fidem mutetur. Quam gratiam eum non habere, dum infidelis manet, perspicuum est. Si ergo donam Dei non habet infidelis, quomodo dicendus est habere

492 *Defensio Arnaldina,*
sufficiens auxilium ad salutem ex
parte Dei, cum absque dono Fidei
non possit esse fidelis?

Sic Academia celeberrimæ
de gratiæ sufficientis nomine sen-
tiebant & loquebantur sub finem
superioris sæculi, quamquam pri-
dem obtinuerat in Scholis Tho-
misticis, ut Lemosius supra testa-
tus est. Scriptores quoque hu-
jus sæculi gravissimos non pro-
fero, vel quibus eadem vox dis-
plicuit, vel qui ambiguitate no-
minis adversarios temere abuti
quæruntur. Hoc unum observa-
bo, quod maximi apud sapien-
tes debet esse ponderis, vocem
in Scholis ab uno & altero fer-
me sæculo tritam nondum tran-
sisse ad usus Ecclesiasticos. Ne-
que enim apud Patres, aut ve-
teres Scholasticos occurrit, ne-
que extat in Concilio Tridenti-
no, neque in superioribus ullis,
aut posterioribus, neque in de-
cretis summorum Pontificum so-

lemnibus, neque in Episcopali-
bus judicis, institutionibusve,
ne in recentissimis quidem Ar-
chiepiscopi, sive Parisiensis, sive
Remensis; quamquam nec pro-
prius locus defuit, nec occasio.
Sed ut erant doctissimi ambo &
in Ecclesiæ doctrinâ versatissimi,
Fidem Catholicam verbis Eccle-
siasticis exprimere maluerunt,
quàm Scholasticis: cum præfer-
tim gratiæ sufficientis nomen
non ignorarent & novum esse &
ambiguum; aliterque à vulgo,
aliter à Theologis usurpari; istos
quoque, sic jam convenire de
vocabulo, ut de notione voca-
buli tota re dissentiant. Quod
paucis explico.

CAPUT II.

De notione vocabuli Thomisticâ.

Auxilium sufficiens genera-
tim dicitur, id quo possu-
mus bonum aliquod agere: au-

xilium ad orandum sufficiens, id quo possumus orare: auxilium sufficiens ad fidem, ad amorem Dei, ad perseverantiam, id quo possumus credere, Deum amare, vel perseverare in bono. Atque est hæc notio generalis, in quâ facilè conveniunt omnes: sed quam aliter Thomistæ, aliter scientiæ mediæ defensores interpretantur.

Nam quod Thomistæ *maxè* sufficiens appellant, id omnia quæ ad agendum necessaria sunt minimè complectitur: hoc est, non includit decretum absolutum Dei, vel præmotionem Physicam, quam omnes ad orandum, ad credendum, ad omnia pietatis opera; quam uno verbo, ut gratiâ sufficienti bene utamur, omnino necessariam esse existimant.

*a Disput.
variarum
ad 1. p. &
1. 2. tom.*

Auxilium Dei, a inquit Franciscus Cumel, quod appellatur sufficiens, non vocatur sufficiens ex eo,

quasi ipsum solum sit satis ad actu habendam illam operationem, ad quam ultimò ordinatur; quasi non sit aliquid aliud necessarium, nisi quòd non apponatur impedimentum. Pro quâ re perpendendum est nos loqui in presenti de auxilio sufficienti Theologicè, sicut Scholastici loqui solent, & non grammaticaliter. Ita Theologicè appellari ait, quia homo eo mediante redditur sufficienter potens.

3. Disput.
4. sect. 2.
concl. 1.
edit. Lugd.
an. 1628.
p. 64.

Alvares Dominicanus L. 8. de Auxiliis ^b scribit auxilium nonnullis minimè videri sufficiens, nisi ejusmodi sit, ut omnia quæ ad agendum necessaria sunt complectatur. Quidam existimant, quòd ut auxilium gratiæ dicatur verè sufficiens, quo possit credere, diligere, aut perseverare necessarium est, quòd sit ita sufficiens, ut ex parte principii activi, sive ex parte prevenientis auxilii, nullum aliud auxilium sit necessariò prærequisitum, ut actualiter credat,

b Disput.
79. n. 1.

diligat, aut perseveret. Sed ut
c Ibidem.
n. 2. *postea admonet: c contrariam sen-*
tentiam docent omnes Doctores,
qui sentiunt præter auxilium præ-
venientis gratiæ, quod tribuit ho-
mini posse credere, posse diligere,
aut posse perseverare, necessarium
esse aliud auxilium efficax præve-
nientis gratiæ, quo Deus efficit, ut
homo actualiter credat, diligit,
aut perseveret. Posteriores sen-
d Ibidem.
n. 4. & 5. *tentiam pluribus deinde argu-*
gumentis concludit. Hæc est doc-
trina communis Thomistarum,
ut plura ad id probandum testi-
monia prorsus inutilia videantur,
cum res nota sit & manifesta
omnibus.

Sic equidem sentiebam, cum
 ad alia properans pauca hæc in
 chartam conjeci, magis ut ne
 rem omnino prætermisisse viderer,
 quàm quòd in notis & obviis
 diutius inhærere necessarium existi-
 marem. Sed jam sentio nihil
 tam apertum & manifestum esse,

quod ab Antijansenianis impune negari ; nihil tam falsum , quod omni pudore posito affirmari non possit. Nam Anonymus & recens historiæ Jansenianæ Scriptor (cujus in prima defensionis nostræ parte mentio facta est) ignorantiane , an certo , definitoque Lectoribus imponendi consilio , definiant qui noverunt hominem ; ut imperitis persuadeat Arnaldum re abjectâ nudum & vacuum gratiæ sufficientis admisisse nomen , notionem sufficientis auxilii Thomistis attribuit planè Molinisticam. Ea est Antijansenianorum plerorumque ratio & verè Circæa vis , ut , eventus humanos , opinionesque hominum possint disponere pro arbitrio & convertere cum lubet. Cum enim adversus Thomistas disputant , gratia sufficiens Thomistica manifestam antilogiam includit , solo nomine sufficit , re ipsâ non sufficit , cum eâ nemo

bene utatur, nisi decretum absolute & prædeterminans antecessit, accedatque Physica quædam motio, ut Lessius in disputatione Apologeticâ passim & cæteri deinceps argumentantur. Quam opinionem plurimi cum nihil humanæ libertati relinquerent, tum perparum differre à Calvinianâ definiunt. Jam verò novus Antijansenianus Thomistas è Calvinianis subito & inusitato miraculo Molinianos facit, eorumque opinionem cum Moyniâ * confundit, sive quod idem ferme est cum Molinisticâ. Sic Thomistas facilitate incredibili vertunt in contrarias species; eosque modò in Theatra Calviniana deportant, modò revehunt in Molinistica, cum id exigit ratio causæ & temporis: ut Thomistas non ob aliud, quàm ut Molinistarum nutui & arbitrio serviant, factos esse diceres.

Sed Anonymum mira dicen-

* Alphonse le Moine Docteur quondam Sorbonici, quem Arnaldus in Apologâ pro SS. Patribus egregiè refutavit.

tem audiamus. Juxta Thomistas, inquit auctor gravissimus, a cum quis gratiæ excitanti non resistit, singulari Dei beneficio gratia effi-
cax velle & perficere certissimè largiens semper consequitur, quam propterea subsequenter appellant: ita ut gratia sufficiens, qualis ab iisdem statui solet, per se ipsa potestatem conferat non equidem tentationis superandæ, vel efficiendi operis, sed obtinendæ gratiæ efficacis ad id necessaria, & cum potentiâ proximâ, completâque conjuncta. Hæc est doctrina communis & perpetua Thomistarum, ex quâ intelligitur gratiam sufficientem Thomisticam re ipsa sufficere, in eaque potestatem boni operis, quod tamen minimè fit, * proximam, integram & absolutam * contineri. Quantum verò ad Arnaldum attinet, gratiam hanc spectat ipse, uti jam notum est, velut Molinisticam, otiosam quidem aliquando, ac sterilem; talem nihilominus, ut ei mo-

a Hist. s.
proposit. p.
556. &
557.

* Ita habet p. 558.

500 *Defensio Arnaldina,*
dò assentiatur, modò resistat volun-
tas. Thomistas quos sectæ prin-
cipia, & argumentum graviissi-
imum, quod inde adversus gratiam
predeterminantem consciunt ad-
versarii, ad opinionem contra-
riam impellere videbantur, in
hanc propterea descendisse ait,
quod gratia verè & propriè suf-
ficienti sublatâ nec culpari pos-
sint qui mandata violant, nec
justè puniri. Bonum est diutiùs
vivere, quoniam nova discun-
tur in dies.

a Ibid. p.
518 & 519.

Antea dixerat a Arnaldum in
justis peccantibus, ut in Petro,
gratiam agnoscere, quæ appel-
lari possit Thomisticè sufficiens,
nec de potestatis proximæ voca-
bulo eum vehementer laborare:
quin & in ejusdem præfatione in
dissertationem Theologicam quadri-
partitam, locutionem extare Tho-
misticis finitimam: b si illi gratiæ
plenè consenserint (quod possunt si
velint, quod si non faciant in cul-

b Arnald.
præf. in
dissertatio-
nem Theo-
logicam

pâ sunt) gratiam efficacem non solum habituri sunt, sed jam habebunt. Nihilominus aliter Arnaldus, aliter Thomistas sentire contendit: quoniam docentisti, non item Arnaldus, gratiam prævenientem, quâ excitatur imperfecta quædam boni voluntas, sufficere ad executionem operis, non per se quidem & *proximè*, sed *mediatè*; quia si assentimur, nec resistimus, semper allicit & obtinet auxilium per se efficax: ita ad id impetrandum plenissimè, hoc est, sine ullis novis auxiliis, vel decretis prædeterminantibus, per se solam sufficere. Hanc esse doctrinam Thomistarum omnium, ab eâque Arnaldus penitus dissentire iterum postea definit.

Arnaldus de gratiâ sufficienti sic statuit in *dissertatione Theologicâ*, cujus antè memini: ^c *nulum mihi cum Thomistis certamen est, nec de nomine, quia non reji-*

quadripartitam.

*c Parte 3.
artic. 10.*

502 *Defensio Arnaldina,*
cio ; nec de sensu , quia sensum il-
lius vocis Thomisticum admitto.
Admitto quippe in iustis gratiam
quæ det posse , ultra quod nulla vir-
tus interna requiratur , sed tantum
applicatio , motio , prædeterminatio ,
impulsio illius virtutis , quæ sit per
auxilium efficaciter prædeterminans
ex omnium Thomistarum sententiâ.
Articulo XI. & XII. gratiam cum
habitualementem , tum etiam excitantem
ea ratione sufficientem dici posse concedit.
In præfatione multa in eandem sententiam habet :
locutionem quoque Thomisticam usurpat ,
quam antea representavi. Ergo si qua est
Arnaldum inter & Thomistas de sufficientis
auxilii notione dissensio , non alia profectò est ,
nec alia potest esse , quàm quòd istis
gratiam sufficientem Molinianam admittentibus ,
hoc est talem , ut ei sine ullo antecedente
decreto , vel motione Physica , modò assentiatur ,
modò resistat

pro ſolo arbitrii nutu voluntas hominis; gratiamque efficacem, quæ eſt veluti ſuſpenſa & pendens, vel reſiſtendo repellat, vel promereatur aſſentiendo: id Arnaldus contrà reſpuens, tanquam dogma Moliniſticum, doceat ſufficientibus auxiliis ſine antecedente decreto, vel ſine motione Phyſica bene uti neminem. Hoc ſuperiora Anonymi verba ſignificant, totaque orationis ſeries. Hoc intelligere debuit, ut aliquod Arnaldum inter & Thomiſtas de nozione ſufficientis auxilii nozione diſcrimen deprehenderet: vel omni ſenſu vacua eſt illius in Arnaldum declamatio. Itane ſentiant Thomiſtæ; jam inquirendum eſt. Quod ſi in ea re fortasſe longior fuero (quam uti notam, manifeſtamque penitus omittere conſtitueram, antequam in Anonymum inciderem) facile ignoſcer, quiſquis conſideraverit, &

quanti id sit ad quæstionem susceptam, resque deinceps explicandas ponderis, & quales sint adversarii nostri, quibus vel nova in gratiæ mysterio & morum regulis portenta, vel calumnias graves proferentibus conjectura quælibet tenuissima sufficit, modo *probabilis* : cum refelluntur verò, ne rationes quidem gravissimæ satisfaciunt, ut vix demum cedant, cum sublati omnibus effugiis argumentorum pondere obruuntur.

Thomistas ab Arnaldo dissentientes citavit Anonymus Cumelem, Gonetum, Alvarem & Lemosium, eosque totius causæ Judices designavit ipse & constituit : ergo juxta regulam jure & usu firmatam, eorum judicio stare debet.

Atque inprimis locutionem obiectam crebrò à Thomistis usurpári confiteor. Plerique passim asseverant eos qui gratiâ sufficiente acceptâ efficacē postmodum non accipiunt,

accipiunt, propriâ culpâ non accipere : & ideo præsertim suâ culpâ non accipere, quòd sufficienti malè utantur; qui, ut etiam à nonnullis affirmari video, si beneuterentur, acciperent. Cum locutio communis Arnaldo sit cum Thomistis, hoc unum examinandum est; an qui ita loquuntur, hominem auxiliis sufficientibus instructum iisdem bene aliquando uti sentiant, sine decreto Dei antecedente & absoluto, vel motione physicâ. Quod si affirmant, Thomistas ad castra Moliniana transisse confitebimur, eosque gratiam prædeterminantem suis hostibus prodidisse. Sin id negant apertissimè, vel si ex eorum principiis consequens est ut negaverint, Schola Thomistica totâ re dissentit à Molinianâ, & cum Arnaldo penitus consentit.

Jam igitur quem primo loco nominavit Franciscum Cume-

506 *Defensio Arnaldina*,
lem, primum quoque inspiciamus; & quem, tametsi ex ordine redemptionis captivorum, Ordo Dominicanus velut praeclarum Scholae Thomisticae lumen & decus semper spectavit.

a Disput.
variarum
tom. 3. p.
72. edit.
Lugd. an.
1628.

Licet, inquit ille, a gratia hac efficax divini auxilii necessaria sit, ut homines reipsâ liberè convertantur, & antecedit usum ejus, veluti principium quoddam talis conversionis; nihilominus qui nondum in actu secundo habet gratiam istam, habet id per quod ei praesto est habere eam, & habere etiam efficax auxilium; nimirum quia in potestate ejus positum est bene uti prioribus auxiliis & divinâ vocatione, divinisque excitationibus. Quod necessariò dicendum est, quia manifestè implicat, quòd aliquis possit liberè exercere id ad quod neque habet, neque liberè habere potest facultatem ad id requisitam. Hæc & alia id generis plurima, quæ apud Cume-

lem paſſim occurrunt, Anonymus ſuis favere judicavit, mediocris vir & judici & literaturæ.

Sed ſibi objici poſtea Cumel:

^a *vel pius ille uſus liberi arbitrii eſt* ^{a Ibid. P. 73.}
*ipſamet converſio; vel eſt aliquis
alius actus liberi arbitrii: ſed ne-
que eſt converſio ipſa, aut ullus a-
lius actus voluntatis & intellectûs.*
Non converſio ipſa, quæ oritur
ex gratia efficaci; nec alia quæ-
vis humanæ libertatis actio; quo-
niam actus qui obtinet gratiam ef-
ficacem, etiam obtinet juſtificationem,
quæ neceſſariò eſt connexa
cum efficaci gratiâ: ſed nullus alius
præter converſionem obtinet ceriò
juſtificationem. Præterea neceſſe
eſt, ut tempore antecedit con-
verſionem ipſam: actus verò con-
verſionem tempore antecedens
gratiam converſionis certò non
obtinere, cum poſſit interim per
peccatum fieri inutilis.

Duâs reſponſiones deinde pro-
ponit & improbat. Sed ante-

508 *Defensio Arnaldina,*
quam ipse proferat suas, principi-
pia quædam ponit. Primum,
^a quod homo per hoc quod motus
à Deo, excitatus & vocatus suâ
gratiâ non illi resistit, neque ponit
obicem, neque repugnat ei: paratur
via ad salutem hujus hominis; ac
proinde hoc debet esse DONUM
DEI. Et idcirco prius fuit decre-
tum à Deo hominem non repugnare,
neque resistere, aut impedimentum
obicere gratiæ Dei, quàm quod hoc
fuerit prævisum. Ecce primum
Cumelis principium, in quo, si
quid noster Antijansenianus sa-
pit, nescio quid sinistri jam olet.

^a Ibid. P.
75.

^b Ibid. P.
76.

Tertium est: ^b auxilium omne
divinum, quatenus est à Deo mo-
vente, habere vim infallibilem ad
id ad quod verè datur & ordina-
tur à Deo absolutâ voluntate: quia
hec intentio absoluta Dei neque
deficere, neque frustrari potest; ac
proinde si ex absolutâ Dei volun-
tate & intentione est, quod homo,
cujus cor movet & voluntatem, at-

sive Analytica Synopsis. 509
tendat divina gratia & excitatio-
ni, aut quòd convertatur, id cer-
tissimè consequetur. Quo fit ut in-
terna vocatio, excitatio & illumi-
natio, qua peccator invitatur ad
pœnitentiam & conversionem, si
ipse revera non convertatur; tunc
respectû illius illuminationis, pul-
sationis & invitationis dicitur ho-
mo excitatus & pulsatus, & auxi-
lium efficax gratiæ: solumque dici-
tur sufficiens respectû conversionis.
Cæterum respectû excitationis, il-
luminationis & pulsationis dicitur
habere efficaciam. Et in hoc quo-
que principio Cumelis occurrit
fatalis & inimica prædetermi-
natio.

Denique ad rem propiùs ac-
cedens respondet ^a pium auxilii
sufficientis usum in eo consistere,
ut qui excitatur nullum ponens
obicem, neque resistens, neque
ad aliena divertens seipse & pec-
cata sua cum aliquo mœrorea c-
luctu consideret: non in conver-

a Ibidem.
P. 76. &
77.

510 *Defensio Arnaldina,*
sione ipsâ, quam efficit gratia
per se efficax. Ille verò *actus*
tempore antecedens conversionem
qui in pio & bono usu consistit,
ceriò obtinet gratiam, si datur à Deo
ex voluntate absolutâ, & non tantum
antecedente. Quare tunc in eâdem
vocatione & in eisdem auxiliis re-
peritur aliquis **MODUS QUI**
PERTINET AD GRATIAM,
ratione cujus homo tunc habeat pium
usum: ut propterea à Ruaro &
Cajetano dicantur vim quam-
dam intentionalem accipere. Ideo-
que verissimum est a usum gratiæ
semper esse ex gratiâ Dei.

a Ibid. P.
235.

b Ibid. P.
77.

Quoniam verò ejusmodi gra-
tia suo modo per se est efficax,
hinc observat Cumel ^b gratiam
eamdem, quæ comparata cum
uno effectu semper est efficax,
sufficientem tantummodò dici,
si comparetur cum alio. Sic gra-
tia conversionem efficiens non
est efficax, si ad perseverantiâ
referatur. Gratia ad conversio-

nem excitans, eamque demum, si non resistatur, obtinens non dicitur ut plurimum efficax, quia ad conversionem, quam per se non efficit, referri solet.

Si jam Cumelis doctrinam ad pronuntiandum Anonymi conferamus, patebit hominis vel incredibilis ignorantia, vel insana calumniandi libido.

Cumelis gratia sufficiens, quâ quis bene utitur, & bene utendo impetrat efficacem, plurimum ab eâ differt quæ non impetrat, estque ad conversionem inutilis. Prima cum decreto absoluto & per se efficaci conjungitur, non item altera. Prior aliquem modum peculiarem, cumque pertinentem ad gratiam Dei; seu vim quamdam habet *intentionalem* ad id quod Deus voluntate absolutâ constituit, qua penitus caret posterior. Illâ denique semper bene utimur propter decretum annexum, sive ob vo-

512 *Defensio Arnaldina*,
luntatem Dei absolutam, quæ;
ut docet Cumel, nunquam de-
ficere, frustrative possit: ista ve-
rò, quæ eamdem *vim intentiona-*
lem, non habet, semper est ste-
rilis. Ex quo patet gratiâ suffi-
ciente, si sejungatur decretum
Dei absolutum & antecedens,
bene uti neminem. Totâ re er-
go gratiâ Cumelis sufficiens dif-
fert à Molinisticâ; nec plus re-
ipsâ sufficit, quàm quæ ab Ar-
naldo admittitur. Videamus cæ-
teros, qui multò etiam restrictio-
res sunt, quàm Cumel.

a Lib. 4. tract. 3. parte 2. c. 6. n. 78. Lemosius, qui eodem tẽmpo-
re floruit ac Cumel, Deum ^a of-
ferre ait in Auxilio sufficiente
efficax, idque accepturum esse
qui sufficienti non deesset.
Hæc designavit Anonymus, ut
imperitis persuadere auxilium
efficax ex voluntatis arbitrio
pendere, & propriis cujusque
viribus comparari cum lubet. Cæ-
tera solitâ fide suppressit, ut Ar-

naldus à Thomistis faciliùs dis-
jungeretur. Non aliud tamen
significat Lemos,quàm suâ quem-
que culpâ auxilio efficaci obi-
cem objicere, eoque propterea
privari: *ita quod aliquâ ratione il-
lud in suâ habeat positum potestate,
non quidem effectivâ illius auxi-
lii, vel dispositivâ ad illud haben-
dum per aliquem suum actum.* U-
trumque enim repugnat, ut S. Tho-
mas apertè docet 3. contra gentes
c. 159. *dicens: quòd homo non po-
test actu suo mereri gratiam, nec
illam sibi acquirere.* Qua ratione
negat esse in potestate hominis ha-
bere efficac. auxilium. Sed ad hunc
sensum illud dicitur aliquo modo in
suâ potestate habere, quòd si ipsè
non impedimentum ei opponeret,
Deus qui incepit dando auxilium
sufficiens, & in ipso offerendo ef-
ficax, nisi per hominem staret, ul-
teriùs procederet & perficeret quod
incepit. Quæ omnia significant
causam, cur homo gratiâ careat,

in ipso esse, ut ex L. 2. Augustini de peccatorum meritis & remiss. cap. 17. statim concludit: ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratiæ Dei est, quæ hominum adjuvat voluntates, quâ ut non adjuventur, in ipsis itidem est causa, non in Deo. *Ex quibus, inquit Lemos, planè convincimur, ipsos homines in causâ, esse ut non habeant auxilium efficax ut bene operentur, non autem Deum ipsum.* Ita si nullum gratiæ obicem objicerent homines; si gratiâ sufficienti bene uterentur, efficacem acciperent. An verò ad hoc ipsum necessaria sit per se efficax, necne, alia est quaestio: quam alio loco tractat Lemos.

In eodem tractatu cap. 4. quaeritur: *quomodo sit intelligendum, quod homo bene operaretur auxilio sufficienti si veller.*

Respondet Lemos id quadri-fariam intelligi posse. *Primus*

sensus est Molinistarum, quòd in hac propositione supponatur fieri posse, ut habens solum auxilium sufficiens bene illo utendo velit & bene operetur; ita quòd illa conditionalis, si vult, aliquando ponatur in esse. Et iste sensus sicut falsus est, ut qui destruit necessitatem auxilii efficacis ad operandum, ita à mente S. Augustini est valde alienus. Jam, nisi fallor, Anonymus intelligere potest, an gratia Lemosii sufficiens similis sit Moliniana, si vetalis, ut ei sine novo auxilio modò assentiatur, modò resistat voluntas. Sed cætera videamus.

Secundus sensus, qui in primum incidit, est, si vellet non resistere bene operaretur; ita tamen quòd illa conditionalis denotetur aliquando poni in esse, & fieri posse ut aliquando ei non resistat, & bene operetur. Ita Anonymus sentit, & Thomistas sentire, contra publicam notitiam in verecunde affirmat. Et hic sensus, inquit

516 ⁵¹⁴ *Defensio Arnaldina,*
Lemos, sicut & prior, falsus est;
quia fieri non potest, ut quis non
resistat auxilio sufficienti, nisi am-
plius ab efficaci adjuvetur, quod
tollat illam resistantiam, & faciat
hominem non resistere. Sic ratio-
nes Antijansenianæ conveniunt
cum Thomisticis. Antijansenia-
nus auctor in eo maximè Tho-
mistas ab Arnaldo sejungit, quod
Thomistis gratiam sufficientem
admittentibus talem, ut qui eâ
bene utuntur (quod plenissimè
possunt cum lubet) efficacem
semper obtineant: Arnaldus con-
tra doceat sine auxiliis per se ef-
ficacibus sufficienti bene uti ne-
minem. At Lemos, quem ipse
causæ judicem appellare ausus
est, Arnaldo planè consentiens
accusatorem • damnat & reum
absolvit.

Tertius sensus est, ut is quem
Deus sufficientibus auxiliis ins-
truxit, posset bene agere si vel-
let, non agat tamen, quia mi-

nimè vult. Qua ratione ab Auguſtino dictum eſt: poſſe hominem ſervare mandata ſi velit; ut tamen velit, præparari voluntatem à Domino.

Quartus, inquit, & *ultimus ſenſus eſt* merè *conditionalis*, ſicut in *propoſitione expreſſè habetur*; ita quod non denotetur quod ponatur in eſſe, ſed ſolùm importetur bona illatio. Poſſe enim *conditionalis eſſe vera & neceſſaria*, cujus *antedecens & conſequens ſunt impoſſibilia*. V. G. ſi homo volat habet alas. Sic in præſenti *propoſitione bona illatio eſt*: quòd ſi homo vellet bene operari, bene operaretur per auxilium ſufficiens. Sed ſicut fieri non poſſeſt, quòd per illud ſolùm bene operetur, ita fieri nequit, ut velit illo bene operari.

Quid ex his conficiatur adverſus ſingularem Anonymi de ſufficientis auxilii notione Thomiſticâ ſententiam, & quâ ratione intelligendum ſit id quod ex

518 *Defensio Arnaldina,*
Lemosio objicitur, jam patet :
quamquam quæ proximè sequun-
tur novum addunt lumen.

*Et per hoc patet, inquit, quid
sit dicendum ad illam aliam pro-
positionem, quâ passim discipuli S.
Thomæ utuntur : quod si quis bene
utatur auxilio sufficienti, illi Deus
dabit efficax. Hæc ipsa est quæ-
tio, quæ inter nos & Anony-
mum versatur ; ad quam quid
Thomistas omnes respondere do-
ceat, jam vidimus : quid verò
suorum nomine respondeat Le-
mos, videamus.*

*Si fiat sensus, fieri posse hominem
bene uti auxilio sufficienti, cui pro-
inde Deus det efficax : Anonymi
sensum planum & apertum habe-
bimus ; sed propositio valde falsa
erit, & damnatum continet sensum,
quia jam efficax dabitur ex meri-
to hominis bene utentis ex se suffi-
cienti. Et sic gratiæ auxilium non
erit, sed homini tali debitum, quo
nihil in hac materiâ dici potest ab-*

sive Analytica Synoosis. §19
sardius. Non dubito, quin nos-
ter Antijansenianus ista legens,
si ejusmodi homines possunt eru-
bescere & commoveri, erubescat
& commoveatur.

*Secundus sensus poterit procede-
re non ex actu positivo, sed ex illâ
non resistentiâ explicatâ; ita ut sen-
sus sit, quòd bene utenti auxilio
sufficienti, id est, illi non resisten-
ti, ita tamen quòd detur, quòd ille
homo ex seipso non resistat, & prop-
terea illi Deus conferat auxilium
efficax, qui sensus in idem redit
cum priore, ut nempe illi non resis-
tentie habite ex solo homine Deus
det auxilium efficax pro merito vi-
delicet bonæ hominis voluntatis. In
hac & in superiori propositione
damnatur palam & apertè Ano-
nimi de notione Thomisticâ
opinio.*

*Tertius sensus est videlicet, si
homo bene utatur auxilio sufficien-
ti, dabitur efficax: id est, ideo ef-
ficax non datur, quia ipse non be-*

§20 *Defensio Arnaldina*,
ne utitur sufficienti. Sed quia ne-
mo, ut docet Lemos, auxilio suf-
ficienti solo bene utitur, aut ei
non resistit: idcirco numquam
fit id quod in propositione expri-
mitur: neque etiam sensus ille
proprius est. *Fateor quòd illa pro-*
positio non ita propriè hunc sensum
importare videtur.

Quartus sensus magis proprius
in illà propositione importat, ut sit
merè conditionalis, ita ut nihil po-
nat in esse circa possibilitatem, vel
impossibilitatem antecedentis, sed
solum dicat bonam esse illationem
inter antecedens & consequens; ta-
liter quòd licet fieri non possit, ut
bene utatur homo ex se auxilio
sufficienti, tamen hoc impossibili
admisso bene sequatur, quòd si ho-
mo bene utatur auxilio sufficienti,
ei detur efficax; & forsan in hoc
sensu illam admittunt S. Thomæ
discipuli. Sed tum dicendum est ad
omnem falsitatem & equivocatio-
nem tollendam, si homo bene uta-

sive Analytica Synopsis. 521
tur sufficienti auxilio, dabitur ei
auxilio efficax; consequens est im-
possibile, ergo & antecedens. Im-
possibile est enim quod ei detur au-
xilium efficax, quia jam illud es-
set debitum illi, & per consequens
gratia non esset; quod est impossi-
bile. Unde etiam antecedens est im-
possibile, quod nempe homo bene
utatur se solo auxilio sufficienti.
Denique sic concludit: igitur
illa predicta propositio; si homo
bene utatur auxilio sufficienti, ei
dabitur efficax; in duplici priori
sensu est falsa, in alio duplici pos-
teriori ut vera potest admitti modo
explicato; sed absolute concedenda
non est, quia potest perniciosum
suesumgenerare.

Ex his cognoscitur Antijanfe-
niani fides. Lemosius docet 1.º
auxilii sufficientis bono usu num-
quam obtineri per se efficax,
quia hoc jam esset debitum, non
gratuitum: 2.º nisi accedat per
se efficax, sufficienti bene uti

522. *Defensio Arnaldina*;
neminem: 3°. cum qui efficaci
caret, sufficienti semper resiste-
re: 4° ex quo fit ut per pium suf-
ficientis usum numquam obti-
neatur efficax: 5° hujus propo-
sitionis; *si quis sufficienti bene uteretur, is acciperet efficax*; ante-
cedens & consequens esse impos-
sibilia. Quæ omnia Antijansenia-
num nostrum confodiunt. Et
hinc discat Lector, quale sit An-
tijansenianorum istorum ingeni-
um, hoc est, fraudulentum &
mendax.

Venio jam ad Alverum qui
disput. 80. n. 6. (nam locus iste
solus ab Anonymo designatur)
nihil docet aliud, quàm auxi-
lium sufficiens cum actionibus
quibusdam imperfectis semper
conjugi, suo modo sufficere ad
perfectiorem aliquam ad quam
per se refertur: in culpâ nos esse
qui Deo moventi resistimus,
resistendo que efficimus, ut
Deus non adjuvet, nec ultra

progrediatur. Quâ in re nulla Arnaldo eſt cum Alvare & cæteris Thomiſtis contentio. Sed videamus an iſ qui auxiliis ſufficientibus inſtructus eſt, iſ per ſolum voluntatis arbitrium efficacia jam conſequi poſſit, cum lubet.

Quærit Alvares, ^a *an poſſit homo per bonum uſum auxilii ſufficientis conſequi propriâ indiſtriâ auxilium efficax, bene utendo ex ſuâ innatâ libertate eodem auxilio ſufficienti, ac piè cum illo operando.* Anonymus in hac quaſtione nihil pendens ita ſentire Thomiſtas omnes graviffimè & doctiffimè pronunciabit, ideoque Chatholicos eſſe & haberi; Arnaldum verò, quòd aliter ſentiat, Janſenianum eſſe & hæreticum. Non ita Alvares, ut ex ejus reſponſione patebit. ^b *Hæc ſententia,* inquit, *non videtur dictis S. Auguſtini & S. Thomæ conformis, nec conſonat cum his quæ de efficacia*

a Diſput.
58. n. 1.

b Ibidem.
n. 3.

§24 *Defensio Arnaldina,*
motionis Divinae dicta sunt disp.
18. 19. 22. & 23. Mox negat bo-
num usum auxilii sufficientis esse
à solo auxilio sufficienti, seu à libero
arbitrio solo auxilio sufficienti eleva-
to. Et postea: a nulla lex est à Deo
tuta, dandi infallibiter posteriora
auxilia gratiæ facientibus totum
quod in se est cum prioribus auxi-
liis, & bene illis utentibus ex suâ
innatâ libertate. Aliter nonnullos
sentire ait, in eoque pugnare cum
S. Thomæ doctrinâ; quos duo-
bus potissimum argumentis refel-
lit. b 1º Quoniam causa accipien-
dæ gratiæ efficacis esset ex na-
turâ & libero arbitrio, non ex
gratuitâ voluntate Dei. 2º Quia
auxilium efficax, si sufficienti
bene utentibus certâ & perpetuâ
lege datur, sub meritum propriè
cadit.

a *Ibid. n.*
 4. *concl.*
 2.

b *Ibid. n.*
 5. & 6.

Multa sibi objicit Alvares,
 quæ cum ad ejus doctrinam il-
 lustrandam valent plurimum,
 tum maximè ad patefaciendam

Antijanseniani temeritatem & ignorantiam: 1° à Deo non deferri, nisi qui prior Deum deseruit. 2° Ex S. Thomâ eos solos gratiâ privari qui gratiæ ponunt obicem; nullum obicem ponere, qui gratiâ sufficienti excitatus quicquid in se est facit. 3° Auxilium malè dici sufficiens, si quantum in nobis est eo bene utimur, nec tamen gratiam efficacem accipimus. Quin & necessario peribit, qui cum auxilio sufficienti faciens quod in se est, nihilominus perit. 4° Gratiæ excitanti prius nos liberè assentiri, quàm tribuatur efficax; ut gratia efficax ex libero voluntatis cōsensû tanquã ex conditione necessariâ pendere videatur.

Respondet ad 1um a iustum prius a *Ibidem;*
naturâ peccare, quàm amittat *n. 7.*
gratiam, ita prius deferere quàm deferatur: (gratiam vero justificantem intelligit, ut ex disput. 113. n. 12 liquet) impium sive ob

culpam originis, sive ob propriam Deum prius deseruisse, quàm gratiâ efficaci negatâ desertus est. Præterea subtractionem gratiæ efficacis spectari posse vel ut negationem beneficii minimè debiti; vel ut privationem, sive ut pœnam: si spectatur ut simplex negatio, prius gratiam efficacem negari, quam homo peccare intelligatur: contra si ut pœna peccati, & ut privatio, prius concipi peccasse hominem, quàm gratiâ efficaci propter peccatum privatus intelligatur: nec quidquam esse incommodi, ut res eadem variè comparata cum alterâ pro comparatione multiplici prior dicatur simul & posterior.

a Ibidem.

n. 8.

a Ad 2um, novum quidem gratiæ obicem ab eo non objicii, qui facit quod in se est; at obiectum esse antea cum peccavit.

Ad 3um, ad conversionem sufficere id per quod converti possumus; tametsi numquam con-

vertimur, nisi accedat auxilium per se efficax : nihil autem esse incommodi, ut is qui peccavit necessario perire dicatur, quicquid faciat ex viribus nature, vel cum solo auxilio sufficienti. Quod confirmat Hieronimi sententiâ ex l. 3 contra Pelagianos. Ergo secundum Hyeronimum, inquit; frustra nititur homo suâ innatâ libertate, etiam si conetur cum solo auxilio sufficienti, ad Christum venire, nisi auxilio efficaci præoperantis gratiæ trahatur à patre.

^a Ad 4um respondetur prius esse ^{a Ibidem} in genere causæ efficientis; quod ^{n. 9,} Deus conferat homini auxilium efficax, & eum determinet ad consentiendum gratiæ excitanti, quàm quòd homo se determinet per liberum arbitrium, & velit eidem gratiæ consentire. Nec admitendum est gratiam efficacem pendere etiam tanquam à conditione sine quâ non ex liberâ cooperatione arbitrii, ut disp. 73. & 90. perspicuum

§28 *Defensio Arnaldina,*
fiet. Mox subijcit illam causalem
 esse falsam : quia homo excitatus à
 Deo vult consentire, & cooperari
 Deo vocat^o, ideo adjuvatur à Deo :
 hanc autem causalem esse veram :
 quia homo excitatus gratiâ suffi-
 ciente adjuvatur à Deo auxilio ef-
 ficaci, ideo cooperatur. Qua de re
 latissimè disputat disp. 99.

2 Disput.
 55. n. 6.

Alio in loco : 2 nulla dispositio
 remota ad gratiam haberi potest,
 inquit, ex solâ facultate nature,
 sive sit petere, sive desiderare ip-
 sam gratiam, sive quodlibet aliud :
 sed ad illam necessariò requiritur
 speciale auxilium præmoventis gra-
 tiæ. Quid sit auxilium speciale
 præmoventis gratiæ apud Tho-
 mistas notum est, & Alvares ipse
 indicat postea, ut n. 13. Respon-
 detur præter vocationem sufficien-
 tem, quæ tribuit voluntati posse con-
 sentire, requiri etiam, ut actuali-
 ter consentiat, vocationem efficacem,
 quâ fiat consentiens. Nam ut mox
 docet : non consentire, sed resistere
 vocationi

sive Analytica Synopsis. 529
vocationi est innata libertatis. Con-
sentire verò est quidem ab innatâ
libertate voluntatis elevatæ tamen
& motæ per auxilium efficax præ-
venientis gratiæ.

Si qua esset lex certa, ut qui
bene utitur gratiâ sufficiente per
solum liberum arbitrium, effica-
cem propterea acciperet : ^a *jam* ^a *Disput.*
initium gratiæ efficacis esset ex na- ^{58. n. 5.}
turâ & innatâ hominis libertate
volentis bene uti auxilio sufficienti.
Quod qui concedit, is non mi-
nus errat Alvaris iudicio, ^b *quàm* ^b *Ibidem.*
qui volunt certâ & perpetuâ lege
dari *prima auxilia prævenientis*
gratiæ facientibus totum quod in se
est ex solâ facultate nature. Mitto
alia id generis plurima, quæ pas-
sim occurrunt.

De Alvaresii & Lemosii sen-
tentiâ paulò latius disserui, quòd
utriusque auctoritas maximi sit
apud Thomistas omnes ponde-
ris. Quantum verò Alvares ab
Anonymi sensû dissentiat, quàm

in omnibus conveniat cum Arnaldo de notione sufficientis auxilii Thomisticâ, nihil necesse est pluribus ostendere. Res per seipsa jam patet. Ne ille quidem concedit, quod videtur concessisse Cumel, gratiam efficacem ei semper dari qui solâ sufficiente adjutus quicquid in se est facit. Quamquam si propriè loquimur, nulla vel levis est inter utrumque dissensio. Nam Cumel de auxilio sufficienti loquitur ut modum gratiæ peculiarem habet & cum decreto de recto usu, dandisque auxiliis efficacibus conjunctum est. De eodem agit Alvares nudè & separatim spectato.

Quod maximè ad quæstionem nostram attinet, negat Alvares gratiæ sufficienti quemquam, ut par est, assentiri, nisi accedat per se efficax. Negat eum qui efficacem accipit propterea accipere, quòd sufficienti per solas arbitrii vires assenserit, cum ideo

potiùs assentiat sufficienti, quia jam per se efficacem accepit. Negat ei semper efficacem dari, qui per liberum arbitrium quicquid in se est, cum auxilio sufficienti facit; quòd initium gratiæ efficacis esset à naturâ: idque qui affirmant non minùs errare videri ait, quàm qui facientibus quod in se est, ex solis naturæ viribus, gratiam semper dari pronunciant. Uno verbo quæ velut totidem Scholæ Thomisticæ placita ab Anonymo proferuntur, eadem omnia, velut falsa, & principiis Thomisticis contraria Thomistarum recentiorum dux & princeps Alvares explodit.

Sylvius Thomista percelebris hoc ipsum docet apertissimè.

a *Quæres 2°, inquit, quomodo intelligi debeat, quòd homo dicitur posse bene uti gratiâ sufficiente, seu ejus actibus & effectibus si velit; ex quo sequitur, quòd si non bene illâ utatur, sit ejus culpa.* Hæc est

a In r. 2.

q. 111. a 3.

queritur

3. concl. 2.

532 *Defensio Arnaldina,*
quæstio nostra, ad quam respon-
det Anonymus cum suis, condi-
tionem, si velit, totam ex vo-
luntatis arbitrio pendere, cum
gratia sufficiens animum semel
excitavit; ideoque Arnaldum
Jansenianum esse & hæreticum,
quòd sine gratiâ per se efficaci
dicat sufficientibus auxiliis vel
bene uti, vel bene uti velle ne-
minem. Sed novam illam hære-
sim profitetur Sylvius cum Tho-
mistis, Theologisque omnibus,
quos novarum opinionum aura
non corrumpit. *Respondeo*, inquit,
ita esse intelligendum, ut illud velle
neque sit expectandum, neque ha-
bendum ex solo libero arbitrio, ne
quis in se gloriatur, sed in Domino:
neque ex solâ gratiâ sufficiente
(si enim solum est sufficiens ad vel-
le, non est respectû illius efficax,
ac per consequens non efficit illud,
cum efficere seu operari velle ad gra-
tiam efficacem pertineat) sed ex
gratiâ efficaci, quemadmodum videri

sive Analytica Synopsis. 533
potest supra q. 109. a. 4. ad 2. a.
10. quæsito 2. & quæsito 5. Differre
ab Arnaldinâ gratiam Sylvii suffi-
cientem ; & re istam sufficere , il-
lam solo nomine , vel ostendat
Antijansenianus noster , vel in
notioribus quibusque suam igno-
rantiam confiteatur.

Gonetus tractatu 4. de volun-
tate Dei, disp. 5. n. 133. (qui lo-
cus duntaxat ab Anonymo cita-
tur) in culpâ eum esse docet ,
qui gratiâ per se efficaci carens
nec agit , nec præceptis satisfacit ;
quoniam culpâ antecedente
aliquâ , sive gravi , sive levi ob-
jecit gratiæ voluntarium obicem.
At si scriptor negligens ea legisset
quæ proximè sequuntur , Gonetum
profectò tacitum præterire
maluisset , quàm novum adver-
sarium , immò & plures simul sibi
accerere. Quod ut clariùs pateat,
Anonymi & Gonetii placita inter
se comparare placet.

Ex Anonymo ratio sola juxta

Thomistas omnes, cur homo sufficientibus auxiliis instructus non accipiat per se efficax, tota est in homine, non in Deo. Contrà Gonetus & plures S. Thomæ discipuli negationem gratiæ efficacis necessariæ ad primum peccatum mortale vitandum ex nullâ hominis culpâ, sed ex solâ Dei voluntate repetendam esse arbitrantur. Nam Gonetus adversus id quod concesserat n. 133. & ab Anonymo objectum est, multa sibi mox opponit, è quibus primum est, locum id habere non posse in primo peccato Angeli & hominis, quod ex communi Thomistarum doctrinâ non potuit esse nisi letiferum. Respondet verò n. 138. *in primis dico, quòd sicut in sententiâ Suaris & aliorum recentiorum denegatio primæ gratiæ congruæ nullam habet causam in homine, sed reducitur in simplicem Dei voluntatem, & in judicia ejus inscrutabilia: ita plures ex discipulis*

D. Thomæ permissionem primi peccati sive negationem gratiæ efficacis, necessarie ad primum peccatū mortale vitandum, ex nullâ hominis culpâ, sed ex solâ Dei voluntate repetunt: cui sententiæ adheret Estius in 1. sent. d. 41. §. 18. quod Deus, inquit, permittat hominem, vel Angelum cadere in peccatum, quo Deum deserit, videlicet non præbendo auxilium efficax ne cadat, hoc non habet causam in ipsis. Idem docet ex Patribus societatis Claudius Typhanius in libro de ordine cap. 32.

Aliam postea a responsionem a Ibid. n. 140.
subjicit Alvarezii & Joannis à S. Thomâ, qui docent, quòd licet denegatio, gratiæ, ut est pura negatio & primus effectus reprobationis, nullam habeat causam ex parte hominis, sed reduci debeat in simplicem Dei voluntatem, quæ, ut dicit Apostolus, cujus vult miseretur, & quem vult indurat... illa tamen ut habet rationem privationis

536 *Defensio Arnaldina,*
 & prout se tenet ex parte hominis ;
 numquam est sine obstaculo ex parte
 nostrâ , licet illud non sit semper
 peccatum precedens , etiam origina-
 le . . . sed ipsa culpa concomitans.

Sed ex his duabus solutionibus
 prima , inquit , videtur magis so-
 lida , & magis conformis SS. Patri-
 bus supra relatis , qui primam gra-
 tiæ efficacia denegationem reducunt
 in simplicem Dei voluntatem & in
 judicia ejus inscrutabilia. Secunda
 magis subtilis & desumpta ex prin-
 cipiis Philosophorum. Si posterior
 opinio , ut ab Alvare explicatur ,
 Anonymo nihil faver : prior ,
 quam Gonetius sequitur , eum pe-
 nitus configit.

Ex Antijanseniano nostro , cau-
 sa juxta Thomistas omnes cur
 justî gratiâ per se efficaci & ne-
 cessariâ ad vitandum peccatum
 mortale careant , non alia est ,
 quàm quòd sufficienti malè utan-
 tur. Alioqui nec liberè peccarent ,
 nec justè punirentur. At ex Go-

neto ut justus gratiâ efficaci jure
privetur, sufficit vel peccatum
quodvis leve, vel etiam culpa
originis. ^a *Ex dictis*, inquit, col-
liges 1° quamlibet culpam sive mor-
talem, sive venialem, immò & ori-
ginalem, & in sententiâ (quam
ipse sequitur) eorum qui causam
reprobationis negativæ ad peccatum
originale referunt, sufficere ut Deus
gratiam suam efficacem ad vitan-
dum peccatum etiam mortale justo
interdum pro judiciorum suorum
inscrutabili profunditate denegat.
Quare cum nemo quantumvis jus-
tus & sanctus sit immunis à peccato
originali, immò nec actuali saltem
veniali, ut definit Trid. Sess. 6.
can. 23. nemo est qui non humil-
iter agnoscere debeat pro merito pec-
catorum suorum se posse à Deo justè
derelinqui.

a *Ibidem*
n. 145.

Sed quid opus est pluribus?
Arnaldum Gonetus ipse ab Ano-
nyni calumnia vindicat & absol-
vit. Nam in eodem tractatu, disp.

4. a. 3. n. 132. argumenta aliqua ex *Jnnocentianæ constitutionis defensione* Arnaldinâ proferens adversus gratiæ sufficientis nomen hæc de Arnaldo habet: *quamvis in aliis opusculis postea ab ipso editis auxilium sufficiens, quale à nostris docetur, admittere non recuset: ut videri potest in Libro cui titulus est, vindiciæ S. Thomæ pag. 88. & in alio opusculo de verâ S. Thomæ de gratia sufficiente & efficaci doctrinâ art. 17. Quis æquo jam ferat animo mendacia & calumnias Anonymi, aliorumque id generis hominum, qui cum adversariis sic pugnant, ut æquitatis naturalis legibus bellum indixisse; sic ad decipiendos rudes ostentant Antijansenianum nomen, ut omnem simul pudorem abjecisse videantur? Gonetus Thomista, & recentiorum Thomistarum, ut ab historiæ de auxiliis auctore Dominicano nominatur, facile princeps gratiam sufficien-*

tem ab Arnaldo admitti ait, qualis à Thomiſtis admittitur: & calumniator indoctiſſimus, qui ſententiam Thomiſtarum funditus ignorat, ut probavi; quique, quantum ex ejus ſcriptione intelligo, nec Theologos legit, nec aliquando Theologicis diſciplinis operam dedit, Arnaldum nihilominus de totâ auxilii ſufficientis nozione diſſentire à Thomiſtis graviſſimè pronunciat: audent citare Gonetum, à quo Arnaldus abſolutus eſt: locutiones quaſdam Arnaldo cum Thomiſtis communes profert, ut Arnaldus ab iſtis diſſentire credatur; cæteras Thomiſticas quæ Arnaldinæ ac Thomiſticæ ſententiæ convenientiam & conſenſum aperte probant, omnino diſſimulat. Quid hoc aliud eſt, quàm pudorem omnem exuiſſe, ut ſe Antijaniſenianum eſſe probaret?

Addo Thomiſtam de ſufficientis auxilii nozione ab Arnaldo

540 *Defensio Arnaldina*,
dissentire non posse, nisi certissima & constantissima Scholæ Thomisticæ principia penitus abjiciat. Hoc est, qui gratiam sufficientem talem esse ait, ut sine ullo decreto absoluto & præmotione Physicâ, voluntas ei aliquando assentiat, aliquando repugnet, & assentiendo gratiam per se efficacem semper obtineat; is Thomistarum scita funditus evertit, nec Thomista esse potest.

Primum principium, quod Schola Thomistica semper vindicavit & asseruit, illud est, idemque certissimum apud Thomistas omnes: divinam rei cujusque futuræ, ut actionum liberarum omnium scientiam in decretis antecedentibus & absolutis omnino niti, & ideo certam esse, quia singulas ab æterno definit, singula quoque peccata permittere constituit & gratiam negare, sine quâ non vitantur. Cum

enim voluntas Dei sit per se se
efficax : ergo futurum est , quic-
quid facere , vel permittere de-
crevit ; & eo modo futurum est ,
quo facere vel permittere consti-
tuit. Ergo certissima quoque est
quæ tota ex his decretis pender
rerum futurarum cognitio : in-
certa contrà & errori obnoxia ,
si decreta absoluta removeantur.
Hæc constant apud Thomistas
omnes. Jam verò si gratia suffi-
ciens ea est , quàm Anonymus
Thomistis attribuit ; hoc est , si
pro solo arbitrii nutu , sine ullo
antecedente Dei decreto & mo-
tione Physicâ , sterilis modò est ,
modò efficax : sive ut planius
dicam , si gratiam per se effica-
cem modò obtinet , modò non
obtinere ; principium Thomisti-
cum funditus ruit , nec Deus res
fortuito vel liberè futuras certò
videt. Nullum enim extat de pio
gratiæ sufficientis usu decretum
absolutum & prædeterminans, in

542 *Defensio Arnaldina*,
quo actiones futuræ videantur :
aut si quod extat , idque sentire
Thomistas concedit Anonymus ;
ergo ridiculè declamat adver-
sus Arnaldum ; ergo ridiculè eum
à Thomistis de notione suffi-
cientis auxilii dissentire docet.
Nam sive dicas cum Thomistis
fere omnibus auxilium sufficiens
nihil prodesse , nisi accedat per se
efficax : sive cum Cumele , pio
quidem sufficientis usu per se effi-
cax semper obtineri , sufficien-
te nihilominus bene uti nemi-
nem , nisi conjungatur decretum
absolutum , per se efficax & præ-
determinans , semper ista in idem
recidunt , & alterum horum Ar-
naldus distinctè asseruit. Ergo
ineptè scribit Anonymus argu-
mentum firmissimum ex illâ Tho-
mistarum sententiâ concludi so-
lere adversus gratiam prædeter-
minantem , quæ tota ex decre-
to absoluto pendet. Ergo inepti-
simum comminiscitur talem il-

lam esse gratiam Thomistarum ,
ut modò ei assentiatur , modò
resistat voluntas : cum certum sit
gratiæ sufficienti cum decreto
absoluto conjunctæ , qualis à Cu-
mele admittitur , voluntatem
semper assentiri , à decreto se-
junctæ numquam assentiri.

Sed quid argumentatione opus
est ? Principium & consequen-
tiam integrum Thomistarum cor-
pus in suis observationibus circa
responsiones P. P. Societatis ad ul-
timas questiones ab illustrissimo
Madutrio propositas agnoscit. ^a
Non est , inquiunt , cognoscibile
etiam à Deo , neque sequitur in-
fallibiliter ex tali præscientiâ , quòd
si sola auxilia gratiæ sufficientis
dentur homini , in quibuscumque
circumstantiis loci & temporis , in-
fallibiliter consentiet ; sed ad hu-
jusmodi præscientiam infallibilem
prærequiritur , quòd ad sit in Deo
decretum dandi novum auxilium
reale gratiæ efficacis.

a In ap-
pendice
Congr. de
auxiliis p.
102. n. 14.

2° Illud quoque est Scholæ Thomisticæ scitum, ideinque usurpatum ab omnibus, Deum esse *causam primam*, *primum liberum*, *primum movens* & *primum determinans*. Ex quo concludunt fieri non posse, ut voluntas creata priùs seipsa moveat, quàm à Deo præmoveatur: priùs se determinet, quàm à Deo determinetur: priùs denique velit aliquid, quàm Deus id eam vellet constituerit. Si talis est gratia Thomistarum sufficiens, qualem esse noster Antijansenianus docet; est igitur, cum ei assentimus, actio aliqua in nobis, quàm fecerit propria voluntas, non decretum Dei prædeterminans, nec divina præmotio. Nam gratiam pendentem &, ut appellant, per se indifferentem, si cum decreto absoluto & prædeterminante non conjungitur, voluntas ipsa applicat, determinat, non ab ea applicatur, determinaturque.

Hoc autem Schola Thomistica cum supremâ Dei potestate in voluntates humanas pugnare docet.

3° Quid fiet de prædestinatione gratuitâ ? Thomistæ eos omnes & solos ad gloriam pervenire volunt, quos Deus singulari beneficio, nullâ habitâ ratione meritorum designavit, & quibus æternam beatitudinem, merita quoque futura gratis præparavit. Principium hoc penitus abjiciant necesse est, si gratia sufficiens, quæ pluribus reprobis datur, talis sit ut ei aliquando sine ullâ prædeterminatione Physicâ voluntas assentiatur, assentientemque lege perpetuâ sequatur gratia per se efficax. Tum enim necesse erit Deum, antequam homines eligat ad gloriam, vel ab eâ penitus excludat (nam de reprobatione negativâ, ut appellant, idem plerique sentiunt ac de prædestinatione) explo-

346 *Defensio Arnaldina*,
 rare, an gratiæ sufficienti voluntas assensura sit, necne. Ita decretum prædestinans ex præsentione consensûs futuri pendebit. Nulla erit ergo, qualis ab eisdem admittitur, prædestinatio gratuita. Molinistæ quidem gratiam pro tempore & loco congruentem solis electis dari concedentes negant se quidquam gratiæ prædestinationi detrahere. At effugium hoc Thomistis minimè patet, qui & principium, hoc est, gratiam congruam rejiciunt, & principio dato negant prædestinationem gratuitam esse, quòd in gratiâ congruente Molinianâ consensûs futuri præsentio continueatur. Ita Clemens VIII. & Lemosius in Congregatione 27.

21. 3. hist.
 Cong. de
 auxiliis c.
 22.

^a de auxiliis, ac deinceps cæteri ratiocinantur.

4° Principium quoque est Thomistarum vindicatum in Cong. de auxiliis, acerrimèque & antea & deinceps defensum.

ab omnibus: fieri non posse, ut è duobus qui æqualiter vocantur, alter consentiat, alter dissentiat. Quod falsum omnino est, si qualis ab Anonymo statuitur, statuenda sit Thomistica sufficientis auxilii notio. Nam, ut ei visum est, cum auxilium sufficiens par datur pluribus, fit interdum ut altero dissentiente assentiatur alter. Qui consentit, gratiam efficacem impetrat lege perpetuâ, & sic bene agit: alter nec obtinet, nec agit. Quos igitur gratia sufficiens æquales fecerat, sola deinde voluntas fecit dispares.

Hæc pauca ex pluribus annotavi, quæ ejusmodi sunt, ut necessariò confitendum sit, aut Thomistas cæcos esse ac stupidos qui quid ex suis principiis consequens sit non pervideant: aut quod magis crediderim, Anonymum imperitum & rudem ad modum esse, qui res obvias &

348 *Defensio Arnaldina*,
notas omnibus ignoravit; simul-
que negligentissimum, qui Tho-
mistarum libros & principia non
intelligens poterat adire Tho-
mistam aliquem à quo edocere-
tur, nec fecit.

Sin quominùs Thomistas ad-
versarios suos adiret, vel metu,
vel pudore, vel odio prohibe-
batur, cur non consuluit suos?
Cur ne Lessium quidem, cujus,
quantùm ex scriptione conjicio,
sequitur auctoritatem & senten-
tiam? Nam si consulisset aucto-
rem communi suorum judicio
plusquàm gravem, intellexisset
profectò, quàm in locutionibus
Thomisticis parum sit ad causam
præsidii. Nam *a quod de bono usu
auxilii sufficitis, v. g. vocatione
ad fidem dicitur, rursus vel se,
vel aliud placitum perimit. Si enim
bene possum uti vocatione, absque
auxilio prædeterminante; jam facio
bonum opus sine Christo, jam me-
ipsum discerno, jam non erit opus*

*a Lessius in
disp. Apol.
cap. 9. p.
308. edit.
Antverp.
an. 1626.*

sive Analytica Synopsis. 34^a
motione primæ causæ &c. quæ hîc
sepe ingeminatur. His enim ratio-
nibus passim utuntur Thomistæ.
Si verò non possum eâ uti, nisi præ-
veniat me nova motio, quæ ad hunc
usum me prædeterminet, jam nullo-
modò ostenditur illud auxilium esse
sufficiens, ex eo quòd si illo bene
utar, dabitur auxilium determi-
nans; cum ipsum non sit sufficiens
ut eo bene utar absque novo auxilio
determinante. Quorsum ergo dici-
tur: si bene utaris auxilio sufficienti,
dabitur efficax, cum sine alio effi-
caci, quod in potestate mea non est,
illo bene uti non possim?

Ex quo Thomistarum principio
concludit converti non posse,
nisi qui convertitur. Auxilium e-
nim prædeterminans, sine quo
nemo convertitur, non est in po-
testate nostrâ; sive proximè,
quia est quiddam præveniens usum
nostre libertatis: sive mediatè; 1°
quia hoc auxilium non est prepara-
tum hominibus ex prævisione ope-

550 *Defensio Arnaldina,*
rum, sed ex mero, Dei beneplacito,
idque certis hominibus, pro certis
temporibus & momentis. Unde meis
operibus non possum facere ut mihi
detur. Non enim dari potest nisi ex
aterno decreto ante omnem prævi-
sionem causarum secundarum sanc-
to. 2º quia non possum quidquam
facere, quo Deum alliciam ad illud
mihi dandum, nisi etiam ad hoc ta-
le auxilium detur.

Sed dices: ora ut tibi hæc motio
efficax ad bonum usum detur.

At nec orare possum nisi per mo-
tionem efficacem Deus me ad oran-
dum moveat. Quid ergo mihi restat
faciendum ut impetrem auxilium ad
orandum? Si nihil restat, ergo sisti-
tur in mero beneplacito divini de-
creti &c.

Dices: Deus homini daret au-
xilium, nisi ipse impediret pec-
cando: itaque cum homo possit non
peccare & cavere illud, per quod
Deus impeditur ab illo auxilio con-
ferendo, in potestate hominis est il-
lud habere.

Sed ista responsio non magis
Lessio satisfacit, quàm reliquæ:
quia sententiam Thomisticam
non ignorabat. *Sed contrà primò,*
inquit, si Deus statuit illud dare
omnibus qui non ponunt impedi-
mentum per peccatum; ergo non
prædefiniuit illud in particulari ante
prævisionem operum, ex mero suo
beneplacito, UT ISTIUS SENTEN-
TIÆ AUCTORES DOCENT: sed
priùs considerat an homo sit positu-
rus impedimentum, an non, &
quinam sint illud facturi, qui mi-
nimè. 2º Si possit homo gratiæ
nullum peccando obicem obji-
cere: vel id potest per solas na-
turæ vires, quæ est Semipelagia-
norum opinio; vel per gratiam.
Sin postremum hoc admittitur;
vel potest gratiâ istâ uti sine motio-
ne prædeterminante, & ita contra
sectæ principia poterit aliquid boni
sine gratiâ Christi, sine motione
primæ causæ. Vel ad usum istius gra-
tiæ requiritur motio prædeterminans;

352 *Defensio Arnaldina,*
Et ita frustra dicitur, quòd Deus
paratus est dare homini hanc motio-
nem, si ipse impedimentum non pe-
suerit: cum sine illâ motione fa-
cere non possit, quin impedimentum
non ponat. Ex quibus perspicuum
evadit, quod secundo loco tanquam
incommodum inferebamus, nemi-
nem habere in potestate ut auxilium
obtineat efficax conversionis, nisi
eum qui re ipsa convertitur, vel
convertetur: Et omnem hanc auxi-
lii efficacis distributionem pendere
ex nudo Dei beneplacito ante om-
nem prævisionem causarum secur-
darum. Eadem quoque apud Sua-
rem in brevi resolutione contr. de
auxil. effic. reperias.

Ita Antijanseniani nostri solent
disputare adversus Thomistas,
quorum nec locutionibus fallun-
tur, nec veros sensus dissimu-
lant: pugnâ verò conversâ in no-
vos hostes, quos à Thomistis dis-
sentire per magni interest, opi-
nionem Thomisticam longè ali-
ter

ter exhibent, ne agnosci possit; scenicis per similes histrionibus, qui mutatâ scenâ, personisque novum subitò theatrum proferunt, novas res, novas imagines, primisque dissimillimas. An tamen Anonymus solâ ignorantia peccaverit, an malâ fide, constituere vix possum. Plura apud eum utriusque exempla passim reperio. Sed in re tam notâ, manifestâque plures fore arbitror, qui sinceritatem hominis desiderent, quàm scientiam.

Thomistæ suam gratiæ sufficientis notionem accommodant habituali, *quæ*, a ut ait Contenso, *vero sensu sufficiens dici potest; per eam enim & virtutes infusas ei annexas homo redditur potens supernaturaliter operari: actuali potissimum, b qua Deus & intellectum illustrat, & voluntatem ciet ad conversionem, quam tamen non infert, nisi adsit gratia efficax. Hanc Augustinus gratiam parvam appel-*

a *L. 8. de gratiâ disert. 2. cap. 2.*

b *Ibidem.*

554 *Defensio Arnaldina*,
lat, quia parva & imperfecta de-
sideria, ac imbecillem voluntatem
parit. Et quamvis respectû hujus-
modi imperfectorum semivolentis
hominis desideriorum efficax meri-
tò dici possit, tamen respectû prin-
cipalis effectûs, conversionis nimi-
rum perfectæ, sufficiens solummo-
dò est, quia etsi ad conversionem
eliciendam vires det, subindeque
per illam se convertere homo possit,
non tamen conversionem ipsam ef-
ficat; unde se homo convertere po-
tens se convertere non vult.

a L. 8. de
Auxil. dis-
put. 76.

Alvares^a gratiam exteriorem
negat simpliciter sufficere: suffi-
cientem nihilominus dici conce-
dit in suo genere videlicet in ratio-
ne predicationis externæ, cum ex
parte illius nihil amplius requiratur
ad credendum, vel piè operandum,
ac vitam æternam consequendam.
Idem statuit de gratiâ interiori
mentem divinitus illustrante;
quam, si sola sit, simpliciter suf-
ficientem nominari non patitur;

quòd voluntas aliâ motione divinâ indigeat, ut rectè agere possit & posse dicatur. Quamobrem illustrationes animi & pias voluntatis motiones simul conjungit. Ex cujus, uti & reliquorum Thomistarum doctrinâ, consequens planè est gratiam sufficientem semper aliquid agere, & bonum demonstrando, & boni cogniti voluntatem imperfectam efficiendo. Sic ille disp. 80. *Dicendum est, inquit, omne auxilium sufficiens comparatione uniûs actûs, semper esse efficax respectû alterius, ad quem efficiendum decreto absoluto divinæ voluntatis destinatur.* Ita & Sylvius. ^a *revera omnis gratia est efficax alicujûs, ejus nimirum ad quem proximè ordinatur, & quem Deus absolutâ voluntate intendit...*

^a In 1. 2.
q. III. a. 3.
quaritur
3. concl. 2.
quæres 1.

Quamvis non sit efficax alterius effectûs, ejus scilicet ad quem ulterius, tum ex se, tum ex voluntate Dei antecedente ordinatur. Quid

356 *Defensio Arnaldina*,
fit voluntas antecedens apud Syl-
vium, Bannem, Estium, Cume-
lem & alios Thomistas quamplu-
rimos, in primâ defensionis nos-
træ parte fusiùs exposui.

Eadem doctrina exprimitur in 2.^a
ex discipulorum Augustini quin-
que articulis, quos Gonetius &
Contento velut Thomisticos,
summus pontifex velut sanos &
Catholicos probavit, eosque à
quibus tanquam fallaces dam-
nabantur, damnavit in decreto
19. Martii 1692. & in duobus aliis.
Eademque est doctrina cætero-
rum; quos ut in re notissimâ non
citabo.

Sic aliqui *sufficientis* vocem ex-
plicant, ut ad potestatem solam,
quam gratia sufficiens tribuit,
non ad actionem ipsam respice-
re videantur. Ita Sylvius, cujus
ante memini: a *observatu dignum*
est magnam in illo vocabulo, suf-
ficiens, committi equivocationem.
Quidam enim per gratiam sufficien-

a *Ibidem.*
quaritur
3.

tem, eam intelligunt præter quam nihil aliud est ex parte Dei necessarium ad hoc ut homo credat &c. Alii eam, quæ etsi se. sola non sufficiat ad actualiter credendum, diligendum &c, sufficit tamen ut per eam homo reddatur potens credere, diligere & operari. Postea a cum quæsisset, cur gratia sufficiens dicatur, cum alia ad agendum necessaria planè sit, nempe efficax; nec sufficiens dicit soleat, nisi id præter quod nihil aliud sit necessarium responderet: ita rectè appellari: quia in genere principii solum dantis posse operari, non requiritur præter eam ullum aliud principium, quod tribuat posse operari. Ex quibus consequens videtur sufficientem propriè non dici, cum ad actionem ipsam refertur: ad agendum enim requiritur aliud præterea auxilium, nempe efficax. Sed de notione gratiæ sufficientis Thomisticâ hætenus.

*a Ibidem.
concl. 2,
quæres 4.*

CAPUT III.

De notione gratiæ sufficientis Molinianâ.

A Pud scientiæ mediæ defensores ut gratia sit, dicaturque sufficiens, omnia quæ ad agendum necessaria sunt complecti debet. Lessiana est & Hameliana notio, cujus meminerunt Lovanienses in censurâ ad assertionem 2. Quia, ut & ipsi fatentur Lessius & Hamelius, id solum sufficit præter quòd aliud necessarium non est: & quam Lessius totis viribus tuetur in disputatione Apologeticâ cap. 9. ^a Sufficiens dicitur quod continet omnia necessaria ad opus, ita ut per illud in potestate hominis sit sine alio auxilio opus facere. Nihil enim potest dici sufficiens ad aliquam operationem & finem, nisi cui nihil deest quod sit necessarium ad illam, ut patet ex terminis. Ex quo cõ-

^a P. 307.
edit. Ant-
werp. an.
1626.

cludit manifestam esse Antilogiam, si dicas aliquod auxilium esse sufficiens ad conversionem, & tamen in eo contineri auxilium prædeterminans, necessarium ad conversionem. Sic nominat gratiam per se efficacem, ut à Thomistis admittitur. Quæ sufficientis auxilii notio communis est Lessio cum cæteris scientiæ mediæ defensoribus, & ex eorum principiis necessario consequens. Cum enim absoluta, sive antecedentia Dei de actionibus hominum liberis decreta omnia rejiciant; nec aliam gratiæ sufficientis & efficaci distinctionē agnoscant, quàm externam, quæ tota ex voluntatis nutu & arbitrio pendet; necesse est ut gratia sufficiens, perinde ac efficax, omnia ad agendum necessaria complectatur. Hinc Lessius ^a fatetur quidem

*a Ibid. c.
10. n. 9. p.
316.*

inesse in gratiâ vim quamdam effectricem; quæ negari certè non potest, nisi ad agendum di-

560 *Defensio Arnaldina,*
catur prorsus inutilis : effectum
verò, sive efficientiam sic aliquā
in re pendere ex Deo, qui gra-
tiam sine quā non ageremus, de-
dit, ut ad voluntatem humanam
maximè referenda esse videatur.
Verum quia hæc efficientia non ita
pendet à gratiâ & à Deo, quin e-
tiam pendeat à libero arbitrio tan-
quam à causâ sine quâ non potest
habere influxum in opus bonum ;
ideo interdum & rectè dicit Mo-
lina, quòd gratia sit efficax vel
inefficax in actu secundo, pendere
à libero arbitrio ; adeo ut in potes-
tate liberi arbitrii sit gratiam, quæ
secundum se est sufficiens, reddere
efficacem vel inefficacem in actu se-
cundo. Quod non video quâ ra-
tione negari possit. Si voluntas gra-
tiam pro nutu & arbitrio vel ac-
tuosam facit, vel sterilem, ergo
otiosa & sterilis, quæ dicitur mæ-
rè sufficiens, perinde ac actiosa,
quæ dicitur efficax, omnia quæ
ad agendum necessaria sunt in-

cludit. Hinc illa propositio Molinæ, quæ est vicesima prima inter cæteras quas Censores Romani notaverant: ^a *ex solâ arbitrii libertate provenit, quòd ex duobus equali auxilio interiùs à*

^a *In Append. hist. de Auxil. p. 236.*

Deo vocatis unus convertatur altero in peccato permanente. Et vicesima septima: ^b Deus suâ gratiâ preveniente, quantumvis efficaciaci non sic interiùs vocat, ut propriè efficiat hominem consentire, sed ab ipso expectat consensum.

^b *Ibid. p. 238.*

Denique in concordia q. 24. a. 13. disput. 40. *Quo fit ut divisio sufficientis auxilii in efficac & inefficax, nostrâ sententiâ, ab effectû qui simul ab arbitrii libertate pendet, sumatur; illudque auxilium sufficiens, sive majus, sive minus in se sit, efficac dicatur, cum quo arbitrium cum suâ libertate convertitur; cum tamen nihil eo auxilio impedicente potuerit non converti: illud verò inefficax dicatur, cum quo arbitrium pro eâdem suâ libertate non*

562 *Defensio Arnaldina,*
convertitur, cum tamen potuerit
converti. Et hæc ipsa est opinio,
quam Bellarminus L. 1°. de gra-
tiâ & libero arbitrio Cap. 12.
alienam omnino à sententiâ Scriptu-
rarum divinarum pronunciavit.

Suares, quem citare, cæteros
citasse est, cum Lessio & Molinâ
planè consentit, ut cum isto cæ-
teri ejusdem generis qui postea
scripserunt. In brevi resolutione
controverſiæ de auxilio efficaci :

a P. 248, a *cum certum sit, inquit, vocatio-*
nem hanc non in omnibus qui vo-
cantur habere effectum... nihilomi-
nus vocationem illorum, qui non
veniunt, ita censemus esse sufficien-
tem, ut verè & propriè in eorum
potestate ac arbitrio sit positum veni-
re si velint. Idque se pluribus con-
firmaſſe ait, dum sententiam
Thomisticam refelleret : nec ar-
gumenta, quæ tum ab eo prolata
sunt, quidpiam concludere, nisi
vocatio quæ in re non habet effectum,
ex se sit prædicto modo VERE ET IN

RE SUFFICIENS; (hic lector observare potest, quo ex fonte manaverint voces illæ, VERE ET IN RE SUFFICIENS, quas Anonymus adversus Arnaldum, & ut nos certissimis argumentis confecimus, adversus Thomistas omnes disputans tam crebrò usurpavit; & quam ille Theologiam sequatur) *nec sufficientem appellari posse, nec ratione illius posse homini imputari, quòd vocatus non veniat. Atque hinc fit, vocationem hanc simpliciter sufficientem, tam ex parte auxilii excitantis, quàm ex parte adjuvantis, debere aliquo modo includere, seu conferre, vel saltem offerre homini vocato, & in potestate ejus constituere quicquid ad volendum & consentiendum necessarium est. Rem uberius statim explicat. Ex parte gratiæ excitantis non sufficit sola vocatio exterior, sed aliqua etiam interior illuminatio & inspiratio necessaria est.... Atque hoc modo dicimus vocationem sufficientem inclu-*

564 *Defensio Arnaldina,*
dere omnem gratiam excitantem,
interiorem, simpliciter necessariam
ad volendum. Rursus ex parte gra-
tie adjuvantis ... ut vocatio sit suf-
ficiens, necesse est ut includat om-
nem adjuvantem gratiam, quæ per
modum principii necessaria est ad
illum actum, ad quem homo voca-
tur. Addit mox. Ut reipsâ volun-
tas assentiat, agatve, nihil requi-
ri aliud præterea, quàm actualem
gratie concursum, qui ab eo nomi-
natur proportionatus; quia ejusdē
est ordinis ac actio. Quoniam ve-
rò non ponitur in homine, nisi
quando jam vult, non potest hoc mo-
do includi in vocatione sufficiente,
quam habet is qui non operatur:
necessarium verò est ut hic concur-
sus cum ipsâ vocatione sufficiente
ita offeratur ex parte Dei, ut sit in
hominis potestate illum habere si vo-
luerit; si de fide agitur v. g. Ut
sit in ejus potestate ac voluntate ha-
bere illum, si seipsum velit ad cre-
dendum applicare. Quamobrem

iste concursus primam voluntatis inclinationem sequitur, non præcedit. Eadem est doctrina Lessii : ex quâ consequens est, ut postea subjicit Suares, *auxilium efficax ut actu operetur consensus liberum in homine, ultra sufficiens, excitans & adjuvans, & actualem ejus cooperationem cum voluntate, nihil necessario requirere quoad rem ipsam, seu nihil aliud addere ex parte Dei præter auxilium gratiæ, quod in actuali concursu proportionato consistit.* Sic in Theſibus Claromontanis Parisiensibus an. 1685. colum. 22. ^a antecederet ad præscientiam nihil habet gratia efficax neque intrinsecè, neque absolutè neque relativè, quod dicat supra gratiam merè sufficientem. Eadem fere leguntur in aliis Cadomensibus an. 1699. ^b 13. Maij; & in aliis ^c 15. Junij. In prioribus extat & illud : ^d *auxilium sufficiens, quale prædeterminantes Thomistæ admittunt, verè suffi-*

^a In Append. hist. de Auxil. p. 468. & 469.

^b Ibid. p. 499.

^c Ibid. p. 502.

^d Ibid. p. 498.

566 *Defensio Arnaldina,*
ciens non est. Videtur enim ex ter-
minis illud non sufficere ad actio-
nem ponendam, ultra quòd necessa-
riò requiritur aliquid aliud.

Nihil frequentius occurrit apud
sententiæ mediæ defensores, sive
congruistas, quàm gratiam non
dici efficacem ab eventu, sive à
voluntatis actione & consensu.
Id ipsum tamen sic explicant, ut
in istam opinionem, quam Bel-
larmirus L. 1. de gratiâ & libero
arbitrio cap. 12. uti Scripturæ
contrariam notavit, penitus inci-
dere videantur. Lessius in loco
quem ante indicavi, gratiam ef-
ficacem dici ait, quòd vim quam-
dam intimam habeat; tametsi ef-
ficientiam ipsam à voluntate hu-
manâ potissimum repeti oportere
contendit: quod est gratiam id-
circo efficacem appellare, quòd
ei voluntas assentiatur. Accedit
prædestinationem gratuitam ab
eo penitus rejici. Quâ semel re-
jectâ ut voluntas Dei in univer-

hos homines par statuitur, ita quoque tollitur discrimen gratiæ; nec alia in electis admittuntur auxilia, quàm in reprobis. Cæteri verò, à quibus prædestinatio gratuita non omnino respuitur, gratiam efficacem dici aiunt, quæ voluntati congruit & accommodatur; mære sufficientem, quæ minimè congruit: tum verò congruere, cum opportunus est circumstantiarum ordo, ut loci & temporis; cum ingenium, affectus, mores, motus animi, propensiones & cætera, quæ in actionibus humanis valent plurimum, gratiæ vel nihil, vel parum repugnant: contrà non congruere, cum alia est circumstantiarum series.

Sed qui eorum sententiam penitiùs inspecturus est, is facile intelliget de gratiâ sic eos statuere, ut ab eventu nihilominus, sive ab actione voluntatis dicatur efficax. Neque enim efficacem pro-

568 *Defensio Arnaldina*,
 pterea dici volunt, quòd actio-
 nem voluntatis semper conjunc-
 tam habeant gratiæ motio & cir-
 cumstantiarũ opportunitas (quod
 non minùs pugnat cum libertate,
 uti definiunt, quàm decretum
 absolutum & antecedens) sed
 quòd voluntas in certis circum-
 stantiis gratiæ consensura esse
 prævideatur. Idcirco in respon-
 sione ad tres Cardinalis Madru-
 tii quæstiones ^a tria distingunt
 in gratiâ efficace. Primum est
 motio intrinseca & realis ad mo-
 vendum voluntatem : secundum est
 congruitas, quâ ea motio congruit
 & contemperatur voluntati : tertium
 est infallibilitas, quâ conversio con-
 sequitur gratiam congruam. In duo-
 bus ultimis gratiam efficacem à
 sufficienti differre concedentes
 negant differre in primo. Ad
 hanc autem infallibilitatem ex S.
 Augustini sententiâ non satis est ipsa
 entitas motionis, cum non præde-
 terminet physicè voluntatem : immò

*In Ap-
 pend. hist.
 de Auxil.
 p. 96. &
 97.*

nec sola congruitas ejus motionis cum voluntate: sed præterea requiritur præscientia Dei, quâ certò & infallibiliter præscit ejusmodi motionem aptari & congruere voluntati. Clarissimè Suares L. 3. de divinis auxiliis gratiæ cap. x.
^a Quo in loco quæritur, possitne dari excitatio gratiæ ita efficax, ut sit infallibilis connexio consensûs liberi voluntatis cum excitatione divinâ. Id negat Suares. Nam licet tanta possit esse gratia, tamque voluntati congruens, ut moraliter loquendo fieri vix possit; quin assentiamur, nihil tamen verat nos resistere. Ita licet hæc moralis infallibilitas sufficiat, ut homo simpliciter judicet talem effectum esse futurum positâ tali causâ non tamen ut Deus ita simpliciter judicet ex vi causæ; quia judicium Divinum ita est infallibile, ut implicet contradictionem esse falsum: illud autem objectum ex vi causæ non potest ad tantam infalli-

a P. 124

& 125

570 *Defensio Arnaldina,*
bilitatem pervenire. Nam cum in
voluntate maneat vera, realis ac
Physica potentia ad resistendum illi
excitationi, non implicat contradic-
tionem illum effectum impediri. Hoc
igitur sensu dicimus illam determi-
nationem non posse esse tantam, ut
effectus prorsus sit infallibilis. Prop-
terea cum voluntas semper assen-
sura esse dicitur, id humano modo
intelligi debet, sive mortaliter lo-
quendo. Ex quo libet gratiam
ideo efficacem esse, vel effica-
cem divinitus prævideri, quo-
niam assensura est voluntas. Præf-
cientia quippe voluntatis assen-
sionem ratione & naturâ sequi-
tur, non antecedit. Neque e-
nim, ut docent, actiones volun-
tatis nostræ futuras Deus in suâ
sed potiùs in voluntate humanâ
videt.

Sed quod aliqui verbis negan-
tes res concedunt, hoc Molina
congruistarum dux & auctor pâ-
lam professus est. Nam inter cæ-

teras ejus propositiones in Congregatione de Auxiliis notatas duæ feruntur : a quarum prima est, in potestate liberi arbitrii esse ut eandem gratiam *efficacem* reddat, aut *inefficacem* ; altera, ideo fieri, ut *divisio auxilii sufficientis in efficacem & inefficacem*, nostrâ sententiâ, ab effectu qui simul ab arbitrii libertate pendet, sumatur.

a In Ap²
pend. hist.
de Auxil,
p. 85,

Hæc *sufficientis* notio, quam apud omnes scientiæ mediæ defensores constare diximus, adeo popularis & pervagata est, ut cum naturaliter loquimur, non aliam fere adhibeamus : idque Thomistis accidit, ut cæteris.

Quoniam verò, inquit Sylvius, cum de gratiâ *sufficienti* agimus, pronum est eam intelligere juxta priorem illum modum, quæ videlicet se solâ sufficit ad hoc, ut quispiam bene velit & bene operetur : ideo nos quando hætenus negavimus dari gratiam *sufficientem* quæ non sit *efficax*, de *sufficiente* jux-

b In r. 2.
q. III. 8.
quæritur
3. concl. 2.

572 *Defensio Arnaldina,*
ta modum illum processimus, sicuti
& processit Bartholomæus Petrus
Lintrensis.

Ut *sufficiens* aliud significat apud Thomistas, aliud apud defensores scientiæ mediæ: ita quoque vox, *posse*, quâ utrique in gratiâ sufficienti definiendâ utuntur. Nam *posse* Thomisticum est nuda rei agendæ potestas, quæ omni actione caret, dum accesserit aliud ad actionem planè necessarium, ut ex superioribus liquet. *Posse* Lessianum, sive Molinisticum, ut vulgò nominatur, est plenissima rei agendæ potestas, cui nihil omnino desit, quæque cæteris omnibus sublati & eadem manens aliquando agat, non agat pro solo voluntatis nutu. Hinc tametsi omnes libertatem definiunt agendi potestatem, quia tamen potestas ista longè aliter intelligitur à Thomistis & aliter à defensoribus scientiæ mediæ, nul-

ſua proprie eſt inter utroſque niſi de ſolo libertatis nomine conſenſio.

Sed quoniam popularis eſt potentie notio Leſſiana, ſæpe accidit in hac voce, quod in alterâ, ſufficiens, jam obſervavi, ut facillimum ſit verbis negare quod antè conceſſeris. Unde Sylvius :

ex his intelligi poteſt ex admiſſione gratiæ ſufficientis non eſſe conſequens, quod homo ſine auxilio efficaci poſſit converti ad Deum, videlicet per gratiam ſufficientem.

a ſuprà
concl. 2.

Quamvis enim per eam, etiam dum eſt ſine efficaci, conſtituatur POTENS, non tamen ita potens conſtituitur, ut poſſit reduci in actum ſine auxilio efficaci. Quæ verborum pugna vitari poteſt difficillimè propter ambiguitatem nominis. Idcirco in primo ex quinque articulis, quos antè commemora- vi & à Thomiſtis probatos eſſe admonui, defenditur utraque locutio. De his ergo juſtis, quibus

574 574 Defensio Arnaldina,
illa magna non adest gratia, licet
parva & imperfecta non desit, ve-
rè utrumque dici potest & potuisse
illos Dei mandata servare, tenta-
tionique resistere, eosdemque alio
sensu non potuisse. Potuerunt enim
prorsus, quia non solum liberi ar-
bitrii virtutem, & gratiam habitua-
lem habuerunt, sed etiam gratiam
actualem, quæ sufficiens dici potest
Thomistarum sensû, qui gratiæ per
se efficacis necessitatem supponit. At
etiam hoc sensû dici potest, justos
illos ejusmodi sufficienti gratiâ in-
structos tentationi cui succubuerunt,
resistere non potuisse: quia nimi-
rum ejusmodi potestatem non ha-
buerunt, quæ complecteretur omnia
ad agendum necessaria, nempe
gratiam efficacem.

Molinæ sectatores gratiam suf-
ficientem suam vel tribuunt pro-
miscuè omnibus, vel ab unoquo-
que per solas naturæ vires com-
parari posse definiunt. Postremum
hoc Molina docuit apertissimè

in concordia q. 14. a. 13. disp. 10.
Léssius in disput. Apologeticâ
cap. x. ac plurimi deinceps, nu-
perque auctor Thesis Romanæ
n. 15. *axioma*, inquit, *illud*
Theologicum : *facienti quod in se*
est Deus non denegat gratiam : non
solum verissimum est, atque doctri-
næ Scripturæ, Conciliorum & Pa-
trum maximè consentaneum ; ve-
rùm etiam per illud significatur
OBLIGATIO, *quam Deus habet dan-*
di gratiam facienti quod est in se ;
nec solum facienti quod est ex se vi-
ribus gratiæ ; *sed etiam illi, qui*
cum non habeat gratiam, facit quod
est in se VIRIBUS NATURÆ. Si quis
cognoscere vult, ex quorum fon-
tibus depromptum sit axioma, is
legat institutionem pastorem
clarissimi Remorum Archiepis-
copi (quam auctor Hist. Cong.
de Auxiliis è Gallicâ Latinam
fecit) primosque præclari paren-
tes axiomatis eos esse confitebi-
tur, quos Synodus Arausicana

a Qua aña
1599. pro
pugnata
est in Col-
leg. Ludo-
visiano.

can. sexto confixit : *Si quis sine gratiâ Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus... nobis misericordiam dicit conferri divinitus... & aut humilitati, aut obedientiæ humana subjungit gratiæ adjutorium... resistit Apostolo dicenti : a quid habes quod non accepisti? & b gratiâ Dei sum id quod sum. Cætera quæ ad axioma pertinent, in eâdem institutione pastoralis doctè, solidèque pertractantur, ego ut ab instituto meo aliena prætermitto.*

2. Cor. 7. " *b Ibid. 16.*

Thomistæ verò, ut liberaliores sunt, aut restrictiores, suam gratiam sufficientem vel cum omnibus largissimè; vel cum pluribus tantummodò, paucioribusve parciùs communicant, ut exigit sive necessitas libertatis ad peccandum tuendæ, sive antiquorum gratiæ defensorum auctoritas, quorum certam de gratiâ minimè communi sententiam præstant

præstantissimos quosque è Scholâ Thomisticâ sequi video.

Nec aliis tamen ullâ in re nocet effusior liberalitas, cum sufficiens semper sterilis sit, nisi accedat altera, eaque per se efficax. Ita manet eadem œconomia gratiæ, quam Archiepiscopus Parisiensis primum, deinde Remensis duobus capitibus, hoc est, gratiâ per se efficaci & prædestinatione gratuita conclusit. Non ita est in hypothesis Molinianâ quæ primum caput funditus evertit, alterum sic extenuat, debilitatque, ut velut extenuissimo filo pendere videatur, quod abrumpunt Molinæ discipuli, quoties lubet.

Ut principia Thomistarum & Molinæ diversa sunt, ita quoque illud ab utrisque crebrò usurpatum: *media ad salutem necessaria Deus paratus est dare omnibus; vel, singulis preparavit*: vim ac notionem apud eos longè diversam habet. Nam apud Molinam

& ejus Sectatores illa mediorum præparatio talis est, ut vel media omnibus ac singulis exhibeantur, præbeanturque, vel ab unoquoque per solas naturæ vires pro arbitrio comparari possint. Postremum hoc à Thomistis uti Semipelagianum rejicitur: primum concedunt aliqui suo modo, hoc est de gratiâ sufficiente Thomisticâ; plerique negant, ne cum apertissimis SS. Patrum testimoniis pugnare videantur. Et quamquam omnes voluntate antecedenti Deum velle aiunt ut salutem omnium, sic & media quæ ad salutem consequendam Thomisticè sufficiant; voluntas tamen ista sterilis sæpe est; ut pluribus placet, non modò iis qui cum Bannesio negant voluntatem antecedentem inesse propriè in Deo, verùm etiam aliis qui à Bannesio dissentiunt. Hæc idcirco observavi, ut intelligatur quid sit Thomistica mediorum

ad salutem consequendam præparatio, & vitetur vocis ambiguitas, quâ Anonymus abusus est & alii sæpiùs abutuntur. Nam cum istâ locutione nihil aliud Thomistæ, significant quàm causam cur pereamus, gratiâve careamus, in nobis esse, non in Deo; Molinistæ vel gratiam omnibus exhibitam, vel potestatem comparandæ naturalem significant.

Cæterum ex iis quæ diximus de *sufficientis & potentiæ* notione duplici facilè intelligitur Molinæ sectatores de totâ re dissentire à Thomistis, tametsi in vocabulo conveniunt: cæteros Theologos; è quibus nemo vel pias cogitationes animo divinitus immissas, vel voluntatem boni imperfectam quæ sæpe vincatur, negavit; de re ipsa Thomistis assentiri, de solâ voce aliquando dissensisse, quæ & nova est, & viris gravissimis displicuit, & nul-

580 *Defensio Arnaldina*,
lam adhuc auctoritatem Eccle-
siasticam habet. Ista tamen dua-
rum vocum ambiguitas, quæ
non eodẽ sensũ usurpantur ab
omnibus, novis nostrorum tem-
porum Sophistis usitatam & u-
berem præbet calumniandi ma-
teriã.

CAPUT IV.

*De gratiã hominis innocentis &
Angelorum juxta Augustinum.*

S Equitur tertia quæstio de
gratiã primi hominis & An-
gelorum, quam Augustinus sæpe
in suis adversus Pelagianos li-
bris fere omnibus designatam &
informatam uberrimẽ demum in
L. de Correptione & Gratiã ex-
plicuit.

^{1.}
Homo, ut
Angelus,
in caritate
cõditus est.
a L. de cor-
rep. & gra-

I. In hypothesi Augustinianã
primus Homo cum bonã volun-
tate, sive cum caritate conditus
est. a Tunc ergo dederat homini
Deus bonam voluntatem, in illa

quippe eum fecerat, qui fecerat rectum. Bona voluntas & caritas apud Augustinum idem prorsus significant. *Quasi verò, inquit, a aliud sit bona voluntas, quàm caritas.* Idem quoque de Angelis docet in L. de civitate. c. 9. *Et istam bonam voluntatem quis fecerat, nisi ille qui eos cum bonâ voluntate, id est, cum amore casto, quo illi adhererent, creavit, simul eis & condens naturam & largiens gratiam? unde sine bonâ voluntate, hoc est, Dei amore nunquam Angelos sanctos fuisse credendum est. Confitendum est igitur cum debitâ laude Creatoris non ad solos Sanctos homines pertinere, verùm etiam de sanctis Angelis posse dici, quòd & caritas Dei diffusa sit in eis per Spiritum S. qui datus est eis.*

tiâ. n. 32.

a L. de gratiâ Christi c. 21.

b Rom. 5. 5.

II. Deus homini & Angelo auxilium ad perseverandum in bonâ voluntate, sive in caritate, quam dum conderentur divinitus acceperant, necessarium de-

11. Uterque ad perseverandum in caritate gratiâ accepit.

a L. de cor-
rep. & gra-
tia. n. 32.

582 Defensio Arnaldina,
dit. ^a Dederat adjutorium sine quo
in eâ non posset permanere si vel-
let; ut autem vellet, in ejus libero
reliquit arbitrio. Posset ergo per-
manere si vellet: quia non deerat
adjutorium per quod posset, & sine
quo non posset perseveranter bo-
num tenere quod vellet. Sed quia
noluit permanere, profectò ejus cul-
pa est; cujus meritum fuisset, si per-
manere voluisset, sicut fecerunt An-
geli sancti. Et mox. Si autem hoc
adjutorium vel Angelo, vel Homi-
ni, cum primùm facti sunt, de-
fuisset; quoniam non talis natura
facta erat, ut sine Divino adjuto-
rio posset manere si vellet; non uti-
que suâ culpâ cecidissent: adjuto-
rium quippe defuisset, sine quo ma-
nere non possent.

III.
Adjutoriū
duplex:
primum si-
ne quo; se-
cundum,
quo.

III. Auxiliorum duo genera
distinguit Augustinus, alterum
proprium naturæ innocentis & in-
tegræ, alterum lapsæ & reparatæ.
Primum appellat adjutorium sine
quo: alterum, adjutorium quo.

Primum est id sine quo non possumus, & cum quo possumus. Utramque definitionis partem superiora testimonia confirmant; sic & illud: *a primo itaque homini* *a Ibidem.*
qui in eo bono, quo factus fuerat *n. 34.*
rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium, perseverantie, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset.

Alterum est id *b non solum sine* *b Ibidem.*
quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur: ut est beatitudo, quam qui accipit continuo fit beatus. Primum trito jam & communi vocabulo solemus appellare sufficiens; alterum verò efficax.

IV. Id unum quæritur, an auxilium *sine quo* Augustinianum Molinisticè & populariter sufficiens sit, an Thomisticè: uno verbo omnia-ne ad agendum necessaria complectatur, necne. Si gratia Adami & Angelorum pro

17.
Quo sensu
adiutoriū
sine quo
dicatur suf-
ficiens.

solo voluntatis arbitrio fuit efficax, vel sterilis & iners; omnia ad agendum necessaria complectebatur, eratque plenissimè sufficiens, ut ea vox à Molinâ Lessio & populariter usurpari solet. Sin contrà opus erat novo auxilio per se efficaci, ut voluntas moveretur; Thomisticè, non Lessianè sufficiens fuit. Sed quæstionem meâ sententiâ facilè definit quisquis à præjudicatis opinionibus liber caput x. xi. & xii. L. de Correptione & Gratiâ legerit attentius; cum Augustini verba potestatem agendi plenissimam & Lessianam *sufficientis* notionem sine ullâ obscuritate significent.

v.
*Plenissimè
 sufficiens
 fuisse plu-
 ribus effi-
 citur.
 Prima ra-
 tio.*

1°. Augustinus Angelum & Hominem eodem loco habet, nec plus uni tribuit, quàm alteri. Uterque cum primùm conditus est, bonam voluntatem accepit ut manifestis Augustini testimoniis confirmavi. Utrique

datum est auxilium *sine quo* perseverare non poterant. Si enim

a hoc adjutorium Angelo vel Homini defuisset. . . . non utique suâ

*a Ibidem.
n. 32.*

culpâ cecidissent. Si cætera excutiamus, paria in utroque reperientur, ut & in ipso quæstionis exordio non obscure significat.

b Quapropter, inquit, saluberrimè confitemur, quod rectissimè credimus, Deum. . . . sic ordinasse

*b Ibidem.
n. 27.*

Angelorum & Hominum vitam, ut in eâ prius ostenderet, quid posset

eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suæ gratiæ beneficium,

justitiæque judicium. Hoc est, quid posset liberum arbitrium

sive ad perseverandum, sive ad cadendum: deinde quid posset

aut ad confirmandos in perpetuum S. Angelos, reparandosque

Homines, gratiæ beneficium; aut ad puniendos malos, judi-

cium justitiæ. Nullum denique in bonis Angelis qui persevera-

runt, & in malis qui ceciderunt,

586 *Defensio Arnaldina,*
gratiæ discrimen agnoscit : nec
aliud auxilium in primo Homine
& Angelis, quàm *sine quo*. Fuit
auxilium *sine quo* in pluribus ac-
tuosum & efficax, sterile in aliis.

a *ibidem.*
n. 32.

a *Non deerat adiutorium per quod
posset & sine quo non posset perse-
veranter bonum tenere quod vellet;
sed quia noluit permanere, profec-
tò ejus culpa est, cujus meritum
fuisset, si permanere voluisset: SI-
CUT FECERUNT ANGELI SANCTI,
qui cadentibus aliis per liberum
arbitrium, per idem liberum arbi-
trium steterunt ipsi, & hujus per-
mansiois debitam mercedem reci-
pere meruerunt. Apertissimè in L.
de Dono perseverantiæ n. 13.
Qui non infertur in tentationem
non discedit à Deo. Non est hoc
omnino in viribus liberi arbitrii,
quales nunc sunt. Fuerat in homine
antequam caderet. Quæ tamen li-
bertas voluntatis in illius primæ con-
ditionis præstantiâ quantum value-
rit, apparuit in Angelis; qui, Dia-*

sive Analytica Synopsis. 587
bolo cum suis cadente, in veritate
steterunt, & ad securitatem perpe-
tuam non cadendi, in quâ nunc
cos esse certissimi sumus, pervenire
meruerunt. Post casum autem ho-
minis nonnisi ad gratiam suam
Deus voluit pertinere, ut homo ac-
cedat ad eum..... & non recedat
ab eo.

Ex his constat idem auxilium
sine quo datum esse Homini &
Angelis. Sin id negatur, ergo
cum Augustinus ait: *cujus meri-
tum fuisset si permanere voluisset, si-
cut fecerunt Angeli sancti*: ridiculè
comparat res disjunctissimas, ho-
minem auxilio ad perseveran-
dum necessario; hoc est, per se
efficaci destitutum cum S. An-
gelis idipsum habentibus. 2°. *Qui*
dicit fuisse omnino in pri-
mâvâ potestate hominis, ut per-
severaret; quæ quanta esset, ap-
paruisse in S. Angelis; is apertis-
simè significat fuisse parem in u-
trisque potestatem, eandemque

588 *Defensio Arnaldina*,
plenissimam, non mœrè Thomis-
ticam. 3°. Hæc quoque Augus-
tini verba : non discedere à Deo
fuerat omnino in viribus liberi ar-
bitrii antequam homo caderet.
*Quæ libertas quantum valuerit ,
apparuit in Angelis. Post casum
autem hominis nonnisi ad gratiam
suam Deus voluit pertinere : aliud
auxilii genus esse significant, per
quod stamus, aliud per quod
Angelus stetit. Id quo nos per-
severamus est auxilium quo, &
per se efficax, ut Augustinus do-
cet : id igitur per quod steterunt
Angeli, auxilium sine quo & tan-
tummodò sufficiens fuit.*

Secunda
ratio.

2°. S. Angelos per liberum ar-
bitrium stetisse ; cæteros, ut ho-
minem, per idem liberum arbi-
trium cecidisse ait in iis locis quæ
nos antè produximus : & initio :
*a Denique Angeli quidam, quorum
Princeps est qui dicitur Diabolus,
per liberum arbitrium Domino Deo
refuge facti sunt.... Cateri per*

*a Ibidem.
m. 27.*

ipsum liberum arbitrium in veritate steterunt. ^a Sic & hominem fecit cum libero arbitrio.... Ideo beatum, quia & non mori, & miscrum non fieri in suâ potestate esse sentiebat. In quo statu recto ac sine vitio, si per ipsum liberum arbitrium manere voluisset.... Acciperet illam merito hujus permansionis beatitudinis plenitudinem, quâ & S. Angeli sunt beati. Sanctos jam per liberum arbitrium perseverare nuspiam dicit. Contrâ, ^b si ipsis relinqueretur voluntas sua, ut in adjutorio Dei, sine quo perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate suâ voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis ut possent. Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divinâ gratiâ indeclinabiliter & insupera-

*a Ibidem.
n. 28.*

*b Ibidem.
n. 38.*

590 *Defensio Arnaldaina,*
biliter ageretur; & ideo, quamvis
infirmas, non tamen deficeret, ne-
que adversitate aliquâ vincere-
tur.... Fortissimo itaque permisit
facere quod vellet: infirmis serva-
vit, ut ipso donante invictissimè
quod bonum est vellet, & hoc de-
serere invictissimè nollent. Auxi-
lium efficacissimum &, ut appel-
latur ab Augustino, invictissimum,
insuperabile & indeclinabile facit
ut jam Sanctis perseverantibus
non relinquatur voluntas sua: sive,
quod idem planè est, ut Sancti
jam per liberum arbitrium per-
severare simpliciter non dicantur.
Angelus bonus ab Augusti-
no & sæpe & simpliciter dicitur
(nec aliter in toto libro uspiam)
perseverasse per liberum arbi-
trium. Non habuit ergo gratiam
illam efficacissimam & invictissi-
mam, sive auxilium quo: ita so-
lum habuit auxilium sine quo.
Neque enim aliud apud Augus-
tinum extat, quàm duplex à no-

bis commemoratum, *quo & sine quo*. Ex quibus conficitur auxilium, *sine quo*, plenissimè sufficiens fuisse, & tale, ut omnia ad agendum necessaria complecteretur.

Tertia ratio.

3°. Novum argumentum ex superiori loco depromitur. Auxilium *sufficiens* & potestas agendi idem significant. Ut *sufficientis*, ita quoque *potestatis* duplex est notio; Thomistica, & popularis. Thomistica est potestas nuda & simplex, quæ nisi accedat aliud, idemque necessarium ad agendum & cum actione semper conjunctum, nihil agit. Popularis est potestas explicata & expedita, quæ nullâ re ad agendum necessariâ caret. Auxilium *sine quo* Augustinianum, popularem hanc & plenissimam potestatem contulit homini integro & Angelis, non Thomisticam, ut ex allato testimonio liquet. Nam auxilium, *sine quo*, perseverandi

592 *Defensio Arnaldina*,
potestatem contulit homini in-
nocenti, quam minimè tribueret
jam eidem lapso, ut hîc Augus-
tinus testatur. *Et ideo perseverare
non possent Sancti cum auxilio,
sine quo, quia deficientes infirmi-
tate nec vellent, aut non ita vel-
lent infirmitate voluntatis ut possent.*
Potestas, quam homini jam lap-
so minimè tribueret auxilium,
sine quo, non est Thomistica,
cum isto genere auxilii conjunc-
ta, nec ab eo separabilis, ut Tho-
mistæ confitentur; ergo popula-
ris & plenissima illa, cujus antè
mèmini: hanc igitur ipsam ho-
mini innocenti contulit & Ân-
gelis omnibus.

Quarta
ratio.

4°. Augustinus, quod inprî-
mis observandum est, Sanctos
idcirco per auxilium, quale A-
damo concessum est, jam *per-
severare non posse* ait; quoniam,
si solum tribueretur, *aut non vel-
lent, aut non ita vellent ut possent.*
Nam consequens est auxilium,

sine quo, tale fuisse, ut per illud solum aut vellet homo, aut volendi & plenè volendi potestatem haberet plenissimam. Si enim ad volendum opus erat auxilio per se efficaci, ut jam opus esse Augustinus testatur; par igitur est hominis innocentis & lapsi conditio: nec magis innocens & integer perseverare potuit per auxilium, *sine quo*, quàm nos lapsi possemus. Ita inepta planè est Augustini sententia, nisi potestatem Adami plenam, absolutam & omnibus ad agendum necessariis instructam confiteamur.

5°. Aliud quoque argumentum ex iisdem verbis conficitur. Ratio sola propter quam ad perseverandum omnino necessarium est auxilium *quo*, sive per se efficax, est summa fractis já viribus, & instantibus undique tentationum periculis voluntatis nostræ

Quinta
ratio.

a Ibidem.
n. 35.

imbecillitas. *a* Major quippe libertas, inquit, est necessaria adversus tot & tantas tentationes, quæ in Paradiso non fuerunt, de-
no perseverantiæ munita atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vincatur

b Ibidem.
n. 38.

hic mundus, &c. Idcirco *b* si in tantâ infirmitate vite hujus,
ipsis Sanctis relinqueretur voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine quo perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus operaretur in eis ut vellent, inter tot & tantas tentationes infirmitate suâ voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, &c. Ex quo consequens est nec Angelis, nec homini innocenti, quorum erat vis maxima, nulla planè infirmitas, auxilium quo necessarium fuisse. Si necessarium non fuit; auxilium igitur, sine quo, erat plenè sufficiens, & potestatem præfidiis omnibus ad perseverandum instructissimam largiebatur.

6°. Si confirmatio in bono ,
sive impeccantia, ut vulgò appel-
latur, quæ est prærogativa per-
fectæ & æternæ beatitudinis, in
utroque statu naturæ innocentis
& lapsæ ex eodem genere auxilii
pendet: tam Angelorum impec-
cantia appellanda est simpliciter
gratia, quàm Sanctorum homi-
num confirmatio. Contrà tamen
Augustinus primâ appellat mer-
cedem meriti, alteram verò sim-
pliciter gratiam. ^a *Quid erit, in-*
quit, liberius libero arbitrio, quan-
do non poterit servire peccato, quæ
futura erat & homini, sicut facta
est Angelis sanctis merces meriti?
Nunc autem per peccatum perduto
bono merito, in his qui liberantur
factum est donum gratiæ, quæ merces
meriti futura erat. Cur dicitur per-
duto bono merito donum gratiæ,
quæ merces meriti futura erat;
nisi quia maximum est merito-
rum nostrorum & Angelicorum
discrimen? Et unde illud dis-

Sexta ra-
tio.

a *Ibidem.*
n. 32.

crimen, nisi ex maximâ auxiliorum dissimilitudine, quam antè attigerat, & pluribus mox attingit?

a Ibidem.
n. 27.

b Ibidem.
n. 34.

Angeli enim *a* per liberum arbitrium in veritate steterunt *b* Nunc verò Sanctis in Regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis.... perseverantia ipsa donatur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum nonnisi perseverantes sint.

Cæterum cum Augustinus de homine integro & Angelis disputat, unius perseverantiæ meminit, quòd cum essent in caritate & justitiâ conditi, reliqua actionum & meritorum series ad perseverantiam quodammodò pertinere videatur. Neque enim perseverat, nisi qui ab omni peccato abstinet: nec ab omni peccato abstinet, nisi qui bene agit & singulas actiones refert ad finem ultimum, nisi demum qui præceptis omnibus satisfacit.

Nam qui non bene agit quid-
quid agit, quique violat præcep-
tum aliquod, is proculdubiò per-
ſeverantiam non habet; ut ha-
bet contrà qui rectè agit in om-
nibus & ſingulis præceptis ſatis-
facit. Itaque perſeverantia in
juſto donum quoddam eſt gene-
rale, quod latiffimè patet, & to-
tam reliquæ vitæ ſeriem quodam-
modò complecti videtur.

Adverſus ea quæ de gratiâ
primi Hominiſ & Angelorum
ex Auguſtino diximus, unum
fermè eſt quod objici poſſit: S.
Angelos idcirco ad gloriam per-
veniſſe, quòd gratiam multò u-
berioreſ acceperint, quàm qui
minimè pervenerunt, Auguſti-
num teſtari. ^a *Iſti autem, inquit,*
qui cum boni creati eſſent, tamen
mali ſunt malâ propriâ voluntate,
quam bona natura non fecit. . . aut
minorem acceperunt amoris divini
gratiam, quàm illi qui in eadem
perſtiterunt; aut ſi utrique boni

VI.
Difficultas
ſolvitur.

a L. 12. de
Civitate
c. ix. n. 2.

598 *Defensio Arnaldina,*
equaliter creati sunt, istis malâ vo-
luntate cadentibus illi amplius ad-
juti ad eam beatitudinis plenitudi-
nem, unde se nunquam casuros cer-
tissimi fierent, pervenerunt. Quæ
gratia amplior non alia videtur
esse, quàm per se efficax. Atque
hic unus fere est locus, qui ali-
quâ cum probabilitate objicia-
tur. Nam cætera levissima sunt,
nec cuiquam in Augustinianâ
doctrinâ vel mediocriter versato
difficultatem ullam afferre posse
existimo.

Sed argumentum quod ex su-
periore Augustini testimonio
conficitur, sic occupatum est à
viris doctissimis, qui locum ad
quæstionem propositam nihil at-
tinere solidis rationibus compro-
barunt, ut inane jam & hebes
videatur. rem paucis explico.

Augustinus in eâ quæstione,
quæ est de beatitudine Angelo-
rum, multùm, diùque laboravit.
Omnes conditos esse noverat &

bonos, hoc est, cum sanctitate ac caritate perfectâ, & beatos. S. Angeli qui gloriâ æternâ perfruuntur, se semper beatos fore non ignorant: mali antequam caderent, nec futurum cognoscebant, nec perpetuitatem beatitudinis. Causa ergo dubitationis & difficultatis, quæ Augustinum diu torfit, hæc una est, quòd beatus non sit, nisi qui & beatitudinem nunquam est amissurus & nunquam se amissurum esse certissimè cognovit. Neque enim admittit beatitudo vel errorem, vel metum. Qui beatum se semper fore existimans beatitudinem nihilominus amissurus est, fallitur. Qui ignorat firmâne sit ac perpetua felicitas, necne, metu vacare non potest. Qui metuit, multoque magis qui casum futurum præsentit, miser est. Ergo S. Angeli se beatos semper fore non ignorant, nec ignoraverunt. Mali verò qui nec se ca-

furors esse noverunt, nec se semper beatos fore, aliquâ nihilo-
minùs beatitudine suspensâ &
mutabili perfruebantur. Sed un-
de illa bonis de perpetuâ felici-
tate securitas & cognitio; igno-
rantia verò in malis? An fortè ex
creationis discrimine, hoc est,
ex caritate & justitiâ dissimili,
quam dum crearentur, accepe-
runt? An ex meritis? An ut olim
Dæmones, ita nunc Angeli se
semper beatos fore ignorant?

Questionem pluribus versat
in L. xi. de Genesi ad Literam
cap. 26. & difficultatis pondere
oppressus in medio reliquit. Eam-
dem cum agitaſſet postea in L.
xi. de Civitate cap. 13. ad duo
membra revocavit. Nam certus
jam S. Angelos de sempiternâ
beatitudine suâ nihil dubitare,
restat, inquit, *ut aut impares fue-*
runt in gratiâ & beatitudine, quam
in primo creationis exordio ac-
ceperunt; *aut si pares fuerunt, post*
istorum

iſtorum ruinam illis certa ſcientia ſempiternæ felicitatis acceſſerat.

Denique ſub finem vitæ omni dubitatione poſitâ pronuntiavit in libro de Correptione & Gratiâ cap. x. malis per liberum arbitrium cadentibus, cæteros qui per idem liberum arbitrium ſteterant, de beatitudine nunquam amittendâ certos factos eſſe ſingulari beneficio gratiæ. ^a *Ceteri*

per ipſum liberum arbitrium in veritate ſteterunt, camque de ſuo caſu nunquam futuro certiffimam ſcire meruerunt. Quod cum pluribus deinde confirmaret, ſubjicit: Diabolus verò & Angeli ejus eſſi beati erant antequam caderent, & ſe in miſeriam caſuros eſſe nesciebant, erat tamen adhuc quod eorum adderetur beatitudini, ſi per liberum arbitrium in veritate ſte- tiſſent, donec iſtam ſummæ beatitudinis plenitudinem, tanquam premium ipſius permansio- nis acciperent, id eſt, ut magnâ per Spiri-

^a *L. de cor-
rep. & gra-
tiâ. n. 27.*

602 *Defensio Arnaldina,*
tum S. datâ abundantia caritatis
Dei, cadere ulterius omnino non
possent, & hoc de se certissime nos-
sent. Hanc plenitudinem beatitu-
dinis non habebant: sed quia nesc-
iebant suam futuram miseriam,
minore quidem, sed tamen beatitu-
dine sine ullo vitio fruebantur.

In libro 12. de Civitate qui
objicitur, eandem quæstionem
versat, & eadem quæstionis mem-
bra ponit, ac in undecimo; ut
singula inter se se comparanti fa-
cile constabit. In XI. restat ut
aut impares fuerint. In XII. aut
minorem acceperunt amoris divini
gratiam. In XI. aut si pares fuerunt,
post istorum ruinam illis certa scien-
tia suæ sempiternæ felicitatis acces-
serit. In XII. aut si utrique equali-
ter boni creati sunt, istis malâ vo-
luntate cadentibus illi amplius ad-
juti ad eam beatitudinis plenitudi-
nem, unde se nunquam casuros cer-
tissimi fierent, pervenerunt. Ecce
eam utrobique divisionis mē-

bra, quæ sibi mutuò respondent :
primum utique L. undecimi pri-
mo duodecimi ; secundum prio-
ris similiter posterioris secundo.
Atque ut apertiùs dicam ; ista,
si pares fuerunt, post istorum rui-
nam illis certa scientia suæ sempi-
ternæ felicitatis accessit , respon-
dent his : *si utrique boni æqualiter*
creati sunt, istis malâ voluntate ca-
dentibus illi amplius adjuti ad eam
beatitudinis plenitudinem, unde
nunquam se casuros certissimi fie-
rent, pervenerunt. In hac poste-
riore sententiâ vox, *amplius ad-*
judi , quæ sola objici potest, re-
fertur ad confirmationem gratiæ,
ad certissimam beatitudinis per-
petuæ scientiam ; quæ, ut in prio-
re dicitur, *post Dæmonum rui-*
nam S. Angelis accessit. Pertinet
ergo ad perseverantiam termini,
non ad perseverantiam viæ, ut
Theologi vulgò loquuntur : de-
nique ^a *ad istam summæ beatitu-*
dinis plenitudinem quam tanquam

a L. de cor-
rep. & gr.
n. 27.

604 *Defensio Arnaldina;*
præmium voluntariæ perseveran-
tix & permansionis acceperunt ;
non ad tempus quod præcessit ,
sive ad merita quibus præmium
obtinerunt. Locus ergo objec-
tus non est ad rem ; qui ne ali-
ter explicaretur, ac antè à no-
bis explicatus est, aut ad aliam
omnino quæstionem referretur ,
Augustinus ipse providit, cum
proximè subjiciat : ^a sicut jam in
libro , quem sequitur iste , id est ,
in undecimo tractavimus.

a L. 12. de
Civit. c.
9.

CAPUT V.

De gratiâ hominis lapsi juxta
eundem.

EXplicatâ gratiâ primi Ho-
minis & Angelorum facilè
intelligitur quid de nostrâ, quæ
singulari quadam ratione gratia
Christi dicitur, ac de utriusque
discrimine senserit Augustinus.

I.
Auxilium
quo sem-
per efficax

Auxilium, *sine quo*, quod erat
Adamo commune cum Angelis.

sive Analytica Synopsis. 605
plenissimè sufficiens fuit, ut ex
pluribus Augustini testimoniis
confeci. Auxilium quo, quod
proprium est naturæ lapsæ, sem-
per est efficax. Primum cum ef-
fectu non semper conjungeba-
tur, hoc semper conjungitur.

^a *Adjutorium enim est non solum* ^{a L. de cor-}
sine quo non fit, verum etiam quo ^{rep. & gr.}
fit propter quod datur. Exemplum ^{n. 34.}
affert beatitudinis, quæ adjuce-
rium & quo fit est, & sine quo non
fit: quia & si data fuerit homini,
continuo fit beatus; & si data nun-
quam fuerit, nunquam erit.

Primum tale erat, ut potesta-
tem plenissimam tribueret, vo-
luntatem utendi non efficeret.

^b *Tale quippe erat adjutorium,* ^{b Ibidem.}
quod desereret cum vellet, & in ^{n. 31.}
quo permaneret si vellet, non quo
fieret ut vellet. Contrà nostrum
voluntatem ipsam efficit. ^c *Sed* ^{c Ibidem.}
hâc gratia potentior est in secundo
Adam. Prima est enim quâ fit ut
habeat homo justitiam si velit. Sc-

606 *Defensio Arnaldina,*
cunda ergo plus potest, quâ etiam
fit ut velit, & tantum velit, tan-
toque ardore diligit, ut carnis vo-
luntatem contraria concupiscentem
voluntate Spiritûs vincat.

II.
Ob infir-
mitatem
datur.

a *Ibidem.*
n. 38.

Ideo præsertim Deus non mo-
dò perseverandi potestatem, ve-
rùm etiam perseverantiam Sanc-
tis suis nunc largitur, quòd jam
infirma sit voluntas. a *Nam si in*
tantâ infirmitate vitæ hujus.....
ipsis relinqueretur voluntas sua, ut
in adjutorio Dei sine quo perseve-
rare non possunt, manerent si vel-
lent, nec Deus in eis operaretur ut
vellent, inter tot & tantas tentatio-
nes infirmitate suâ voluntas suc-
cumberet, & ideo perseverare non
possent.... subventum est igitur in-
firmitati voluntatis humanæ, ut di-
vinâ gratiâ indeclinabiliter & in-
superabiliter ageretur, &c.

III.
Auxilium
sine quo
in Sanctis
persevera-
ntibus jam

Auxilium sine quo, quale con-
cessum est primo Homini, in
sanctis perseverantibus jam lo-
cum non habet. b *Primo itaque*

homini, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum

locum non
habet.

b Ibidem.

n. 34.

est adjutorium perseverantiae, non quo fieret ut perseveraret; sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc verò Sanctis in Regnum Dei per gratiam Dei predestinatis NON TALE adjutorium perseverantiae datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur; non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possent, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. Et antè. c Nunc autem

c Ibidem.

n. 32.

quibus decet tale adjutorium sine quo, jam pœna peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, & TANTO AMPLIUS datur per Jesum Christum Dominum nostrum quibus id Deo dare placuit, ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiam si velimus; verum etiam tantum ac tale sit, ut velimus. Maximè ob-

608 *Defensio Arnaldina*,
servanda sunt verba Augustini :
quibus datur, tantò amplius da-
tur.... tantum ac tale ut velimus :
quæ gratiam ad perseverandum
quibuscumque datur, talem ac
tantam semper dari significant ;
ut non modò potestatem perse-
verandi, verùm etiam & volun-
tatem plenam, uno verbo perse-
verantiam ipsam largiatur. Ita
auxilium *sine quo*, quale Adamo
& S. Angelis concessum est : id
est, plenissima illa perseverandi
potestas, quam nos antè ex Au-
gustino descripsimus, semper jam
conjungitur cum auxilio *quo*, nec
ab eo sejungitur. Sed de his ite-
rum postea uberius.

IV.

Auxilium
quo ut ad
conservan-
dam, ita ad
recipiendâ
justitiam
valet.

a *Ibidem.*
n. 32.

Auxilium *quo*, cùm ad perse-
verandum in bono quod jam ac-
cepimus, tum ad bonum quo-
que accipiendum, sive ad pri-
mam justitiam datur. ^a *Fit quippe*
in nobis, ut mox docet, *per hanc*
Dei gratiam, id est auxilium *quo*,
in bono recipiendo & perseveranter

tenendo, non solum posse quod volumus, verum etiam velle quod possumus. Quod non fuit in homine primo. Unum enim horum in illo fuit, alterum non fuit. Namque ut reciperet bonum gratia non egebat, quia nondum perdididerat quam acceperat in ipso creationis exordio. Ut autem in eo permaneret, egebat adiutorio gratia, sine quo id omnino non posset: & acceperat posse si vellet, sed non habuit velle quod posset. Nam si habuisset, perseverasset. Posset enim perseverare si vellet: quod ut nollet, de libero descendit arbitrio; quod tunc ita liberum erat, ut & bene velle posset & male.

Ex his constat auxilium quo apud Augustinum semper esse conjunctum cum effectu ipso ad quem datur. 2°. In eo differre ab auxilio *sine quo*, quod potestatem simul & voluntatem rei efficiendæ; auxilium *sine quo* solum potestatem per se largiatur.

Ex quo consequens est, ut omnia loca, in quibus Augustinus bonam voluntatem à Deo esse docet, ad idque confirmandum verbis vel Propheticis : *voluntas preparatur à Domino* ; vel Apostolicis utitur : *operatur in nobis velle & perficere* ; auxilium quo constituent. 3°. Auxilium *sine quo* , quæ est, ut certis argumentis confeci, plenissima, Thomistica potestas, locum jam non habere. 4°. Denique auxilium quo non modò ad perseverandum in iustitiâ acceptâ, verùm etiam ad iustitiam recipiendam valere & dari : atque ut uno verbo omnia concludam, ad singulas actiones bonas, ut in suis omnibus adversus Pelagianos libris Augustinus docet.

a Ibidem.
n. 43.

De gratiâ conversionis *a cum hominibus*, inquit, *per correptionem in viam iustitiæ seu veniunt, seu revertuntur* ; quis operatur in cordibus eorum salutem, nisi ille qui

*quolibet plantante atque rigante ;
& quolibet in agris , vel arbutulis
operante dat incrementum Deus ,
cui volenti saluum facere nullum
hominum resistit arbitrium ? Sic
enim velle seu nolle in volentis seu
nolentis est potestate , ut divinam
potestatem non impediat , nec supe-
ret potestatem..... quando quidem
etiam de ipsis hominum volun-
tatibus quod vult , cum vult fa-
cit..... Habens humanorum cor-
dium quo placuerit inclinandorum
omnipotentissimam potestatem.*

Legendus est liber de gratia
Christi n. ii. Quo in loco Pela-
gium , ut Christianus habeatur ,
eam gratiam confiteri debere ait ,
*quâ future gloriæ magnitudo non
solum promittitur , verum etiam cre-
ditur & speratur : nec solum revela-
tur sapientia , verum & amatur : non
solum suadetur omne quod bonum
est , verum & persuadetur.* Et n.
15. *Quando Deus docet non per le-
gis literam , sed per Spiritus gra-*

612 *Defensio Arnaldina,*
tiam ; ita docet , ut quod quisque
didicerit non tantum cognoscendo
videat , sed etiam volendo appetat ,
agendoque perficiat. . . . Venire posse
in naturâ ponit Pelagius ; vel etiam
ut modò dicere cæpit , in gratiâ ,
qualemlibet eam sentiat , quâ ipsa ,
ut dicit , possibilitas adjuvatur ; ve-
nire autem jam in voluntate & ope-
re est. Non est autem consequens ,
ut qui potest venire etiam veniat ,
nisi id voluerit atque fecerit. Sed
omnis qui didicit à Patre non so-
lùm potest venire , sed venit. ^a Ne-
que enim ullus audivit & didicit ,
& non venit , sed omnis , ut ait
Veritas , qui audivit à Patre &
didicit , venit. . . . Valde remota est
à sensibus carnis hæc Schola , in quâ
Deus auditur & docet. . . . Nimiùm
gratia ista secreta est. . . . Hæc ita-
que gratia , quæ occultè humanis cor-
dibus divinâ largitate tribuitur , à
nullo duro corde respuitur , ideo
quippe tribuitur , ut cordis duritia
primitus auferatur.

aL.dePra-
destinatio-
ne Sanct.
v. 13.

Ac ne per singula excurram ,
 Augustinus conversionem , sive
 primam justitiam , omnia bona ,
 meritaque omnia semper adscri-
 bit gratiæ per se efficaci & au-
 xilio *quo* , quod ejusmodi est , ut
 non modò posse , verùm etiam
 det & velle & operari , eamque
 Christi gratiam esse ait , ^a quam
 Pelagius confiteri debet. Hinc
 in Epistolâ ad Vitalem , quæ est
 217. inter cæteras , generatim
 scribit : ^b *vera Dei gratia dat me-
 rita ipsa cum datur , quia prævenit
 hominis voluntatem bonam , nec
 eam cujusquam invenit in corde ,
 sed facit.* Et postea. ^c *Utin Deum
 credamus & piè vivamus , non vo-
 lentis , neque currentis , sed mise-
 rentis est Dei : non quia velle non
 debemus & currere , sed quia ipse
 in nobis & velle operatur & cur-
 rere.* Sic alibi. ^d *Certum est nos
 velle cum volumus , sed ille facit
 ut velimus bonum.... Certum est
 nos facere cum facimus ; sed ille fa-*

v.
 Ad singu-
 las actio-
 nes pietatis
 valet .

aL.de gra-
 tiâ Christi
 n. 52.

b Epistol.
 217. n. 5.

c Ibidem.
 n. 12.

dL.de gra-
 tiâ & lib.
 arbitr. n.
 32.

614 *Defensio Arnaldina,*
cit ut faciamus, prebendo vires
EFFICACISSIMAS *voluntati.*
a Ibid. n. 33. Quamobrem a sine illo vel ope-
rante ut velimus; vel cooperante
cum volumus, ad bona pietatis
opera nihil valemus.

VI.
Ad oran-
dum.
b L. de do-
nò perse-
ver. n. 64. facere ait; b falli qui putant non
dari nobis ut petamus, quæramus,
pulsemus. Nec volunt intelligere
etiam hoc divini muneris esse ut
c Ibid. n. 62. oremus. c Hoc ipsum ut faciamus
d Epistol. ipsum largiri. d Impertiri salubri-
194. n. 30. ter orationis affectum & effectum.

Ex his paucis, quæ nos inter
plura & propè infinita ejusdem
generis delibavimus, facile in-
telligitur gratiam illam quam
adversus Pelagianos disputans ad
singulas pietatis actiones neces-
sariam esse docet, pertinere ad
auxilium quo. Nam auxilii quo
proprius character & nota est, ut

non modò potestatem , verùm etiam & voluntatem & actionem largiatur ; cum auxilium , *sine quo* , solam potestatem conferret, plenissimam tamen , non mœrè Thomisticam. Gratia , quam in suis adversus Pelagianos libris omnibus tuetur, voluntatem efficit & actionem ; non est nuda & sterilis potestas. Pertinet igitur ad auxilium *quo*. Ita sequitur auxilium *quo* necessarium esse ad singulas pietatis actiones.

CAPUT VI.

Aliqua ad auxilium quo pertinentia explicantur.

Auxilium *quo* sive ad primam conversionem refertur , sive ad perseverantiam & ad singulas actiones bonas, neque individuum semper est, aut simplex, neque in unico gradu consistit.

Impium quidem gratia Christi

1.
Auxilium
quo nō est
semper in-
dividuum
& simplex.

uno velut impetu nonnunquam convertit; vel iusto & converso largitur & voluntatem & actionem boni operis. Sed hoc rarissimè. Naturam enim, quæ à parvis initiis ad perfectiora sensim progreditur, ut plurimum imitans variis motibus animum incitat, diuque cum voluntate pravis cupiditatis affectibus implicatâ confligit; antequam oriatur vel firma illa & plena voluntas, quæ conjuncta semper est cum bono opere.

II.
Exemplū
repentinæ
conversionis.

Exemplum repentinæ conversionis præclarum habemus in Apostolo, quem Christianæ Religionis inimicissimum, Christianosque vario suppliciorum genere persequentem gratia statim prostravit ac vicit.

III.
Exemplū
Lentæ.

a Act. 9. 6.

b Ibid. v.
s.

Sed pauci admodum sunt, qui auditâ voce Domini statim respondeant: *a Domine quid me vis facere?* Multo plures pugnant, resistuntque *b contra stimulum cal-*

sitrando, antequam Deo vocanti penitus obsequantur. Horum exemplum habemus in Augustino, cujus scripta si varios auxilii quo gradus, partesque non exprimerent, vita testaretur. Manichæorum erroribus, connubiis illicitis, & insano rerum corporearum amore constrictus tenebatur. Anno ætatis vicesimo nono cœpit sectæ insanæ primùm diffidere : à Fide Catholicâ tamen alienus mansit. Anno tricesimo cum Ambrosium sæpius audisset, hæsit inter utramque dubius. Ab hæresi postea liberatus in Religionem Catholicam inclinavit. Anno demum 32. cum ex Simplicano cognovisset stupendam Victorini conversionem

^a *exarsi*, inquit, *ad imitandum.* c L. 8. Cō.
Sed quantis pugnis, ac dilatio- fess. n. 10,
nibus ? *Cui ego rei suspirabam ligatus non ferro alieno, sed meâ ferreâ voluntate. Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi cate-*

618 Defensio Arnaldina,
nam fecerat, & constrinxerat me...
voluntas autem nova, quæ mihi
esse cœperat, ut te gratis colerem,
fruiquæ te vellem, Deus, sola certa
jocunditas, nondum erat idonea
ad superandam priorem vetustate
roboratam. Ita duæ voluntates meæ,
una vetus alia nova; illa carnalis,
ista spiritalis, confligebant inter se,
atque discordando dissipabant ani-
mam meam. ^a In sarcinâ sæculi,
velut somno affolet, dulciter pre-
mebar: & cogitationes quibus me-
ditabar in te, similes erant conati-
bus expergisci volentium, qui ta-
men superati soporis altitudine re-
merguntur. Mox subjicit se Chris-
to vocanti quid responderet non
habuisse, nisi tantum verba lenta
& somnolenta: modò; ecce modò:
sine paululum. Sed modò & modò
non habebant modum: & sine pau-
lulum, in longum ibat.

^a Ibidem.
n. 12.

^b Ibidem.
n. 21.

Pugnæ rationem idoneam
deinde reddit. ^b Imperat animus
corpori & paretur statim: imperat

animus sibi & resistitur. Unde hoc monstrum, & quare istud? Imperat, inquam, ut velit, qui non imperaret nisi vellet; & non fit quod imperat. Sed non ex toto vult; non ergo ex toto imperat. Nam in tantum imperat in quantum vult; & in tantum non fit quod imperat, in quantum non vult. Quoniam voluntas imperat, ut sit voluntas; nec alia, sed ipsa. Non utique plena imperat, ideo non est quod imperat. Nam si plena esset, nec imperaret ut esset, quia jam esset.

Cum audisset ex Pontiano milites ad vitam Monasticam perlectâ Antonii historiâ repentè conversos esse, cœpit multò magis, quàm antè, agitari. ^a Sic a Ibidem. egrotabam & excruciabar accusans n. 25. memetipsum solito acerbiùs nimis, ac volvens & versans me in vinculo meo, donec abrumperetur totum, quo jam exiguo tenebar, sed tenebar tamen. Et instabas tu in occultis meis Domine severâ miseri-

620 *Defensio Arnaldina,*
cordiâ flagella ingeminans timoris
& pudoris; ne rursus cessarem....
Dicebam enim apud me intus: ecce
modò fiat, modò fiat. Et cum ver-
bo jam ibam in placitum. Jam pæ-
nè faciebam, & non faciebam: nec
relabebar tamen in pristina, sed de
proximo stabam & respirabam.

a Ibidem.
n. 29.

Post plurimas deinde tergi-
versationes & pugnas cum vo-
cemaudisset: *a* **TOLLE LEGE,**
TOLLE LEGE: proximum A-
postoli codicem arripuit, sen-
tentiâque perlectâ eâ, quæ li-
brum aperiendi, explicantiq; ex
Rom. 13. 13. occurrit prior: *non*
in comessionibus & ebrietatibus,
non in cubilibus & impudicitis,
non in contentione & emulatione:
sed induite Dominum Jesum Chris-
tum, & carnis providentiam ne
feceritis in concupiscentiis: plenè
b *Ibidem.* *conversus est. b Statim quippe cum*
sine hujusce sententiæ, quasi luce
securitatis infusâ cordi meo, omnes
dubitationis tenebra diffugerunt.

Augustini conversionem fecit gratia per se efficax, sive auxilium *quo*, idque longam auxiliorum seriem complectens, non individuum & simplex. Horum singula non aliter efficacia fuerunt, quàm gratia Thomistarum sufficiens, quæ voluntatem imperfectam semper efficit, ut ex Alvare jam observavi; nunquam sola effectum principalem, ad quem per se ipsa nititur.

Idem statuendum est de perseverantiâ, quæ ut omnes quodammodò actiones bonas, quibus justitia semel accepta solet conservari usque ad extremum vitæ, ita & longam auxiliorum seriem complectitur. Idem quoque fit in actionibus bonis quamplurimis. Neque enim statim volumus plenè quod postea agimus. Præcedit plerumque voluntas imperfecta, sive caritas inchoata ac debilis, quæ cupiditate facilè vincitur & contra-

622 *Defensio Arnaldina*,
riæ voluntatis repugnantia accedentibus novis subinde auxiliis voluntas bona crescit ; tumque demum agit & vincit, cum major est, quàm contraria cupiditas. Neque auxiliorum præcedentium series est prorsus inutilis. Animum enim præparat, cupiditatem imminuit, resistentes affectus debilitat, quibus fractis, subactisque nova gratia accedens voluntatem plenam ac perfectam efficit, quam per se sola non efficeret, nisi præcessissent complures aliæ.

Hujus voluntatis, sive caritatis imperfectæ sæpe Augustinus meminit, ut in libro de gratiâ & libero arbitrio. ^a *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest*, (potestate illâ plenâ, quæ sine novo auxilio cum actione ipsâ conjungatur) *jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam : poterit autem cum magnam habuerit, & ro-*

^a *L. de gr. & lib. arbitrio. n. 33.*

sive Analytica Synopsis. 623
bustam. Quando enim Martyres magna illa mandata fecerunt; magnâ utique voluntate, hoc est, magnâ caritate fecerunt. Et mox. istam caritatem Apostolus Petrus nondum habuit, quando timore Dominum ter negavit. . . . Et tamen, quamvis parva & imperfecta, non deerat, quando dicebat Domino a animam meam pro te ponam. Putabat enim se posse potestate utique plenâ & perfectâ, quod se velle sentiebat. Et quis istam etsi parvam dare cœperat caritatem, nisi ille qui preparat voluntatem & cooperando perficit, quod operando incipit? Quoniam ipse, ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.

*a Joan. 13.
37.*

Postea initium hoc caritatis, sive delectationis necessarium esse ait, ut quæramus unde quod præceptum est impleatur. ^b *Cur ergo dictum est: c diligamus invicem, quia dilectio ex Deo est: c 1. Joan. nisi quia præcepto admonitum est 4. 7.*

*b L. de gr.
& lib. arbitrii. n. 37.*

624 *Defensio Arnaldina,*
liberum arbitrium, ut quæreretur Dei
donum? Quod quidem sine suo
fructu prorsus admoneretur, nisi
prius acciperet ALIQUID DI-
LECTIONIS, ut addi sibi que-
reretur, unde quod jubeatur impleret.
Nam ut ipse in alio loco docet:
^a Cor quod rectè petit, rectè pul-
satur & querit, pium esse debet: pri-
mò amare Deum gratis; hæc est
enim pietas: nec sibi extra illum
ponere mercedem, quam expectet
ex illo.

*^a Serm. 91.
 n. 3.*

*IV.
 Auxilij
 quo varij
 gradus se-*
quuntur ex
Augustini
principiis.

*b L. 2. in
 duas Epist.
 Pelag. c. 9.
 n. 21.*

Hi bonæ voluntatis imperfec-
 tæ & crescentis gradus necessa-
 riò sequuntur ex Augustini prin-
 cipiis. Nam Augustinò gratia
 bonam voluntatem efficiens est
 interior quædam delectatio.^b Tunc
 enim bonum concupisci incipit,
 cum dulcescere cæperit. Quando
 autem timore pænæ, non amorè jus-
 titiæ fit bonum, nec fit in opere,
 quando homo mallet facere, si posset
 impune. Ergo BENEDICTIO
 DULCEDINIS est gratia Dei,
 quâ

quâ fit in nobis ut nos delectet,
& cupiamus, hoc est, amemus quod
precipit nobis; in quâ si nos non
prevenit Deus, non solum non per-
ficitur, sed nec inchoatur in nobis.

Ratio potissima: a quod voluntas
ipsa nisi aliquid occurrerit, quod
delectet atque invitet animum, mo-
veri nullomodo possit. Hoc autem
ut occurrat, non est in hominis po-
testate. Et alibi. b Regnant ista
bona, si tantum delectant, ut ipsa
teneant animum in tentationibus,
ne in peccati consensionem ruat.

a L. 1. ad
Simplic. q.
2. n. 22.

b In Epist.
ad Galat.
n. 49.

Quod enim amplius nos delectat,
secundum id operemur necesse est.
Delectatio verò, ut notum est
omnibus, varios & innumerabi-
les gradus habet.

Iterum hoc loco observan-
dum esse arbitror bonam volun-
tatem & caritatem ab Augusti-
no confundi. Quæ nos antè ex
libro de gratiâ & libero arbitrio
produximus id apertè probant.
Alia finitima passim occurrunt,

v.
Bona vo-
luntas &
caritas idè
augustino.

626 Defensio Arnaldina,

a L. de gra-
tia Christi
n. 22.

b L. 2. in
duas Epist.
Pelag. cap.
9. n. 21.

c 1. Joan.
4. 7.

d L. 9. de
trinit. c. 5.

e L. 8. de
trinit. c. 8.

ut est illud : ^a quasi verò aliud sit bona voluntas, quàm caritas ; quam Scriptura nobis esse clamat ex Deo ? & ^b Cupiditas boni non homini à Domino esset, si bonum non esset : si autem bonum est, non nisi ab illo nobis est, qui sum-
mè atque incommutabiliter bonus est. Quid enim est boni cupiditas, nisi caritas, de quâ Joannes Apos-
tolus sine ambiguitate loquitur di-
cens, ^c Caritas ex Deo est ? Nec initium ejus ex nobis, & perfec-
tio ejus ex Deo. Sed si caritas ex Deo, tota nobis ex Deo est. Ita passim. Ergo ut bona voluntas incipiens justum hominem non constituit, ita quoque nec im-
perfecta caritas. ^d Qui enim per-
fectè novit, perfectèque amat jus-
titiam, jam justus est. ^e Sed dum
justi non sumus, minùs eam dili-
gimus, quàm ut justi esse valea-
mus.

Ex his quæ hætenus obser-
vata sunt ; & quæ libenter omi-

ſive Analytica Synopſis. 627
ſiſſem, niſi me invitum in quæſ-
tionem hanc impuliſſet & adver-
ſariorum importunitas & cauſæ
ſuſceptæ ratio; non difficile eſt
præcipuas Abbatis Germanici
criminationes diſſolvere. Singu-
las tamen videamus, ne quid
prætermiſiſſe videamur.

P A R S P O S T E R I O R.

De ſingulis Analyſis Arnaldinæ
propoſitionibus quas confixit
Germanus Abbas.

C A P U T V I I.

De prima propoſitione Arnaldi.

ARnaldus initio Synopſis
Analyticæ primùm admo-
net, Monachum, cujus reſel-
lendi cauſâ ſcriptus ab Auguſti-
no eſt liber de Correptione &
Gratiâ, vera quædam de gratiâ
Chriſti dogmata ad deſenſionem
erroris aſſumere.

1°. *Quòd ſine gratiâ nec decli-*

Ee ij

623 *Defensio Arnaldina,*
nare à malo quis possit, nec ullum
prorsus facere bonum.

2°. *Quòd gratia ista nihil aliud*
sit, quàm inspiratio dilectionis,
per quam homines præcepta Dei ex
caritate faciant.

3°. *Quòd per gratiam Deus in*
nobis operetur velle & operari :
unde consequens est eum gratiam
non accepisse, qui nec vult, nec
operatur.

Ex his tribus primum non re-
prehendit Abbas. De secundo
hæc habet. ^a *Quis non videat*
convenientiam hujus propositionis
cum notis Benedictinis, quarum
in septimo, octavo, nono & deci-
mo argumento mentionem feci ?

a P. 137.
edit. colo-
niens.

In his argumentis, si tamen
argumenta nominanda sunt quæ
à doctis omnibus tanquam ina-
nia tyronis imperiti sophismata
spectantur, de gratiâ sufficiente
violatâ, sublatâve queri potissi-
mum solet. Ergo propositione
Arnaldinâ gratiam sufficientem,

sive eam cui resistitur, violari
judicavit bonus Abbas, idque
ut persuadeat Lectori suo, pro-
positionem insigni fraude, *dolus,*
an virtus quis in hoste requirat?
gallicè vertit: *La grace n'est rien*
autre chose que l'inspiration de l'a-
mour, par lequel les hommes ac-
complissent les preceptes de Dieu
par la charité. Quasi scripsisset
Arnaldus: *per quam homines præ-*
cepta Dei ex caritate faciunt; qui
scripsit, per quam faciant. Hæc
autem sic verti debuerat: *pour*
faire accomplir aux hommes les præ-
ceptes de Dieu par la charité. Nam
qui vel mediocriter versati sunt
in idiomate Latino non igno-
rant sententiâs istas; *per quam*
caritatem præcepta faciant homi-
nes: &, ut præcepta ex caritate fa-
ciant homines: &, ad præcepta ex ca-
ritate ab hominibus implenda, idem
prorsus significare, & singulis de-
signari proprium gratiæ finem.
Finis autem gratiæ sive perfectæ

630 *Defensio Arnaldina*,
sive imperfectæ proprius & pro-
ximus est, ut præcepta quemad-
modum implenda sunt, cum
caritate impleantur. Ergo pro-
positio Arnaldina sic verti de-
buit, quemadmodum nos antea
vertimus. Sed interpretationem
necessariam (nam sola respon-
det propositioni latinæ) dissimu-
lavit Abbas, ne deesset calum-
niæ materia & occasio. Aliam
planè diversam substituit, ut pro-
positioni sanæ & catholicæ nota
Janseniana inureretur. Tanta est
hominis in accusatione gravissi-
ma fides & sinceritas.

Abbati displicuit fortasse de-
finitio gratiæ Arnaldina : *gratia*
nihil est aliud, quàm inspiratio di-
lectionis. Idque ut credam eò
faciliùs adducor quòd in totâ
Epistolâ suâ non acriùs Benedic-
tinos, quàm caritatem ipsam in-
sectari videatur. Annotationes
enim omnes in quibus nomina-
tur caritas, aut gratiam Christi

sive Analytica Synopsis. 631
constituere dicitur, velut hostiles cuneos stylo suo configit. (Quod minimè miror. Nam cum caritas in Deum & proximum simul feratur, qui hunc odit, eique quantum potest nocet, caritati non potest non inimicus esse.) Augustinus tamen adversus Pelagianos disputans (patienter, obsecro, ferat Abbas) non aliam Christi gratiam agnoscit, quàm inspirationem caritatis, neque aliam opponit gratiæ Pelagianæ, id est, legi.

L. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum n. II. *Nusquam*, inquit, *isti inimici gratiæ ad eandem gratiam vehementiùs oppugnandam occultiores moliuntur insidias, quàm ubi legem laudant, quæ sine dubitatione laudanda est. Legem quippe diversis locutionum modis, & varietate verborum in omnibus disputationibus suis volunt intelligi gratiam, ut scilicet à Domino Deo adjutorium cognitionis habeamus.*

quo quæ facienda sunt noverimus:

NON INSPIRATIONEM DILECTIONIS, UT COGNITA SANCTO AMORE FACIAMUS, QUÆ PROPRIE GRATIA EST. *Nam scientia legis sine caritate inflat, non edificat.* Gratiam quatenus legi opponitur, & de qua cum Pelagianis disceptabant Catholici, describit hoc loco Augustinus, nec aliter omnino, quàm Arnaldus. Hic Christi gratiam negat esse aliud, quàm *inspirationem dilectionis*. Ille gratiam, quam Ecclesia adversus Pelagianos tuebatur, *proprie inspirationem dilectionis* esse docet, quòd scientia sine caritate vel noxia sit vel inutilis. Res nihil aliud est, quàm quod proprie est. Ergo gratia, quæ, ut ab Augustino definitur, proprie est inspiratio dilectionis, nihil revera est aliud proprie, quàm dilectionis inspiratio. Addit ille, *ut cognita sancto amore*

sive Analytica Synopsis. 633
faciamus. Quæ verba planè res-
pondent Arnaldinis, *per quam*
homines præcepta Dei ex caritate
faciant. Nam ut antè observavi:
per quam faciant, idem planè est,
ac *ut faciant.* Ita ex Augustino
gratiæ Christi definitionem in-
tegram Arnaldus expressit.

Gratia propriè nihil est aliud,
quàm id quo fit quidquid bene
agitur, & sine quo nihil boni
fieri potest, quod pertineat ad
pietatem, veramque justitiam.
Ex Augustino, inspiratione cari-
tatis, sive quod idem est, gratiâ
caritatem inspirante semper fit
quicquid bene agitur, & sine eâ
nihil omnino boni fieri potest,
quod ad pietatem, veramque jus-
titiam pertineat. *Non haberemus,*
inquit, a unde illum diligeremus,
nisi hoc ab illo, cum prior nos dili-
geret, sumeremus. Quid autem
boni faceremus, nisi diligeremus?
Aut quomodo bonum non facimus,
si diligamus? Et si enim Dei manda-

aL. de gra-
tiâ Christi
cap. 26.

634 *Defensio Arnaldina,*
tum videtur aliquando non à dili-
gentibus, sed à timentibus fieri:
tamen ubi non est dilectio, nullum
bonum opus imputatur, nec rectè
bonum opus vocatur: quia omne
quod non ex fide est, peccatum est,
& fides per dilectionem operatur.
Ac per hoc gratiam Dei, quâ cari-
tas diffunditur in cordibus nostris
per Spiritum Sanctum qui datus est
nobis, sic confiteatur qui vult ve-
raciter confiteri, ut omnino nihil
boni sine illâ, quod ad pietatem
pertinet, veramque justitiam, fieri
posse non dubitet. Ex Augustino
igitur gratia propriè nihil est a-
liud quàm caritatis inspiratio,
sive auxilium caritatem inspirans.

^a *Epistol.*
188. n. 13.

In Epistolâ ad Julianum, quæ
est inter cæteras 188. ^a scribit in
libris Pelagianorum non reperi-
ri gratiam illam, quæ ab Aposto-
lo commendatur. Sed quid
Apostolus commendat, ac do-
cet? Fidem, quæ per dilectionem
operatur, antè quam & sine quâ

*omnino nulla cujusquam bona opera existimanda sunt, Deum unicuique partiri, nec solâ revelatione scientiæ, quæ est gratia Pelagiana, nos divinitus adjuvari, ut piè, justèque vivamus, quæ sine caritate inflat, verùm etiam INSPIRATIONE CARITATIS ipsius, quæ plenitudo legis est, & quæ cor nostrum adificat, ut scientia non inflat. Ubi solam inspirationem caritatis opponit gratiæ Pelagianæ, hoc est, legi & doctrinæ. Ita passim in libro de gratiâ Christi & in aliis. Unde in lib. de gratiâ & libero arbitrio n. 37. de vera Christi gratiâ disputans generatim pronunciat: *si non ex Deo caritas Dei & Proximi, vicerunt Pelagiani: si autem ex Deo, vicimus Pelagianos*, qui gratiam in lege, doctrinâ & exemplo Christi ponentes cætera à nobis esse arbitrabantur. Contrà Augustinus veram Christi gratiam in caritate, ùve in auxilio*

636 *Defensio Arnaldina,*
caritatem inspirante positam esse docet.

a *Matth.*
22.

Nec aliam Christi gratiam Synodus Africana an. 418. constituit can. 5. adversus Pelagium. Sed quid opus est pluribus? Christus ^a legem universam ad duo capita, hoc est, ad amorem Dei & Proximi revocavit. Gratia, quam Christus nobis morte suâ promeritus est, non est nuda utriusque præcepti cognitio, quæ & in lege habebatur & à Pelagio admittebatur: ergo alia prorsus, quæ talis esse debet, ut per eam satisfacere possimus caritati Dei & Proximi, hoc est, legi universæ. Præcepto caritatis nemo satisfacit nisi diligendo: gratia igitur Christi, per quam solam præcepto caritatis Dei & Proximi satisfacimus, est auxilium dilectionem inspirans, sive ut Arnaldus loquitur, *inspiratio dilectionis*, per quam homines præcepta Dei ex caritate faciant. Quæ

posteriora verba, ut sæpe observavi, designant proprium finem gratiæ propterea dilectionem inspirantis, ut præcepta divina ex caritate impleantur, quæ sine caritate saltem inchoatâ impleri nullomodò possunt. a *Hæc enim præcepta dilectionis, id est, caritatis talia sunt, ut quidquid putaverit homo facere bene, si fiat sine caritate, nullomodò fiat bene.*

aL. de gratiâ & lib. arbitr. n. 37.

- Ex his patet Arnaldinam gratiæ definitionem accuratam esse & Augustinianam: nec ab eo negari posse, qui & controversiam Pelagianam novit, & à Pelagii doctrinâ, ut debet, alienus est, quam Augustinus refutavit; Ecclesia in pluribus Synodis proscripsit; Christus ipse ad solam Dei & Proximî caritatem, quæ ex Deo est, legem universam revocans confixit.

Sed si gratia Christi nihil est quàm dilectionis inspiratio, ut mandata ex caritate impleantur,

638 *Defensio Arnaldina*,
nonne consequens est gratiæ in-
teriori nunquam resisti, ut exis-
timavit Antijansenianus Abbas?

Jam difficultatem occupavi.
Dilectio, sive caritas varios gra-
dus habet. Est caritas magna,
quæ cum opere semper conjun-
gitur, est parva & imperfecta,
quæ non conjungitur, qualis in
Petro, antequam caderet, teste

^a *Suprà n.*
33.

Augustino ^a fuit. Omnis gratia
Christi semper aliquid dilectio-

^b *Ibid. n.*
37.

nis inspirat, ^b ut si nondum va-
leamus implere quod jubetur,
addi nobis postulemus, unde
præceptum impleatur. Arnaldi-
na definitio nullum caritatis gra-
dum exprimit: caritati imperfec-
tæ convenit, ut perfectæ, nec
magis uni quam alteri. Gratia
Christi est auxilium caritatem
inspirans, per quam mandata im-
pleantur, hoc est vel perfectam,
quæ cum adest, mandata semper
implentur: vel imperfectam, quæ
tametsi sola, nisi accedat ube-

rior, præceptum non implet, ad implendum tamen per se nititur; animum præparat; urget ut vel impleamus, vel orando postulemus quod nobis deest, & nobis deesse sentimus. Ideoque semper verum est caritatem illam imperfectam inspirari, ut mandata impleantur: quamquam nostrâ culpâ sive arrogantia animi, ut in Petro, nonnunquam est inutilis.

Cæterum ad probandam Arnaldi definitionem ex aliis Augustini libris testimonia potius assumpsi, quàm ex L. de Correctione & Gratiâ, quem Arnaldus potissimum respexit; ne Abbatis tergiversationibus locum darem. Nam quod Augustinus

a gratiam Dei per Jesum Christum, quâ solâ homines liberantur à malo, & sine quâ nullum prorsus sive cogitando, sive volendo & amando, sive agendo faciunt bonum: non solum ut monstrante ipsâ quid

^a L. de correctione & gratia. n. 3.

640 *Defensio Arnaldina,*
faciendum sit sciant; verum etiam
ut prestante ipsâ faciant cum di-
lectione quod sciunt: appellat ins-
pirationem bonæ voluntatis atque

a In Epif-
tolâ suâ P.
74. edit.
colon.

operis; hoc Abbas a negat alteri
convenire, quàm efficacissimæ.
Locus tamen iste; in quo om-
nia gratiæ Christi genera distinc-
tè continentur, cogitationes bo-
næ, voluntas sive amor boni,
actio, & perfecta liberatio; ad
refellendas Abbatis calumnias &
probandam Arnaldi definitio-
nem sufficit apud æquos iudices.
Nam hæc omnia gratiæ genera
cum Augustinus *inpiratione bonæ*
voluntatis & operis concluderit;
Arnaldus primum tantummodò
membrum, quod & latius patet,
& ad omnia gratiæ genera ac-
commodari potest, hoc est, ad
caritatem imperfectam, quæ cum
opere nondum conjungitur, ut
ad perfectam, quæ semper con-
jungitur, expressit: alterum omi-
sit minimè omissurus, si ut Ab-

bati placet, non aliud voluit gratiæ genus, quàm efficacissimum & cum actione ipsâ semper conjunctum inducere.

Haftenus proprium ac verum propositionis Arnaldinæ sensum spectavi : nec tamen propositionem ipsam, ut ab Abbate vertitur, gratiæ sufficienti nocere propterea concesserim. Id pleno jure sumens Germanus noster probat se Sophistam esse, non Philosophum, plusque se in declamationibus frivolis, quàm in usu hominum & legibus rationis humanæ versari solere. Quid enim frequentius occurrit & apud Philosophos & apud cæteros homines, quàm definitiones rerum sumptæ, ut vocant, ab actionibus specificis? Homo definitur natura sentiens & ratio- cinans : Philosophus, is qui rerum causas exquirat ; concionator, qui Dei verbum in templis explicat & Christianos ad virtu-

tem palam hortatur : Architectus, qui ædificiorum rationem disponit : Latomus, qui exequitur : Musicus, qui ad numeros canit; ut alia id generis infinita omittam. Si quis definitiones istas idcirco reprehenderet, quòd nihil aliud, quàm actiones expriment, easque nec perpetuas nec immutabiles: & quòd homo non desinat esse, vel Architectus, vel Latomus, vel Philosophus, Musicusve, aut Concionator, dum nihil agit; is profectò rideretur velut ineptus & humanæ consuetudinis expertus. Ergo idem iudicium ferendum est de propositione Arnaldinâ, vel de aliis quibus vulgò utimur, ut cum dicimus gratiam esse donum Dei quoddam gratuitum, per quod mandata Dei, ut par est, implentur. Tum enim, ut in superioribus exemplis gratiam definimus per actionem ejus specificam; quæ est usitata rerum

definiendarum ratio, magis Abbati Molinistæ probanda, cum de gratiâ agitur, quàm cæteris Theologis, cum sufficientem ab efficace solâ Dei præscientiâ discernant Moliniani, non re & naturâ; naturas quoque soleant exprimere, ut alii, per actiones específicas. Nec magis ex istâ definitione concludi potest gratiam semper efficacem esse, quàm ex superioribus hominem semper sentire & ratiocinari: Philosophum causas rerum semper exquirere; Musicum semper canere; vel Architectum semper alicujus ædificiî rationem designare & exequi Latomum; vel Concionatorem Christianos in Templis perpetuò exhortari.

CAPUT VIII.

De Arnaldi propositione secundâ.

Secundam propositionem ab Abbate notatam, confixamque jam repræsentavi: quod per

644 *Defensio Arnaldina,*
gratiam Deus in nobis operetur
velle & perficere: unde consequens
est, eum gratiam non accepisse, qui
nec vult, nec operatur. Ita Arnaldus in loco quem nos antè produximus.

a In Epist.
P. 138.

At, inquit Abbas, si propositic-
nem hanc uti certam ratamque ha-
betis, vestras notas tales esse cor-
spondeo, quales esse debuerunt. Quibus verbis insinuat gratiam sufficientem, quam maximè à Benedictinis labefactatam esse queritur, Arnaldi propositione violari. *Si enim gratiam non accipit, qui nec vult, nec operatur: nulla igitur est gratia sufficiens.* Fuit ista, ut opinor, Abbatis *prestantissimi* ratiocinatio.

Sed quàm infelix sit hominis indocti conjectura, facillimum est ostendere. Nam ut in rigido verborum sensu, quem semper ille sectatur, inhæreamus: propositionem posse integrâ, salvâque Thomistarum sententiâ dam-

nari nego, qui ut supra observatum est ex Alvare, gratiam propriè sufficientem nullam agnoscunt, quæ rei agendæ voluntatem saltem imperfectam non inspiret, nec largiatur. Ita apud eos *qui nec vult, nec operatur*, is nullam omnino gratiam, sive sufficientem, quâ bonum velle incipimus, sive efficacem, quâ plenè volumus & agimus, accipit. Sic Abbas propositione Arnaldi damnatâ damnat simul Scholam Thomisticam; Arnaldoque & Thomistis damnatis vel nudam rei cognitionem pro gratiâ sufficiente admittit, quæ est opinio Pelagii refutata ab Augustino, rejecta à reliquis Patribus ac Theologis, proscripta demum à Conciliis: vel gratiæ sufficientis, sive motionis genus quoddam invehit ridiculum & insanum, quod in nobis sit, nec sentiatur tamen, aut percipiatur: ideoque prorsus inuti-

646 *Defensio Arnaldina,*
le, sive ad volendum, sive ad
agendum.

a L. de gra-
tia Christi
c. 13.

b. Ibidem.
c. 14.

Temerariâ & præcipiti censu-
râ non modò Scholam Thomis-
ticam Abbas, verùm etiam Au-
gustinum ipsum confixit, cujus
notissimum est illud : a *qui novit*
quod fieri debeat & non facit, non-
dum à Deo didicit secundum gra-
tiam, sed secundum legem ; non se-
cundum spiritum, sed secundum li-
teram. Et postea. b *Quando Deus*
docet non per legis literam, sed per
Spiritus gratiam : ita docet, ut quod
quisque didicrit, non tantum co-
gnoscendo videat, sed etiam vo-
lendo appetat, agendoque perficiat.
Multò minus Arnaldus dixit,
quàm hîc ab Augustino dicitur.
Arnaldi propositio : *qui nec vult,*
nec operatur, gratiam non accepit ;
caritatem inchoatam, quæ cum
bonâ voluntate semper ex Au-
gustino conjungitur, nondum
verò cum actione ; nequaquam
excludit : propositiones Augusti-

ni videntur excludere. Si ergo Jansenianus est Arnaldus, qui caritatem inchoatam non excludit; consequens est, Augustinum multò magis Jansenianum fuisse, qui excludit, si verba pressius accipiantur.

Plus Arnaldo quoque ante Jansenium natum Lovanienses fuere Janseniani, qui in justificatione censuræ suæ cap. xi.

a pluribus Augustini testimoniis *a P. 170,*

confirmant gratiam Christi non esse *interiorem suasionem & excitationem*, quam Pelagius admit- tens à proprio dogmate legis ac doctrinæ non recessisse dicitur; sed eam, *quæ persuadet, secum- que affert animi consensum & obe-*

dientiam. b Vult ergo Augustinus, *b Ibidem,*

P. 171. inquit, in eo propriè definiri Christi gratiam, quòd ultra *suasori- am quamcumque excitationem ip- sum etiam consentire & credere* specialiter operetur; nec in eo solùm quòd suadeat, verùm etiam

648 *Defensio Arnaldina,*
sicut apertissimè dicit, persuadeat.

* *Ibidem.* * *Ut inde sit perspicuum, neminem*
P. 172.

omnino, quantumlibet excitatum
intus & foris, habere Christi præ-
operantem gratiam, de qua potiss-
imum fuit cum Pelagio certamen,
nisi credat atque consentiat, nec
suasus solummodò, verùm etiam
persuasus abscedat. Unde & alio

a cap. 13. „ *eiusdem libri loco dicit: a qui ag-*
„ *noscit quid fieri debeat & non*
„ *facit, nondum à Deo didicit se-*
„ *cundum gratiam; sed secundum*
„ *legem; nec secundum Spiritum,*
„ *sed secundum literam. Hæc illi:*
quorum censuram & justificatio-
nem censuræ à Lovaniensium æ-
mulis impugnatam Schola S.
Thomæ velut suam acerrimè vin-
dicavit, delatam ad Tribunal
Pontificium Summus Pontifex
absolvit; & temerarios accusa-
tores penè damnavit. Quàm
multò potiori jure damnandus
esset propositionis Arnaldinæ re-
prehenso Abbas, cujus accusatio

&

sive Analytica Synopsis. 649
& Scholam S. Thomæ & Lovanienſes, reliquosque Theologos, qui nova, hesternaque commenta respuunt, & Augustinum ipsum Ecclesiæ lumen petit!

Jam inutile est locum libri de Correptione & Gratiâ subtiliùs excutere, ex quo propositionem suam Arnaldus deprompsit. Legatur cùm caput quartum tum quintum, & constabit nihil Arnaldum dixisse, quod ex verbis Monachi objicientis & Augustini respondentis concludi non possit. Sed nihil id moror, cùm ea quæ nos antè diximus, ad propositionem Arnaldi probandam, vindicandamque plusquam sufficiant.

CAPUT IX.

De Arnaldi propositione tertiâ.

* **S**I S. Augustinus jussicientem illam gratiam agnosceret, quã Arnaldi
verba.
omnibus omnino lapsis hominibus dari contendunt Theologi quidam re-

650 *Defensio Arnaldina*,
centiores, uno verbo ex hoc laqueo
se expediret, * concedendo scilicet
» propositionem superioris argumen-
» ti (corripendus non est quod
» Dei præcepta non faciat qui gra-
» tiam quâ præcepta fiant, à Deo
» non accepit, nec eam sibi ipsi dare
» potuit) & assumptionem negando
» (cum præcepta non facio, gratiam
» quâ præcepta fiant, à Deo non
» accepi, hoc est, fidelem Dei &
» Proximi caritatem, quia cuicum-
» que caritas illa inest, necesse est
» ut insit ei obedientia mandato-
» rum: nec eam possum mihi da-
» re, vel sumere ipse) eò quòd nul-
» lus sit qui necessariam ad facien-
» dum præceptum gratiam non acce-
» perit, & qui proinde justè non cor-
» ripiatur, si non fecerit. * Sed con-
» trariâ prorsus viâ progreditur Au-
» gustinus. *

Ea duntaxat, quæ Asteriscis
conclusi, reprehendit Abbas: cæ-
tera quæ Arnaldi quoque sunt
exhibuimus, ut id de quo a-

gitur Lectores intelligant.

Abbas statim subjicit: ^a *S. Augustinus*, *Patres Benedictini*, *verbum hoc pronunciavit dicendo*; perseverares si velles: *quod quâ ratione à vobis corruptum sit*, in *quarto Epistolæ meæ argumento pluribus ostendi.*

*a In Epist.
P. 138.*

De Gratiâ illâ sufficiente recentium quorundam Theologorum hîc ab Arnaldo rejectâ quoniam fusè diximus, nihil necesse est plura hoc loco subijcere. Verba quæ antè repræsentavi & confixit Abbas, non aliud gratiæ sufficientis genus designant, quàm Lessianum & Molinisticum, sive id quod ita sufficit, ut omnia prorsus quæ ad agendum necessaria sunt complectatur. Sin hoc rejicere crimen est, crimen Arnaldo cum Thomistis omnibus, ac plerisque Ecclesiæ Catholicæ Theologis commune esse non ignorat Abbas, nisi forte suorum libros tantum.

652 *Defensio Arnaldina*,
modò legit ; quæ usitata est Ger-
manorum nostri temporis consue-
tudo. Gratia quidem plenissimè,
hoc est, Lessianè sufficiens con-
cessa est Adamo & Angelis, ut
Arnaldus in *Analyfi* postea do-
cet, & nos quoque pluribus Au-
gustini testimoniis confirmavi-
mus. Eamdem verò locum jam
habere negat hîc Arnaldus, Au-
gustinus similiter negavit in *L.*
de Correctione & Gratia n. 32.
& 34. ut si gratiam sufficientem
Lessianam, qualis in Adamo &
in Angelis fuit, à nostro statu
penitus excludere Jansenianum
est, & Augustinus Jansenianus
fuerit, & jam Thomistæ omnes
Janseniani sint, qui eam non mo-
dò à statu nostro prorsus exclu-
dunt, verùm etiam à statu primi
Hominis & Angelorum : & Jan-
seniana denique sit Theologo-
rum pars major.

De Gratiâ verò sufficiente quid
Arnaldus antè & post decretum

Innocentianum senserit, perspicuum est. In Apologiâ pro SS. Patribus editâ an. 1651. biennio antequam decretum promulgaretur, sententiam Thomisticam à Lovaniensi, Duacensi & suâ solo nomine distinguit P. 545. Postea verò, quàm promulgatum est decretum in dissertatione Theologicâ, editâ 1656. nomen ipsum, ut à Thomistis intelligitur, non dubitavit admittere. *Potestatem*, inquit in præfatione, *actûs primi sine gratiâ efficaci in omnibus generatim justis libenter admitto : speciatim verò in justis volentibus & conantibus gratias excitantes, easque Thomistico sensû sufficientes*: ut alia id generis plurima omittam, quæ alio in loco jam exhibui. Quæ cum ita sint & jam antè à nobis fusiùs explicata, venio ad illud Augustini, *perseverares si velles*, quod velut potissimum causæ suæ præsidium opponit Abbas.

Tantam ei sententiæ vim in-
esse arbitratus est, ut bisdenas
libelli brevissimi paginas in eâ
versandâ, expoliendâque in-
sumpserit. Ac ne quid deesset,
a historiam, sive fabulam adjun-
xit ex novo orbe nuper in nos-
trum, opinor, advectam. Neque
enim nos hætenus audieramus.
Plurimos, igitur Augustiniano
dogmate de gratiâ, sine quâ nemo
Christianus efficitur & perseve-
rat, commotos esse ait: hos ut
sedaret, Augustinum tandem a-
liquando pronunciaſſe præcla-
ram, pulcherrimamque senten-
tiam & ad omnes comprimen-
dos motus hominum aptissimam:
O homo perseverares si velles: quæ
Catholicis omnibus postea sem-
per visa sit invictum habere gra-
tiæ sufficientis argumentū, prop-
terea maximè quod in medio li-
bri gratiam efficacem validè ad-
struentis locata esse videatur; ar-
gumentum verò usque adeo ter-

a *Ibidem.*

P. 41. &

• seq.

ribile, ut Janfenius ipse mortali-
um omnium audacissimus vim
pertimescens omnino prætermi-
tere maluerit, quàm responsio-
nes suas hominum ludibrio ex-
ponere.

Dolendum maximè est & lu-
gendum tam celebrem nostri
temporis Historiographum reli-
quas veteris historiæ partes non
exposuisse. Quantà mortalibus
prodidisset, quæ hætenus latue-
re, atque ut verisimile est, de-
inceps latebunt? Plurimos me
audisse memini, qui Germanos
ea ipsa quæ à cæteris omnibus
cognoscuntur, ignorare dicerent,
& in antiquâ Ecclesiæ doctrinâ,
historiâque parum versatos esse,
idque velut communi prover-
bio tritum haberi. Sed prover-
bium mendax in Abbate Ger-
manico, qui res cæteris morta-
libus incognitas in totius orbis
conspectu nuper exposuit.

Sententia Augustini talis erat,

ut à nobis vix sentiretur. Nesciebamus eam tantùm semper valuisse apud Catholicos omnes : vel ab Augustino propterea injectam esse, ut omnes hominum motus comprimerentur ; vel argumentum, quod inde ad constituendam gratiam sufficientem confici solet, usque adeo terribile & invictum esse, ut vel ipsum terruerit Jansenium, quia locus extet non in angulo aliquo, sed in libri medio. Hæc omnia nobis funditus incognita patefecit Abbas rerum antiquarum explorator curiosissimus : quis sæculum nostrum ei plurima debere, nisi ingratus sit, inficiabitur ?

Sed ea solet esse Gallorum ratio, ut se ab aliis ullâ in re superari difficillimè patiantur. Si præclarum quid à Germanis, aliisve nationibus inventum est, id statim sic expoliunt, perficiuntque, ut integram rei inventæ gloriam suo velut jure sibi vindicare non

vereantur. Quod quidem hîc accidit, ut in plerisque aliis. Nam auctor a Thesi Cadomensis, quæ

a 13. Maii
1699.

extat in appendice Historiæ Congregationis b de Auxiliis, inven-

b P. 198.

to Germanico tot nova, stupendaque adjecit, ut magis jam Gallicum, quam Germanicum esse videatur. Deus itaque, inquit,

providit per Christum idonea omnibus media salutis consequendæ, quibus sæpe voluntas humana resistit; scilicet Judæis, infidelibus, peccatoribus, obduratis, ipsis parvulis, seu paucorum dierum hominibus, ut loquitur Prosper, immò & abortivis. HÆC FIDEI

CHRISTIANÆ DOGMATA propugnavit variis in locis S. Augustinus præsertim cum ait in libro de Correptione & Gratiâ cap. 7º.

O homo perseverares si velles. Hinc Catholicorum partes non satis tuentur, qui mentem S. Doctoris prævis interpretationibus alium in sensum detorquere conantur.

Ecce unus ille est proculdubio ex Catholicis, qui ab Abbate Germanico designantur, sed longè acutior ac subtilior, quàm cæteri qui hætenus extiterant Catholici. *O homo*, inquit, *perseverares si velles*: ergo nemo auxiliis ad perseverandum si velit, necessariis & plenè sufficientibus caret; ne Judæus quidem, nec infidelis, nec obduratus. Perseverarent enim si vellent, iste in justitiâ quam amisit; illi in caritate quam numquam habuerunt. Deus bone! abortiva ipsa perseverassent si voluissent; & quamvis per ætatem nihil omnino velle potuerint, omnibus tamen ad volendum & ad perseverandum in eâ voluntate sufficientibus auxiliis instruebantur. Hoc est concludere Catholicè, cum conclusio, in quâ nihil excipitur, latiùs patere non possit. Sed hunc mittamus, quem Catholicorum PHOENICEM me-

ritò appellare possumus. Ad Abbatem redeo.

Gratiam sufficientem ille ex Augustini sententiâ non modò concludit, verùm etiam certò & evidenter concludi contendit: ut qui non concludunt, Janseniani & hæretici jure habeantur.

Cum duo sint gratiæ sufficientis genera, quæ toto Cœlo distant, Molinianum, ut vulgò appellatur, & Thomisticum: antequam ultra progrediar, ex Abbate primùm quæro, qualem nos gratiam sufficientem ex Augustini sententiâ concludere jubeat, ut nec hæretici, nec Janseniani habeamur: Molinianamne, an Thomisticam?

Molinianam ego concludi posse nego. Neque enim gratia sufficiens ad perseverandum Moliniana ex loco objecto concludi potest, quam Augustinus in eodem libro palam & apertè rejicit. Molinianam verò in libro de

660 *Defensio Arnaldina*,
correptione & gratiâ palam &
apertè rejici & jam ante confe-
ci, & iterum duobus præsertim
argumentis conficio.

a L. de cor-
reptione &
gratiâ n.
32.

Primum depromitur ex Au-
gustini verbis, quæ jam antea
citavi. *a Nunc autem quibus deest
tale adjutorium sine quo, jam pæ-
na peccati est: quibus autem da-
tur, secundum gratiam datur, non
secundum debitum; & tantò am-
plius datur per Jesum Christum Do-
minum nostrum, quibus id dare
Deo placuit, ut non solum adsit si-
ne quo non possumus, verum etiam
tantum ac tale sit, ut velimus. Fit
quippe in nobis per hanc Dei gra-
tiam in bono recipiendo, & perse-
veranter tenendo non solum posse
quod volumus, verum etiam velle
quod possumus. Quod non fuit in
primo homine. Unum enim horum
in illo fuit, alterum non fuit.*

Auxilium sine quo est Molinif-
ticè sufficiens, potestatem vo-
lendi & agendi plenissimam lar-

giens, non voluntatem & actionem, ut nos antè pluribus Augustini testimoniis confecimus: atqui ex Augustino, cujus sententiam hîc repræsentavi, quibus jam datur plenissima illa perseverandi potestas, iisdem datur simul & actio: ergo nudum auxilium, *sine quo*, solam agendi potestatem tribuens, eandemque plenam & integram qualis Adamo fuit, & à Lessio, omnibusque Molinæ Discipulis admittitur, nullum jam locum habet.

Alterum sumitur ex aliâ Augustini sententiâ. ^a *Nam si in tantâ infirmitate vite hujus (in quâ tamen infirmitate propter elationem reprimendam perfici virtutem oportebat) ipsis relinqueretur voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine quo perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate suâ vo-*

a Ibidem
n. 38.

662 *Defensio Arnaldina,*
luntas ipsa succumberet; & ideo
perseverare non possent, quia defi-
cientes infirmitate nec vellent, aut
non ita vellent infirmitate volun-
tatis ut possent. Subventum est igi-
tur infirmitati voluntatis humane,
ut divinâ gratiâ indeclinabiliter
& insuperabiliter ageretur.

Auxilium Molinisticè suffi-
ciens dat potestatem agendi ple-
nissimam, uno verbo, quicquid
necessarium est ad agendum
complectitur. Auxilium, *sine quo,*
quale primo Homini concessum
est, non daret jam potestatem
hanc agendi plenissimam, nec
quicquid necessarium est ad a-
gendum complecteretur. Nam
ut Augustinus bis repetit, illi
quibus solum daretur; & in qui-
bus *Deus non operaretur ut vellent,*
quemadmodum nec in primo
Homine, nec in Angelis opera-
tus est; *perseverare non possent* po-
testate utique plenâ & perfectâ:
non esset igitur sufficiens Moli-

nisticè. Ergo ex Augustino auxilium molinisticè sufficiens nunc justis minimè perseverantibus non datur. Nam auxiliorum ad perseverandum duo tantummodò admittit, primum *sine quo* in Adamo quondam & in Angelis plenissimè sufficiens ; jam verò propter infirmitatem hominis tale, ut nisi Deus operetur velle, cum eo solo perseverari non possit : alterum ^a *quo perseverandi possibilitas & voluntas divine gratiæ largitate donatur.* Hoc solis datur perseveraturis. Tale enim est, ^b *ut per hoc donum non nisi perseverantes sint,* qui accipiunt. Ergo justis minimè perseverantibus ad summum restat auxilium, *sine quo*, quod quale fuerit & quale jam esset, ex Augustino descripsimus.

^a *Ibidem*
n. 38.

^b *Ibidem*
n. 34.

Hinc nutat illa historię, seu veriùs dixerim, fabulæ Germanicæ pars, in quâ Abbas Augustinum pronuntiassè ait, *perseve-*

664 *Defensio Arnaldina*,
rare si velles, ut motus homi-
num sedarentur. Nam vel Auguf-
tinus erat angufti & mediocris
ingenii, fi tam levi fententiâ, câ-
demque intellectâ, ut ex ejus,
quæ proximè fequuntur, princi-
piis intelligi debet : tam parum
denique ad rem difficillimam
idoneâ motus hominum compri-
mi poffe exiftimavit : vel homi-
num illius ætatis multò major
erat facilitas, quàm noſtrorum,
quàm Leſſi, quàm Molinæ, quàm
utriuſque diſcipulorum omnium,
quibus auxilium ſufficiens Tho-
miſticum (neque enim ab Auguf-
tino majus admiſſum eſt in noſ-
tro ſtatu, ut certis argumentis
effeci) nedum ſatisfacit, ut
etiam plùs, vel certè non minùs
incommodi videatur habere,
quàm auxilii cujuſcumque priva-
tio.

Reliqua fabulæ pars non eſt
ſincerior. Nam ſuperiora Auguf-
tini ſcripta, & maximè ejus ad

Sixtum literæ paucos Monachos commoverant: liber verò de corrept. & gratiâ, in quo extat salutare Augustiniani dogmatis antidotum, *perseverares si velles*, Massilienses & Semipelagianos omnes commovit, ut remedium malo ipso pejus fuisse videatur.

Triumphum Abbatis plusquam ex parte dimidiâ profligatum existimo. Gratiam plenissimè sufficientem ex Augustini sententiâ concludi non posse jam probavi, nisi Augustinus in eodem libro secum ipse pugnare dicatur. Videamus ullane gratia sufficiens concludi necessariò possit.

Gratiam sufficientem hoc loco intelligo, non habitualement quæ inest in justis omnibus; sed actualement quæ est inspiratio bonæ voluntatis, sive caritatis inchoatæ, nec satis adhuc validæ, quàm ut per eam vincatur resistens cupiditas: quæque jam trito & communi nomine à Thomistis appel-

666 *Defensio Arnaldina*,
latur sufficiens. Quando autem
quæritur an ex objectâ Augusti-
ni sententiâ necessariò concludi
possit, tota est facti quæstio.
Jus enim ipsum non attingimus,
an gratia illa nonnullis cadenti-
bus justis aliquando desit, cum
nimiâ de propriis viribus securi-
tate, & arrogantia objecerunt
gratiæ obicem, ut de Petro No-
risius docet, atque inprimis auc-
tor Apologiæ Norisiana. a

a Janfenia-
ni erroris
calumnia
sublata P.
311. & seq.

Ex Augustini sententiâ, *perse-
verares si velles*, gratiam sufficien-
tem; qualem paulò antè expli-
cui, hoc est, Thomisticam con-
cludi necessariò non posse facile
conficio.

Atque inprimis statuo senten-
tias Augustinianas, in quibus *si
volumus, si velint, si velles*, & si
quæ sunt alia id generis repe-
riuntur, conditionem voluntatis
à Domino præparatæ tacitam
includere; ut sensus sit; *si Do-
mino voluntatem preparante & ope-*

vante volumus, velint, velles.

Res exemplis confirmanda est.

^a certum est, inquit, nos manda-
ta servare si volumus, sed quia

^a L. de Gr.
& lib. ar-
bitr. c. 16,

preparatur voluntas à Domino,
ab illo petendum est, ut tantum
velimus, quantum sufficit ut vo-
lendo faciamus. Certum est nos
velle cum volumus: sed ille fa-
cit, ut velimus bonum, de quo
dictum est quod paulò antè posui;

^b preparatur voluntas à Domino:
de quo dictum est; ^c à Domino
gressus hominis dirigentur, &
viam ejus volet: de quo dictum est:

^b Prov. 8.
35. secun-
dum lxx.

^d Deus est qui operatur in nobis
velle. Certum est nos facere cum
facimus, sed ille facit ut faciamus,
præbendo vires efficacissimas volun-
tati. Sic in primo retractationum:

^c Ps. 36.
23.

^d Philip.
2. 13,

^e quod verò dixi: illud autem pas-
cit pura corda eorum qui Deo
credunt, & ab amore visibilium
& temporalium se ad ejus præ-
cepta implenda convertunt, quod
omnes homines possunt si velint:

“
“ ^e L. i.
retract.
“ cap. x.
“ n. 2,

268 *Defensio Arnaldina,*
Non existiment novi heretici Pel-
lagiani secundum eos esse dictum.
Verum est enim omnino omnes ho-
mines hoc posse si velint: sed præ-
paratur voluntas à Domino, &
tantum augetur munere caritatis ut
possint. Quod hîc ideo dictum non
est quoniam presenti non erat ne-
cessarium quæstioni. Et in Epis-
tolâ ad Anastasium: a orate pro
nobis ut justi simus; quod quidem
homo non potest nisi norit & velit,
& erit continuò qui plenè voluerit:
sed hoc ipsum in eo non erit, nisi
gratiâ Spiritûs sanetur, & adjuve-
tur, ut possit. Mitto alia id gene-
ris plurima, in quibus conditio
voluntatis à Domino præparatæ
exprimitur suppressa in aliis. Cum
autem in L. 1. Retract. palam &
apertè significet supplendam ef-
se, si quando non expressit: sup-
plenda igitur est in sententiâ ob-
jectâ, ut sensus sit: perseverares si
Domino voluntatem præparan-
te & operante velles. Nam duo

2 *Epistol.*
145. n. 8.

sive Analytica Synopsis. 669
bus potissimum Scripturæ locis,
preparatur voluntas à Domino, &
Deus est qui operatur in nobis vel-
le & perficere, solet conditionem
supplendam exprimere.

Restat ut videamus jam quid
apud Augustinum significet *vo-*
luntatem preparare & operari. Si
enim hæc præparatio sit gratia
efficax, vel gratiæ efficacis opus,
quid inde adversus declamatio-
nem Abbatis conficiatur, omni-
bus facilè constabit.

Ut à libro de Correptione &
Gratiâ primùm exordiar, auxi-
lium *quo*, id est, per se efficax,
ab auxilio *sine quo*, id est, ple-
nissimè sufficienti Augustinus hæc
maximè notâ discernit, quòd au-
xilium, *sine quo*, daret homini
& Angelo *posse*; Auxilium *quo*
ipsum *velle* largiatur. ^a *Eis Sanc-*
tis non solum dat adjutorium qua-
le primò Homini dedit, sine quo
non possint perseverare si velint;
sed in eis etiam operatur & velle,

a L. de cor.
rep. & gr.
n. 38.

670 *Defensio Arnaldina,*
ut quoniam non perseverabunt, ni-
si & possint & velint, perseveran-
di eis & possibilitas & voluntas di-
vina gratiæ largitate donetur. Tan-
tum quippe Spiritû Sancto accendi-
tur voluntas eorum, ut ideo possint,
quia sic volunt; ideo sic velint,
quia Deus operatur ut velint. Nam
si in tantâ infirmitate vitæ.... ipsis
relinqueretur voluntas sua, ut in
adjutorio Dei sine quo perseverare
non possent, manerent si vellent,
nec Deus operaretur ut vellent; in-
ter tot & tantas tentationes infir-
mitate suâ voluntas ipsa succumbe-
ret, & ideo perseverare non possent,
quia deficientes infirmitate nec vel-
lent, aut non ita vellent infirmi-
tate voluntatis ut possent. Mox
subjicit adjutorium primo Ho-
mini concessum non fuisse tale,
ut in illo Deus operaretur ut vellet.
Ex quâ sententiâ constat apertis-
simè, Deum operari ut velimus,
idem Augustino esse, ac gratiam
efficacissimam, sive auxilium quo
largiri.

In eodem libro: ^a *an audebis* ^{a Ibidem.}
dicere etiam rogante Christo ne de- ^{n. 17,}
ficeret fides Petri, defecturam fuis-
se si Petrus eam deficere voluisset,
hoc est, si eam usque in finem per-
severare noluiisset? quasi aliud Pe-
trus ullo modo vellet, quàm pro
illo Christus rogasset ut vellet. Nam
quis ignorat, tunc fuisse perituram
fidem Petri, si quàm fidelis erat, vo-
luntas ipsa deficeret; & permanesu-
ram, SI EADEM VOLUNTAS
PERMANERET? Sed quia præ-
paratur voluntas à Domino, ideo
pro illo non posset esse inanis oratio.
Quando rogavit ergo ne fides ejus
deficeret, quid aliud rogavit, nisi
ut haberet in fide liberrimam, for-
tissimam, invictissimam, perseve-
rantissimam voluntatem?

Non opus est hîc longo com-
mentario. Augustinus distinctè &
perspicuè docet Christi pro Petro
voluntatem fortissimam, invictissi-
mam, perseverantissimam postu-
lantis orationem inanem esse non

72 *Defensio Arnaldina,*
potuisse. Cur verò? *quia*, inquit,
preparatur voluntas à Domino. Ergo
gratia efficacissima, qualis hîc des-
cripta est, in hoc Scripturæ loco,
tanquam in fundamento nititur,
quod probandum assumpseram.

Nec observare erit inutile no-
tam Arnaldi, ac Benedictino-
rum in illud, *perseverares si velles*,
hoc est, inquit, *si eadem vo-*
luntas permaneret, hoc Augustini
loco egregiè confirmari. Nam
manifestum est hæc superioris
sententiæ verba, *S I E A D E M*
VOLUNTAS PERMANERET,
nihil aliud esse, quàm si vellet:
ut apud Augustinum, *si velles*,
&, *si eadem voluntas permaneret*,
idem prorsus significare videan-
tur.

Infinita ex Augustino loca pro-
duci possunt, in quibus illud Pro-
verbiorum, *preparatur voluntas à*
Domino, & illud Apostoli, *Deus*
operatur in nobis velle, gratiam
efficacissimam significant. Sed
ne

ne longior sim, præcipua tantum indicabo, ut l. 4. in Julianum n. 15. in epistolâ ad Vitalem 217. n. 5. l. de gratiâ & libero arbitrio cap. 16. quem locum antè repræsentavi : & alibi passim. Sic Augustini Discipulus Prosper in Epistolâ ad Rufinum cap. 5. *Quis ambigat, inquit, tunc liberum arbitrium cohortationi vocantis obedire, cum in illo gratia Dei affectum credendi, obediendique generaverit? Alioquin sufficeret moneri hominem, non etiam in ipso novam fieri voluntatem, sicut scriptum est : præparatur voluntas à Domino : & sicut ait Apostolus, Deus est enim qui operatur in vobis velle & perficere, pro bonâ voluntate. Pro quâ bonâ voluntate, nisi quam in ipsis operatus est Deus ; ut quod donaverat velle, donaret & facere ?* Locum Fulgentii apertissimum in libro de gratiâ Christi cap. 21. quia longiorem, prætermitto. Legi po-

674 *Defensio Arnaldina*;
test Canon quartus Conc. Arau-
sici in eandem sententiam.

Quæ cum ita sint, adversus
Abbatem sic argumentari possu-
mus. Ex Augustini sententiâ,
perseverares si velles, gratia suf-
ficiens necessariò concludi non
potest, si ista vox, *si velles*, in
quâ unâ Abbas nititur, semper
apud Augustinum voluntatis à
Deo præparatæ & effectæ con-
ditionem tacitam includit: si
præterea voluntas à Deo præ-
parata & effecta gratiam apud
eundem significat efficacissimâ:
atqui ea vox, *si velles*, apud Au-
gustinum voluntatis à Deo præ-
paratæ & effectæ conditionem ta-
citam semper includit; voluntas
quoque à Domino præparata,
vel effecta gratiam apud eundem
significat efficacissimam: ergo ex
Augustini sententiâ, *perseverares
si velles*, necessario concludi non
potest gratia ulla sufficiens. Cer-
ta & manifesta est prima propo-

ſitio. Membrum assumptionis utrumque certis & apertis Auguſtini testimoniis confirmavimus. Eſt igitur neceſſaria concluſio.

Jam verò ſi ex Auguſtini dicto concludi non poteſt gratia Molinæ ſufficiens, quam Auguſtinus ſæpe rejecit; ſi ne Thomiſtica quidem: quæro potueritne Arnaldus, ac deinde Benedictini vim ſententiæ objectæ commodiùs, & ad Auguſtini principia accommodatiùs exprimere, quàm his verbis, *perſeverares ſi eadem voluntas permaneret?* Quæ quidem verba ab Abbate gravi ſtylo confodiuntur, Auguſtinus tamen ipſe poſtea uſurpavit, cum res eadem, hoc eſt, Petri perſeverantia ageretur. *Quis ignorat,* inquit, fidem Petri permanſuram, *ſi eadem voluntas permaneret?* Quod idem eſt, ac *quis ignorat Petrum in fide perſeveraturum eſſe, ſi vellet?*

Abbas opponit duo: primum, *perseverares si eadem voluntas permaneret*, idem prorsus videri, ac *perseverares si perseverares*, ideoque Augustinum, si à nobis explicatur, ut ab Arnaldo explicatus est, in tautologiam puerilem incidere. Alterum, ut justo deficienti dicitur, *perseverares si eadem voluntas permaneret*: ita infideli, qui de Evangelio nihil audiit, similiter dici posse; *crederes si credendi voluntatem haberes*. Primum tamen Augustinus dici posse concedit, negat dici posse alterum.

Sed hæc utraque difficultas, in quâ plurimum insistit Abbas, levissima est, tyronemque vix moraretur. Nam ut à primâ exordiar, quis vel tyro nesciat tautologiam in propositione nullam esse, cum propositionis terminum eandem exprimentes distinctas ideas, notionesque subjiciunt: vel quod idem est, cum

attributum ideam explicationem
exprimit, quàm subiectum pro-
positionis : uno verbo cum ab
idea generali & confusâ ducimur
ad distinctam? Quamobrem nul-
la est tautologia, cum dicimus:
Homo est animal rationis particeps.
Triangulus tribus lineis, totidem-
que angulis continetur. Et, *perseve-*
rare est in eâdem voluntate & propo-
sito manere. Nulla est ergo tautolo-
gia cum dicimus: *perseverares si*
in eâdem voluntate maneres : vel
cum Augustinus ait *fidem Petri*
permanfuram esse si eadem volun-
tas permaneret; quia posterior pro-
positionis pars, *si in eâdem vo-*
luntate maneres, continet ideam
uberiorem & explicationem; ac
præterea propriam defectionis
causam insinuat, quæ est volun-
tatis mutatio. Si enim justus
perseverat quoniam in eâdem
voluntate manet, cadit igitur
quia primam voluntatem mutat,
eamque liberè deserit, cum ne-

678 *Defensio Arnaldina,*
cessaria esse non possit voluntatis
bonæ, vel malæ mutatio.

Venio jam ad alteram difficul-
tatem, si tamen difficultas appel-
lari debet. Nam quæ est propor-
tio inter duas propositiones istas:
Tu qui & Fidem & Justitiam di-
vinis acceperas, perseverasses si
in eadem voluntate permanisses;
Et, Tu qui Evangelium nunquam
audiisti, ac semper ignorasti, cre-
didisses si credendi voluntatem ha-
buisses? Est ne in unâ quidquam,
quod ullâ in re cum alterâ com-
parari possit? Prima sana est & le-
gitimam reprehensionem conti-
net, quâ rectè utimur, cum quis
pristinam boni voluntatem mu-
tavit in contrariam. Secunda
nihil habet sani, cum de re pror-
sus incognitâ nulla sit, nec possit
esse in alterutram partem volun-
tatis actio.

In eo igitur consistit vitium
comparationis, quòd vox, *si vel-*
les, ineptissimè dicatur, cum nul-

Ius potest esse voluntatis motus in alterutram partem : ut in exemplo proposito, qui nullâ suâ culpâ de Evangelio nihil audiit, is nullomodò potest Evangelio incognito vel credere velle, vel credere propriè nolle. Ridiculè igitur diceretur, *crederes si velles, aut credendi voluntatem haberes.* Contrà cum quis Evangelium audiit, sciensque ac volens contempsit: non absurdè dicimus, *crederes si velles.* Nec propterea necesse est, nihil ut ei defuisse credamus, quo fidem amplecteretur. Satis est eum propriâ culpâ auxiliis ad credendum necessariis carere. Quæ causa non accipiendæ gratiæ sic occurrit in lapsis omnibus, ut si peccata singulorum, eademque liberrimè admisla spectantur, magis mirandum sit cur gratiæ divinæ beneficia pluribus nihilominus conferantur, quàm cur negentur aliis. Similiter justo propriâ culpâ

680 *Defensio Arnaldina,*
deficienti rectè dicitur, *perseverasses si voluisses* : vel ut se ipse Augustinus capite octavo interpretatur, *si in eadem voluntate permansisses*. Quia sive gratiam Thomisticè sufficientem habuisset, sive eâdem caruisse ponitur : certum semper est eum, antequam penitus deficeret, ac primam omnino voluntatem abjiceret, admisisse aliquid liberri-
mè, quo factum deinde sit, ut vel gratiâ privaretur propter voluntarium obicem, vel ut accepta, propter cupiditatem negligentiam, culpisque voluntariis auctam, fieret inutilis. Sic patet eorum qui de Evangelio nihil audierunt justiore excusationem videri, quàm justorum minimè perseverantium ; cùm istis propriâ voluntate & culpâ cadentibus dici possit : *perseverassetis si in eadem voluntate permansissetis, quàm propriâ culpâ & liberè abjecistis* : non item infidelibus qui

sive Analytica Synopsis. 681
de Evangelio nihil audierunt.
Perspicuum denique est, quàm
infirma sint duo argumenta, quæ
ab Abbate proferuntur.

Ex his omnibus quæ hætenus
disputata sunt, verissimum esse
intelligitur id quod Arnaldus do-
cet: Augustinum ad solvendam
quæstionem sibi propositam, gra-
tiæ sufficientis subsidium non ad-
hibuisse. Unica enim est in to-
to libro sententia, *perseverares si
velles*, in quâ Augustinus, ut
Abbati visum est, gratiam suffi-
cientem insinuassee videatur. Nul-
lam verò gratiam sufficientem,
ne Thomisticam quidem, hinc
extundi posse confeci. Augusti-
nus ergo ad solvendam quæstio-
nem, gratiæ sufficientis subsidium
non adhibuit. Quod ut apertius,
manifestiusque sit, & quæstio-
nis & responsionis Augustinianæ
totam rationem subjicio.

Argumentum, sive quæstio,
quam Augustinus sibi solvendam

682 *Defensio Arnaldina*,
proponit, sic cogi potest: corripiendus minimè est is qui non acceptâ gratiâ per quam præcepta impleantur, non implevit: qui præceptum non implet, gratiam quâ impleatur, non accepit: ergo minimè corripiendus est. Ita Cap. 4°. & 6°.

a L. de cor-
r. p. & gr.
v. 9.

Augustinus assumptionem concedit: a *quia ipsa obedientia munus ejus est, quæ necesse est ut sit in eo cui caritas inest, quæ sine dubio ex Deo est, & dat eam Pater filiis suis.* Negat primam propositionem: ideoque eos omnes corripiendos esse docet, qui Deo præcipienti non obediunt.

Vel enim nondum regenerati sunt, vel contrà regenerati.

b *Ibidem.*

Nondum regeneratos rectè corripit ait: quia Deus fecit hominem rectum, ipse autem b *ex rectitudine, in quâ eum Deus primitus fecit, suâ malâ voluntate decidens pravus effectus est. An ideo pravitas ista corripienda non est in*

homine, quia non ejus propria qui corripitur, sed communis est omnibus? immò verò corripiatur in singulis quod est omnium. . . . corripiatur ergo origo damnabilis ut ex dolore correptionis voluntas regenerationis oriatur: sitamen qui corripitur filius est promissionis; ut strepitû correptionis forinsecus insonante ac flagellante, Deus in illo intrinsecus occultâ inspiratione opere-
tur & velle. Ecce Augustiniana de non regeneratis responsio, in quâ nullum extat gratiæ sufficientis vestigium.

Quod ad regeneratum attinet:

^a *iste non potest dicere, non accepi; quia acceptam gratiam Dei suo in malum libero amisit arbitrio. Qui si correptus resipiscit bene est; quamquam ut correptio prosit, non nisi per Deum fit. Sin ipse corripere non vult:* ^b *an potest dicere, quid ego feci qui non accepi; quem constat accepisse, sed suâ culpâ quod acceperat amisisse?*

^a Ibidem.

^b Ibidem.
n. 10.

Objectio.
a *Ibidem.*

a *At possum dicere adhuc, quid ego feci, qui non accepi? Accepi enim fidem, quæ per dilectionem operatur: sed in illâ usque in finem perseverantiam non accepi. An quisquam dicere audebit istam perseverantiam non esse donum Dei?*

Responsio.

Augustinus concedit magnum esse Dei munus perseverantiam; ideoque postulari à Deo quam Christus pro Petro postulavit: negligendam nihilominus non esse correctionem, b *ne fortè det illi Deus pœnitentiam & resipiscat de Diaboli laqueis. Neque enim nihil mali facit, qui bonum deserit, & à quo declinare debet, inclinatur in malum non perseverans in bono.*

b *Ibidem.*

Haftenus ad solvendam quæstionem, gratiæ sufficientis subsidium non adhibuit. In reliquâ parte capitis sexti probat perseverantiam esse singulare beneficium Dei. Et cap. 7. statim concludit: c *quæ cum ita sint corripimus tamen eos qui cum bene vive-*

c *Ibid. n.*
11.

rent, non in eo perseverarunt. An quia gratiam sufficientem acceperant? Hâc responsione; quæ nostris Antijansenianis numquam deest, quæque prima omnium semper occurrit, minimè utitur, sed aliâ. ^a *Ex bono quippè, inquit, a ibidem* in malam vitam suâ voluntate mutati sunt: & ideo correptione; & si nihil eis correptio profuerit, sed in vitâ perditâ usque ad mortem perseverarint, etiam divinâ in æternum damnatione sunt digni. Ecce responsio Augustini, in quâ nulla quoque extat gratiæ sufficientis mentio. Quis nisi in rebus apertis & manifestis nihil videre velit, sibi persuadeat gratiam illam sufficientem, qualis in Adamo fuit & in Angelis, eum agnovisse; aut si agnovit, hîc prætermisisse, quæ tantâ facilitate quæstionem difficillimam solvit?

Sequitur: ^b *nec se excusabunt b ibidem* dicentes, sicut modò dicunt, quare corripimur? Ita tunc quare dam-

686 *Defensio Arnaldina,*
namur, quando quidem ne ex bono
reverteremur ad malum, perseve-
rantiam non accepimus, quâ per-
maneremus in bono? Nullo modo
hâc excusatione à justâ damnatione
se liberabunt. Nam si qui de Evan-
gelio nihil audierunt, à damna-
tione quæ facta est per Adam non
liberabuntur, quantò minùs qui
perseverantiam non acceperunt?
justior enim videtur excusatio dicen-
tium, non accepimus audientiam,
quàm dicentium, non accepimus per-
severantiam. Quoniam potest dici:
homo, in eo quod audieras & te-
nueras, in eo perseverares si velles:
nullo modo autem dici potest, id
quod non audieras crederes si velles.
Hoc solum tanquam firmissimum
causæ suæ præsidium urget Ab-
bas, quamquam si singula dili-
gentiùs inspiciantur, nihil ei lo-
cus objectus favet.

Nam 1°. Augustinus ad solven-
dam quæstionis propositæ pri-
mam partem de non regeneratis,

gratiæ sufficientis operâ minimè
usus est, at probant cùm supe-
riora quæ produximus, tum hæc
ipsa justî cadentis, & infidelis
qui de Evangelio nihil audivit,
comparatio. Tolerabiliorem hu-
jus videri ait excusationem, quàm
illius cui dici possit, *perseverares
si velles*: non item alteri, *crede-
res si velles*. Si enim gratiam suffi-
cientem habet is cui dicitur:
perseverares si velles; necesse est
ut careat is cui dici non potest,
crederes si velles.

2°. Gratiam sufficientem Mo-
linisticam, quæ ab efficaci non
per sese; sive ex naturâ, aut de-
creto Dei, sed solo eventu, vel
voluntatis humanæ arbitrio se-
cernitur; in alterâ Augustini sen-
tentiâ, *perseverares si velles*, mi-
nimè contineri, ex certissimis e-
jusdem principiis confeci. Idem
iterum ex totâ serie facilè con-
ficio.

Statim apparet sententiam ob-

jectam magis ab Augustino injici, quàm ad quæstionem solvendam proponi. Justum enim cadentem rectè corripere affirmans, quoniam propriâ voluntate cecidit; quæstionem solverat. Atque hæc perpetua est directæ Augustini responsio. Quod verò infidelem Evangelium funditus ignorantem cum justo cadente comparans subjicit, id velut indirectè & obiter, non ad quæstionem solvendam proponit. Quamobrem hoc non urget postea, neque in eo insistit, ut facere debuerat, si ad quæstionem capitalem referebatur. Contrà confugit ad mysteria prædestinationis æternæ. Omnes in Adamo peccasse ait: à massâ damnatâ propriis meritis discerni neminem: eos omnes qui discernuntur, gratiâ solâ discerni, Evangelium aliquando audire & credere, & in fide ac in justitiâ divinitus acceptâ perseverare in finem; aut si

nonnunquam declinant revocari demum ac resipiscere. Justos verò temporales à mafsâ illâ perditâ , quæ ob peccatum unius justè damnatur, deferiturve, nunquam secretos fuisse. Cur autem ex duobus justis uni detur perseverantia, non detur alteri, se prorsus nescire ait, nec aliud se habere quod respondeat, quàm illud Apostoli : *O altitudo*. Sin quis discrimen hoc rejiciat in liberum arbitrium, hunc statim ut inimicum gratiæ Christi refellit. Nam Christus Patrem rogans ut ne Petri fides deficeret, liberri-
mam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam in fide voluntatem postulavit : & ^a *quia præ-*
paratur voluntas à Domino ; ideo
pro illo Christi non poterat esse ina-
nis oratio. Ex quo consequens est perseverantiam , quæ precibus flagitur , à Deo solo dari. Re-
dit deinde ad justos temporales , quos Deus deferit negato perse-

a Ibidem.
n. 17.

verantia dono ; dum sceleratos assumit, & justitiæ primùm, tum perseverantia munere concesso ad Regnum perducit. Loquitur postea de Christianorum, justorumque filiis, quos sine baptismo morientes, ^a & quibus utique

^a *Ibidem.*
n. 18.

si vellet, hujus lavacri gratiam procuraret, alienat à Regno suo, dum quosdam filios inimicorum suorum facit in manus Christianorum venire, & per hoc lavacrum introducit in Regnum, à quo eorum parentes alieni sunt. Quæ adeo stupenda esse ait, ut rem attentius consideranti nihil occurrat aliud, quàm illud Apostolicum, ^b O altitudo, quàm inscrutabilia sunt judicia ejus !

^b *Rom. 11.*
33.

Si sententia objecta, *perseverares si velles*, significat gratiam sufficientem, qualis à Molinâ, Lessio, & omnibus utriusque discipulis admittitur, quidquid antè & postea disputat Augustinus, ineptissimum est, & rem per se

facillimam involvit. An objicienti Monacho justos cadentes corripiti in justè, qui perseverantiam non acceperint, simpliciter respondendum non erat, omnibus dari gratiam plenissimè sufficientem, cadentibus ut perseverantibus, quam sola voluntas humana in istis fecit efficacem, otiosam ac sterilem in cæteris: illos ergo justam mercedem accipere, istos pœnam debitam, nec habere unde querantur? Nihil simile apud Augustinum occurrit. Quæ sententiam objectam ab Abbate Germano sive antecedunt, sive subsequuntur, hoc gratiæ Lessianæ, Molinianæque genus penitus confodiunt. Quis ergo, nisi qui res apertissimas & manifestissimas non sentit, gratiam illam sufficientem ex Augustini sententiâ extundi posse affirmaturus est?

Sed elici fortassè potest gratia sufficiens Thomistica?

1° Nihil id attinet ad propositionem Arnaldinam, quæ Molinianam solam, non Thomisticam petit.

2° Ne istam quidem exlocutione Augustinianâ confici possit certis jam argumentis effeci. Accedit primam hanc, *perseverares si velles*, cum alterâ n. 17. omnino congruere, in quâ de re eâdem agitur, hoc est, de perseverantiâ. Ergo pro *perseverares si velles*, ponamus, ut est n. 17. *perseverares, si in eâdem voluntate, quam propriâ culpâ abjicis, permaneres*, rectè adhuc procedet Augustini comparatio, cum hoc dici nullo modo possit de infidelibus, qui Evangelium funditus ignorant. Perspicuum verò est ex sententiâ sic intellectâ, ut auctore Augustino intelligi potest, gratiam sufficientem, sive Molinianam, sive Thomisticam necessariò concludi non posse, ut concedit Abbas. Vanæ sunt igitur & ineptæ illius

declamationes, qui sententiam aliter intelligi non posse nullo vel probabili argumento probavit. Cæterum in hoc Augustini loco diutiùs versatus sum, quàm in cæteris quæ ab Abbate objiciuntur, quia nullus pariter est, in quo versando plùs operæ & laboris posuisse videatur.

C A P U T X.

De Arnaldi propositione quartâ.

SUb quæstionis secundæ finem Arnaldus admonet, Augustinum cap. 6° sibi objicere: *quomodò justè corripior, qui licet fidem acceperim in illâ tamen usque ad finem perseverantiam non accepi?* Eum verò, dum respondet, confirmare id quod assumitur: hoc est, *magnum Dei munus esse perseverantiam in bono proficientem usque in finem: nec esse nisi à Deo, nec aliis dari, quàm iis qui perseverant.* Hæc non est ausus repre-

694 *Defensio Arnaldina,*
hendere Abbas, sed quæ proxime sequuntur durior adhuc stylo, quam superiora omnia confixit. *Iuste tamen corripit contendit Augustinus quia non perseverant, quia malâ suâ voluntate non perseverant. Quod autem perseverantiam à Deo non accipiant, inde provenire, quia non sunt ab illâ perditionis massâ, quæ facta est per Adam, divina gratiæ largitate discreti. Unde quod desit adjutorium sine quo in bono permanere non possunt, in pœnam peccati esse.*

» Hæc propositio, inquit Abbas,
» totum novæ hæresis virus inclu-
» dit : estque veluti fundamentum
» plerarumque notarum vestrarum,
» de quibus in Epistolâ meâ dixi.

» Quoniam hæc propositio to-
» tum nova hæresis virus continet,
» consequens est, ut una quinque
» propositiones damnatas conti-
» neat, aut contineatur in singulis :
» ergo Abbas, cui tantæ auctori-
» tatis viro non credere nequa-

quam licet, singulas Jansenii propositiones in Arnaldi unicâ proculdubio vidit, nullam tamen ostendere dignatus est: sive quia, ut doctioribus sæpe accidit qui inventa sua cum aliis difficillimè communicant, quod ipse primus omnium viderat cæteris mortalibus invidit: sive quia existimavit quod ipse vidisset id latere neminem. Ut ut sit, fateor me obtusiores esse, quàm ut ullam è damnatis propositionibus in Arnaldi sententiâ videre possim. Contrà sic existimo, sic sentio damnari eam non posse, quin doctrina Augustini simul damnetur; Ecclesia quoque, quæ, ut nuper à doctissimo Remorum Archiepiscopo pluribus effectum est, prædestinationis gratuitæ dogma vindicavit ut suum.

Arnaldi sententia tres propositiones diversas complectitur. Ergo ne quam fortasse à nobis prætermittam esse queratur Abbas,

696 *Defensio Arnaldina,*
singulas distinctè, breviter tamen
excutiam.

Prima est : *justè* Augustinus cor-
ripi contendit qui non perseverant,
quia malâ suâ voluntate non per-
severant. Quid est in hac propo-
sitione Jansenianum? Estne Ca-
tholicus quisquam, qui de eâ dis-
sentiat, aut dissentire possit? Sin
dissentit Abbas (nam de ejus fi-
de varias hominum opiniones
esse video) existimat ergo justum
malâ voluntate suâ deficientem
injustè corripì & injustiùs damna-
ri. Quod si ita sentit, probat se
hæreticum esse, dum in fidei
Catholicæ dogma, tanquam hæ-
reticum invehitur. Sin aliter sen-
tit, ut ego credere malim : po-
tuitne sine summâ temeritate &
offensione publicâ propositionem
Catholicam cōjungere cum dua-
bus aliis, ut ipse ait, hæreticis ;
& omnes promiscuè ac genera-
tim tanquam totum novæ hære-
sis virus continentes infectari?

Cæterùm

Cæterum tota propositio est Au-

gustini. ^a *Quæ cum ita sint, corri-*

pimus tamen eos, justèque corripi-

mus, qui cum bene viverent non

in eo perseverarunt. Ex bonâ quippè

in malam vitam suâ voluntate mu-

tati sunt: & ideo correptione; &

si nihil eis correptio profuerit, sed

in vitâ perditâ usque ad mortem

perseveraverint, etiam divinâ in

æternum damnatione sunt digni.

Quæ propositio nihil differt ab

Arnaldinâ.

Secunda est: *quòd autem per-*

severantiam à Deo non accipiant,

inde provenire contendit, quia

non sunt ab illâ perditionis massâ,

quæ facta est per Adam, divinæ

gratiæ largitate discreti.

Impudentiam Abbatis plusne

mirer, an ignorantiam, nescio,

qui propositionem Augustino

communem cum illustrioribus

Ecclesiæ Catholicæ Theologis

Jansenianam appellare non eru-

buerit. Verisimile est hominem

a L. de cor-
rep. & gra-
tiâ. n. II.]

698 *Defensio Arnaldina*,
non minus temerarium, quàm
indoctum ex paucorum illorum
numero esse, qui prædestinatio-
nem gratuitam negant. Hanc e-
nim quisquis admittit, is quoque
necesse est ut Arnaldi propositio-
nem veram esse confiteatur. Per-
severantiæ donum necessariò cõ-
iunctum est cum prædestinatione
gratuitâ. *a* *Quis enim*, inquit Au-
gustinus, *in æternam vitam potuit*
ordinari, nisi perseverantiæ dono?
Qui ergo gratis eligitur ad glo-
riam, is quoque gratis destina-
tur ad perseverantiam, quæ juxta
S. Thomæ & communem Theo-
logorum sententiam non magis
sub meritum cadit, quàm præ-
destinatio. Ergo quoniam, ut
Augustino & nobilioribus Eccle-
siæ Theologis placet, qui non
prædestinantur ad gloriam, ideo
non prædestinantur quòd in A-
damo omniura capite peccave-
rint: similiter qui perseverantiam
non accipiunt, idcirco non ac-

a Ibid. n.
10.

cipiunt, quòd in Adamo peccaverint, nec à massâ perditâ, damnâtâque per æternam prædestinationem sint liberati.

Atque hæc est certa & aperta doctrina Augustini, qui duo docet cap. 7°. primum est, ^a qui- ^{a Ibidem;}
cumque ergo ab illâ originali dam- ^{n. 15.}

natione istâ divina gratiæ largitate discreti sunt.... usque in finem perseverant, & si quando exorbitant, emendantur. Alterum: ^b qui ^{b Ibidem;}
verò perseveraturi non sunt, ac sic ^{n. 16.}

à Fide Christianâ & conversatione lapsuri sunt, ut tales eos vitæ hujus finis inveniat; proculdubiò nec illo tempore quo bene pièque vivunt, in istorum numero computandi sunt. Non enim sunt à massâ illâ perditionis præscientiâ Dei & prædestinatione discreti, & ideo non secundum propositum vocati, ac per hoc nec electi. Et antè. ^c Ac ^{c Ibidem;}
per hoc & qui Evangelium audic- ^{n. 12.}
runt, & qui eo audito in meliùs commutati perseverantiam non ac-

700 *Defensio Arnaldina,*
ceperunt, & qui Evangelio audito
venire ad Christum, hoc est, in
eum credere noluerunt..... & qui
per aetatem parvulam credere non
potuerunt, sed ab originali noxâ
possent lavacro regenerationis absol-
vi, quo tamen non accepto mortui
perierunt: non sunt ab illâ consper-
sione discreti, quam constat esse dam-
natam euntibus omnibus ex uno in
condemnationem. Discernuntur au-
tem non meritis suis, sed per gra-
tiam Mediatoris.... Ab illâ perdi-
tionis massâ, quæ facta est per pri-
mum Adam, debemus intelligere
neminem posse discerni, nisi qui
hoc donum habet, quisquis habet,
quod gratiâ Salvatoris accepit.
Quibus in verbis Arnaldi propo-
sitio continetur. In primo enim
loco causam perseverantiæ non
assignat Augustinus aliam, quàm
gratiæ largitatem, quâ, quicum-
que perseverant, à massâ perdi-
tâ, damnatâque segregantur: in
cæteris verò causam, cur justî;

sive Analytica Synopsis. 701
qui tum etiam cum piè justèque
vivunt, manent in massâ perdi-
tâ, damnatâque; perseverantiæ
donum non accipiant, unicam
agnoscit, peccatum commune
originis.

Petavius qui in Augustini doc-
trinâ magis versatus erat, quàm
Germanus Abbas, de proposi-
tione Arnaldinâ planè convenit; &
iisdem penè verbis, ac Arnal-
dus, exprimit Augustini senten-
tiam. ^a *Augustinus L. de Correp-
tione & Gratiâ cap: 7°. quòd ali-
qui in acceptâ justitiâ non perseve-
rant ei imputat, quòd à damnatione
factâ per Adamum, & ab illâ conf-
persione per electionem & predesti-
nationem liberati non fuerint. Si-
cut è contrario vocationem & per-
severantiam illis à Deo provideri,
qui ex eâdem massâ eruti, electi-
que sunt.* ^b Observat postea ne-
gare Augustinum initio capitis
VII. eos qui vocati à Deo in accep-
tâ justitiâ non permanserunt, excu-

^a *Tom. I.
L. 9. cap.
vii. n. 3.*

^b *Ibidem.
n. 4.*

702 *Defensio Arnaldina,*
sationem ullam habituros, quòd do-
num perseverantia non acceperint,
 „ *quia scilicet non sunt ab illâ conf-*
 „ *essione discreti, quam constat*
 „ *esse damnatam, euntibus omni-*
 „ *bus ex uno in condemnationem.*
 „ *Discernuntur autem non meri-*
 „ *tis suis, sed per gratiam Media-*
 „ *toris. Igitur Augustinus. PERSE-*
 VERANTIAM IDÉO NEGARI
 quibusdam asserit, QUIA NON
 SUNT ORDINATI AD VITAM
 ÆTERNAM, NEC AB ILLA
 MASSA SEPARATI: concedi
 verò aliis, quoniam ab eâdem sunt
 massâ divinâ prædestinatione se-
 creti: Ex quo Augustini principio
 concludit prædestinationem gra-
 tuitam; statimque addit & illud:
 sic in eodem libro de Correctione &
 Gratiâ, cap. xi. adjutorium illud
 gratiæ, quo perseverantia constat,
 ob peccatum originale subtrahi his
 „ *verbis asserit: nunc autem quibus*
 „ *deest tale adjutorium; jam pœ-*
 „ *na peccati est: quibus autem da-*

sive Analytica Synopsis. 703
tur, secundum gratiam datur, "
non secundum debitum. Hæc
ille qui cum Arnaldo planè con-
sentit. Nam propositio Petavia-
na: *Augustinus perseverantiam ideo*
negari quibusdam asserit, quia non
sunt ordinati ad vitam æternam,
nec ab illâ massâ separati; concedi
verò aliis quoniam sunt ab eâdem
massâ divinâ prædestinatione secre-
ti: & Arnaldina; quòd autem per-
severantiam à Deo non accipiant,
inde provenire contendit Augusti-
nus, quia non sunt ab illâ perdi-
tionis massâ, quæ facta est per A-
dam, divinâ gratiæ largitatè discre-
ti: idem omnino significant.

Eamdem quoque propositio-
nem reperias apud Franciscum
Macedo in libro de duplici ad-
jutorio sine quo & quo: a ejus 2 Pag. 14.
posterius, inquit, quia non perseve-
rant, causam non perseverandi ha-
bent in massâ, ex quâ non sunt dis-
creti, & possunt dicere non acce-
pisse à Deo, quia sunt relictæ in

704 *Defensio Arnaldina,*
massâ perditionis. Non dubito quin
duorum Doctissimorum judicia
unius Abbatis indoctissimi sen-
tentiaæ præferantur.

Ex his patet novam hæresim
non contineri in duabus primis
propositionibus, quas & veras &
Catholicas & Augustinianas esse
probavi. Necessè est ergo, ut *to-
tum novæ hæresis virus* ab Abbate
deprehensum in tertiâ contineat-
tur.

Tertia hæc propositio est: *un-
dè quod desit adjutorium sine quo
in bono permanere non possunt, in
pœnam peccati esse* contendit.

Arnaldus hoc loco, si credi-
mus Abbati, *totum novæ hæresis
virus* effudit, ac paucis verbis
propositiones Jansenianas omnes
expressit. Ego verò, si hoc verum
est, consequens esse, ut apud Au-
gustinum, & apud Thomistas
omnes *totum novæ hæresis virus*
contineatur, certis argumentis
conficio.

Ut ab Augustino exordiar ,
nota est ejus sententia , quam sæ-

pe exhibui. ^a *Nunc autem quibus* ^{a L. de cor-}
deest tale adjutorium , jam pœna ^{rep. & gr.}

peccati est. Quæ Augustini propo-
sitio nihil differt ab Arnaldinâ ,

nisi quòd in istâ legatur : *sine quo*
in bono permanere non possumus : in

illâ ; *tale.* Vox , tale , hîc necessa-
riò referenda est ad id quod præ-

cessit. Exhibeamus igitur ea quæ
præcedunt. Cum Augustinus di-

xisset datam esse primo homini
bonam voluntatem , & *adjutorium*

sine quo in câ non posset permanere
si vellet ; statim subjicit : *si autem*

hoc adjutorium vel Angelo , vel ho-
mini , cum primùm facti sunt , de-

fuisse ; quoniam non talis natura
facta erat , ut sine divino adjutorio

posset manere si vellet , non utique
suâ culpâ cecidissent : adjutorium

quippe defuisse , SINE QUO PER-
MANERE NON POSSENT.

Nunc autem quibus deest tale ad-
ajutorium , jam pœna peccati est.

Constat ex totâ serie & connectione orationis *tale adjutorium* esse id ipsum, cujus antè & proximè facta est mentio. Adjutorium, cujus antea mentionem fecit Augustinus, est illud ipsum quod Adamo & Angelis concessum est : adjutorium sine quo non poterant permanere in bonâ voluntate, ut hîc & passim ab Augustino describitur : adjutorium, cujus proprius character est, ut sine eo nihil possit voluntas, & cum eo plenissimè possit. Nec quemquam adeo stupidum esse arbitror, qui superiorem Augustini locum legens non statim sentiat vocem, *tale*, ad illud adjutorium *sine quo permanere non poterant*, quod proximè antecessit, omnino pertinere, neque ad aliud referri posse. Quoniam ergo, *tale*, id apertè significat, neque aliud significare potest, possumus integrâ sententiâ Augustinianam *talis adjutorii* definitionem

nem, quæ proximè antecedit, substituere : *nunc autem quibus deest tale adjutorium*, id est, *sine quo in bona voluntate permanere non possunt*, jam pœna peccati est. Tota propositio est Augustini. Assignet bonus Abbas Augustinianam hanc inter & Arnaldinam, si possit, vel levissimum discrimen : aut confiteatur *totum novæ heresis virus* tam in Augustinianâ, quàm in Arnaldinâ contineri.

Idem conficitur ex verbis proximè consequentibus : *nunc autem quibus deest tale adjutorium*, jam pœna peccati est : quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum, & tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, ut non solum adsit

SINE QUO PERMANERE
NON POSSUMUS, etiamsi ve-
limus ; verùm etiam tantum ac tale
sit ut velimus. Vox, amplius, &

708 *Defensio Arnaldina*,
cætera quæ sequuntur, designant
auxilium *quo*, hoc est, auxilium
non modò potestatem plenissi-
mam conferens, ut primum quod
Adamo concessum est & Ange-
lis, verùm etiam & voluntatem
& actionem : ergo *tale adjuto-
rium*, cujus paulò antè facta erat
mentio, designat auxilium *sine
quo* manere in bono non possu-
mus, quod Augustinus quibus-
dam ob peccatum negari ait ;
quibus verò datur, tantò amplius
dari, ut non solùm habeant id
sine quo non possint, etiam si ve-
lint ; verùm etiam id quo velint.
Arnaldus ergo veram Augustini
sententiam expressit, nec dam-
nari potest, quin damnetur si-
mul is cujus doctrinam se sequi
& servare Romana profitetur
Ecclesia.

Ex his omnibus duo conclu-
dimus : primum ; Abbatem, si
quis in homine personato pudor,
erubescere debere, qui in eâdem

Ecclesiâ vivens sub Arnaldi nomine Augustinum non dubitaverit totius novæ hæresis reum facere: alterum, quod jam à pluribus animadversum est, novarum opinionum sectatores totis dudum viribus moliri & movere omnia, ut auctoritatem Augustini sibi molestissimam imminuant; atque etiam, si possint, penitus exterminent. Primò Doctorem Ecclesiæ Romanæ præcipuum libris editis infamarunt, eique varias imposuerunt hæreses, quarum Catalogus extat aliquâ ex parte in Norisianis Augustini vindiciis. Solidè postea confutati & auctoritate Ecclesiasticâ repressi novas jam & occultas artes meditantur. Doctrinam Augustini, non in Augustino ipso, neque enim hoc tutum est, sed quotidie lacesunt in discipulis; Magistri fidos interpretes velut Jansenianos insectantur; omnibus convitiis lacerant & calumniis; & quia numquam

prodeunt nisi larvati , tutos se arbitrantur ab infamiâ publicâ , quæ tamen ipsa larvam plerumque detrahit , & auctores denudatos hominum ludibrio exponit. Quod magis miror , personatus Abbas se in ipso libri limine Augustinianum esse profitetur & Augustini discipulum. Sed Augustinianam personam parum sibi convenientem deponat quæso , & abjiciat , sub quâ non minùs coangustatur , quàm olim David ,^a cum arma Saülis bellica indutus est ; multòque potiori jure dicere potest ,
usum non habeo.

¶ 1. Reg.
47.

Venio jam ad Thomistas , qui nihil in ea re ab Arnaldo dissentiunt ; aut si quid dissentiunt , tota in verbis , non in re est dissensio.

Auxilium *sine quo* Adamus & Angeli in bono permanere non poterant , plenissimè sufficiens fuit : potestatemque homini & Angelo contulit perfectissimam ,

hoc est, omnia ad agendum necessaria complectentem; ut pluribus jam ex Augustino confeci, & Arnaldus in Analisi cum Augustino sensit. Hoc gratiæ sufficientis, potestatisve genus è statu nostro tam Thomistæ omnes, quàm Arnaldus, rejiciunt, nec magis iste, quàm illi: quod si Jansenianum est, par ergo & Arnaldi & Thomistarum crimen. Totum discrimen, quod inter cos intercedit, in solâ voce est, non in re. Nam Thomistæ admittunt nomen gratiæ sufficientis & agendi potestatem conferentis, quæ tamen talis sit, ut omnia ad agendum necessaria complectatur. Gratiam hanc & Arnaldus & omnes agnoscunt. De solo nomine est, vel potius fuit, ut nos antè explicuimus, aliqua dissensio; quæ idcirco nullam hæresim habet, cum hæresis in re & sententiâ sit, non in vocabulis, vel in sono.

Modus tamen loquendi Ar-

712 *Defensio Arnaldina*,
naldinus, quem Sophistæ nostri
jam solent rodere, extat apud
Augustinum tum in eo loco,
a quem paulo antè explicui: tum
in aliis: ut cum de auxilio *sine*
quo disputans, tantam hominum
infirmi-^b tatem esse ait, ut si Deus
auxilium *sine quo* solum tribueret,
nec velle operaretur, voluntas
succumberet, & ideo perseverare
non possent, utique illâ potestate
plenissimâ, quæ quicquid neces-
sarium est complectitur.

Eamdem quoque locutionem
usurpavit Franciscus Macedo in
libro, qui inscribitur; *mens Au-*
gustini de duplici adjutorio sine quo
& quo p. 46. Nam rationem red-
dens, cur jam necessarium sit
auxilium *quo* ad perseverandum:
Nec enim posset, inquit, *hec na-*
tura humana sibi relicta cum solo
auxilio sine quo undique labans &
fatiscens perseverare.

CAPUT XI.

De Arnaldi propositione quintâ.

ARnaldus in quæstione Synopsi Analyticæ quintâ Augustinianam de gratiâ primi Hominis & nostrâ sententiam proponit : nec alia fere verba adhibet, quàm quæ ab Augustino ipso usurpantur. Locum integrum subjicio, ut innocentia rei faciliùs agnoscatur, & accusatoris iniquitas.

Primo homini & Angelis adjutorium à Deo datum esse *respondet Augustinus*, non quo perseverarent, sed tantummodò sine quo perseverare non possent. Perseverare autem & non perseverare in eorum libero relictum est arbitrio. Gratiam datam esse, quâ haberent justitiam si vellent, sed quam Deus in eorum libero reliquit arbitrio. Jam verò Sanctis non tantum tale adjutorium dari sine quo

Verba
Arnaldi

„ perseverantes esse non possint ;
 „ sed ut per hoc non nisi perseve-
 „ rantes sint. Talem gratiam dari
 „ non tantum ut habeant justitiam
 „ si velint, sed etiam ut velint ; id
 „ est, *talem gratiam dari, non quæ*
 „ *ex eorum libero dependeat arbitrio,*
 „ *sed quæ eorum liberum sibi subji-*
 „ *ciat arbitrium.*

Ea sola quæ literis italicis descripsi, reprehendit Abbas.

Quoniam, inquit, tanti facitis librum, in quo continetur hæc propositio, jam mirandum minimè est, cur tot artibus gratiam sufficientem, quam Augustinus in statu nostro agnovit, occultaveritis.

Tam vel felix, vel infelix est Abbas, ut quo Arnaldum confingere conatur, eodem semper stylo confodiat & Thomistas omnes & Augustinum ipsum, hoc est, ut ipse ait, ^a *Patrum omnium maximum & præstantissimum*, cujus etiam ^b *studiosissimum* se esse discipulum in primo libelli sui limine

^a *In Epist.*
p. 4.

^b *Ibidem.*
p. 3.

sive Analytica Synopsis. 715
profiteretur. Nego hæcenus existi-
tisse discipulum vel feliciorẽ ,
si , ut plures existimant , Magistri
doctrinam velut hæreticam sub
Arnaldi nomine insectari consti-
tuit : vel infeliciorẽ , si nolens
ac nesciens insectatus est. Nam
ab eo sub alieno nomine Augus-
tinum peti constat. Quod ut fa-
ciliùs dijudicet lector , singulas
Augustini & Arnaldi propositio-
nes in columnis sibi mutuò res-
pondentibus subjiciam.

AUGUSTINUS IN
libro de Correptione
& Gratiâ.

ARNALDVS IN
Synopsi Analyticâ
ejudem Libri.

N. 34. *Primo itaque*
Homini , quem n. 27.
32. & 34. conjungit
cum Angelis , *datum est*
adjutorium perseve-
rantia , non quo fieret
ut perseveraret , sed
sine quo per liberum
arbitrium perseverare
non posset.

N. 37. *Ut perseve-*
rare vel non perseve-
rare in ejus relinque-

Primo homini &
Angelis adjutorium
datum est , non quo
perseverarent , sed
tantum modò sine
quo perseverare non
possent.

Perseverare au-
tem vel non perse-
verare in eorum li-

bero relictum est arbitrio.

Gratia data est, quâ haberent justitiam si vellent, sed quam Deus in eorum libero reliquit arbitrio.

Jam verò Sanctis non tantum tale adjutorium datur, si ne quo perseverantes esse non possint, sed ut per hoc non nisi perseverantes sint.

Talis gratia datur, non tantum ut habeant justitiam si velint. Id est talis gratia non quæ eorum libero dependeat arbitrio, sed quæ illorum liberum sibi subjiciat arbitrium.

Fortissimo quippe dimisit atque permisit facere quod vellet, infirmis servavit, ut ipso donante invictissime quod bonum est vellent, & hoc deferere invictissime nollent.

retur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas &c. vide n. 31. & 32.

N. 31. *Prima gratia, qua data est primo Adam, est ut homo habeat justitiam si velit. Nec ipsum ergo Deus esse voluit sine suâ gratiâ, quam reliquit in ejus libero arbitrio.*

N. 34. *Nunc verò Sanctis in Regnum Dei predestinatis non tale adjutorium perseverantia datur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur: non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per*

hoc donum non nisi perseverantes sint.

N. 31. *Prima gratia est quâ fit, ut homo habeat justitiam si velit: secunda ergo plus potest, quâ etiam fit ut velit. N. 38. Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanae, ut divinâ gratiâ indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur.*

Hoc propterea parallelum institui, ut appareat convenientia propositionum Arnaldinarum cum Augustinianis. Quod Augustinus in statu integritatis & innocentiae, idem Arnaldus admittit. Eodem quoque modo gratiam status nostri propriam ambo definiunt; nec plus ei tribuit Arnaldus, quam ab Augustino tributum est.

Augustinianum gratiae duplicis genus olim Semipelagianis, quod hinc dissimulare non debeo, vehementer displicuit; qui, ut Hilarius testatur, *a molestè ferebant ita dividi gratiam, quae vel tunc primo homini data est, vel nunc omnibus datur, b* ut ille acceperit perseverantiam, non quâ fieret ut perseveraret, sed sine quâ per liberum arbitrium perseverare non posset: nunc verò Sanctis in Regnum per gratiam praedestinati non tale adiutorium perseverantiae detur, sed tale ut eis perseverantia ipsa donetur;

a In Epist. ad August. n. 6.

b L. de Correp. & grat. c. 11. & 12.

» non solùm ut sine isto dono per-
» severantes esse non possint, ve-
» rùm etiam ut per hoc donum non
» nisi perseverantes sint. *His verbis*
» *sanctitatis tue*, ait Hilarius, *ita*
moventur, ut dicant desperatic-
nem quamdam hominibus exhibe-
ri. Si enim, aiunt, ita Adam ad-
jutus est, ut & stare posset in justi-
tia, & à justitia declinare; & nunc
ita Sancti juvantur ut declinare non
possint, si quidem eam acceperunt
volendi perseverantiam, ut aliud
velle non possint, inutilis planè est
exhortatio. &c.

Nec minùs Antijansenianis nos-
tris hodiè displicet, hoc est, iis
omnibus qui gratiam sufficien-
tem ab efficaci distinguunt eventû,
non naturâ; voluntatis humanæ
nutu & arbitrio, non motione &
decreto Dei: nec plus homini
lapso concedi patiuntur, quàm
Augustinus integro concessit, &
Angelis. Nam duplicis auxilii,
ut est à nobis antè explicatum,

distinctione semel admittenda cum opinionem Molinianam profligati, funditusque everti sentiant, eos omnes à quibus admittitur, non secus ac hostes generis humani persequuntur & in libris editis & in Thesibus. Discrimen duplicis gratiæ Lutherum & Calvinum invexisse clamant, ex quorum impuris fontibus Jansenius deinde hauserit & expresserit, ut ex Jansenio quotquot postea veterem Augustini & Patrum doctrinam sequi, quàm novorum Theologorum maluerunt; idque stultis persuadere conantur. Audiendus est auctor Thesisi Parisiensis, 26. Feb. 1692. quam in tres columnas divisit, Augustinum verò & hæreticos in extremis, Catholicos in mediâ locavit. ^a In primâ de statu innocentiae sub titulo, *Hæretici*, hæc habet. *Calvinus & Lutherus, catenique exinde novatores circa innocentie statum in eo errarunt, quòd*

a In Append. hist. de Auxil. pag. 472.

726 *Defensio Arnaldina,*
verba Augustini, adjutorium quo
& adjutorium sine quo non, sic
sunt interpretati, ut adjutorium sine
quo non, quod volunt esse gratiam
similem illi, quam Scholastici suffi-
cientem vocant, Adamo uni datam
fuisse contendant: adjutorium verò
quo esse gratiam efficacem, quam
Adamum non habuisse aiunt ad be-
ne operandum. Stephanum De-
chapms & cæteros mitto, qui
codem modo loquuntur.

Sed inanes hominum conatus
meritò contemnunt docti. Taceo
de antiquioribus Theologis qui
discrimen Augustinianū duplicis
gratiæ comprobarunt & iisdem
quæ nos antè plurima produxi-
mus, Augustini testimoniis con-
firmarunt. Taceo de Duacensi-
bus in censurâ ad assertion. 22. &
de Lovaniensibus in censurâ ibi-
dem & in justificatione censuræ
cap. xi. p. 213. Recentiores ali-
quot proferam, ut Cardinalem
Norisium, qui in l. 1° hist. Pelag.
cap.

cap. 23. hic Liber de Corrept. & Gratiâ, inquit, parvus mole est, sed doctrinâ maximus, totus mysteriis refertus, universam divinæ gratiæ æconomiam oculis subjicit, ut jure merito aureus à doctissimis nuncupetur. Docet in eo sapientissimus Antistes non esse electionem luti, sed figuli... diversam esse gratiam hominis innocentis & repara-
ti; esse illam adjutorium quo fit, ut possimus bene agere si volumus; hanc verò reapse facere, ut velimus. Unde una est adjutorium sine quo non; altera, adjutorium quo. Istâ enim humana voluntas indeclinabiliter & insuperabiliter agitur. Ego quidem hunc librum soleo appellare clavem, quâ ad universam Augustini de divina gratia & libero arbitrio doctrinam aditus aperitur. Quem sanè Librum S. Prosper merito divinæ auctoritatis in Epistola ad Augustinum nuncupavit.

Cardinalis Brancatus de Laurea opusculo tertio de gratiâ cap.

722 *Defensio Arnaldina,*
6. & 7. duplicis gratiæ distinctionem explicat iisdem verbis ac Augustinus, nostramque negat primæ jam esse similem. Quod postremum repetit cap. 8. *Tertium quod docuit Augustinus, est quòd gratia, quæ pro statu nature lapsæ est necessaria homini ad bona opera facienda, non est sicut illa quæ data fuit Adamo in statu innocentie, dicta sine quâ non, subdita libero arbitrio illius, ut eâ uteretur si vellet, & quando vellet; sed est potentior illa, quæ facit facere opera bona, non trahenda à libero arbitrio, sed trahens illud alliciendo: & dicitur gratia quâ. Alioquin, inquit, non satis provisum esset nature lapsæ, ut bene actû operaretur. Si enim Adam Sanctus, innocens, sine passionibus, & tot divinis muneribus vallatus, eâ gratiâ sine quâ non, usus non est: quid faceret homo lapsus, debilis, tot defectibus ignorantie & concupiscentiarum circumdatus? hanc ergo gra-*

tiam docuit Augustinus necessariam ad bene operandum actu. Quam Augustini doctrinam à Summis Pontificibus approbatam esse postea docet. S. Romani Pontifices & collaudarunt & acceptarunt pro totâ Ecclesiâ Augustini doctrinam de gratiâ explicitè. Sed inter precipua principia Augustini de gratiâ hoc est unum, scilicet de gratiâ quâ, seu de auxilio gratiæ quo, gratiâ nempe quæ facit facere; & satis non est pro naturâ lapsâ illa quam habuit Adam innocens, id est, sine quâ: quia cum hâc tantum natura lapsa non operaretur bona opera. Ergo hanc gratiam sub nomine quâ, seu auxilio quo implicitè approbarunt Romani Pontifices.

Antè istos & post decretum Innocētianum de Augustiniano statuum discrimine latissimè disputavit Franciscus Macedo an. 1653. in libro qui inscribitur: *mens Augustini de duplici adiutorio sine quo & quo.* Utriusque auxilii diffe-

724 *Defensio Arnaldina*,
rentiam, ut antè est à nobis ex-
plicata, non modò, auctoritate
libri de Correptione & Gratiâ,
verùm etiam clarissimis reliquo-
rum fere omnium Augustini li-
brorum adversus Pelagianos tes-
timoniis constituit: ut perpetuam
& constantem sanctissimi Docto-
ris sententiam fuisse appareat;
non fortuitam opinionem ali-
quam, quam subita potiùs &
improvisa difficultas pepererit,
quàm necessaria principiorum
connexio.

a Tom. 1.
L. 9. 6. 7.
n. 5. & 6.

His accedat Petavius, ^a qui
duplex illud gratiæ genus ab Au-
gustino positum esse docet, &
idcirco in statû naturæ lapsæ præ-
destinationem gratuitam eum
admisisse concludit. *Ex quibus*
Augustini verbis in libro de Cor-
reptione & Gratiâ cap. xi. *liquet*
hoc inter Adamum in beato illo de-
gentem statû, & ejus posteros in-
teresse, quod ad perseverantiam at-
tinet, quòd cum neutri sine gratiâ

perseverare possent, talis homini primo gratia data est, quâ cum perseverare posset si vellet, & sine quâ non posset: ut autem vellet, nulla ei gratia concessa est; quia per liberum arbitrium id poterat, quod integrum & nullo vitio debilitatum acceperat. At illud quod per Christi merita tribuitur donum, non solum dat posse si velint: sed etiam velle quod possunt: & est tale ut eo dato non nisi perseverantes sint.

Fromondus in primam ad Timotheum cap. 2. 4. concedit datam esse primo homini gratiam sufficientem, per quam salvari posset si vellet, utendo illâ & reddendo illam efficacem per liberi arbitrii flexum & determinationem. Longè aliter statuit de statû nostro. Multi Patres Græci ante Augustinum, & ipse Augustinus adhuc juvenis, cum nondum correxisset suum errorem, quòd fidem habeamus à nobis, subintelligunt conditionem, Deum velle omnes salvos

726 *Defensio Arnaldina,*
fieri, si ipsi velint. Sed Augustinus
postea vidit hoc repugnare efficacie
que dat velle. Unde frustra dici-
tur, vult si homines vellent, cum
hoc ipsum velle Deus debeat dare.
Addit & illud : frustra Deum o-
rari, si quicquid necessarium est
ad salutem omnes habeant. De-
nique gratiam per se jam effica-
cem esse, & prædestinationem
gratuitam in suis passim com-
mentariis docet.

Florentius de Cocq Tract. 2.
cap. 7. ex Augustino scribit pri-
mum amoris actum Deum indidisse
Adamo per gratiam efficacem, non
tantum dando potestatem eum eli-
ciendi, sed eundem in voluntate
& cum voluntate eliciendo. Se-
quentes actus supernaturales & per-
severantiam in bono Deus dedit ho-
mini per auxilium mœrè sufficiens,
quo posset homo bene uti si vellet,
non quo fieret ut vellet. Et in hoc
consistit famosum S. Augustini dis-
crimen adjutorii Ade ab adjutorio.

sive Analytica Synopsis. 727
hominis lapsi. Et postea. Dicendum ergo juxta hanc Augustini doctrinam..... quòd gratia hominis lapsi indeclinabiliter voluntatem determinet, dans ipsum agere, ipsum velle salvâ tamen ejusdem libertate. Gratia verò hominis sani voluntatem non determinabat ad actum, sed determinatio relinquebatur libero voluntatis arbitrio: nec dabat ipsum agere, sed solum posse agere. In fine sect. XIII. ratione hujus Augustiniana doctrina notatum velim, nimium affectum erga prædeterminationem Physicam, etiam viros in Augustino aliàs maximè versatos & ejusdem sequaces eò deflexisse, ut famosum allatum ex Augustino discrimen pernegarent, simul evertentes omnem gratiæ medicinalis æconomiam. Denique Tract. 1°. cap. 4. sect. 3. & 8. quod ex duplicis auxilii discrimine consequens est, Angelorum & hominis innocentis prædestinationem fuisse ex meritis: sect. 5. verò nostram

728 *Defensio Arnaldina,*
omnino gratuitam esse docet.

Thomassinus L. 8. de Deo ,
Deique proprietatibus , cap. 2.
n. 2. gratia istiusmodi & Angelis
primum conditis & Adamo statim
collata est , non quâ ad bonum in-
declinabiliter agerentur ; sed quâ
adjuti possent , si vellent , in acceptâ
justitiâ perseverare. Illo adjutorio
gratiæ , quo non fiebat ut vellent ,
sed ut possent velle in justitia per-
severare : hoc inquam adjutorio An-
geli aliqui in justitia perseverarunt ,
alii eo frustrato non perseverarunt.
Ex eo porro id efficitur , ut Angelorû ,
hominumque in primævo illo statu
predestinatio non gratiæ esset , sed
meritorum ; non misericordiæ , sed
operum ; non absoluta , sed suspen-
sa ex voluntatis create libertate ver-
satili. Jam verò hominibus in A-
damo lapsis , ut postea scribit n.
10. auxilium datum est , non so-
lùm sine quo non possent , sed etiam
quo invictissimè fieret , ut vellent
& ad justitiam regredi & in ea

sive Analytica Synopsis. 729
usque ad finem perseverare. Ex
quo consequens est, ut ille plu-
ribus probat, gratuita lapsorum
prædestinatio.

Joannes Baptista du Hamel
in Theologiâ. Parisiis editâ an.
1691. eandem sententiam sequi-
tur. ^{a Tom. 1.} L. 1°. de Providentia Dei, ^{p. 511.}
dissert. 2. de Prædestin. cap. 3.
concl. 1. *Angeli, inquit, & pri-
mi homines summam habuerunt be-
ne agendi & in justitia perseveran-
di facilitatem: unde consultissimum
fuit eos suæ potestati permittere.*
*Nunc hominibus magna est ad de-
ficiendum propensio, summa in be-
ne agendo difficultas. Hoc igi-
tur est discriminis inter Adamum
& ejus posteros; quòd cum neutri
sine gratia perseverare potuerint,*
*primo data fuerit gratia, quâ per-
severare posset si vellet, & sine qua
non posset: at post lapsum data est
gratia, quâ invictissimè vult perse-
verare.* Dixerat antè, naturam
ægram & sauciam sibi jam permitti

730. *Defensio Arnaldina,*
non posse, ut Adam, vel Angelus
sibi olim permissus est, quin præ-
ceps in certum iret exitium. De-
nique in eodem libro, dissert. 3.
de Reprobato. cap. 1. concl. 1.
Ostensum fuit ex Augustino, inquit,
Angelos omnes eodem prorsus adju-
torio donatos fuisse, ut persevera-
rent si vellent, non quo fieret ut in-
victissime vellent: equalia adeò ex
parte Dei Angelis & primis homini-
bus data esse auxilia, ex equo om-
nes ad gloriam destinatos si vellent,
& ad pœnam, si nollent in accepta
permanere justitia. Apud alios The-
ologos quam plurimos & in pu-
blicis Theatris doctrinam eandem
passim reperias; quæ omnia mit-
to, cum ad reprimendam nostro-
rum Antijansenianorum temeri-
tatem & audaciam superiora plus-
quam sufficient. Ad Abbatem
redeo.

Contendit ille propositione Ar-
naldinâ: *jam verò Sanctis.....*
talis gratia datur, non quæ ex eo-

sive Analytica Synopsis. 731
*rum libero dependeat arbitrio, sed
quæ illorum sibi subjiciat arbitrium:
gratiam sufficientem excludi;
proculdubio quia gratiam Sanc-
tis perseverantibus, sive quod
idem est, prædestinatis non aliam
propositio videtur concedere,
quàm efficacissimam: atqui Au-
gustinus ejusdem est particeps
sceleris. Neque enim propositio
Arnaldina latius patet, quàm Au-
gustiniana hæc: nunc verò Sanc-
tis in Regnum Dei per gratiam Dei
prædestinatis non tale adjutorium
sine quo non (quale Adamo con-
cessum est & Angelis) perseveran-
tiæ datur, sed tale ut eis perseve-
rantia ipsa donetur, non solum ut
sine isto dono perseverantes esse non
possint, verum etiam ut per hoc do-
num non nisi perseverantes sint.*

Agit Augustinus de Sanctis
prædestinatis: Arnaldus similiter
de Sanctis perseverantibus, hoc
est de solis prædestinatis, ut ejus
verba, quæ malâ fraude sence-

732 *Defensio Arnaldina*,
rus accusator prætermisit, signi-
ficant apertissimè. Jam verò Sanc-
tis non tantum tale adjutorium da-
tur sine quo perseverantes esse non
possint, sed ut per hoc nonnisi per-
severantes sint. . . . id est, talis gra-
tia, non quæ ex eorum libero depen-
deat arbitrio, &c.

Arnaldus habet: non quæ ex
eorum libero dependeat arbitrio:
Augustinus verò, non tale adjuto-
rium perseverantia, cujus antè
facta erat mentio; hoc est, au-
xilium sine quo homo & Angelus
perseverare non poterant; & per
quod plenissimè poterant. Hoc
Augustinus & Arnaldus dicunt
pendere ex libero voluntatis arbi-
trio, quemadmodum plura supe-
rioris paralleli loca confirmant.

Arnaldus addit: sed quæ libe-
rum sibi subjiciat arbitrium; quo
significatur gratia per se efficax,
id est, voluntatem ipsam certissi-
mè efficiens ob supremam Dei
in voluntates humanas potesta-

tem, a cui saluum facere volenti ^{a L. de cor-}
nullum hominum resistit arbitrium. ^{rep. & g.}
^{n. 43.}
Sic enim velle, seu nolle in voler-
tis aut nolentis est potestate, ut di-
vinam voluntatem non impediat,
nec superet, potestatem. Augustinus:
ut per hoc donum non nisi perseve-
rantes sint. Quo pariter significa-
tur gratia per se efficax: hoc est,
ca per quam ^{b de ipsis hominum} ^{b Ibidem}
voluntatibus quod vult, cum vult, ^{n. 45.}
facit. Aliis compluribus notis &
vocibus ab Augustino designa-
tur, quæ idem significant, ut:
quod per eam voluntas insupera-
biliter, indeclinabiliter & invictis-
simè moveatur: vel quod ^{c eadem} ^{c L. de Prae-}
gratia à nullo duro corde respuatur, ^{dest. S. a. t.}
quia ideo tribuitur, ut cordis duri- ^{n. 13.}
tia primitus auferatur. Si indecli-
nabiliter, si insuperabiliter & in-
victissimè voluntatem agit: si
de ipsis hominum voluntatibus
quod vult & cum vult facit,
quia velle seu nolle ita est in vo-
lentis & nolentis potestate, ut

734 *Defensio Arnaldina*,
divinam voluntatem non impe-
diat, nec superet potestatem :
ergo ipsa voluntatem sibi subji-
cit, voluntati propriè non subji-
citur. Ita si Arnaldi propositio
gratiam sufficientem excludit,
necesse est ut pariter excludant
Augustini quamplurimæ.

Quid ergo, inquiet Abbas ?
Aliudne in statu nostro auxilium
agnoscit Arnaldus, quàm *quo*,
sive per se efficax ? Si aliud non
agnoscit, an gratiam illam cui re-
sistitur, excludere negandus est ?

Ego vicissim ab Abbate requi-
ro, aliudne extet in toto libro de
Correptione & Gratiâ, cujus doc-
trinâ Arnaldus in Synopsi perstrin-
xit ? Ex unicâ Augustini senten-
tiâ, *perseverares si velles*, gratiam
sufficientem suam, hoc est, Mo-
linianam extundere conatus est
Abbas : quàm verò infelicitè &
inscitè, jam vidimus, cum ne
Thomistica quidem elici possit.

Sed homo imperitus in paucis

multipliciter peccare solet. Nam
1°. etsi Augustinus, Arnaldusque
nullam aliam nunc propriè Chris-
ti gratiam esse dicerent, quàm
auxilium *quo*, quod iste in Analyfi
non dixit: non esset idcirco con-
sequens, nullam esse gratiam
Thomisticè sufficientem cui re-
sistatur. Auxilium *quo*, ut pluri-
bus antea confirmavi, non est
semper simplex & unicum, con-
trà plerumque est dividuum ac
multiplex, pluresque gratias com-
plectitur quæ Thomisticè suffi-
cientes dici meritò possint. Ta-
met si verò singulæ non efficiant
vel conversionem animi, vel bo-
num opus ad quod per se nitun-
tur, non propterea tamen sunt
inutiles. Cupiditatem enim im-
minuunt, cor sensim emolliunt,
& locum præparant caritati; quod
in plures annos & menses sæpe
ducitur. Sic priores omnes ma-
gnū illud opus, sensimque pro-
movent, quod demum perficit.

736 *Defensio Arnaldina,*
posterior. Cur autem quosdā uno
velut gratiæ impetu vel convertat
vel ad fidem trahat, aut ad bonum
opus aliquod: alios autem sensim
& gradatim, & istorum alios sic,
aliter alios, non nostrum est in-
quirere. Dei judiciā quisquis
sapit adorat, non temere scru-
tatur: ejus summam potestatem
in voluntates humanas sic agnos-
cit, ut singularem simul in om-
nibus confiteatur sapientiam.
Quoniam ergo varios illos auxi-
lii quo gradus & partes Augusti-
nus agnovit, nunquam Arnaldus
negavit, vel hinc patet crimi-
nationis Germanicæ vanitas.

2°. Cum Arnaldus gratiam
Sanctis perseverantibus, seu præ-
destinatis ad perseverandum cō-
cessam per se efficacem esse do-
cet, nihil revera statuit aliud,
quàm quod & à Thomistis & ab
illustrioribus Theologis statuitur,
hoc est, ab iis omnibus qui gra-
tiam per se efficacem ad perse-

verandum necessariam esse sentiunt : neque enim aliam isti prædestinatis, seu perseverantibus dari ad perseverandum arbitrantur. Rei ergo sunt omnes Arnaldini sceleris.

Cum Arnaldus gratiam prædestinatis datam ad perseverandum talem esse ait, ut sibi subjiciat liberum arbitrium, non libero arbitrio subjiciatur, nihil quoque à Thomistis dissentit, qui gratiam perseverantiæ, ut omnem per se efficacem, libero arbitrio plenè dominari confitentur, subjici negant.

Quòd si *pendere ex libero arbitrio*, vel *subjici libero arbitrio* accipimus ut ab Augustino, Arnaldo & vulgo hominum accipitur : consequens planè est ut nulla jam omnino gratia vel ex arbitrio pendere, vel libero subjici arbitrio rectè dici possit. Nam id libero arbitrio subjectum esse vulgò dicitur, quod ita ex vo-

luntate pender, ut causa cur potius sit, quàm non sit, cur potius fiat, quàm non fiat, alia propriè nulla assignari possit, quàm voluntas. Talis fuit gratia Adami & Angelorum, quam Augustinus idcirco in eorum libero positam arbitrio a dixit, qui de nostra longè aliter loquitur. Talis est gratia cum efficax, tum sufficiens Lessii & Molinæ: Nam cum utraque quicquid necessarium est ad agendum æquè completatur; cur ista sit sterilis, illa efficax, causa neque in Deo est, neque in gratia, neque in ulla alia re, sed in voluntate sola.

Si vulgatam hanc notionem sequamur, confitendum est gratiam apud Thomistas nullam existere, quæ libero arbitrio subiecta dici propriè possit. Per se efficax voluntati plenè dominatur. Cur verò dominetur, nulla est alia causa, quàm decretum Dei. definientis, non humana

a *L.de cor-
rep. & gr.
n. 32. L.de
Dono per-
severant.
n. 13.*

voluntas. Est enim propterea tantummodò efficax, quoniam Deus voluntate absolutâ decrevit; non quòd ita placuerit voluntati humanæ. Neque sufficiens Thomistarum magis subiecta est libero arbitrio, quæ cùm effectum omnem divinâ voluntate constitutum semper habet: tum ut alios habeat, necessariò exigit aliquid quod non est in potestate nostrâ, nempe decretum absolutum & efficax.

Ex quo efficitur propositionem Arnaldinam, tametsi simpliciter & absolutè à nostro statu gratiam omnem libero arbitrio subiectam excluderet, quam tamen perseip-sa non excludit, non aliter excludere, quàm ut excludunt Thomistæ: cum pendere ex libero arbitrio, vel voluntati humanæ subijci nihil Arnaldo sit aliud; quàm aliquid ita pendere ex voluntatis humanæ nutu, ut causa cur fiat, potius quam non fiat alia nulla

740 *Defensio Arnaldina*,
propriè assignari possit, quàm
voluntas.

CAPUT XII.

De Arnaldi propositione sextâ.

» **I**N eâdem quæstione quintâ
» hæc Arnaldus habet : quia
» primi hominis voluntas sana erat,
» nihilque illi ex seipsâ concupis-
» centialiter resistebat, hinc dignè
» tantæ bonitati & bene vivendî
» facilitati perseverandi commis-
» sum est arbitrium. Nunc verò
» posteaquam est illa magna pec-
» cati merito amissa libertas, &
» sub dominantis concupiscentiæ
» jugo captiva voluntas jacet, sub-
» ventum est illius infirmitati, ut
» divinâ gratiâ indeclinabiliter &
» insuperabiliter ageretur. Fortissi-
» mo ergo dimisit Deus, atque
» permisit facere quod vellet, in-
» firmis servavit ut ipso donante
» invictissimè quod bonum est vel-
» lent, & hoc deferere invictissimè
» nollent.

Ex totâ propositione Arnaldinâ quæ reprehenderet, hæc delegit Abbas: *primi hominis voluntati.... perseverandi commissum est arbitrium. Nunc verò... subventum est illius infirmitati, ut divinâ gratiâ indeclinabiter & insuperabiliter ageretur.*

Ad hæc vir Augustinianus: *indicat hæc propositio, inquit, a cur* a In Epist. tol. p. 140. *cum apud Augustinum occurrit libertas indifferentiæ, soleatis ad marginem adscribere: liberum arbitrium quid secundum Julianum?* “

Et nos hîc agnoscimus in Abbate Germanico novum Augustini discipulum, sed Judæ pessimilem, qui ut insanæ cupiditati satisfaceret, Magistrum inimicis prodere non dubitavit. Totâ hæc propositio, verba omnia, singuli apices non Arnaldi sunt, sed Augustini, quem perfidus discipulus in Arnaldo damnat ut hæreticum. Placet, ut supra fecimus, parallelum instituere.

ARNALDUS IN AUGUSTINUS IN
Synopsi Analyticâ L. de Correptione &
eiusdem Libri. Gratiâ.

Quia primi Homi-
 nis voluntas sana
 erat, nihilque illi
 ex seipsâ concupis-
 centialiter resiste-
 bat, hinc dignè tan-
 tæ bonitati & bene a-
 gendi facilitati per-
 severandi commis-
 sum est arbitrium.

Nunc verò pos-
 teaquam est illa ma-
 gna peccati merito
 amissa libertas &
 sub dominantis con-
 cupiscentiæ jugo
 captiva voluntas ja-
 cet.

Subventum est
 illius infirmitati, ut
 divinâ gratiâ inde-
 clinabiliter & insu-
 perabiliter agere-
 tur.

Fortissimo ergo
 dimisit Deus, at-
 que permisit facere
 quod vellet; infir-

N. 37. Ut ergo non
 acciperet... in bono per-
 severantiam primus ho-
 mo, sed perseverare, vel
 non perseverare in ejus
 relinqueretur arbitrio,
 tales vires habebat ejus
 voluntas, cui... nihil
 ex seipso concupiscentia-
 liter resistebat, ut di-
 gnè tanta bonitati &
 tanta bene vivendi fa-
 cilitati perseverandi com-
 mitteretur arbitrium.

Nunc verò postea-
 quam est illa magna
 peccati merito amissa li-
 bertas etiam majoribus
 donis adjuvanda re-
 mansit infirmitas.

N. 38. Subventum est
 igitur infirmitati volun-
 tatis humane, ut divi-
 nâ gratiâ indeclinabili-
 ter & insuperabiliter a-
 geretur.

Fortissimo quippe di-
 misit Deus, atque per-
 misit facere quod vellet:
 infirmis servavit, ut ip-

<i>so donante invictissimè</i>	<i>mis servavit, ut ip-</i>
<i>quod bonum est vellent:</i>	<i>so donante invictis-</i>
<i>& hoc deferere ipviētis-</i>	<i>simè quod bonum</i>
<i>simè nollent.</i>	<i>est vellent, & hoc</i>
	<i>deferere invictissi-</i>
	<i>mè nollent.</i>

Verba omnia propositionis Arnaldinæ, & verborum connexio; uno verbo quicquid ab Abbate reprehenditur, totum id ex Augustino expressum est. Nec vel una vocula est in propositione Arnaldinâ, quæ apud Augustinum non reperiatur. Ipse dixit *voluntati primi hominis commissum esse perseverandi arbitrium*: nunc verò, posteaquam magna illa est peccati merito amissa libertas, subventum esse illius infirmitati, ut divinâ gratiâ indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur. Hæc eadem repetens Arnaldus, quod apud Augustinum legebat reddidit, nihil protulit ex suo. Si ergo libertatem violant, Augustinus ipse violavit, hoc est, ille cujus doctrinam de gratiâ & libero arbitrio

744 *Defensio Arnaldina,*
Romana sequi se & servare profi-
tetur Ecclesia.

Ferendusne est in eâdem Ec-
clesiâ talis Abbas? qui si Abba-
tis dignitate, vel quam usurpa-
vit, vel quâ tam indignè abusus
est, tantummodò exuatur, crit-
ne quisquam, qui spectatâ gra-
vitate criminis cum eo mitissimè
agi non confiteatur? Neque in-
doctus Abbas; nam id hominis
ignorantiæ tribuere malim, quàm
perversitati; solum Augustinum
libertatis violatæ reum facit, ve-
rùm etiam insigniores Ecclesiæ
Theologos, hoc est, eos quos
antè commemoravimus, ut Car-
dinalem Norisium, Cardina-
lem Brancatum de Laurea &
alios omnes qui de gratiâ pri-
mi hominis & nostrâ cum Au-
gustino consentientes illa ea-
dem verba usurpant, quæ ab eo
tam graviter notantur. Addo
Thomistas omnes, qui Augusti-
ni voces, *insuperabiliter, indecli-*
nabiliter,

sive Analytica Synopsis. 745
nabiliter, invictissimè, ab Abbate
Germanico confixas crebrò com-
memorant ad constituendam
gratiæ per se efficacis viam ac po-
tentiam.

Quo sensû Augustinus volun-
tati primi hominis commissum
esse perseverandi arbitrium, nunc
verò voluntatem infirmam *inde-
clinabiliter & insuperabiliter* agi di-
xerit, ex nostris de gratiâ primi
hominis & nostrâ observationibus
facilè cognoscitur. Gratia primi
hominis potestatem agendi ple-
nissimam contulit Adamo & An-
gelis, non voluntatem ipsam a-
gendi, vel actionem. Hinc Augus-
tinus voluntati primi hominis ar-
bitrium perseverandi commissum
esse docet: contrâ gratia, quæ est
statûs nostri propria, & quâ Sancti,
hoc est, prædestinati perseverant,
non modò potestatem largitur,
verum etiam voluntatem & actio-
nem perseverandi, eandemque
semper & certissimè: idcirco vo-

746 *Defensio Arnaldina,*
luntatem invictissimè, insuperabili-
ter & indeclinabiliter agere dici-
tur, tametsi innatam dissentiendi
potestatem nihil lædit.

CAPUT XIII.

De Arnaldi propositione septimâ.

ARnaldus sub finem Synop-
sis Analyticæ his Augusti-
ni verbis ex libro de Correptione
& Gratiâ n. 37. placuit Deo,
quo maximè humana superbiam
presumptionis extingueret,^a ut non
glorietur omnis caro coram ipso.
Unde autem non glorietur omnis
caro coram ipso, nisi de meritis suis?
que quidem potuit habere, sed per-
didit, & per quod habere potuit,
per hoc perdidit, hoc est per libe-
rum arbitrium. Propter quod non
restat liberandis nisi gratia liberan-
tis: proximè subjicit; non quod
» Sancti nunc merita non habeant;
» sed merita gratiæ, non liberi ar-
» bitrii, id est, illis per gratiam
» liberum sibi subjicientem arbi-

a 1. Cor. 1.
29.

trium collata. At primus homo “
merita habuisset, sicut & habue- “
runt Angeli sancti, non peculia- “
riter gratiæ, sed liberi arbitrii, “
quia profecta à libero arbitrio à “
gratiâ quidem adjuto, sed à gra- “
tiâ potentiam non actum & vo- “
luntatem ipsis tribuente. “

Hocceine est, ^a inquit Abbas ad ^{a In Epis-}
Benedictinos, *propter quod in edi-* ^{tol. p. 141.}
tione vestrà non indicastis Augusti-
ni sententias effectum gratiæ vel
impediri, vel saltem impediri posse
testantes? Quo ex pronunciato si-
quet Arnaldi propositionem ab
Abbate propterea velut hæreti-
cā, Jansenianamque notari, quod
dissentendi, sive gratiæ resisten-
di potestatem excludere videat-
tur. Quoniam verò neque id dis-
tinctè exprimit propositio, ne-
que confusè, necesse erat in pri-
mis ut ab eo per consequentias
extunderetur. Sed alia fuit de-
clamatoris nostri ratio. Pleno
jure maluit id tanquam certum

748 *Defensio Arnaldina,*
& manifestum ponere, quàm argumentationes vel ridiculas, vel infirmas hominum ludibrio exponere.

Propositio Arnaldina ex binis constat partibus: quarum posterior non aliam in primo Homine & in Angelis gratiam statuit, quàm libero subjectam arbitrio, hoc est, talem, ut agendi potestatem plenissimam conferret, non actionem, voluntatenive cui subiciebatur. Hanc propositionis partem proculdubio non respexit Abbas: est enim cum ejus doctrinâ, principiisque conjunctior, quàm ut ab eo repudiari possit. Si Arnaldus non aliam in statu naturæ lapsæ gratiam agnovisset apud Augustinum, esset ille Abbatis judicio Catholicus & eximius Doctor. Ergo ad priorem propositionis partem respexit ille: *merita Sanctorum sunt merita gratiæ, non liberi arbitrii, id est, per gratiam liberum sibi subji-*

cientem arbitrium collata. Hæc ipſa propositio duo membra habet, quæ nihil inter ſe differunt; niſi quòd ultimum ſit clarius & apertius: eſt enim primi explicatio. Ita ex his verbis: *jam merita Sanctorum per gratiam liberum ſibi ſubjicientem arbitrium conferuntur*; ut alio in loco appellat, totum novæ hæreſis virus expreſſit.

Ut verò exprimeret, ſic concludere debuit: merita Sanctorum gratiæ liberum arbitrium ſubjicienti accepta referre, idem eſt ac gratiam omnem cui reſiſtatur, vel certè poteſtatem reſiſtendi gratiæ Dei funditus evertere: Arnaldus in ſuperiori proſitione omnia jam Sanctorum merita gratiæ liberum arbitrium ſubjicienti accepta referri oportere docet: ergo gratiam omnem cui reſiſtatur, exterminat; vel certè poteſtatem diſſentiendi gratiæ in Concilio Tridentino conſtitutam omnino tollit.

Sed quis tam absurdè concludet, nisi vel homo impudens qui novas opiniones velut dogmata fidei Catholicæ nobis obtrudit: vel indoctissimus qui primam argumenti propositionem ab omnibus Theologis Catholicis; solos fere Molinæ sectatores excipio; & ab omnibus Thomistis maxime qui omnia prorsus merita, five actiones bonas omnes ex gratiâ per se se efficacissimâ pendere docent, semperque docuerunt; negari ut falsam ignorat, & ut doctrinæ SS. Patrum contrariam? Ac meritò quidem negatur, cum inter duas propositiones istas: omnia merita sunt gratiæ per se se efficacis munera; ergo nullum est aliud gratiæ genus quàm per se se efficax, meritaque conferens: nulla sit vel tenuissima connexio.

Nec quemquam adeo vel dementem vel stupidum esse arbitror, ut in vocabulo gratiæ libe-

sive Analytica Synopsis. 751
rum arbitrium subjicientis cavilla-
 ri velit. Nam gratia per se efficax,
 & gratia *voluntatem*, *liberumve*
subjiciens arbitrium idem prorsus
 significant. Omnis gratia per se
 efficax, ut à Thomistis explica-
 tur, & à sanioribus Theologis;
 ideo tantummodò est efficax,
 quia voluntatem semper obtinet,
 ac per se subjicit sibi: & ideo
 semper ac per sese subjicit, quia
 Deus à quo datur, supremam
 in voluntates humanas, sive ut
 Augustinus & Thomistæ loquun-
 tur, OMNIPOTENTISSIMAM cor-
 dium quocumque voluerit incli-
 nandorum potestatem habet: cu-
 jus gratia idcirco dicitur omni-
 potens.

At verò omnipotens hominem cum gratia
 salvat;

Ipsa suum consummat opus, eam tempus
 agendi

Semper adest, quæ gesta velit; nec moribus illi
 Fit mora; non causis anceps suspenditur ullis.

Extat apud Franciscum Mace-

Kk iv

Prosper in
carmine
de ingra-
tis cap. 15.

752 *Defensio Arnaldina,*

a L. de du-
plici adju-
torio p. 49.

do a locutio Arnaldinæ persimi-
lis. qui gratiâ secundi generis ju-
vabatur, quâ ageretur & movere-
tur ad operandum, CUM VOLUN-
TATI SUBJECTA NON ESSET, nec
ejus expectaret consensum, sed eli-
ceret, non poterat sibi merita tri-
buere ut potuerunt olim homo
innocens & Angeli. Eadem lo-
cutio passim occurrit apud Tho-
mistas, ut apud Alvaresium disp.
87. n. 2. *auxilium efficax gratiæ,*
inquit, *non subditur arbitrio, sed*
illud sibi subdit. Thomassinum
mitto, qui tom. 3. tract. 3. c. 17.
gratiam voluntatis arbitrio NON
SUBJICI pluribus concludit. Atque
ut paucis omnia complectar, ni-
hil usitatus est apud Christianos,
quàm à Deo postulare, ut per
gratiam voluntates nostras sibi
subjiciat, eas domet, eisque ple-
nissimè dominetur. Nec aliud
Ecclesia significat, cum in ora-
tione publicâ Deum rogat, b ut
nostras rebelles ad se propitius com-

b Domini-
ca quarta
post Pente-
costen.

sive Analytica Synopsis. 753
pellat voluntates. Quamobrem
nemo est nisi aut inimicus gra-
tiæ Christi, aut in consuetis Chris-
tianorum orationibus, Theolo-
gicisve loquendi formulis pere-
grinus & rudis, qui possit vocem
gratiæ *liberum arbitrium subjicien-*
tis ab Arnaldo usurpatam repre-
hendere.

Sed argumentum paulò aliter
convertamus. Constat gratiæ li-
berum arbitrium subjicientis no-
mine nihil hîc intelligi aliud,
quàm auxilium potestatem agen-
di largiens simul & voluntatem
& actionem. Hoc ipsum propo-
sitionis ab Abbate nostro confixæ
verba significant: ubi gratiæ li-
berum arbitrium subjicienti non
alia opponitur, quàm quæ primo
Homini data est solam *potestatem*
largiens, *non voluntatem, neque*
actionem. Ergo gratia liberum
arbitrium sibi subjiciens, & gra-
tia voluntatem ipsam largiens &
actionem apud Arnaldum reci-

754 *Defensio Arnaldina*,
procantur. Quæ cum certa sint
& manifesta, sic argumentari
possumus.

Ex Abbate Germanico quis-
quis Sanctorum merita gratiæ
subjicienti liberum arbitrium, id
est, voluntatem ipsam largienti
simul & actionem accepta refert,
is potestatem dissentiendi gratiæ
funditus exterminat, Jansenianus
denique est, & ideo plusquam hæ-
reticus: atqui omnes Ecclesiæ Ca-
tholicæ Theologi, præterquam
Molinistæ, omnia Sanctorum me-
rita gratiæ liberum arbitrium sub-
jicienti, hoc est, potestatem lar-
gienti simul & voluntatem & ac-
tionem accepta referunt, quo-
niam ut Apostolus docet, *a Deus*
in nobis operatur & velle & perficere,
idque ut Deus agat in no-
bis & Ecclesia in orationibus pu-
blicis contendit, & nos quoque
in privatis contendimus; quæ
usitata est Augustini & reliquo-
rum Patrum argumentatio: ergo

a Philip.
2. 13.

omnes Ecclesiæ Catholicæ Theologi potestatem dissentendi gratiæ, vel certè gratiam cui resistatur, funditus exterminant; Janseniani denique sunt & ideo plusquam hæretici. Soli contrà Molinistæ merita Sanctorum gratiæ libero subjectæ arbitrio, hoc est, solam potestatem largienti, non voluntatem, nec actionem, accepta referentes potestatem dissentendi gratiæ retinent, soli denique non sunt Janseniani, & soli idcirco Catholici, & plusquam Catholici.

In conclusionem hanc infamam & ridiculam, quæ vel sola ad absolvendos nostrorum Antijansenianorum adversarios sufficit, omnia Abbatis argumenta collineant; quemadmodum & tot infelices libelli, qui maximo Ecclesiæ scandalo quotidie sparguntur in vulgus ad infamandam mortuorum memoriam & vivorum famam. Sed artes & doli

756 *Dēfensio Arnaldina*,
jam sentiuntur, & in re gravif-
simâ sibi turpiter impositum esse
sapientes jam intelligunt: & tan-
dem aliquando fore speramus,
ut oculi cæterorum aperiantur.

Antequam Abbatem dimitto,
juvat iterum inquirere, an Arnal-
di propositio consentanea sit Au-
gustini principiis. Sed res jam
penè confecta est, cum de Au-
gustiniano gratiæ primi Homi-
nis & nostræ discrimine dispu-
tavimus, hoc est, de Auxilio *sine*
quo, & de Auxilio *quo*, quorum
primum solam agendi potesta-
tem homini integro contulit, ut
Angelis, eandemque plenissi-
mam: alterum non modò potes-
tatem, verùm etiam voluntatem
& actionem largitur. Addit &
illud Augustinus in fine capitis
undecimi n. 32. *quid erit autem*
liberius libero arbitrio, quando non
poterit servire peccato, quæ futura
erat homini, sicut facta est Angelis
sanctis, merces meriti? Nunc au-

sive Analytica Synopsis. 757
tem per peccatum perduto bono me-
rito, in his qui liberantur factum
est donum gratiæ, quæ merces me-
riti futura erat.

Quid est in propositione Ar-
naldinâ, quod non contineatur in
istâ & in aliis de utriusque gratiæ
discrimine? Arnaldus ex Augus-
tino docet merita Sanctorum jam
esse peculiari modo merita gra-
tiæ non liberi arbitrii, contrâ ac
in Angelis. An hoc Augustinus
non affirmat distinctè, dum ait
confirmationem & impeccantiam
Angelorum fuisse in Angelis San-
ctis, & futuram fuisse in homine
si perseverasset, mercedem meri-
ti: nunc verò perduto bono me-
rito, in his qui liberantur factum
esse donum gratiæ, quod alioqui
fuiſſet præmium meriti; quia ut
ipse passim asseverat, merita nos-
tra sunt dona gratiæ illius, *quæ*
operatur in nobis velle & perficere,
quæ voluntatem indeclinabiliter
& insuperabiliter agit; cum meri-

ta Angelorum contrà ex gratiâ libero arbitrio subjectâ fluxerint, hoc est, tali ut pro solo voluntatis nutu esset in aliis efficax, sterilis in aliis. Neque enim ob aliam rationem aliter loquitur Augustinus de meritis Angelorum, aliter de nostris, ut tota propositio Arnaldi sit veluti summa Augustinianæ doctrinæ. Neque ab Arnaldo ullâ in re dissentiunt, qui Augustinianum utriusque gratiæ discrimen profitentur, quos antea & plurimos & doctissimos produxi. Ex his omnibus quæ ad defensionem Arnaldinam allata sunt, jam luce clariùs patet, eodem stylo quo Arnaldus configitur, & Augustinum configi & nobiliores Ecclesiæ Catholicæ Theologos.

CAPUT ULTIMUM.

Et totius libri conclusio.

SEPTem propositiones, quas iniquissimè notatas vindic-

cavimus, præclara sequitur Abbatis præstantissimi peroratio. Siccine, inquit Benedictinos alloquens, Arnaldum in omnibus sectamini, Arnaldum strenuum illum Jansenii vindicem, Romæ toties notatum; & cujus, ut ne quid gravius dicam, adeo semper fuit suspecta fides?

Crede mihi, Abbas, non ista te decet oratio. Et accusatorem, & eos quorum causam agit; ab omni crimine ac maculâ puros esse necesse est, ne quam ipse adversus alterum instruxerit, eadem in se & in suos convertatur accusatio. Arnaldum Romæ notatum esse narras; quamquam ad id confirmandum nihil profers. Ergone accusatores Arnaldi sæpissimè confixos esse & quotidie cùm à summo Pontifice, tum ab Episcopis configi jam oblitus es? Fidem Arnaldi suspectam objicis, an adversariorum damnatam ignoras? Vides tuâ impru-

760 *Defensio Arnaldina*,
dentiâ campum mihi apertum ef-
se dicendi maximum, ut si te imi-
tari velim & criminationes cri-
minationibus diluere, tui perfa-
cilè obrui possint. Nam si quid
sapis, sentis profectò quàm fœ-
cunda sit rei Casuiticæ historia,
quàm ingrata tuis, quàm Arnal-
do, ut Ecclesiæ universæ felix,
in quâ præcipuas ille partes egit.
De re tam amplâ dicenti mate-
ria deesse non potest: orbis uter-
que tot facta superioribus sæcu-
lis inaudita, tot nova & porten-
tosa dogmata suppeditant, ut ad
excitandos vel audientium, vel
legendium animos nullâ arte opus
sit: sufficit nuda & simplex nar-
ratio. Ista ergo omitte & mise-
rere tuorum, quos similis impru-
dentia non semel pœnituit. Sin
tuos despicias, miserere tui, quem
si bene auguramur, certa & de-
bita pœna manet. Tuum indignis-
simum libellum vix prodeuntem
Romani proceres detestati sunt,

universa Gallia flammis dignum
judicavit. Habemus optimum
Pontificem, seditiosis tuorum cla-
moribus inimicissimum, habemus
æquissimos judices, & in hoc
causæ genere versatissimos. No-
tum est accusatorum ingenium
ac fraudes, perspecta quoque
usitatæ criminationis iniquitas.
In tam opportuno circumstan-
tiarum omnium ordine si quid
futurum sit divinare licet, à sum-
mo Pontifice brevè damnaberis
& Romanum indicem, sub infe-
licibus tuorum libellis jampri-
dem curvatum novo pondere
obrues. Cave igitur ne, dum
adversarium lædere conaris, tuo
teipse gladio confodias.

Ut ad Arnaldum revertar, cu-
jus causam quoniam in me re-
cepi, defendere debeo, si sus-
pectus fuit, non aliis sanè quàm
hominibus fidei plusquam sus-
pectæ. Non fuit Innocentio XI.
nec aliis Pontificibus, quorum
communione semper retinuit,

& à quibus litteras benevolentiae Pontificiae testes accepit. Neque olim suspectus fuit, neque jam suspectus est Romanis, qui ut viventem suspexerant, ita mortuum debitis laudibus ornarunt, ut Ecclesiae Catholicae semper addictissimum, cujus operâ triumphatura est Romana de Eucharistiâ fides. Nam ille difficillimum Religionis nostrae mysterium tam solide asseruit, tantâ vi & subtilitate omnes hæreticorum impetus fregit, argumenta omnia dissolvit, ut quidquam neque in isto genere, neque in alio hactenus prodiisse, aut aliquando proditum esse videatur. Nihil necesse est hoc loco commemorare vel Apologiam pro Catholicis, vel tot alios tractatus eximios pro fide & optimis moribus, quos ob rationum soliditatem, sententiarum facilitatem fecundissimam, ob perspicuitatem denique, eruditionisque in omni genere excellentiam & jam contempto tuo

rum iudicio laudant omnes, & olim laudatura est posteritas. Quamobrem Romanus orbis ingenii maximi vim incredibilem admiratus est, hodie que admiratur, & Arnaldum meritò comparat cum præstantissimis illis fœtibus, quos natura pluribus sæculis vix semel promit. Nec te, dum adversus Arnaldum declamas, Romam appellare pudet?

Sed quòd de eodem Romæ notato dicis, non probas, convincit te non solum imprudentiæ, verùm etiam stuporis & amentitiæ. Quid enim amentius, quam libri accusatorum fulmina Vaticana objicere, quæ liber accusatus non sensit? Neque enim Analysim damnavit aliquando vel Pontificia, vel Episcopalis auctoritas, vel ullum tribunal Ecclesiasticum. Tuis ergo Lectoribus ridendum te gratis exhibes, dum Vaticana fulmina commemoras. Quòd autem liber nunquam damnatus sit, ne ab eis quidem

764 *Defensio Arnaldina,*
apud quos tantum tui se & auctoritate & gratia valere jactant, quid hoc aliud est apud æquos rerum judices, quam ejusdem absolutio?

Cur, inquis, de disponenda notarum vestrarum ratione & æconomia potius hunc Arnaldum consulistis, quam Doctorum orthodoxorum libros? Cur hæreticas Jansenii propositiones in proprio ejusdem sensu sæpiusdamè damnatas non attentius intuebamini? Cur denique, ut uno verbo concludam, Augustinum intellexistis aliter, ac intelligunt omnes Catholici?

Diù dubitatum, quæsitumque est, quid vestri, Doctoris Catholici nomine intelligerent: quæ quæstio, sive problema, Doctorum hominum ingenia sæpe exercuit; sed quæstionem solvisti. Quâ in re nisi tibi, ut debeo, gratulor, ingratus sim. Catholicum à vestris dici Molinistam acutiores sentiebant, ceteri suspicabantur. Tu verò om-

nes dubitationis reliquias abster-
fisti. Cujus rei nec difficilis est,
nec longè petenda probatio.
Quisquis propositiones in Analy-
si à te improbatas tuetur, is Jan-
senista est & hæreticus: ita enim
posuisti. Doctores omnes, præ-
terquàm Molinistæ, plerasque &
cas maximè, quas acriùs infecta-
ris, defendunt, ut probavi: Jan-
senistæ igitur sunt & hæretici:
soli Molinistæ damnant; soli er-
go Molinistæ Catholici. Ita ex
Molinisticis fontibus doctrinam
Augustinianam hauriri jubes.
Sinceritatem tuam amo verè Ger-
manicam. Cæteri per nescio
quas ambages jam eadem dixe-
rant: tu sincerior ommissis omnibus
diverticulis planè locutus es.
Quòd si citiùs in publicum pro-
dissem, non dubito quin Augus-
tinus potuisset te duce & Magis-
tro fieri Molinista & Catholicus.
Sed quales demum sint illi Doc-
tores Orthodoxi & soli inter
mortales Catholici, ad quos per-

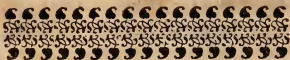
766 *Defensio Arnaldina,*
humanè nos mittis, quove fue-
rint in Augustinum animo, Lec-
torem malo ex aliis, quàm ex
meipso cognoscere. Legat ergo
quisquis curiosus est Augustinia-
nas Notisii vindicias, & profectò
sentiet te, ex istis Augustini doc-
trinam exprimi dum imperas, il-
lud Propheticum complevisse :
inimici nostri sunt iudices.

Tuam denique perorationem
sic concludis : *plura hoc loco non
dicam, cetera aliàs.* Expectabi-
mus igitur, quoniam expectari
jubes. Interea te hortabor, ad-
moneboque ; si quid exhortatio-
nes & monita, vel apud te vel
apud tui similes valere possunt ;
ut ab iis omnibus abstinens quæ
Christianum scriptorem nequa-
quam decènt, ac novas opinio-
nes pro Ecclesiæ doctrinâ minimè
venditans caritati simul & veri-
tati studeas : ne amplius audia-
tur apud nos illud Hormisdæ
Pontificis : *nunquam apud eos cari-
tas novo commendata præcepto,*

nunquam pax Dominico relicta dis-
cessu; una pertinacis cura propositi,
rationi velle imperari, non credere;
contemptores auctoritatum veterum,
novarum cupidi questionum; solam
putantes scientiæ rectam viam, quâ-
libet conceptâ facilitate sententiam:
eò usque tumoris elati, ut ad arbitriū
suum utriusque orbis putent incli-
nandum esse iudicium: nec in nume-
ro fidelium deputantes sequaces tra-
ditionis paternæ, si suæ viderint ce-
dere nolle sententiæ: docti crimina
serere, obrectationum venena com-
ponere, integrum Ecclesiæ corpus o-
disse, seditiones instruere & invi-
diam concitare. Et ego quoque
plura hoc loco non dicam; cetera,
cum tibi videbitur.

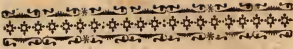
Mores hominum mendacium sine honore,
& confusio illorum cum ipsis sine inter-
missione. Eccli. 20. 28.

F I N I S.

LECTORI

A Nalyticam libri de
 Correptione & Gra-
 tiâ Synopsim visum est hoc
 loco subjicere , tum quòd
 rara sit admodùm , tum ut
 ad Lectorum utilitatem
 habeantur simul eximium
 opus & nostra defensio :
 tum denique ut omnibus
 appareat defensionis fides.

ANALYTICA

SYNOPSIS*

DOCTRINÆ LIBRI

SANCTI AUGUSTINI

DE CORREPTIONE ET GRATIA.

* Ex Parisiensi editione anni 1644.

Scribendi occasio.

LIBRI hujus scribendi occasionem ortam ex eo testatur Augustinus libro 2. Retractionum, cap. 67. quòd ei nuntiatum esset in Monasterio Adrumetino quemdam dixisse, Neminem corripiendum, si Dei praecepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodò orandum.

Summa totius disputationis.

Itaque praecepius sancti Doctoris scopus est, in hoc libro ostendere, a quomodo nec sana de gratia Christi doctrina officiat correptioni, nec correptio gratiae. a Cap. ultimo.

*Vera de gratiâ Christi dogmata, quæ in
hac disputatione supponuntur.*

- Quoniam verò Monachus ille de gratia Dei contra correptionem argumentabatur, hinc vera de gratia Christi dogmata in sui erroris confirmationem assumebat. 1. *a* Quòd sine gratia, nec declinare à malo quis possit, nec ullum prorsus facere bonum. 2. *b* Quòd gratia ista nihil sit aliud quàm inspiratio dilectionis, per quam homines præcepta Dei ex caritate faciant. 3. *c* Quòd per gratiam Deus in nobis operetur velle & operari: unde consequens est, eum gratiam non accepisse, qui nec vult, nec operatur.

- d* Cap. 1. Ex his *d* Catholicæ, Propheticæ, & Apostolicæ, ut Aug. loquitur, fidei principiis, duo videntur colligi posse adversus correptionem. 1. Inutilem illam esse. 2. Non esse justam.

I. QUÆSTIO.

De utilitate correptionis.

PRIMO ergo superfluum & inutilem esse correptionem sic videtur confici posse.

OBJECTIO.

- e* Cap. 2. *e* UT velimus & faciamus, Deus operari debet in nobis per gratiam

suam velle & facere. ^a Si ergo non fecero præcepta Dei, non ego corripiendus sum, sed orandus Deus, ut det quod non dedit, id est, gratiam, qua præcepta ejus fiant. ^{a Cap. 3. & 4.}

RESPONSIO.

RESPONDET Aug. ^b Corripiendos esse peccatores, non tantum pro illis Deum orandum, ut sua illis vitia demonstrentur, & utili vel pudore, vel dolore stimulati reformatorem desiderent, eique supplicent, ne in illa remaneant scelerate. Re vera tamen correctionem tunc tantum esse salubrem, quando supernus medicus respicit. Sed quia nobis incertum est, quibusnam Deus per gratiam suam salubrem illam facturus sit, ^c omnibus eam ex caritate medicinaliter adhibendam, ^d etiamsi salus ægrotantis incerta sit; ^e facturo Deo aut misericordiam, aut judicium; misericordiam quidem, si à massa perditionis ille qui corripitur, gratiæ largitate discretus est; judicium verò, si non est prædestinatus. ^{b Cap. 5. c Cap. 16. d Cap. 14. e Cap. 9.}

II. QUÆSTIO.

De justitia correctionis.

VERUM in 2. capite præcipua difficultas est, quomodo scilicet non sit

772 *Analytica Synopsis libri*
injusta correptio. Unde hanc sibi Au-
gustinus proponit objectionem.

O B J E C T I O.

a *Cap. 4.*
c. 6.

a Corripiendus non est quod Dei
præcepta non faciat, qui gratiam
qua præcepta fiant à Deo non acce-
pit, nec eam sibi ipsi dare potuit. At
cum præcepta, non facio, gratiam
qua præcepta fiant à Deo non acce-
pi, hoc est, b fidelem Dei & proxi-

b *Cap. 4.*

c *Cap. 6.*

mi caritatem; c quia cuicumque illa
caritas inest, necesse est ut insit ei

d *Cap. 4.*

obedientia mandatorum: d nec eam
possum mihi dare vel sumere ipse.

e *Cap. 4.*

e Corripiendus ergo non sum, si Dei
præcepta non fecero; sed orandus
Deus, ut det quod non dedit, hoc
est, illam caritatis inspirationem, per
quam solam veraciter potest impleri
præceptum.

R E S P O N S I O.

SI sanctus Augustinus sufficien-
tem illam gratiam agnosceret, quam
omnibus omnino lapsis hominibus
dari contendunt Theologi quidam re-
centiores, uno verbulo ex hoc se la-
queo expediret, concedendo scilicet
propositionem, & assumptionem ne-
gando, eo quod nullus sit qui ne-
cessariam ad faciendum præceptum

gratiam non acceperit, & qui proinde justè non corripiatur, si non fecerit. Sed contrariâ prorsus viâ progreditur Aug. Agnoscit enim tanquam verissimum quidquid assumitur in hoc syllogismo, nempe: Quicumque præceptum non facit, gratiam qua præcepta fiant, à Deo non accepisse. Sed negat propositionem, & totus in eo est, ut ostendat justè corripì qui præcepta non facit, etiam si gratiam qua præcepta fiant, à Deo non acceperit.

Respondet ergo, quærelam illam institui posse, vel de iis qui nondum regenerati sunt, vel de iis qui cùm justificati essent, à gratia exciderunt.

Non regeneratos quidem justè cor- a Cap. 6.
ripi, quia fecit Deus hominem rectum: ac per hoc prima pravitas qua Deo non obeditur, ab hoc est, quia ex rectitudine in qua eum Deus primitus fecit, sua mala voluntate decidens, pravus effectus est. Neque verò pravitatem istam corripiendam non esse in homine, quia non ejus propria qui corripitur, sed communis est omnibus: immo verò corripiendum & in singulis, quod est omnium. Regeneratos verò & justificatos rectè corripì,

quia acceptam gratiam Dei, suo in malum libero amiserunt arbitrio.

SPECIALIS OBJECTIO.

De iis qui perseverantiam à Deo non acceperunt.

a Ibidem. SED adversus hanc responsionem rursus sibi opponit Augustinus: *a* Quomodo justè corripior, qui licèt fidem acceperim, quæ per dilectionem operatur, in illa tamen usque ad finem perseverantiam non accepi?

RESPONSIO.

b Ibidem. UT ad hanc instantiam respondeat, primùm confirmat quod in objectionè assumitur: *b* Et magnum Dei munus esse perseverantiam in bono proficientem usque ad finem; necesse nisi à Deo; *c* nec aliis dari quàm iis qui perseverant. Justè tamen corripì contendit, qui non perseverant; quia mala sua voluntate non perseverant.

d Cap. 7. *d* Quòd autem perseverantiam à Deo non accipiant; inde provenire, quia non sunt ab illa perditionis massa, quæ facta est per Adam divinæ gratiæ largitate discreti. *e* Unde quòd desit adjutorium sine quo in bono permanere non possunt, in pœnam peccati esse ac proinde justè corripì, & *f* Quia cùm homo per

e Cap. 7.
e 9.
f Cap. 10.

liberum arbitrium Deum deseruerit, justum Dei iudicium expertus est, ut cum tota sua stirpe, quæ in illo adhuc posita, tota cum illo peccaverat, damnaretur. Unde quotquot ex hac stirpe gratiâ Dei liberantur, à damnatione utique liberantur, quâ jam tenentur obstricti; à qua etiam si nullus liberaretur, justum Dei iudicium nemo justè reprehenderet. Itaque summa utriusque responsionis est, & quantum ad non regeneratos & quantum ad regeneratos qui non perseverant justè corripì, qui præcepta non faciunt, etiam si gratiam, qua præcepta fiant, non acceperint: quia secundum Apostolum, euntibus omnibus ex uno in condemnationem, justè potest Deus quoscumque voluerit, in illa perditionis massa relinquere, & gratiam suam illis non dare. Ergo in utrisque non justam excusationem esse, sed justam damnationem.

III. QUÆSTIO.

Cur uni detur, alteri non detur perseverantia.

HIS duabus quæstionibus, quæ præcipuum libri scopum spectant, tres alias quasi corollariorum vice interfecit Augustinus. Primam, cur uni detur

perseverantia, alteri non detur. Secundam, de prædestinatione sanctorum. Tertiam, de differentia inter gratiam primi hominis & Angelorum, & gratiam Christi Salvatoris.

- a* Cap. 8. Ad primam ex his tribus, *a* cur uni detur perseverantia, alteri non detur; nihil aliud respondet, quàm se ignorare; cùm hoc ad inscrutabilia Dei judicium pertineat, quæ quoniam iusta & alta sunt, nec vituperari debent nec penetrari; & sufficit nobis audire dicentem Apostolum, *O homo tu quis es qui respondeas Deo? & O altitudo divinitiarum!* &c. Quod ut confirmet, similia quædam exempla proponit inscrutabilium & stupendorum judiciorum Dei. Unum est: Cur illi parvulo detur baptismus, alteri non detur; cùm sit utrumque in potestate Dei, & sine illo sacramento nemo intret in regnum Dei. Alterum est: Cur iustorum alios Deus de hujus vitæ periculis rapiat, ne malitia mutet intellectum eorum; alios in hac vita relinquat, donec à bono deficiant, & *b* tales eos vitæ hujus finis inveniat. OBJECTIO.

- c* Cap. 8. AD *c* liberum hominis arbitrium pertinet, ut perseveret in bono quisque vel non perseveret. Non ergo

de Correptione & Gratiâ. 777
hîc confugiendum ad inscrutabilia judi-
cia Dei.

R E S P O N S I O.

RESPONDET Augustinus, ^a Hoc
dici non posse, nisi ab inimicis gratiæ a *Ibidem.*
Dei qui liberum arbitrium non secun-
dum gratiâ, sed contra eam defendunt.
Certum enim est, neminem persevera-
re nisi qui perseverare velit; & eos non
perseverare, qui perseverare nolunt,
& malâ suâ voluntate à bono defi-
ciunt. Sed quia nemo perseverantem
illam in bono voluntatem habere po-
test, nisi qui à Deo acceperit, & cui
præparata fuerit voluntas à Domîno;
quod huic præparetur, illi non præ-
paretur, non jam à libero hominis ar-
bitrio diversitatis hujus ratio peti po-
test, sed recurrendum cum Apostolo
ad altitudinem impenetrabilium judi-
ciorum Dei: nec erubescendum est
nescire nos, quod Doctor gentium se
ignorare professus est. Hanc doctri-
nam maximè illustrat Augustinus exē-
plo Petri, pro quo Christus rogavit,
ne deficeret fides ejus. Et tamen quis
ignorat, tunc fuisse perituram fidem
Petri, si ea, quâ fidelis erat, volun-
tas ipsa deficeret; & permanсурam,
si eadem voluntas maneret? Sed quia

præparatur voluntas à Domino, ideo pro illo Christi non posset esse inanis oratio, id est fieri non poterat, ut aliud Petrus ullo modo vellet, quàm pro illo Christus rogasset ut vellet.

IV. QUÆSTIO.

De Prædestinatione Sanctorum.

EX occasione hujus quæstionis, cur uni detur perseverantia, alteri non detur, *a* disserit Augustinus de prædestinatione Sanctorum; ut ostendar, *b* perseverantiam omnibus prædestinatis, qui verè sunt filii promissionis, & à Patre Christo dari, ut non pereant, sed habeant vitam æternam.

De hac ergo multa docet ex Scripturis. 1. *c* Per peccatum Adami ex omnibus hominibus una facta est perditionis massa, supplicium debens divinæ justitiæ: adeo ut si nullus inde liberaretur, justum Dei judicium nemo

rectè posset reprehendere. 2. *d* Non murmurandum adversus Deum, *e* sed illi potiùs gratiæ agendæ, quòd de tam justa damnatione in comparatione pereuntium pauci, in suo verò numero multi liberantur; cæteris in ea justissimo Dei judicio derelictis. 3. *f* Hæc liberatio fit per æternum miserantis Dei propositum, quo Deus quosdam salva-

a Cap. 7.*g.* 10. 12.

13. &c.

b Cap. 9.*c* Cap. 7.*g.* 10.*d* Cap. 8.*e* Cap. 10.*f* Cap. 7.

re decrevit per sanguinem Mediatoris,
a & erutos à potestate tenebrarum, *a* *Cap. 13.*
 in æternum Filii sui regnum trans-
 ferre. Unde eos appellat Augustinus,
b Ordinatos ad vitam æternam, *c* Præ- *b* *Cap. 6.*
 destinatos in Regnum Dei, *d* Electos *c* *9.*
 ad regnandum cum Christo, & ad ob- *c* *Cap. 13.*
 tinendum regnum Dei. 4. *e* Hæc au- *d* *Cap. 7.*
 tem prædestinatio ad vitam æternam *e* *Cap. 7.*
 omnino gratuita est, & antecedit bo-
 norum omnium meritorum prævisio-
 nem, cum nulla supponat in prædes-
 tinatis nisi merita mala, ut pote qui
f per illam à damnatione liberentur, *f* *Cap. 13.*
 quâ simul cum aliis omnibus homi-
 nibus jam tenebantur obstricti. Hinc
 eos vocat post Apostolum, *g* vasa mi- *g* *Cap. 7.*
 sericordiæ; *b* & per Dei gratiam Dei *h* *Cap. 13.*
 regno prædestinatos; *i* & ab originali *i* *Cap. 7.*
 damnatione, non meritis suis, sed di-
 vinæ gratiæ largitate discretos; &
 electos in Christo ante constitutionem
 mundi per electionem gratiæ, non
 præcedentium meritorum suorum. 5.
 Non ergo ex meritis prædestinatio ad
 gloriam, sed ex prædestinatione ad
 gloriam merita quibus ad illam perdu-
 cantur electi. Hinc enim fit, *k* ut eis *k* *Ibidem.*
 procuretur audiendum Evangelium;
 & cum audiunt, credant; & in fide

quæ per dilectionem operatur, usque in finem perseverent; & si quando exorbitent, correpti emendentur, &c. hæc enim omnia operatur in eis, qui vasa misericordiæ operatus est eos, &c. 6. *a* Certa est & immutabilis hæc electio. Unde ex isto *b* certissimo & felicissimo numero nullus excidit, nullus perit. Ac per hoc nullus eorum ex bono in malum mutatus finit hanc vitam, quia sic est ordinatus, & ideo Christo datus, ut non pereat, sed habeat vitam æternam. *c* Perseverantia igitur proprium est donum electorum, quod omnibus electis datur, nec ullis datur nisi electis. 8. *d* Ad illos solos pertinet quod ait Paulus: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt.* Hoc enim *propositum*, æternum Dei decretum significat, quo Deus electos suos salvare constituit. 9. *e* De his etiam solis intelliguntur ejusdem Apostoli verba: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, id est, omnes prædestinatos: quia omne genus humanum in eis est, cum ex utroque sexu, ex omni gente, gradu, ætate & conditione salventur. Quod si Deus omnes omnino homines vellet salvos

a Cap. 7.

9. & 13.

b Cap. 13.

&c.

c Cap. 6.

9. 12. 13.

d Cap. 9.*e* Cap. 14.

de Correctione & Gratiâ. 781
fieri, omnes omnino salvarentur: quia
volenti Deo salvum facere, nullum
hominis resistit arbitrium.

V. QUÆSTIO.

*De differentia inter gratiam primi Ho-
minis & Angelorum, & gratiam
Christi Salvatoris.*

HÆC differentia meritò totius
doctrinæ de gratia clavis appellari po-
test; quam in aliis quidem operibus
notat Augustinus, sed in hoc libro
a diligentius exponit, ut gravissimam,
quæ inciderat, de data vel non data
primo homini perseverantia difficul-
tatem solveret. Nam adversus ea quæ
de hominibus justè corripendis, licèt
perseverantiæ donum à Deo non ac-
ceperint, disseruerat, hanc objectio-
nem, non sanè contemnendam, fieri
posse, vidit vir perspicacissimus.

a Cap. 10.
11. & 12.

OBJECTIO.

b SI justè puniuntur à Deo, qui
non perseverant, licèt perseverandi
donum, sine quo nullus perseverat,
à Deo non acceperint, quia illam ideo
non acceperunt, quòd à massa perdi-
tionis divinæ gratiæ largitate discre-
ti non sunt: quomodo extra culpam
Adamus non fuit, de quod dici non
potest; quia nondum erat in illa per-

b Cap. 10;

ditionis massa, quæ per illius peccatum facta est; & qui tamen non videtur perseverantiam à Deo accepisse, quando quidem in bono non perseveravit?

R E S P O N S I O.

RESPONDET Augustinus, longè aliam primi hominis & Angelorum, aliam lapsorum hominum esse ratio-

a *Ibidem.*

nem. a In illis enim Deum ostendere voluisse, quid posset liberum arbitrium; b non quod illos sine sua gratia esse voluerit, sed quòd eam reliquerit in eorum libero arbitrio:

b *Cap. 11.*

c *Cap. 10.*

c in aliis verò quid posset partim suæ gratiæ beneficium, nempe in præ-

d *Cap. 12.*

d destinatis, d quos potentiori gratiâ indeclinabiliter & insuperabiliter agit;

e *Cap. 10.*

e partim justitiæ iudicium, nempe in reprobis, quibus iusto iudicio salvatricis gratiæ suæ dona non impertitur, ut in eis ostendat, quid meruerit uni-

f *Cap. 12.*

versa conspersio f Duplex itaque adiutorium esse: aliud enim est adiutorium sine quo aliquid non fit, & aliud est adiutorium quo aliquid fit.

g *Cap. 11.*

g *12.*

g Primo homini & Angelis adiutorium à Deo datum esse, non quo perseverarent, sed tantummodo sine quo perseverare non possent: perse-

Verare autem & non perseverare in eorum libero relictum est arbitrio.

a Gratiâ datâ esse, qua haberent justitiâ, si vellent, sed quam Deus

a Cap. 11.

in eorum libero reliquit arbitrio *b* Jam

b Cap. 12.

verò sanctis non tantum tale adjutorium perseverantiæ dari, sine quo perseverantes esse non possint, sed ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. Talem gratiâ dari, non tantum ut habeant justitiâ, si velint, sed etiam ut velint; id est, talem gratiâ dari, non quæ ex eorum libero dependeat arbitrio, sed quæ illorum liberum sibi subiciat arbitrium.

Causa discriminis gratiæ siue qua,

& gratiæ qua.

Causam hujus discriminis, non ex suo capite commentus est sanctus Doctor, sed pro ea quam à Deo acceperat, sublimi rerum divinarum intelligentia, ex Scripturarum oraculis & ex intimis hausit naturæ penetralibus; ex sanitate scilicet, & infirmitate voluntatis humanæ. Quia enim *c* primi hominis voluntas sana

c Ibidem.

erat, nihilque illi ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, hinc dignè tantæ bonitati & bene vivendi facilitati,

perseverandi commissum est arbitrium. Nunc verò post quàm est illa magna peccati merito amissa libertas, & sub dominantis concupiscentiæ iugo captiva voluntas jacet, subventum est illius infirmitati, ut divinâ indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur gratiâ. Fortissimo ergo dimisit Deus, atque permisit, facere quod vellet: infirmis servavit, ut ipso donante invictissimè quod bonum est vellent, & hoc deferere invictissimè nollent.

a Ibidem.

Aliam adhuc ejus discriminis causam tangit Augustinus, sed quæ ex priori pendeat. *a* Placuit enim Deo, quò maximè humanæ superbiam præsumptionis exstingeret, ut non gloriatur omnis caro coram ipso. Unde autem non gloriatur omnis caro coram ipso, nisi de meritis suis? quæ quidem potuit habere, sed perdidit: & per quod habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitrium. Propter quod non restat liberandis, nisi gratia liberantis. Non quòd sancti nunc merita non habeant, *b* sed merita gratiæ, non liberi arbitrii, id est, illis per gratiâ liberum sibi subjicientem arbitrium collata. At primus homo merita habuisset, sicut & habue-

b Cap. 11.

runt Angeli sancti, non ^a peculiariter gratiæ, sed liberi arbitrii, quia profecta à libero arbitrio, à gratia quidem adjuto, sed à gratia potentiam, non actum & voluntatem ipsam tribuente.

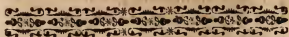
a Cap. 10.

& 11.

Ex his igitur principiis ad difficultatem propositam de casu Adami respondet Augustinus: ^b Adamum suâ culpâ cecidisse, quia adjutorium sine quo manere non posset, & quo manere posset si vellet, à Deo accepit: quod si non accepisset, utique sine culpa sua cecidisset. Nunc verò extra culpam non esse qui non perseverant, licet tale adjutorium sine quo perseverare non possunt, à Deo non acceperint; quia quòd tale adjutorium illis desit, jam pœna peccati est.

b Cap. 11.

Ibi maxime notandum est, ad solvendam difficultatem de casu Adami S. Augustinum gratiam sufficientem in subsidium advocare: cur ergo eadem solutione non utitur in solvenda difficultate de non perseverantibus nunc fidelibus? nisi quia rectè judicavit, nullum jam amplius esse gratiæ illi sufficienti locum, quia sani hominis adjutorium est, non medicinale quo jam homo multis profundisque vulneribus confossus indiget, Christi Salvatoris auxilium.

INDEX

C A P I T U M.

AUCTORIS ad amicum praefatio j

LIBER I. De voluntate generali.

CAPUT I. An questio de voluntate generali cum alterâ de Christi morte necessario conjungatur. 1.

CAPUT II. Quanta sit Augustini in rebus ad Gratiam pertinentibus auctoritas. 32.

CAPUT III. Augustiniana de voluntate Dei erga salutem humanam sententia explicatur & constituitur. 45.

CAPUT IV. De Hilarii, & Prosperi Sententiâ. 116.

CAPUT V. De Auctore Hypognosticon. 162.

CAPUT VI. De Auctore Librorum de Vocatione gentium. 171.

CAPUT VII. De Episcopis Africa-

Index Capitulorum.

nis in Sardinia exulantibus. 209.

CAPUT VIII. *De Fulgentio.* 213.

CAPUT IX. *De Petro Diacono & Auctore commentarii in 1. Regum.* 220.

CAPUT X. *De Lupo Servato.* 224.

CAPUT XI. *De Prudentio Tricassino, & Floro Diacono.* 233.

CAPUT XII. *De eodem Prudentio & Remigio Lugdunensi.* 237.

CAPUT XIII. *De Haimone* 264.

CAPUT XIV. *De Roberto Pullo.* 267.

CAPUT XV. *De Petro Lombardo.* 269.

CAPUT XVI. *De Hugone Victorino.* 275.

CAPUT XVII. *De Petro Pictaviensi.* 282.

CAPUT XVIII. *De Anselmo, sive de Hervao.* 285.

CAPUT XIX. *De Præpositivo.* 292.

CAPUT XX. *De Alexandro Alensi.* 299.

CAPUT XXI. *De S. Bonaventura.* 308.

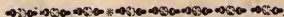
Index Capitulorum.

CAPUT XXII. De Scoto.	314.
CAPUT XXIII. De Durando & Hervée.	320.
CAPUT XXIV. De Gregorio Ariminensi.	323.
CAPUT XXV. De Marsilio & Bradwardino.	340.
CAPUT XXVI. De Majore & Cajetano.	349.
CAPUT XXVII. De censurâ Lovaniensi & Duacensi.	352.
CAPUT XXVIII. Argumenta septem adversus interpretationes Augustinianas proponuntur & solvuntur.	360.
CAPUT XXIX. De S. Thomâ.	383.
CAPUT XXX. De Bannesio.	394.
CAPUT XXXI. De Estio.	400.
CAPUT XXXII. De Hesselio, & aliis sex.	413.
CAPUT XXXIII. De Sylvio.	417.
CAPUT XXXIV. De Gilberto Mauguino.	427.
CAPUT XXXV. De Francisco Maccdo & Hugone Mathoud.	430.

CAPUT XXXVI. *De Fromondo.* 434.

CAPUT XXXVII. *De aliis recentioribus nonnullis.* 439.

CAPUT ULTIMUM. *Et totius Libri Conclusio.* 444.

LIBER II.

IN quo *Analysis Arnaldina vindicatur ab omnibus Abbatis Germani calumniis.* 475.

PARS PRIOR. *De Gratiâ sufficiente & efficaci.* 478.

CAPUT I. *De Gratiæ sufficientis vocabulo.* 482.

CAPUT II. *De notione vocabuli Thomisticâ.* 493.

CAPUT III. *De notione gratiæ sufficientis Molinianâ.* 558.

CAPUT IV. *De gratiâ hominis innocentis & Angelorum juxta Augustinum.* 580.

CAPUT V. *De gratiâ hominis lapsi juxta eundem.* 604.

CAPUT VI. *Aliqua ad auxilium*

Index Capitulorum.

quo pertinentia explicantur. 615.

PARS POSTERIOR.

De singulis Analysis Arnaldinæ
propositionibus quas confixit
Germanus Abbas.

CAPUT VII. *De prima propositione Arnaldi.* 627.

CAPUT VIII. *De Arnaldi propositione secundâ.* 643.

CAPUT IX. *De Arnaldi propositione tertiâ.* 649.

CAPUT X. *De Arnaldi propositione quartâ.* 693.

CAPUT XI. *De Arnaldi propositione quintâ.* 713.

CAPUT XII. *De Arnaldi propositione septimâ.* 746.

CAPUT ULTIMUM. *Et totius Libri Conclusio.* 758.

ANALYTICA *Synopsis Doctrinæ
Libri Sancti Augustini de Cor-
reptione & gratia.* 769.

CORRIGENDA.

791

Pagina iij. lin. 19 *lege gratia*. P. v. lin. 16
lege assertum. P. xxj. lin. 5. *lege docent*.
P. 8. lin. 1. *lege superioribus Theologis* P. 10
lin. 10 *lege quinta Jansenii*. P. 12. lin. 3. & 4.
lege torqueantur. P. 13 lin. 1. *lege quod*. P. 15
lin. 4 *lege asseruit*. P. 16 lin. 22 *lege ad vocem*.
P. 21 lin. ultimâ *lege pronunciavit*. P. 30 lin.
12 & 13. *lege reproborum*. P. 32. lin. 6. & 7.
lege constans non firmit. P. 46 lin. 8 *lege esse*
velle. P. 71 lin. 19. *lege æterna*. P. 79 lin. 24
lege signum. P. 82 lin. 25 *lege anteponendam*.
P. 84 lin. 15 *lege conclusionem*. P. 85 lin. 7
lege voluntate. P. 96 lin. 7 *lege cum*. P. 130
lin. 5 *lege redimi noluit*. P. 138. lin. 5. *lege &*
adversariorum. P. 140 lin. 22 *lege peccaturi*
sint in. P. 143 lin. ultimâ *lege tentarent* P. 185
lin. 19 & 20. *lege experimentis*. P. 195 lin. 11
lege accendit. P. 200 lin. 1 *lege neque qui ri-*
gat, sed qui. P. 202 lin. 11 *lege quod propriè*.
P. 217 lin. 22 & 23. *lege loca*. p. 246 lin. 20
lege propriam. p. 252 lin. 2 *lege fiat*. p. 260
lin. 11 *lege in eodem lib*. Ibidem lin. 24 & 25
lege misereris. p. 261 lin. 3 & 4 *lege extrin-*
secus admonente. p. 269 lin. ultimâ *lege sit*.
p. 270 lin. 6 *lege L. 1. d. 45*. P. 277 lin. 18
lege frustrative. p. 286 lin. ultimâ *lege eum*.
p. 299 lin 12 *lege Cum scribebat*. p. 323 lin. 2
& 3 *lege superioribus Theologis in eam*. p. 336
lin. 18 *lege voluit*. p. 340 lin. ultimâ *lege art. 2.*
p. 342 lin. 3 & 4 *lege nec alias sententiæ*. p 345
lin. 21 *lege in caritate &*. p. 347 lin. 23 & 24
lege nullam. p 368 lin. 17 *lege convertatur*.
p. 386 lin. 4 & 5 *lege contenditibus*. p. 394
lin. 10 *lege quàm sanctitate*. p. 396 lin. 18 &

19 lege velleitatem. p. 398. lin. 8. & 9. lege
nollet. p. 400. lin. ultimā lege per. p. 409
lin. ultimā lege pro. p. 411. lin. 14. lege
quamdam. p. 413. lin. 10. lege non perinde.
p. 417. lin. 12 lege Caput xxxiii. p. 419. lin. 10.
& 11 lege quod maximè p. 422. lin. 16 lege
beneficiis p. 440. lin. 7. lege causam p. 450.
lin. ultimā lege attentione. p. 463. lin. 8. lege
necessariò. p. 464. lin. 24. lege unā hac. p. 485.
lin. 14 lege usitatam rationem nominis p. 489.
lin. 9. lege sub veteri. p. 492. lin. 15. lege
queruntur. p. 493. lin. 2. lege iudiciis. p. 498.
lin. 2 & 3 lege antecesserit. p. 499. lin. 14. le-
ge completaque. p. 502. lin. 8 lege auxilium
p. 507. lin. 3. lege iudicij. ibidem. lin. 4. lege
objicit. p. 509. lin. 25. lege maiore ac. p. 512.
lin. 3. frustrative. ibidem lin. 22. lege
persuaderet. p. 514. lin. 11. & 12. lege in cau-
sā esse. p. 515. lin. 14. lege ut ei. p. 519. lin. 14.
lege efficax. p. 520. lin. 2. lege auxilio. p. 521.
lin. 2. lege auxilium. ibid. lin. 19. lege sen-
sum. p. 522. lin. 15. lege Alvarem. ibid. lin.
25. lege resistendoque. p. 524. lin. 7. lege
lata, p. 529. lin. 1. lege libertatis. p. 542.
lin. 5 ultimā & p. 543. lin. 1. lege talem esse. p.
543. lin. 24. lege adsit. p. 550. lin. 1. lege ex
maro Dei. p. 575. in margine lege Qua an.
799. propugnata &c. p. 633. lin. 24. lege
remus. p. 685. lin. 7. lege ex bona p.
746. lin. 5. lege Caput. xii.

